പഞ്ചബോധം ഭാഷാ.

പഞ്ചബോധം ഭാഷാ.

വ്യാഖ്യാതാ:

ബ്രഹ്മശ്രീ കാണിപ്പയ്യൂർ ശങ്കരൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട്

കുന്നംകുളം

കേരളവിദ്യാപ്രകാശിക പ്രസ്സിൽ അച്ചടിച്ചത്.

൧൯൦൨

ഉറുപ്പിക ഒന്നു) വില 1-0-0

ശുദ്ധപത്രം.

൧൮൪-ാം പേജിൽ "പരഹിതത്തിൽ കുജന്റെ ജ്യാവുകൾ" എന്നെഴുതിയിരിക്കുന്നതു, "പരഹിതത്തിൽ ശനിയുടെ ജ്യാവുകൾ" എന്നു വായിക്കണം.

ഫുട്ട്നോട്ടിൽ പറഞ്ഞതായ ചില പാരകളുടെ നമ്പ്രുകൾ തെററിപ്പോയി അതിന്റെ ശുദ്ധിപത്രമാണ് താഴെ ചേർക്കുന്നതു്.

പേജ്		അബദ്ധം	സുബദ്ധം
൨൭	പെരുക്കാൻ പാര	൨൮൬	൨൭൬
൩൭	ദേശാന്തരപ്രാണൻ	൨൭൭	൨൭൮
൫൯	മന്ദോച്ചങ്ങൾ	൨൬൩	൨൬൮
൭൦	സംക്രമസമയത്തെ സ്ഫുടമധ്യമങ്ങൾ	൨൬൮	൨൬൩
൧൨൯	ചാപിക്കാൻ	൨൭൨	൨൭൧
൧൮൭	ലംബനജ്യാവ്	൨൭൪	൨൭൩

൨൧൨-ാം പേജ് മുതൽക്കു ൨൨൦ കൂടിയ പേജുകളിലെ ൧൩-ാം ഖണ്ഡത്തിന്ന "അവശിഷ്ടഖണ്ഡം" എന്നു പേരാകുന്നു.

വിഷയവിവരം.

ഖണ്ഡം		പേജ്

അവതാരിക.

വ്യതീപാതം (ഷാഡവൈധൃതം) മൌഢ്യം, ഛായാ, ശൃംഗോന്നതി, ഗ്ര ഹണം എന്നിവ [illegible] ഗ്രന്ഥമാണ "പഞ്ചബോധം" ക്രിയ ചെയ്യുന്നതു്. [illegible] പക്ഷവും കാണുക, ഗ്രഹങ്ങളുടെ സ്ഫുടങ്ങളും ഛായകളും ഗണിക്കുക മുതലായ ആദിപാഠങ്ങൾ പഞ്ചബോധത്തിലില്ല; ആ വക പഠിക്കുവാൻ വേണ്ടതു് 'ക്രിയാക്രമം' എന്ന ഗ്രന്ഥമാണ. ഹരിക്കുക പെരുക്കുക മുതലായതു പഠിക്കാതെ ക്ഷേത്രഗണിതം മുതലായതു പഠിപ്പാൻ സാധിക്കാത്തതുപോലെ, ക്രിയാക്രമം പഠിക്കാതെ പഞ്ചബോധം ഗണിക്കാൻ സാധിക്കയുമില്ല. അതിനും പുറമെ അതാതു കാലത്തേക്ക ബന്ധവും ധ്രുവവും വരുത്തുക, അതാതു ദേശത്തേക്കുള്ള പലാംഗുലം ചരജ്യാ [illegible] വരു[illegible]ക എന്നിവ [illegible] ഈ രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളിലും പറഞ്ഞിട്ടില്ല; അതിന്ന 'കരണപ[illegible]'യെ ആശ്രയിക്കയും വേണ്ടി വരുന്നു. ഇത്രയും നാനാദിക്കിലായിട്ടാണ ഗണിതഗ്രന്ഥത്തിന്റെ നില. ഈ അസൌകര്യം തീക്കുവാൻ വേണ്ടി അവയെല്ലാം കൂട്ടിച്ചേർത്തു ഒരു ബുക്കാക്കുകയാണ ഞാൻ ചെയ്തിരിക്കുന്നതു്. ഇതിനും പുറമെ വിലിയാദിയായ ഗ്രാഹ്യചന്ദ്രനെ ഗണിപ്പാൻ "[illegible]മദ്ധ്യം" എന്ന പ്രമാണവും, മദ്ധ്യാഹ്നത്തിന്ന ഗണിക്കാനുള്ള പ്രമാണവും ഇതിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ടു്. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ ഈ പുസ്തകം കയ്യിലുണ്ടായാൽ ഗണിതവിഷയമായ ആവശ്യങ്ങൾക്ക മറെറാരു പുസ്തകം അന്വേഷിക്കേണ്ടതായ ആവശ്യമില്ലാത്ത വിധത്തിൽ ഇതു ഒരു "പൂർണ്ണഗ്രന്ഥ"മാക്കിയിട്ടുണ്ടു്.

ഇതിൽ പഞ്ചബോധത്തിന്ന വിശേഷമായ ഒരു ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം കേരളത്തിൽ പ്രചാരത്തിലിരിപ്പുണ്ടു്. ആ ഭാഷയെ ഒന്നു പുതുക്കുക മാത്രമെ അതിൽ ഞാൻ ചെയ്തിട്ടുള്ളു. ആ രീതിയനുസരിച്ചു ക്രിയാക്രമത്തിന്നും മററു ഭാഗങ്ങൾക്കും സ്വന്തമായി ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം എഴുതുകയും ചെയ്തു.

ഗണിതത്തിന്റെ സൌകര്യത്തിന്നും സമയക്കുറവിന്നും വേണ്ടി ജ്യാവുകളുടെ അന്തരങ്ങളും, ദ്വിതീയ ഹാരകം ഇത്ര ദിവസം കൂടുമ്പോൾ ഇത്രയുണ്ടാവുമെന്നും, അഹർമ്മാന സാധനം അഹർമ്മാനമാക്കുന്നതിന്നും, കുജൻ ബുധൻ ശുക്രൻ എന്നിവരുടെ മദ്ധ്യമഗതികൾ ഒന്നു മുതൽ ൱ ദിവസത്തേക്കും, ഒരു നാഴിക മുതൽ ൬൰ നാഴികക്കും പെരുക്കി വേറിട്ടു ചാർത്തിയിരുന്ന ഒരു പട്ടികയും സൂക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഗണിതത്തിന്നു ആ സൌകര്യം എല്ലാവൎക്കും കിട്ടുവാനായി ആ പട്ടികകളും ഒടുവിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ടു്. ഇതാണ ഈ പുസ്തകത്തിൽ ഞാൻ ചെയ്തിട്ടുള്ളതിന്റെ ഒരു ചുരുക്കം. ഇതിലധികമായി ഈ പുസ്തകത്തെപ്പററി ഒന്നും വായനക്കാർക്ക പരിചയപ്പെടുത്തേണ്ടതായ ആവശ്യമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നതുമില്ല.

കാണിപ്പയ്യൂർ,
൧൦൭൮—ർ—൦൧.

വ്യാഖ്യാതാ.

പഞ്ചബോധം ഭാഷ.

(൧. മൂലശ്ലോകഖണ്ഡം.)

യൈരംശകൈഃ സൎവ്വഗ്രഹാശയസ്യ ൧
വിഷ്ണോഃ സദാ വ്യോമനി സഞ്ചരന്തി.
വിധാതാ കാലസ്യ ശുഭാശുഭത്വം
കുൎവ്വന്തു തെ മംഗള മാശ്രിതാനാം.

യാതാശ്ച മാസാ ദിവസാശ്ച നാഡ്യഃ ൨
സ്വാഭീഷ്ടകാലാവധികാഃ ക്രമെണ.
ഭവന്തി രാശ്യംശകലാശ്ച ഭാനൊ
“ഗ്ലൌൎഗ്യാദി” വാക്യം ച കലാസു കുൎയ്യാൽ.

“നിത്യൊ” ച തത്തദ്ദിവസാഷ്ടകൊക്ത ൩
യൊഗ്യാദ്വാക്യാഃ “ദിന” ഭുക്തലിപ്താഃ.
കുൎയ്യാൽ, തദൈക്യസ്ഫുടഭുക്തി രെഷാ സ്യാ
“ഭൃങ്ഗ” “രത്ന” ദിവസാൽ ധനജ്ഞഃ.

അഭീഷ്ടപൂൎവ്വാപരവാക്യഭെദ- ൪
സ്യാദ്ധ്യം ഗതിഃ സ്യാദുദയെ ഹിമാംശൊഃ.
അഭീഷ്ടവാക്യാൽ നിജപൂൎവ്വവാക്യെ
ത്യക്തെ തു ശിഷ്ടാ ഗതി രസ്തകാലെ.

വാക്യദ്വയൈക്യം ഹൃദയസ്ഫുടെന്ദുഃ; ൫
സഷ്ഠ്യവ ഗത്യൎദ്ധവിവൎജ്ജിതൊസ്തെ.
പൂൎവ്വാപരാസ്തോദിതഭുക്തിഭെദാ
“ദൃതാകം” പ്ലു മിഷ്ടാസ്തമയസ്ഫുടെന്ദൊ.

പൂൎവ്വാസ്തഭൂക്കേത രധികാല്പകത്വേ ച ൭
സഖണ്ഡം ച കുൎയ്യാൻ സ തദാ സമസ്തൈഃ.
തത്തൽഗതൈഃ "പ്രാജ്ഞതരിപും" ത്യജേൽ, ത
ല്ലിപ്താ ഹരാപ്താഃ പ്രചുരാം സ്ഫുടേരെദ്യൗ.

കൃത്വാ മഹത്താനകലാശ്ച ചന്ദ്രോ, ൮
യോഗോക്തയുക്തഃ, സ്ഥിതി രക്തഹീനഃ.
ഗതൈഷ്യനാഡീഗ്ലഗതി "സ്താതാ" പ്താ
സഖണ്ഡം ദിവാ യത്പ്രമദാസ്തു വിധേയാഃ.
നിശ്ശ്യേവ മസ്തോദയചന്ദ്രയോശ്ച
സഖണ്ഡം ക്രമാൽ തത്സമയെന്ദു സിദ്ധ്യേ.
ഇഷ്ടം കലീകൃത്യ ഹതാ "നിനാദൈ"
സ്താരാ ഗതാഃ സ്യു, സ്ഥിതയോ "നിരാമൈസഃ.

ശിഷ്ടാ "നത" പ്താ സ്ഥിതിതാരയോശ്ച ൯
സഹാരഭക്താ ഘടികാ ഗതാഃ സ്യുഃ.
സംക്രാന്തിവാക്യാനി യുതഭ്രുവാണി
സംക്രാന്തികാലെ രവിവാസരാദ്യാഃ.

കൊല്ലംബവൎഷാ ഗതവത്സരാന്താ ൧൦
ഹിതെ "സഭാസ്ഥാന" യുതാഃ ശകാബ്ദാഃ.
"ചരഖലാ" ഢ്യാ സ്തു കലെ ഗ്ഗതാബ്ദാഃ
"പ്രാജ്ഞാഞ്ജനോ" നാഃ പ്രഭവാദയഃ സ്യുഃ.

അബ്ദാൻ കലെ "രഝജഗന്ധ പെന്ദ്രെ" ൧൧
ൎഹതാ, തതോ "ലാസഗരിദ്ധ്യ" ഹീനാൽ.
"ഇരഷട്ടമാ" പ്തം, ഗതമാസവാക്യ
ഗതാഹയുക്തം ദ്യുഗണോ മ്മുവാരാൽ.

"അമിതയവൊത്സുക" ഹീനം ൧൨
ദ്യുഗണം "രസഗൈരികൈഃ," "കലീനാംഗൈഃ".

“ദേവേന്ദ്രൈ” രപി ഹതാ
  തച്ഛിഷ്ടാം ഭവതി വാക്യസംഖ്യേന്ദോഃ.
“വിവിധംനിജവസുരോധം” ൧൩
  “താപേനോഹ്യംകലത്രനൈപുണ്യം”.
“ധിഗഹരലഘുസത്രാനം”
  ചൈതാൻ ഹാരാഹ്വൈഃ ഹരൈഃ ക്രമശഃ.

ഹതാ, തേഷാം യോഗഃ ൧൪
  “കേനാലടഭൃപാലതനയ” സംയുക്തഃ.
ദേശാന്തരവിഘ്നടീഹത
  “രത്നപ്രായാ” നഹിതോ ഭ്രംവോ ജ്ഞേയഃ.

അന്ത്യം ഫലം “ശ്രീധവ” താഡിതം യൽ ൧൫
  “ദാനാ” ഹതേനാദ്യഫലേന യുക്തം.
ദേശാന്തരപ്രോക്തവിനാഡികാഢ്യ
  “തതേ” ത്രിഭാഗേശ്ച യുതം ധനാഖ്യം.

ഫലം ദ്വിതീയം “കരടാ” ഹതം യ ൧൬
  ദൃണാത്മകം “കംഭനഗേന” യുക്തം.
തയോ ർവിശേഷേണ “ധനപ്രമാണാദ്”
  ദാപ്തം ധനസ്വാത്മകഹാരകം സ്യാൽ.

കലിം “വരശ്രേഷ്ഠരസായനോ” നം ൧൭
  “ഗനാവിശിഷ്ടൈ,” രഥ “കാലനാഗൈഃ.
ഹരേത് “ദിവിന്ദ്രൈ” രപി, തത്ര ശിഷ്ടാ
  സ്യാദ്വാക്യസംഖ്യാ; ക്രമശഃ ഫലൈസ്തൈഃ.

ഹതാ, “തപോധികൃന്നരേശനാളം” ൧൮
  “ത്രിനേത്രപ്രപോല്ലസനായകം” ച.
“സുഗന്ധരാഗാഭസുഖം” ച തേഷാം
  യോഗോ, നൃപാകാമധനാംഗിനിഘ്നൈഃ

ദേശാന്തരപ്രാണാഷഡംശനിഘ്ന ൧൯
"പ്രാജ്ഞപ്രിയാ"ഢ്യഃ സഹിതോ ധ്രുവഃ സ്യാൽ.
ദേശാന്തരോനൈത രസ്യൈഃ "പതി" ഘ്നൈ
"ധിസ്സുന്ദ" ഭൈക്യത രഹിതാ "ജരാഢ്യാ".

ആദ്യൈഃ ഫലൈ "പുണ്യ" ഹതൈ, ദ്വിതീയൈ ൨൦
"രോഗാ" ഹതൈ ശേഷാഢ്യമൃണം പ്രദിഷ്ടം.
"ധീവന്ദ്യ" നിഘ്നാന്ത്യഫലം ധനം, തൽ
ഭൈഷാപ്ത "ഭാസക്ഷിതിപോ" ഹരഃ സ്യാൽ.

ശകാബ്ദ "ശാസ്ത്രാർത്ഥ" വധാൽ "തിഥീശേ"- ൨൧
നാപ്തം ദിനാദ്യം "കലിനാശപുണ്യൈഃ".
ഋഷ്യക്ഷരാഢ്യം സഹിതം "സ്വ" തഷ്ടം
വിവസ്വതഃ സംക്രമണധ്രുവം സ്യാൽ.

ഖണ്ഡം സ്വസിദ്ധം ദ്യുഗണാ ദ്വിശോധ്യം ൨൨
ശിഷ്ടം പൃഥക് സ്ഥം സ്വഗുണൈന ഹതാഃ.
ഹരേൽ സ്വഹാരേണ, മഹ്ന ശ്വാ ശിഷ്ടം
"പ്രിയാ," "നഗ," "ജ്ഞാന," "നതൈഃ" ക്രമേണ.

നിഹത്യ ഹാരേണ ഹരേ ദവാപ്താ ൨൩
ഭവന്തി രാശ്യംശകലാവിലിപ്താഃ.
ദ്വിതീയ ഹാരേണ തു ഖണ്ഡശിഷ്ടാ
ദാപ്തം കലാദേന സ്വമൃണം ച കുര്യാൽ.

ധ്രുവാന്വിതാ രവ്യുദയേ സ്യുരേതേ ൨൪
മധ്യഗ്രഹാഃ, സ്വധ്രുവശോധിതോഹിഃ
ഖണ്ഡാ ദ്വിശുദ്ധേ ദ്യുഗണേ വിശോധ്യാഃ
ഖേടാ ധ്രുവാൽ, തത്ര ഫണി ത്തു യോജ്യഃ

ദ്യുഗണാൽ പൃഥക് "പട്ട" ഘ്നാൽ ൨൫
"ദ്വിതഥാ" പ്താംശാദി വിരഹിതോംശാദി.

മദ്ധ്യാക്ഷൌ, സ്മാ "ദള്ളൈ"
ല്ലബ്ധ്വാ ഞ്ച സമാക്ഷിപ്പേ ദചിലിപ്സാസു.
"ഗോ" ഷ്ഷാൽ "പ്രജാ" പ്ലശിഷ്ടാൽ ൨൩
"പ്രിയ" "നഗ" "ദി"ത്യൈ"ക്രമാ ഥതാൽ പ്രജയാ
ഖണ്ഡാ രാശ ാദിന്ദു,
"ഗ്ലാനാ" ദ്ധ്വേ "ശ്വാക്ഷരൈഃ" കലാഃ സച മ ഹം.
"ധന" ഷ്ഠതലവാദിത്യാഗേ ൨൪
"സ്മൃതി" ഭക്തകലാഃ സച മബ്ദവികലാ ശ്ച.
"പട്ടു" ഹതദിനാൽ വ്യധക് സ്ഥാൽ
"പുത്രൈഃ" "ശുഭദൈഃ" കുജസ്യ ഭാഗകലാഃ.

"ദേഹാ"ദ്ധ്വേ ഭഗണാദേന ൨൫
"ദാനാത്ഥാ" പ്താശകാദി ദത്വൽ ജ്ഞ.
"പ്രിയ" ഭക്തേ ഭാഗാദേന
ജീവേ "സുത" ഭക്തലിപ്തികാഃ ശോദ്ധ്യാഃ.

"മുഖരാ" പ്ലശേഷഭാദേന ൨൬
സ്വം "സ്വ" ഷ്ഷ "മണി"ഷ്ഠതകലാഃ ശുക്രേ.
"പ്ര" ഷ്ഷം ദിനം, ച ലിപ്താ
"നിവേദ്യ" ഭക്താഃ കലാഃ ശനൈശ്ചരാത്.
"തത്തമ" വിഷ്ഠതേ ഭാദേന ൨൭
പാതേ ശോദ്ധ്യാഃ "ശശാ" ഷ്ഠതാ വികലാഃ.
ഏവം ദുഗ്ഗണിതവിധേന
സാദ്ധ്യം സ്യാൽ മദ്ധ്യമം വിശേഷേണ.

ദേശാന്തരാഹ്മിതി സംജ്ഞലിപ്താ ൨൮
ശ്ചാന്ദ്രാ ഗ്രഹാണാം നിജഭക്തിനിഘ്നാഃ.
ശശാങ്കഗത്യാ വിഹൃതാ ശ്ച കാര്യാ,
യഥോദിതം വ്യസ്തമതൈ ശ്ച സര്‍വം.

മാസെ തു യാതാ ദിനനാഡികാദ്യാഃ ൧൨
പൃഥക് "പട്ട" ഘ്നാ "ദചിരഥാ" പ്ത ഹീനാഃ.
ഭാഗാദയഃ സംക്രമണാക്കമദ്ധ്യ
യൊജ്ജ്യാ സ്തദാ വാ രവിമദ്ധ്യമഃ സ്യാൽ.

ഗതാനചിതാൽ പൂർവ്വദിനദ്ധ്രുവന്ദാൽ ൧൩
ഗമ്യോനിതാ ദെചഷ്ടദിനദ്ധ്രുവന്ദാൽ.
അഭീഷ്ടകാലെ വിഹഗാ ശ്ച സാദ്ധ്യാ
യദ്ധ്യസ്തകാലെ "നഗ" നാഡികൊനാഃ.

കല്ല്യബ്ദ "ദൃഗ് ധാബ് ധിജലെന്ദ്ര" ഘ്നാതം ൧൪
"ലസന്മദാ" ദ്ധ്യം, "ന്യനിനാദഭിതൈഃ".
വിഭജ്യ ശിഷ്ടൊനഹരാൽ ഋണാപ്താ
വർഷാദിമദ്ധ്യാധികമാസഭാനഃ.

ഏതചാഥ വർഷാണി കലെഃ "ശകതൈഃ" ൧൫
ഫലാനി രാശിപ്രഭൃതിനി ച സ്യുഃ.
ക്രാന്തിംച ചാപം വിനയെൽ ഭുജാതൊ
"നീതൈ" ഹൃതഃ പാരഹിതായനാംശഃ.

കല്ല്യബ്ദതൊ "നൃതാതനൃ" ധൃതം സ്യാ– ൧൬
ദാശ്യാദികം, തദ്ഭുജതൈഃ പൃഥക് സൈഥഃ.
"നിത്യം," "ധനം," "ദാന" മമൂനി ഹന്യാൽ
തദൈക്യ മത്രായനസംജ്ഞഭാഗഃ.

സെചാച്ചാനമദ്ധ്യം പ്രവദന്തി 'കെന്ദ്രം' ൧൭
കെന്ദ്രെ തു രാശിത്രിതയം 'പദാ'ഖ്യം.
ഓജെ പദെ തത്ര ഗതാ ഭുജൈജ്യാ
കൊടിഃ, സമെ സ്യാ ദ്വിപരീത മെവ.

ഘ്നൈകരാരെണ തു ഭുജാ ദചിശ്രുധെ ൧൮
സംഖ്യാഃ സ്യു രഷ്ടാഷ്ട, തദിയശിഷ്ടാൽ.

ശ്രുഭാദി വാക്യേ ച, തദീയസംഖ്യാഃ
സംഭൂയ യാവത്യ ഇമാ ഭവേയുഃ.
ഭുജാഫലം താവതിഥം നിധേയം, ൩൯
തദൂൎദ്ധ്വഖണ്ഡാഹതശിഷ്ടലിപ്താഃ.
“ശരീര” ഭക്താഃ പുന രത്ര യോജ്യാഃ,
പരാല്പകത്വേ സതി താ വിശോദ്ധ്യാഃ.

ഭുജാഫലം കേന്ദ്രതുലാക്രിയാദ്യം ൪൦
സ്വൎണ്ണം സ്വമദ്ധ്യേ ക്ഷിപേദ്യു സ്ഫുടേന സ്തഃ.
ശൈഘ്ര്യേ തു കേന്ദ്രേ മൃഗകൎക്കിടാദൌ
ഗ്രാഹ്യം തദുക്തം ച ഫലം കുജാദേഃ.

കുജേജ്യമാൎത്താണ്ഡഭുവാം ഫലം യൽ ൪൧
കുൎയ്യാൽ തദൎദ്ധം നിജമദ്ധ്യമേ, സ്യാൽ.
പൃഥക്സ്ഥിതാൽ ഭാസ്കരമദ്ധ്യമോനാൽ
ശൈഘ്ര്യം നയേൽ ദോഃഫല, മേതദൎദ്ധം.

കുൎയ്യാൽ സ്വമദ്ധ്യേ കൃതമന്ദജാൎദ്ധേ, ൪൨
തസ്മാൽ തു മാന്ദം സകലം സ്വമദ്ധ്യേ.
കുൎയ്യാൽ, സ്വമന്ദസ്ഫുടസംജ്ഞകാ, സ്മിൻ
തദുത്ഥശൈഘ്ര്യം സകലം സ്ഫുടാപ്ത്യൈ.

ബുധാച്ഛയോസ്തു പ്രഥമം ന കാൎയ്യം, ൪൩
കിം ത്വൎക്കമദ്ധ്യം ഭവതി സ്വമദ്ധ്യം.
ഗ്രഹാൎക്കഗത്യോ രധികാ ചലൊക്താ
ഭുക്തി, സ്തദന്യാ നിജമദ്ധ്യഭുക്തിഃ.

മന്ദോത്ഥഖണ്ഡാഹതമദ്ധ്യഭുക്തിം ൪൪
“ശരീര” ഭക്താം മൃഗകൎക്കിടാദൌ.
ക്രമാ ദൃണം സ്വം നിജമദ്ധ്യഭുക്തൌ
സ്ഫുടാ ഭവേൽ മന്ദഗതി, സ്ഫുടേനാം:

ശീഘ്രോച്ചഭുക്തിം ചലഖണ്ഡനിഘ്നീം ൩൫
"ശരീര"ഭക്താം സ്ഫുടമന്ദഭുക്തൌ.
ധനം മൃഗാദൌ, വിഹ കർക്കിടാദൌ–
ഋണം, ധനം ചൈവ പരാല്പകത്വേ.

തഥൈവ ശീഘ്രഗതിഃ സ്ഫുടേയം ൩൬
ശോദ്ധ്യാധികേ വക്രഗതിഃ പ്രദിഷ്ടാ.
നിത്യാർക്കമദ്ധ്യാൽ പുന രുച്ചഹീനാൽ
ഭുജാഫലം, തൽ പൃഥ ഗർക്കമദ്ധ്യേ.

സംസ്കൃത്യ, തസ്മാ ദയനാംശയുക്താൽ ൩൭
ചരം നയേൽ പ്രാണകലാന്തരം ച.
സ്പഷ്ടം തുലാജാദിഗതം ഭുജോത്ഥം
സർവ്വം ചരം, ത്വസ്തമയേ ന്യഥാ സ്യാൽ.

സർവ്വത്ര യുഗ്മൌജപദക്രമേണ ൩൮
സ്പഷ്ടം ഭവേൽ പ്രാണകലാന്തരം തു.
ചരാസുലിപ്താന്തരയോഃ ഫലാനാം
സ്പഷ്ടൈക്യഭേദദ്ദ്യുതി മന്തരം വാ.

ഹത്വാ സ്വഗത്യാ ദിവസാസുലബ്ധം ൩൯
കുര്യാ ദഹർമ്മാന മിദം തു ഭുക് ചേൽ.
നചേ ദ്ദിനാ പ്രാണകലാന്തരാഖ്യം;
സ്ഫുടപ്രകാരാന്തര മുച്യതേഥ.

സ്വോച്ചോനമദ്ധ്യസ്യ ഭുജാ ദ്യഥോക്തം ൪൦
രാശ്യഷ്ടമാംശേഷു വിശോധിതേഷു.
തദീയസംഖ്യാസദൃശാ ഭുജാജ്യാ,
തദൂന "വീരൈഃ" സദൃശാ ച കോടിഃ.

ശിഷ്ടാദ്ധജീവാവികലാവിഭക്താ ൪൧
"ദൈഹാർഹമാസാംബുരിപു"ർഹരഃ സ്യാൽ.

ദോജ്യാം "നത"ഘ്നീം തു ഹരേണ ഹൃതാ
ലബ്ധ്വാനകോടിം "നരകൈ"ർന്നിഹത്യ.

ഹരേണ ഹൃതാ പ്തയുതാം ഭുജാജ്യാം ൧൨
ക്രമാൽ ത്രിഭിഃ സപ്തതി രക്വിഭക്താഃ.
നിഹത്യ "നന്ദഃ" പ്തഫലസ്യ ചാപം
കുര്യാൽ സ്വമദ്ധ്യേ, ഭവതഃ സ്ഫുടൌ തൌ.

നീത്വാ മദ്ധ്യം വിലിപ്താവധിക "മൃഗധരാ" ൧൩
ഭ്യാപ്തഹീനേ ധ്രുവാദ്യേ
ക്ഷിപ്ത്വാസ്മിൻ ദേശഭേദം, രവിഭുജചരയോ
ർദ്വിഘ്നാംശാ ദ്യോഗഭേദം.
ഹത്വാ മദ്ധ്യാത്മഭുക്ത്യാ "നന്ദതപര" ഹൃതം
തൽ തുലാജാദികം സ്യാൽ
സ്വർണ്ണം മദ്ധ്യേ, സ്വതുംഗം ത്യജതു പുന രതഃ
പൂർണ്ണദോർജ്യാം വിജഹ്യാൽ.

ശിഷ്ടജ്യാവികലാഹത "സ്ഥിതിസടാ ൧൪
മാസേശ്വരോ" ഹാരകോ,
ദോർജ്യാം "നീതി" ഹതാ മനേന വിഭജേൽ
ലബ്ധ്യം തു കോട്യാ സ്ത്യജേൽ.
താം "ഛനത്രാസ്യ" ഹതാം ഹരേൽ, ഫലയുതാ
ദോർജ്യാ സ്വവൃത്താഹതാ
"നന്ദാ"പ്താ ഖലു ചാപിതാ ധനമൃണം
കേന്ദ്രേ തുലാജാദികം.

ശിഷ്ടാ ലിപ്താധികാ സ്യാ ദ്യദി "മുഖര" ദല്ലാ ൧൫
ച്ഛോധയേൽ താം "ശരീരാൽ,"
ശിഷ്ടാം കൃത്വാ വിലിപ്താ, മുദിതവദനയാ
കർമ്മ, ദോർജ്യാ തദുദ്ധ്വാ.

ലോർജ്യാലബ്ധം ത്രികോട്യാം ക്ഷിപതു, ഭുജഗുണാൽ
കോടിലബ്ധം വിജഹ്യാൽ;
കർമ്മൈവ്യേവ ക്രിയേയം യദി "മുഖര"മല്പാ
ച്ചിഷ്ടലിപ്താധികാ സ്യാൽ.

മന്ദോച്ചോനഭുജാകലാ മഖിലല്പാൽ ദന്ന
നൈവാധികാ ചേൽ സ്ഫുടാ
ജീവാ സൈവ; പുനസ്തദീഹ ചരമ
ജ്യാർദ്ധാധികാ ലിപ്തികാഃ.
ശിഷ്ടാ സ്താഃ പരിശോധയേൽ "മുഖര"താ
സ്തച്ഛേഷവർഗ്ഗാന്വിത
ത്രിജ്യാവർഗ്ഗപദം ഗുണം, പരിധിഹ്വാ—
താദീനി കാര്യം പുനഃ.

മദ്ധ്യാഹ്നാന്തനിശാകരാദിഗണനേ ദൈ
പൂർവ്വാദയാഹർഗ്ഗണേ
യോജ്യാഃ സ്യു "ർജ്ജയ" നാഡികാഃ, പുന രഹ—
ർമ്മാനേ ചരം "മാ" ഹൃതം.
കാര്യം വ്യത്യയതോസ്യ ഭിക് ച; ഗണനം
മദ്ധ്യാഹ്ന മാനീയചേൽ
തസ്യാന്തേ പുന രുക്തഭിക് ച സകലാ
തൽക്കാലസൂര്യോത്ഭവം.

യച്ചാപമെസർവ്വ്യാ സമ മല്പചാപം ര്വ്വ
തത്സംഖ്യേകാഭി ർവ്വികലാഭി രൂനാം.
ജീവാ ഭവേൽ, തദ്വികലാഭിരഭ്യാ
തഥാല്പജീവാ ഭവതീഹ ചാപം.

'ലോകാ' ഭിവാക്യേഷ്വ യുതധ്രുവേഷു ൻ്
"നയ" ല്പലോർജ്യാ ചരമേശജാസ്വൻ.

ഗ്ഗ്വക്ഷരാദ്യാം വിപരീത മേവം
ക്രമാ ദ്ഭവൈഃ സംക്രമണസ്സ്ഫുടാൎക്കാൽ.

കൃതായനാൎക്കസ്യ ചരത്രിഭാഗം ൩൦
"നമൈതെഃ" സമാരോപ്യ "നഗൈ" യഥോക്തം.
കഷ്ഠാൽ, തദാ സിദ്ധ്യതി രാത്രിമാനം,
വ്യസ്തം ച കഷ്ഠാൽ ദിനമാനസിദ്ധ്യൈ.

തൽകാലഭാനോ ൎഗതൈഷ്യഭാഗാ ൩൧
സ്തദ്രാശിനാഡീഗുണിതാ ദ്ഖിനിഘ്നാഃ.
പൂൎവ്വാപരാ ദ്യുദയാ ദ്വിനാഡ്യോ
ഭവന്തി, ഷൾഭാദ്ധ്രുവൈ സ്തഥാ സ്താൽ.

വിനാഡികാ സ്താഃ ഖലു "നീതി" ഭക്താ ൩൨
സ്തദീയപൂൎവ്വാപരരാശിമാനൈഃ.
അഭീഷ്ടകാലാവധികൈഃ സമേതാ
ഗമ്യാ ഗതാവാ ഘടികാ ഭവന്തി.

രാശേന ത്തു യാതാം വിഘടീം നിഹത്യ ൩൩
"നാഗൈ" "ന്നൈതെ" ശ്ച സ്വവിനാഡികാപ്താഃ.
ഭാഗാഃ കലാ ശ്ച ക്രമശോ ത്ര യോജ്യാഃ
സ്വപൂൎവ്വഭാന്തെ ഖലു ലഗ്നസിദ്ധ്യൈ.

കൃതായനാഭീഷ്ടവിലഗ്നഭാനോഃ ൩൪
കൃത്വാ ചരം പ്രാണകലാന്തരം ച.
ലഗ്നാൽ ത്യജേൽ ഭാനു മമുഷ്യ ശിഷ്ട-
സ്യാംശാ "നയ"ഘ്നാ ദ്യുഗതാ വിനാഡ്യഃ.

വിലഗ്നതൽഭാനവിതഭാസ്കരാഭ്യാ ൩൫
മേവം നയേ ദ്രാത്രിഗതാ വിനാഡീഃ.
അഭീഷ്ടലഗ്നദ്ഖിതയേന സാദ്ധ്യാ
സ്തദന്തരാളോപഗതാ വിനാഡ്യഃ.

ഗൊളാന്തെ ദചിഹ്നെനായനാക്കരഹിതെ ൩൩
പ്രായൊ വ്യതിപാതകം;
തസ്യാന്തെ പുന രക്കചന്ദ്രഫണിനൊ
നിത്യൈ,ഷു കൃതപായനം.
നീതാ ഗാനസുതാദികെന ഫണിഭലാൽ,
കുഷ്ഠാൽ സുതാദിം വിധാ—,
വക്രെന്ദു വിപദെന തദാ യദി തയൊഃ
കാഷ്ഠെന ഭുജാപക്രമെന.

ഗാനാദ്യൂനിത "കംഭതൊയ" ഗ്ഗുണിതൊ ൩൪
"ദൃശ്യാലയാ" പ്തഃ സ്ഫുടഃ
സ്യാ ദിന്ദൊ രപമ, സ്സയൊ രപമയൊഃ
സാമ്യെ വ്യതിപാതകഃ.
തദ്ഭെദെ സതി ബിംബയൊഗദലതഃ
സപ്ലെപി ദൊഷൊ ഭവെൽ;
ഭൈദെ സ്ഥിന്നധികെ യുഗെന്ദുപദഗെ
ദൊഷഃ സ ഗമ്യൊഗതഃ.

ഭാവ്യാഖ്യാ വൃധ്യനൊ ന്തതൊ യദി ഗതൊ ൩൫
ദൊഷഃ സ തസ്മിൻ ഭവെൽ
പാദൈക്യെ തു ഗതഃ പദാന്ത്യദളഗെ
ഭാനെന, സ ഭാവ്യന്യഥാ
ദൃഷ്ടഃ സപ്തഗുണായനാന്ത ഇഹ ചെൽ
തത്രാപയാനാന്തരെ
തൽബിംബൈക്യദലാധികെ സതി തദാ
ദൊഷൊ ന തസന്നിധെന.

ഭാദ്യന്താപമഭെദയൊ ർവ്വിപദയൊ ൩൬
ർവ്വ്യോഗൊത്ര ഹാരൊ, മുനാ

“നീതാ” “നന്ദ”ഹതാപയാനമപചരാൽ
ലബ്ധം തു ൎമാഷെ ഗതെ.
ശോദ്ധ്യാം, ഛാവിനി യോജ്യ, മൎക്കശശിനോഃ
സ്യാൽ ക്രാന്തിസാമ്യം തദാ;
തന്നൊ ചേൽ പുന രേവമേവ ഗണയേ
ദ്യാവൽ സമത്വം തയോഃ.

സാമ്യേ വൈധൃതപാതമദ്ധ്യമശശി ൰
തൽകാലജൌ, ബിംബയോ
ൎയ്യോഗാൎദ്ധാൽ “നിനദൈ,” “ന്നദൈ” രപിഹതാ
ൎദ്ധാരാപ്തമിന്ദ്വൎക്കയോഃ.
സ്പഷ്ടാ, ക്രാന്തിഗുണൈസ്തയോ രപി തഥാ
നീത്വാ തയോ രന്തരെ
ബിംബൈക്യാൎദ്ധസമെ തു തത്ര ജവിധു
ൎമാഷാദിമാന്ത്യസ്ഥിതെ.

വൈതാൎക്കാ വൃദ്ധയെ കൃതാസ്തനലവെന ൰൧
കാഷ്ഠാ, വിനെല്പൈസ്തകെ;
പാതാംശാഃ “പ്രി,” “യ,” “ഭൃ,” “ഗ,” “ണാ,” “നര”
ഹതാ ഷൈമാ, ദ്വിതയോഃ പന്നഗഃ.
ചന്ദ്രാദെ ൎവിക്ഷമദ്ധ്യമെ മൃദുഫലം
കൃത്വാ സപാതൊനിതാൽ
നിതാൽ ചാന്ദ്രഗുണാ“ധി,” “ഗീ,” “ശൈ,” “ര,” “ഛ,”
“വ” കൃഷ്ണാൽ “നയാ” പ്താഃ ക്രമാൽ.

കൎക്ക്യണാദിഗതാന്ത്യകെന്ദ്രജനിത ൰൨
ജ്യാഖണ്ഡയുക്തോനിത
“സ്നാതംഗീ” ഗ്ഗുണിതാ “നിതാബ്ജ” വിഹൃതാ
വിക്ഷെപലിപ്താഃ സ്ഫുടാഃ.

വിക്ഷേപാ പലഭാഹതം “പ്രിയ” ഹൃതം
കൎണ്ണാൽ ഗ്രഹേ, ന്യേയദി
വ്യസ്തം; തത്ര പൃഥക് ത്രിരാശിരഹിതാൽ
നീതോപമൊ ഭാഗിതാഃ.

ക്ഷേപാപ്താ വികലാ, ധനൎണ്ണമനയോ ൬
ൎദ്ദിക്സാമ്യഭേദെ ക്രമാൽ,
കൎണ്ണാൽ തൽഗ്രഹസൂൎയ്യയോ ശ്ചരകലാ
പ്രാണാന്തരം ചൊദയേ.
വ്യസ്തം ചാസ്തമയേ ചരം, തദുദയോ
ൽഭാംശകെ ല്പെ ധികെ
“ശ്രേയഃ,” “സെവ്യ,” “ഗയാ,” “പയൊ,” “ധന,”
“മയാ” ഭസ്യോദയാ യാന്ത്യമീ.

ഛായാപ്താ ഗണനേ കൃതായനരവെ ൭
സ്ത്രാപമെഷ്ടം ചരം
ചാനീയാ പമസായകാ ത്രിഭഗുണാൽ
ജ്യാപ്താൽ ദ്യുജീവാപ്തയെ.
യാതൈന്ത്യൽഘടികാഖ്യാ “സ്തനു”ഹതാഃ,
കൃതാപാ ചരം തെഷു തൽ
ദ്ദോൎജ്യാശൈകൃഷ്ടിദാവശാൽ ചരഗുണോ
ഢ്യോനാൽ ദ്യുജീവാഹതാ

ശങ്കുഃ സപീയഹരൊദ്ധൃതാ ദിനകൃത; ൮
സ്ത്രിജ്യാകാവൎഗ്ഗയോ
ൎയ്യോഗാന്ന്യ പദാൎദ്ധതൊ “ലയ” ഹതാ
സ്സാംകൂദൃതാംശ്ലേപ്രഭാ.
പച്ചായാം ഗ്രലവൎഗ്ഗതൊ “വനസൈവെ”
ൎമ്മണാൽ പദം ഭാശ്രുതിഃ,

ശാകെ "ഗ്ലീതസഹാസികഃ" ശ്രുതിഹൃത,
സ്തസ്മാൽ സഹാരാഹതാൽ.

ഭുജ്യാപ്ത ക്രമശ ശ്ചരാ ധന മൃഗാം ൬
കൎക്യാൽ തുലാജാദികം
തച്ചാപം വിപരീതസംസ്കൃതചരം
ഗമ്യാ ഗതാവാ സവഃ.
കാൎയ്യാഃ സൂൎയ്യശശാങ്കതുംഗഹനിന
സ്തൽകാലജാഃ സായനാഃ,
പാതോനസ്യ വിധോ സ്തു ബാഹുജഫലാ
ക്ഷേപാ ലശാംശോനിതം;

കൃത്വാ ഷൾഭയുതെ രവൌ വസ്വകലാ ൭
ഭേദാ ചരം ചാംശകെ
യോജ്യാഃ ഷൾഗുണരാത്രിയാതഘടികാഃ
കാലാഖ്യലഗ്നാപ്തയെ.
ചന്ദ്രാദിത്രിഭതുംഗതൊപി തപനം
ത്യക്ത്വാ "നരൊനപാ"ദികം
നീത്വാ, തദ്വധ "സൂരണാം"ശ മുദ്വപെ
സ്വല്പസ്ഥം ദിഗൈക്യാന്തരാൽ.

ക്ഷേപോ വിത്രിഭചന്ദ്രദോഃഫലഹതോ ൮
"ഭ്രൂസേതു"ഹൃൽ ദൃക്ഫലം,
കൃത്വാ തദ്ദളിതം വിധേന്ന തദപമഃ
ക്ഷേപാന്വിതോന സ്ഫുടഃ;
തദ്ദോഃകോടിജലാഭനാദികമഹാ
ജീവെ ച തദ്ഭുജ്യകെ
സ്വാക്ഷവ്യംഗുലതാഡിത ശ്ചരഗുണഃ
സ്പഷ്ടോ "ദിലീപൊ"ദ്ധതഃ.

ത്ര്യക്കേന്ദ്രം കൃതദൃക്ഫലം കൃതകലാ ൻ്റ
പ്രാണാന്തരം കാലത,
സ്തദ്ദോർജ്ജ്യാചരസംസ്കൃതാ മിനഗുണ
ക്ഷുണ്ണാ സഹാരോദ്ധൃതാ
ശംകു, സ്ത്രിജ്ജീവയോഃ കൃതിർമിഥാ
മൂലാദ്ധ്ലൊകാഹതിഃ
ശീതാംശൊ പദട്ടാ ചതുർഗ്ഗുണിതഗ—
ത്യംശൊനാശംക്കുദ്ധൃതാ.

ശംകുഃ സൊയ മജ്ജാദിഗൊ യമി ശശീ വ്യാ
ദൃശ്യാദ്ധ്ഗൊ, നാന്യഥാ
ശങ്കോഃ കർക്കിമൃഗാദിത സ്തപരപൂ
ർവ്വാർദ്ധോപഗ ശ്ചന്ദ്രമാഃ.
ഷൾഭാദ്ധ്യാക്കൈക്യഭാഗാ നിജഭമിതി ഗുണാ
നാഗമകതാ സ്ഥൈറ്റാ
ഭ്രകാംശാ മദ്ധ്യഭാനാം മിതി രപി സഹിതെ
ഷൈപഷ്ഠ ഭാനാഡികാഃ സ്യുഃ.

ശൊദ്ധ്യാഃ പ്രത്യക്കപാലെ വിധു രിഹ തു സഷൾവ്യ വ്യ
ഷ്യൊ, സ്തുപക്ഷെ ത്വജെൽ പ്രാക്
ചന്ദ്രെഷ്യാംശാദിഷൾഭാനാഹിതരവിഗതഭാ—
ഗാന്ത മാഭാ ഷ്വഭ്രിഷ്ടൃഃ.
വ്യാസ്യേ ത്തുഹിതകാലത സ്തുഹിനഗൊഃ
ക്ഷെപാദിനിതൊപാകതവൽ
കസ്താൽ ഷൾഭയുതെ രവാ വസുകലാ
ഭെദം ചരാസു നപി.

പച്ഛായാംഗുലവർഗ്ഗതൊ "വനസ്വൈ" വ്യ
ഷ്ടുഹതാൽ പദം ശീതഗൊ

ജ്യാത്ര്യാംശം "നരകാ" ഹതാ "ബല" ഹൃതം
യുക്തന്ത്വഥൊ ഭാശ്രുതിഃ.
ശംകു "സ്ത്രീരസഹാസികഃ" ശ്രുതിഹൃതൊ
ഽന്ത്യഗ്നിഗത്ര്യംശകൈ
ര്യുക്ത സ്സന്നിജദെശഹാരഗുണിതാം
കൊട്യാപമസ്യാഹരെൽ.

തത്രാപ്തം ചരസംസ്കൃതം കൃതധനുഃ വൃ൩൮
പ്രത്യൿകപാലെ ദ്യുതൻ
ഷൾഭൈനാ കൃതദൃക്ഫലെ കൃതകലാ
പ്രാംനാന്തരെ സ്വം വിധെയം.
തസ്മാ ദസ്തകകാലലഗ്നരഹിതാൽ
നാഡ്യഃ ഷഡാപ്താംശകാ
നാഡീഭെ സ്വഖാംശയുക്തരഹിതാ
സ്തൽപല്ല ധികെ ഭൃഹിതെ.

കൃതപാ സംസ്കൃതദൃക്ഫലെ ത്രുഹിനഗൌ വൃ൩൯
സപന്യാ സ്ഫുലിപ്താന്തരം
ത്യതപാ കാലവിലഗ്നത സ്ത്രിഭയുതാൽ
തല്ലെഷദൊർജ്യാഹതാൽ.
അക്ഷാ ദ്വ്യാസദലാപ്ത മാക്ഷവലനം,
ദൊർജ്യാവശാൽ തദ്യദിക്,
നതപൽ ഭത്രയസംയുതസ്യ ശശിനൊ
ദൊഃക്രാന്തി രൈവായനം.

ചണ്ഡാംശ്വിനവിധൊ സ്സു കൊടിഗുണതഃ വൃ൪൦
ക്ഷെപാഹതാൽ ദൊർജ്യയാ
ലബ്ധം ക്ഷെപദിഗക്കഹീനശശിനൊ
യുശ്മെപലെ വ്യസ്തദിക്.

ഗ്ദിതെഷാം ധനുഷാം സമാസ‌ദിശാം
കയാഗാന്തരാൽ കെ [illegible] ഃ
സചവ്യാസാദ്ധഹതൊ "ജലെവല"ഹൃതഃ
ശൃംഗൊന്നതിഃ ശീതഗൊഃ.

പ്രാങ്ങ്നേമ്യാം ശശിമണ്ഡലെ സപദിശി താം. വ൬
നിതചാ തദഗ്രഹസ്പൃശി
വ്യാസെ ന്യ്ന്യ സിതാം തദഗ്രവൃതി പാ—
ശ്വ സ്പൃഷ്ടവൃത്തം ലിഖെൽ.
ബിംബാൎദ്ധസ്യ സിതസ്യ ചാന്തര മിഹ
പ്രൊക്തഃ 'ശരാ'ഖ്യൊബുധൈ
ൎബ്ബിംബാൎദ്ധസ്യ കൃതെഃ "ശരാ"പ്തസഹിതാ
സൂത്രാം ഭവെദദ്ധിതം.

വ്യക്കൎണ്ണേന മൃഗകൎക്കടാദ്യുപഗതെ, വ൭
തൽകൊടിജ്യാവൊനയുക്
ത്രിജ്യാ ബിംബദളാഹതാ തുഹിനഗൊ
സ്ത്രിജ്യാഹൃതം സ്യാൽ സിതം.
പാതെ കൎണ്ണ"ലയാം"ശകാന്തികഗതെ
ചിന്ത്യാം ഗ്രഹൊ, ക്കാദ്രഹിം
ത്യക്തപാ ശിഷ്ടജ്ജെത്ര ഭക്തിവിവരാ
ദല്പെ വിക്ഷേപഃ സ്യാൽ ഗ്രഹഃ.

കൃതചാസ്തിൻ പലഭാം ദിശാ "പ്രിയ"ലവാ വ൮
ദല്പെ രവെഃ; പ്രായകെ
പഞ്ചാന്തെത്ര നയെ ഉവിന്ദുഫണിനൊ
രാകാരവിഃ ഷൾഭയുക
കൎക്ക്യണാദിഗകെന്ദ്രകൊടിജ്ഞണതൊ
"നാമാത്മകാ"പ്തം രവെ

“നാമാ”ഷ്ടം ച വിധൊഃ സ്വമദ്ധ്യമഗതെന
സ്വജ്ഞം തദാ സ്യാൽ ഗതിഃ.

വ്യക്തെന്ദൊർഭുജലിപ്തികാ ഗതിഹതീദാം- ൮൯
ശാപ്താ ദിശാ പൎവ്വണി
സ്വജ്ഞം, ഭുക്തിലവാഹതാശ്ച വിഹഗൈ-
ൎവ്വെദഷഡായനം ച ക്ഷിപെൽ.
സൂൎയ്യെന്ദ്വൊ “നവകൈ” “ന്നഗൈ” ൎഗ്ഗതികലാ
ഹത്വാ “കുമാരൈ”ൎഹരെൽ
ബിംബെന, “ദെവശ്രുക”ഘ്നതൽ ഗതികലാ
ഭെദാൽ “ലിപീദെവ്യ” സ്തമഃ.

ആക്ഷം “സുന്ദരകാൎയ്യ ക്ഷമാഹതിദളം”, ൯൦
“നാമൈ” സ്വഹാരാഹതെഃ
“പാദാ”പ്തൊ ഗതിഭെദഭാഗവിഹൃതൊ
ഭെദപ്തിഭാഗ്യൊ ഭവെൽ.
കൃത്വാപ്രാണകലാന്തരം ചര മിനൈ
ഷൾഘ്നാഃ ക്ഷിപെൽ നാഡികാ
ഭാഗെ കാലവിലഗ്നകം, ചരഹര
ജ്യൈ വിത്രിഭെന്ദൊ ന്നയെൽ.

ഹാരജ്യാസഹിതഃ സ്വഹാരചരണൊ ൯൧
ഹാര,സ്ത്രിഭാദ്യൈ വിധെന
കുൎയ്യാൽ സ്വാസുകലാന്തരം, പുനരതഃ
കാലൊനിതാൽ ദൊൎജ്ജ്യണഃ.
ഭിദ്യെദ്ദൈത്ര്യവശാൽ ചരൊനസഹിതൊ
ഹാരാഹൃതൊ ലംബനം,
യദ്വാ ലംബനശിഞ്ജിനീ കൃതചരാ
ഹാരെണ ഭക്താ ഗ്രിമം.

സ്പഷ്ടം പർവ്വണി, തൽ ച തത്സമയജം ൯൨
നതാ വിശിഷ്ടാ സ്ഫുടം;
തല്ലംബാദിത്രിഭകാലദോർജ്ജ്യാകൃതാൻ
ഭേദേച്ഛിദാപ്താ നതിഃ.
ക്ഷേപോ "വേന"ഹതാദ്വ്യഗ്നിഹൃദ്ഗുണേതഃ
"കാമൈഃ" സന്നത്യാകൃത,
സ്ഥം സമ്പർക്കദലാദ്വിശോധ്യ പരമ
ഗ്രാസപ്രമാണം വിദുഃ.

ക്ഷേപൈക്യാർദ്ധകൃതിദ്വയാന്തരപദം ൯൩
ഗത്യന്തരാംശാഹതം
സ്ഥിത്യർദ്ധം, കൃതലംബനേ ധന മൃണം
പർവ്വണ്യതോ ലംബനം.
സ്ഥിത്യർദ്ധം ച വിധായ കേവലതിഥേര
കൃതാവിശിഷ്ടേ സ്ഫുടേ
മോക്ഷസ്പർശതിഥീ; തഥാന്തരദളാൽ
ക്ഷേപാദിമർദ്ദാർദ്ധജേ.

ഗത്യംശാന്തര മിഷ്ടലംബയുത മുക് ൯൪
പൂർവ്വേഷ്ട ഭേദാഹതം
തൽക്ഷിപ്ത്വാ കൃതിയോഗമൂലരഹിതാ
യോഗാദ്യ മിഷ്ടഗ്രഹഃ.
നഗ്രാഹ്യ നതിലംബനേ ദിവസകൃൽ
ബിംബോപി സൌമ്യഗ്രഹേ;
ഗ്രാസേ ബിംബദിനാംശതോ ല്പകതരേ
വർജ്ജ്യാ ന സൂര്യഗ്രഹഃ.

ഗ്രാസേ ഷോഡശഭാഗതഃ ശിശിരഗോ ൯൫
രല്പേ ന വർജ്ജ്യാ ഗ്രഹഃ;

ഖണ്ഡാംശൊ ഗ്രഹണെ സദാ സതിദിശി
ഗ്രാസൊ, വിധൊ രന്യഥാ.
ഗത്യംശാന്തരനിഘ്നലംബനരവി-
ന്ദ്വൊ ഭെദയൊ രന്തര
ക്ഷിപ്ത്യാ വ്യഗ്വയുതാൽ പദം ത്ര്യണുതു യൊ-
ഗാദ്യ, ത്ര ശിഷ്ടെ രവെഃ.

ബിംബദ്വാദശഭാഗതഃ സമധികെ ൩൩
സസ്പ്യാസ്ത്വഗ്ഗ്രഹ,
സ്ഫുടദ്വൽ ബിംബചയാംശതഃ സ്ഫുടമിദാ
ക്ഷിപ്ത്യാഃ കൃതിഘ്നാം വിധൊഃ.
ഭാഗാഃ ഷൾഘ്നനിതെഷ്ടകാലഘടികാ,
സ്തദ്ദൃക്കരാശിത്രയെ
കൃത്വാ ഗ്രാഹ്യചരം തതൊ ഭുജഗുണം
നിത്വാ തതൊക്ഷാഹതാൽ.

ത്രിജ്യാപ്തസ്യ ധനുർദ്ദിശാ ത്രിഭയുത ൩൪
ഗ്രാഹ്യാപമെ ചാപിതെ
കജ്ജ്യാൽ, തസ്യ ഭുജാഹതാൽ ച വലനം
വിജ്യാൽ"മെഷുരാഗ്ഗതം.
ദിക്സൂത്രാദ്വലനം നയെൽ, ചമമിതാം
രെഖാം തതൊ വാരുണീം
ദിക്സൂത്രാവധി, താദൃശീം നിജദിശി
ക്ഷെപാംഗുലിസ്തൈരെ ഹരാം.

മാർഗ്ഗൌ തെന മുഖാഗ്രയൊ, രഥ തയൊഃ ൩൫
സമ്പാതാംശത സ്തെന ലിഖെൽ,
ഗ്രാസൊ യെന കൃതാംഗുലിഷുല്യ വിവരൈ
സ്ഥൂലെ പ്രതിഷ്ഠാം വിധുഃ

മൂലശ്ലോകഖണ്ഡം കഴിഞ്ഞു.

൨. തിഥിനക്ഷത്രഖണ്ഡം.

—:—

സതതം കലുഷം കാമക്രോധമോഹാദിഭിർമ്മനഃ.
യൽപ്രസാദേന വിമലം തം ഗുരും പ്രണതോഽസ്മ്യഹം.

ഇദം ഹി യസ്യാം സചരാചരം ജഗൽ
പ്രതിഷ്ഠിതം, യാ ജഗതാ ന ദൃശ്യതേ.
തരന്ത്യവിദ്യാം പ്രണിപത്യ യാം ജനാ
നമാമി താം മന്നതടാകസംസ്ഥിതാം.

൧

ആദിത്യസ്ഫുടമുണ്ടാക്കുവാൻ പറയുന്നു.

(൧) യാതാശ്ച മാസാ ദിവസാശ്ച നാഡ്യഃ സ്വാഭീഷ്ടകാലാവധികാഃ ക്രമേണ. ഭവന്തി രാശ്യംശകലാശ്ച ഭാനോരിതി— യാതാഃ മാസാഃ ദിവസാഃ ച സ്വാഭീഷ്ടകാലാവധികാഃ നാഡ്യഃ ച, ക്രമാൽ ഭാനോഃ രാശ്യംശകലാഃ ഭവന്തി ഇത്യന്വയഃ.

മേടസംക്രമം മുതൽ തികഞ്ഞ മാസങ്ങൾ മുകളിലും, അതിന്നു താഴെ ഇഷ്ടമാസത്തിലെ തികഞ്ഞ തീയ്യതികളും, അതിന്നും താഴെ സംക്രമസമയം * മുതൽ ഇഷ്ടസമയം വരെയുള്ള നാഴികകളും വെക്കുക: എന്നാൽ അതിലെ മുകളിലുത്തെ സ്ഥാനം സൂര്യന്റെ രാശിയും, നടുവിലുത്തേതു തീയ്യതിയും, ചുവട്ടിലേതു ഇലികളുമായിരിക്കുന്നതാകുന്നു.

൨

(൨) യോഗ്യാദിവാക്യം ച കലാസു കുര്യാദിതി— യോഗ്യാദിവാക്യം കലാസു കുര്യാൽ ച ഇത്യന്വയഃ.

---

* സംക്രമസ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ ൧൬-ാം പാര നോക്കുക.

അതിന്റെ ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനമായ ഇലിയിൽ "യോഗ്യോ വൈദ്യഃ" എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വാക്യങ്ങളെ * സംസ്കരിക്കുകയും വേണം.

൩

സൂൎയ്യഗതി വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൩) "നീതെ" ച തത്തദ്ദിവസാഷ്ടകൊക്ത 'യോഗ്യാ' ദിവാക്യാ "ദിനാ" ഭക്തലിപ്താഃ. കയ്ക്കാൽ തദക്ഷസ്ഫുടളകതിരെഷാ സ്യാ "യജ്ഞ" "രതാ" ദിവശാൽ ധനർണ്ണമിതി— തത്തദ്ദിവസാഷ്ട കൊക്തയൊഗ്യാദിവാക്യാഃ "ദിന" ഭക്തലിപ്താഃ "യജ്ഞ" "രതാ"ദിവശാൽ ധനർണ്ണം "നീതെ" കയ്ക്കാൽ, തൽ എഷാ അക്ഷസ്ഫുടളകതിഃ സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

എട്ടെട്ടു ദിവസത്തേക്കു പറഞ്ഞിട്ടുള്ള "യോഗ്യാ" ദിവാക്യങ്ങളിൽ അതാതു ദിവസത്തേക്കുള്ള വാക്യങ്ങളെ എട്ടിൽ ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം നാഴിക സംസ്കരിക്കണം. "യജ്ഞ" എന്ന വാക്യം മുതൽ കൂട്ടുകയും, "രത" എന്ന വാക്യം മുതൽ കളയുകയുമാണ വേണ്ടതു്. എന്നാൽ അതു അതാതു ദിവസത്തെക്കുള്ള സൂൎയ്യന്റെ സ്ഫുടഗതിയായി വരുന്നതാകുന്നു.

൪

ചന്ദ്രന്റെ സൂൎയ്യോദയ സമയത്തെക്കുള്ള ഗതി വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൪) അഭീഷ്ടപൂൎവ്വാപരവാക്യഭെദസ്യാൎദ്ധം ഗതിഃ സ്യാ ദുദയെ ഹിമാംശൊ രിതി—അഭീഷ്ടപൂൎവ്വാപരവാക്യഭെദസ്യ അൎദ്ധം ഹിമാംശൊഃ ഉദയെ ഗതിഃ സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.*

"ഗീന്നശ്രേയഃ" (1) എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ൧൨൮ വാക്യങ്ങളിൽ വെച്ചു് ഇഷ്ടദിവസത്തേക്കുള്ള വാക്യത്തിന്റെ (2) മുകളിലെ വാക്യത്തിൽ നിന്നു, ഇഷ്ടദിവസത്തിന്റെ ചുവട്ടിലെ

* യോഗ്യാദി വാക്യങ്ങൾ ൪൧-ാം പാരയിൽ പറയും.

1 ഗീന്നശ്രേയാദി വാക്യങ്ങൾ ൪൩-ാം പാരയിൽ നോക്കുക.

2 ഇഷ്ടദിവസത്തെ വാക്യം വരുത്തുവാൻ ൮൯-ാം പാര നോക്കുക.

ദിവസത്തെ വാക്യം വാങ്ങി ശിഷ്ടത്തെ അർദ്ധിക്കുക. എന്നാൽ ആ അർദ്ധം ഇഷ്ടദിവസത്തെ സൂര്യോദയത്തിങ്കലേക്കുള്ള ചന്ദ്രഗതിയാകുന്നു. തലെ ദിവസം അർദ്ധരാത്രിമുതൽ അന്നു ഇഷ്ടദിവസം ഉച്ചവരേയുള്ള സമയങ്ങളിൽ എപ്പോഴെങ്കിലും ചന്ദ്രനെ തൽക്കാലിക്കുന്നതിന്നും മററും ഈ ചന്ദ്രഗതിയാണു ഉപയോഗിക്കേണ്ടതെന്നു താല്പൎയ്യം.

൭

സൂൎയ്യാസ്തമയത്തേക്കു ചന്ദ്രഗതി വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൧) അഭീഷ്ടവാക്യാൽ നിജപൂൎവ്വവാക്യെ ത്യക്തെ തു ശിഷ്ടാ ശശിനോ ഗതിഃ സ്യാൽ ഇ ഗി— അസ്തകാലെ തു, അഭീഷ്ടവാക്യാൽ നിജപൂൎവ്വവാക്യെ ത്യക്തെ ശിഷ്ടാ ഗതിഃ സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

ഇഷ്ടദിവസത്തെ വാക്യത്തിൽ നിന്നു അതിന്റെ തലെ ദിവസത്തെ വാക്യം വാങ്ങിയാൽ ശേഷിക്കുന്നതു, സൂൎയ്യാസ്തമനസമയത്തേക്കുള്ള ചന്ദ്രഗതിയാകുന്നു. ഉച്ചമുതൽ അർദ്ധരാത്രിവരേയുള്ള സമയങ്ങളിൽ എപ്പോഴെങ്കിലും ചന്ദ്രനെ തൽക്കാലിപ്പാനും മററും ഈ ചന്ദ്രഗതിയാണു ഉപയോഗിക്കേണ്ടതു്.

൮

സൂൎയ്യോദയസമയത്തേക്കു ചന്ദ്രസ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൭) വാക്യധ്രുവൈക്യം ഹൃദയസ്ഥഖേടൌ രീതി. ക്രമെണ തന്നയഃ. സ്യാൽ ഇതിശേഷഃ.

ഇഷ്ടദിവസത്തേക്കുള്ള വാക്യം വെച്ച് ധ്രുവവും * കൂട്ടിയാൽ അതു ആ ദിവസം സൂൎയ്യോദയ സമയത്തേക്കുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടമാകുന്നു. വാക്യസംഖ്യയിൽ ഇഷ്ടദിവസത്തെ ൧ കൂടി കൂട്ടിയാൽ പിറെറ ദിവസത്തെ വാക്യമാണു കിട്ടുക എന്നറിയുകയും വേണം.

* വാക്യധ്രുവം വരുത്തുവാൻ ൨൦-ാം പ്രാരയിൽ പറയും.

൭

സൂൎയ്യാസ്തമയത്തിന്നു ചന്ദ്രസ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൫) സഏവ ഗത്യഷ്ടവിവൎജ്ജിതൊസ്തു ഇതി— ഗത്യഷ്ടവിവൎജ്ജിതഃ സഏവ അസ്യേ ഇത്യന്വയഃ. സ്ഫുടേന്ദുഃ സ്യാൽ ഇതി ശേഷഃ.

അഞ്ചാം പാരകൊണ്ടു പറഞ്ഞപ്രകാരം ഇഷ്ടദിവസത്തെ സൂൎയ്യാസ്തമനത്തിന്നു ചന്ദ്രഗതിയുണ്ടാക്കി അഷ്ടിച്ച്, ആ ഗത്യഷ്ടത്തെ മേൽപറഞ്ഞ ഉദയസ്ഫുടത്തിൽ നിന്നു കളഞ്ഞാൽ അതു തലെദിവസത്തെ അസ്തമയസമയത്തെക്കുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടമാകുന്നു.

൮

അസ്തമയത്തേക്കമാത്രമുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടം സൂക്ഷ്മമാക്കേണ്ടതിന്നു "ഷോഡശാംശ" സംസ്കാരം എന്നൊരു സംസ്കാരം കൂടി ചെയ്യേണ്ടതിനെ പറയുന്നു.

(൬) പൂൎവ്വാപരാസ്ത്വാദിതളക്കുതിഭേദം "തൊകാ" പ്തം മിഷ്ടാസ്തമയസ്ഫുടേന്ദൌ. (൭) പൂൎവ്വാസ്തുളക്കെ തധികാല്പകതൈ സ്വൎണ്ണം ച കൎയ്യാദിതി— പൂൎവ്വാപരാസ്ത്വാദിതളക്കതിഭേദം "തൊകാ" പ്തം പൂൎവ്വാസ്തുളക്കെതഃ അധികാല്പകതൈ ഇഷ്ടാസ്തമയസ്ഫുടേന്ദൌ സ്വൎണ്ണം കൎയ്യൽ ഇത്യന്വയഃ.

൬-ാംപാരയിൽ പറഞ്ഞ പ്രകാരം തലെ ദിവസത്തേയും പിറെറ ദിവസത്തേയും ചന്ദ്രന്റെ അസ്തമനഗതി ഉണ്ടാക്കി, അതുകൾ തമ്മിൽ അന്തരിച്ച് (വലുതിൽനിന്നു ചെറുതു കളഞ്ഞു) ശിഷ്ടത്തെ "തൊക" എന്ന ഹാരം കൊണ്ടു ഹരിക്കുക: തലെ ദിവസത്തെ ഗതിയാണ വലുതെങ്കിൽ ഇവിടെ ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലത്തെ അസ്തമനചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൻെറ ഇലിയിൽ കൂട്ടുകയും, പിറെറ ദിവസത്തെ ഗതിയാണു വലുതെങ്കിൽ ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൻെറ ഇലിയിൽ നിന്നു കളകയും വേണം. ഇതിന്നു "ഷോഡശാംശസംസ്കാരം" എന്നുപേർ.

൯

(൩) സ തദാ സുസൂക്ഷ്മ ഇതി — തദാ സഃ സുസൂക്ഷ്മഃ ഇത്യന്വയഃ. സ്യാൽ ഇതി ശെഷഃ.

അങ്ങിനെ ഷോഡശാംശസംസ്കാരവും കൂടി ചെയ്താൽ ആ അസ്തമനചന്ദ്രസ്ഫുടം വളരെ സൂക്ഷ്മമായി വരുന്നതാകുന്നു.

൧൦

എട്ടാം പാരയിൽ പറഞ്ഞതായ "ഷോഡശാംശസംസ്കാരം" അസ്തമയസ്ഫുടത്തിന്നു മാത്രമുള്ളതാണ്. എന്നാൽ ഏതു സമയത്തേക്കുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടവും (അസ്തമയത്തേക്കുള്ളതും) സൂക്ഷ്മമാക്കേണ്ടതിന്നു മറ്റു ചില സംസ്കാരവും കൂടി ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടു. അതിനെ പറയുന്നു.

(൩) തത്കാൽഗതൈഃ "പ്രാജ്ഞാരിപും" ത്യജേൽ തല്ലിപ്താ ഹരാപ്താഃ സ്വമൃണം സ്ഫുടേന്ദൌ. (൪) കുര്യാ, ദഹർമ്മാനകലാ ശ്ച ഇതി— തത്കാൽ ഗതൈഃ 'പ്രാജ്ഞാരിപും' ത്യജേൽ, തല്ലിപ്താഃ ഹരാപ്താഃ സ്ഫുടേന്ദൌസ്വം ഋണം, കുര്യാൽ അഹർമ്മാനകലാഃ ച സ്വം ഋണം കുര്യാൽ ഇത്യന്വയഃ. ചന്ദ്രഃ സ്യാൽ ഇതിശെഷഃ.

൮—൯ എന്നീപാരകളെക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞ പ്രകാരം അതാതു സമയത്തേക്ക (സ്ഫുടം ഏതു സമയത്തേക്കാണൊ ആ സമയത്തേക്ക എന്ന അർത്ഥം) ചന്ദ്രഗതി ഉണ്ടാക്കി, അതിൽനിന്നു "പ്രാജ്ഞാരിപു" എന്ന ൨൨ തീയ്യതിയും ൨ ഇലിയും കളഞ്ഞു, ബാക്കി തീയ്യതിയുണ്ടെങ്കിൽ ൬൦—ൽ ഏറ്റി ഇലിയാക്കി അതിനെ ധ്രുവസംസ്കാരഹാരകം * കൊണ്ടു ഹരിക്കുക: കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലിയാകുന്നു. ഹാരകം ധനമാണെങ്കിൽ ഇങ്ങ ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിന്റെ ഇലിയിൽ കൂട്ടുകയും, ഋണമാണെങ്കിൽ ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ നിന്നു കളയുക

* ധ്രുവസംസ്കാരഹാരകം, ൨൭ മുതൽ പാരകം നോക്കിയാൽ അറിയാം.

യും വേണം. ഇതു ഏതു സമയത്തേക്കുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിലും ചെയ്യേണ്ടതുമാണ്. ഉദയത്തിന്നുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിന്റെ ഇലിയിൽ ഉദയാഹർമ്മാനവും, അസ്തമയസ്ഫുടത്തിൽ അസ്തമയാഹർമ്മാനവും * ഋണധനം പോലെ സംസ്കരിക്കയും വേണം. എന്നാൽ ചന്ദ്രസ്ഫുടം സൂക്ഷ്മമായിവരും. ഈ വരുത്തിയതു പരഹിതചന്ദ്രന്റെ സ്ഫുടമാണ്.

൧൧

നിത്യയോഗവും തിഥിയും വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൧) ചന്ദ്രോ യോഗോ ഽർക്കയുക്തഃ സ്യാത് തിഥിരർക്കവിഹീന ഇതി— അർക്കയുക്തഃ ചന്ദ്രഃ യോഗഃ, അർക്കവിഹീനഃ ചന്ദ്രഃ തിഥിഃ ഇത്യന്വയഃ. വ്യാൽ ഇത ശേഷഃ.

മേൽപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കിയ ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ ആ സമയത്തേക്കുള്ള സൂര്യസ്ഫുടവും കൂട്ടിയാൽ അതു 'നിത്യയോഗ'വും, (1) ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ നിന്നു സൂര്യസ്ഫുടത്തെക്കളഞ്ഞതു തിഥിയുമാകുന്നു.

൧൨

ഇഷ്ടസമയത്തേക്കു ചന്ദ്രനെ തൽക്കാലിപ്പാൻ പറയുന്നു.

(൧) ഗതൈഷ്യനാഡീഘ്നഗതി "നതാ"പ്താ സ്വർണ്ണം ദിവാ യദ്യുദയാസ്തവിധൌ— (൨) നിശ്യേവ മസ്തോദയചന്ദ്രയോശ്ച സ്വർണ്ണം ക്രമാൽ തത്സമയേന്ദുസിദ്ധ്യൈ ഇതി— ദിവാ യദാ തത്സമയേന്ദുസിദ്ധ്യൈ ഗതൈഷ്യനാഡീഘ്ന ഗതിഃ "നതാ"പ്താ ഉദയാസ്തവിധൌ ക്രമാൽ സ്വർണ്ണം; നിശി തത്സമയേന്ദുസിദ്ധ്യൈ ഏവം അസ്തോദയചന്ദ്രയോശ്ച സ്വർണ്ണം ഇത്യന്വയഃ— ക്ഷ്യാദിഷി ശേഷഃ.

സൂര്യോദയത്തിന്നു ശേഷം ഉച്ചവരെയുള്ള ഏതെങ്കിലും സമയത്തേക്കാണ ചന്ദ്രനെ തൽക്കാലിക്കേണ്ടതെങ്കിൽ, അന്നത്തേക്കുള്ള ചന്ദ്രന്റെ ഗതിയുണ്ടാക്കി, സൂര്യോദയം മുതൽ ഇ

* ൪൪-ാം പാരയിൽ അഹർമ്മാനം വരുത്തുവാൻ പറയും.

1 നിത്യയോഗം ൨൪-ാം പാരയിൽ പറയും.

ഷ്ടസമയം വരേയുള്ള നാഴിക വിനാഴികകളേക്കൊണ്ടു പെരുക്കി * നാ-ൽ കയററി ഉദയത്തിലേക്കുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ കൂട്ടണം. ചന്ദ്രന്റെ തിയ്യതിയെ നാഴികകൊണ്ടു പെരുക്കിയ്യു ഇലിയാണെന്നു ധരിക്കയും വേണം— ഇലിതിയ്യതികളെ നാഴികവിനാഴികകളേക്കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ നസ്ഥാനം വരും. മുകളിലെ സ്ഥാനം ഇലിയും, മററു വിലിതൽപരകളുമാകുന്നു— ഇവിടെ വിവിതൽപരകൾ ആവശ്യമില്ലാത്തതിനാൽ അവയെ നാ—ൽ കയററി ബാക്കി കളയാം. ഇലിയെ നാ—ൽ കയററാനുണ്ടെങ്കിൽ അതു നഷ്യമാകുന്നു— ഉച്ചക്ക ശേഷം അസ്തമനം വരേയുള്ള ഏതെങ്കിലും സമയത്തേക്കാണു ചന്ദ്രനെ തൽകാലിക്കേണ്ടതെങ്കിൽ, ഇഷ്ടസമയം മുതൽ അസ്തമനം വരേയുള്ള നാഴികവിനാഴികകളേക്കൊണ്ടു അസ്തമനഗതിയെ പെരുക്കി മേൽ പറഞ്ഞ പ്രകാരം നാ—ൽ കയററിയ ഫലം അസ്തമയ ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ നിന്നു കളയുകയുമാണ വേണ്ടതു്. അങ്ങിനെ ചെയ്താൽ അതു പകൽ ഇഷ്ടസമയത്തേക്കുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടമായി വരുന്നതാകുന്നു.

അസ്തമനം മുതൽ അർദ്ധരാത്രം വരേയുള്ള ഏതെങ്കിലും സമയത്തേക്കാണ ചന്ദ്രനെ തൽകാലിക്കേണ്ടതെങ്കിൽ, അസ്തമനം മുതൽ ഇഷ്ടസമയം വരേയുള്ള നാഴികവിനാഴികകളേകൊണ്ടു മുൻപറഞ്ഞ പ്രകാരം ചന്ദ്രന്റെ അസ്തമയഗതിയെ പെരുക്കി നാ-ൽ കയററിയ ഫലത്തെ അസ്തമയചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ കൂട്ടുകയും; അർദ്ധരാത്രി മുതൽ പിറെറ ദിവസം ഉദയം വരെ ഏതെങ്കിലും സമയത്തേക്കാണെങ്കിൽ, ഇഷ്ടസമയം മുതൽ പിറെറ ദിവസം സൂര്യോദയപര്യന്തമുള്ള നാഴികവിനാഴികകളേക്കൊണ്ടു ഉദയഗതിയെ പെരുക്കി നാ—ൽ കയററി

* പെരുക്കയാൽ ൩൨-ാം പാരയിലാണ പറയുന്നതു.

യ ഫലത്തെ പിറെറ ദിവസത്തെ ഉദയസ്ഫുടത്തിൽ നിന്നു വാങ്ങുകയുമാണ വേണ്ടതു്. എന്നാൽ ആ രാത്രി ഇഷ്ടസമയത്തേക്കുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടമായി വരികയും ചെയ്യും.

൧൨

സ്ഫുടങ്ങളിൽ നിന്നു തിഥിനക്ഷത്രങ്ങളെ കാണുവാൻ പറയുന്നു.

(൧) ഇഷ്ടം കലീകൃത്യ ഏതാ "നിനാദൈ"സ്താരാ ഗതാഃ സ്യുസ്തിഥയോ "നിരാസൈഃ"

(൨) ശിഷ്ടാ "നതൌ"ഘ്നാ സ്തിഥിരാശയോശ്ച സഹാരഭക്താ ഘടികാ ഗതാഃ സ്യുരിതി — തിഥിരാശയോഃ ഇഷ്ടം കലീകൃത്യ "നിനാദൈഃ" ഏതാ ഗതാ സ്താരാഃ സ്യുഃ; "നിരാസൈഃ" ഏതാ സ്തിഥയശ്ച സ്യുഃ. ശിഷ്ടാ "നതൌ"ഘ്നാഃ സഹാരഭക്താ ഗതാ ഘടികാശ്ച സ്യുരിത്യന്വയഃ.

ഇഷ്ടസമയത്തേക്കുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിന്റെ രാശികൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ ൩൦-ൽ പെരുക്കി തിയ്യതികളും അതിൽ കൂട്ടുകയും, ആ തിയ്യതികളെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി ഇലികളും അതിൽ കൂട്ടുകയും ചെയ്തു; അതിനെ "നിനാദ"നാകുന്ന ൮൦൦ കൊണ്ടു ഹരിക്കുക: കിട്ടുന്ന ഫലം അശ്വതി മുതൽ തികഞ്ഞ നക്ഷത്രങ്ങളാകുന്നു. ബാക്കിയെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി വീണ്ടും "നിനാദ"നെക്കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം വർത്തമാന നക്ഷത്രത്തിലെ ചെന്ന നാഴികയുമായി വരുന്നതാണ് *

ഇപ്രകാരം തന്നെ തിഥിസ്ഫുടത്തെ പെരുക്കി "നിരാസ"നാകുന്ന ൭൨൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ, തിഥിയും കിട്ടുകയും ചെയ്യും.

---

* നക്ഷത്രത്തെ ഹരിച്ച മാതിരി, യോഗസ്ഫുടത്തെയും പെരുക്കി "നിനാദ"നെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ, നിത്യയോഗത്തെയും അറിയപ്പെടുന്നതാണ്. തിഥി നക്ഷത്രങ്ങളെ എളുപ്പത്തിൽ കണ്ടുപിടിക്കാൻ ഭാഷയായി മറെറാരു സമ്പ്രദായമുള്ളതു ൨൪൭-൨൪൮ എന്നീ പേജുകളിൽ പറയുന്നതാകുന്നു.

൧൮

മദ്ധ്യരേഖയിലേയ്ക്കു സംക്രമം ഉണ്ടാക്കുവാനാണ് ഇനി പറയുന്നതു്.

(൧൮) സംക്രാന്തിവാക്യാനി യുതധ്രുവാണി സംക്രാന്തികാലെ രവിവാസരാദ്യാ ഇതി— യുതധ്രുവാണി സാക്രാന്തിവാക്യാനി സാക്രാന്തികാലെ രവിവാസരാദ്യാഃ ഇത്യന്വയഃ. സ്യുഃ ഇതിശെഷഃ.

"ലൊകാനാം ലക്ഷ്മനാഗ്രെ" എന്നു തുടങ്ങിയ ൧൨ വാക്യങ്ങളിൽ * അതാതു മാസത്തേയ്ക്കുള്ള സംക്രമവാക്യം വെച്ച്, അതിൽ അതാതു കൊല്ലത്തേയ്ക്കുള്ള സംക്രമധ്രുവം (1) കൂട്ടിയാൽ, അതു അതാതുമാസത്തിലെ സംക്രമസമയത്തെ ആഴ്ച മുതലായവയായി വരുന്നതാകുന്നു. മുകളിലെ സ്ഥാനം ഞായർ തുടങ്ങിയ ആഴ്ചയായിട്ടും, ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനങ്ങൾ ക്രമേണ നാഴിക വിനാഴിക ഇവ്വക്ഷരങ്ങളായിട്ടും വരുമെന്നത്ഥം. സപാദേശത്തേക്ക സൂക്ഷ്മസംക്രമമുണ്ടാകുവാൻ ഒരു സംസ്കാരം കൂടി ചെയ്യുവാനുള്ളതു ൧൧൩-ാം പാരയിൽ പറയുന്നതാണ്.

തിഥിനക്ഷത്രഖണ്ഡം കഴിഞ്ഞു.

൩. വാക്യധ്രുവഖണ്ഡം.

൧൯

ശകാബ്ദം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൦) കൊല്ലംബവഷ്ാ ഗതവത്സരാന്താ എതെ "സഭാസ്ഥാന"യുതാഃ ശകാബ്ദാ ഇതി— "സഭാസ്ഥാന"യുതാ ഗതവത്സരാന്താ എതെ കൊല്ലംബവഷ്ാഃ ശകാബ്ദാഃ സ്യുരിത്യന്വയഃ.

തികഞ്ഞിട്ടുള്ള കൊല്ലവഷത്തിൽ "സഭാസ്ഥാ" എന്നതിനെ കൂട്ടിയാൽ അതു ശകവത്സരമായി വരുന്നതാകുന്നു— എ

* സംക്രമവാക്യം ൨൭-ാം പാരയിൽ കാണാം.

1 സംക്രമധ്രുവം വരുത്തുവാൻ ൨൪-ാം പാരയിലാണ് പറയുന്നതു.

ന്നാൽ ശകവത്സരവും കലിവത്സരവും ആരംഭിയ്ക്കുന്നതു മേടം ൧-ാംനു മുതൽക്കാകുന്നു. കൊല്ലവർഷം ആരംഭിയ്ക്കുന്നതു ചിങ്ങം ൧-ാംനു മുതൽക്കുമാണല്ലോ. അതുകൊണ്ടു കൊല്ലവർഷത്തിൻേറയും, ശകവർഷത്തിൻേറയും ആരംഭാവസാനങ്ങൾ ഒരേ സമയത്താവാൻ തരമില്ല. എന്നാൽ തികഞ്ഞ കൊല്ലവർഷംകൊണ്ടു ഇങ്ങിനെ ശകവത്സരം വരുത്തിയാൽ ആ ചിങ്ങം മുതൽ മേടംവരേയുള്ള ശകാബ്ദമാണ് കിട്ടുന്നതു. മേടം മുതൽക്കാണെങ്കിൽ വർത്തമാനമായ കൊല്ലവർഷം തികഞ്ഞതായിക്കണക്കാക്കണം. ൯൧ മേടം മുതൽക്കുള്ള ശകാബ്ദം വരുത്തുവാൻ കൊല്ലവർഷം ൯൨ വെയ്ക്കണമെന്നർത്ഥം.

൧൬

കലിവർഷം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൧൦) "ചരഖലാ"'ഢ്യാ സ്യു കലേ ഗ്ഗതാബ്ദാ ഇതി— കൊല്ലംബവർഷാ ഗതവത്സരാന്താ ഇത്യത്രാപി അനുവർത്തതെ— കൊല്ലംബവർഷാ ഗതവത്സരാന്താഃ "ചരഖലാ" ഢ്യാ സ്യു കലെഃ ഗതാബ്ദാഃ സ്യു രിത്യന്വയഃ.

മേൽപറഞ്ഞ കൊല്ലവർഷത്തിൽ തന്നെ, "ചരഖല" (൩൯൨൬) കൂട്ടിയാൽ അതു കലിവത്സരമായി വരുന്നതാണ്

൧൭

പ്രഭവാദി സംവത്സരങ്ങളെ വരുത്തുവാനാണ് ഇനി പറയുന്നതു്.

(൧൦) "പ്രാജ്ഞാഞ്ജ"'നൊനാഃ പ്രഭവാദയഃ സ്യു രിതി— കൊല്ലംബവർഷാ ഗതവത്സരാന്താ ഇത്യത്രാപി അനുവർത്തതെ ല— ഗതവത്സരാന്താഃ കൊല്ലംബവർഷാഃ "പ്രാജ്ഞാഞ്ജ" നൊനാ സ്യു പ്രഭവാദയഃ സ്യു രിത്യന്വയഃ.

കൊല്ലവർഷത്തിൽ നിന്നു തന്നെ "പ്രാജ്ഞാഞ്ജനൻ" എന്ന വ്യാഖ്യ കളഞ്ഞ് (ബാക്കി ൬൦-ൽ ഹരിച്ച്) ബാക്കി

കാണുന്നതു പ്രഭവാദിസംവത്സരമാകുന്നു. ബാക്കി എത്രയുണ്ടൊ പ്രഭവാദി അത്രാമത്തെ സംവത്സരം ആ കൊല്ലത്തിലാണ് വരിക എന്നു താല്പൎയ്യം. *

൧൩

കലിദിനസംഖ്യ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൧൧) അബ്ദാൻ കഷ്ടേ "ഖഡ്ഗഗന്ധപ്രൈഗ്രേ" ഹതാ, തതൊ "ലാസഗരീഡ്യാ" ഹീനാൽ — "ഈശഷരമാ"പ്താ ഗതമാസവാക്യഗതാഹയുക്താ ദ്യുഗണൊ ഭവേദിതി- കഷ്ടേ അബ്ദാൻ "ഖഡ്ഗഗന്ധപ്രൈഗ്രേഃ" ഹതാ, "ലാസഗരീഡ്യാ" ഹീനാൽ തതഃ ഗതമാസവാക്യഗതാഹയുക്താ "ഈശഷരമാ"പ്താ അഹൎഗ്ഗണാൽ ദ്യുഗണഃ സ്യാദിത്യന്വയഃ.

൧൦-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞ പ്രകാരം കലിവൎഷം ഉണ്ടാക്കി, അതിനെ "ഖഡ്ഗഗന്ധപ്രൈഗ്ര"നെ കൊണ്ടു (൨൨൭൩൨൯൦) പെരുക്കി, അതിൽ നിന്നു "ലാസഗരീഡ്യാ"നെ (൧൨൩൫൩൨) കളഞ്ഞു, ബാക്കിയെ "ഈശഷരമാ" (൭൫൦൫) കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലത്തെ ഒരു ദിക്കിൽ വെയ്ക്കുക. പിന്നെ അതിൽ, 'കലിന' ത്രക്ഷജ്ഞ' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ൧൨ മാസവാക്യ (1) ങ്ങളിൽ നിന്നു മേടം മുതൽ തികഞ്ഞ മാസങ്ങളുടെ വാക്യങ്ങളേയും, വൎത്തമാനമാസത്തിലെ തികഞ്ഞ തീയ്യതികളേയും അതിൽ കൂട്ടുകയും വേണം; എന്നാൽ അതു വെള്ളിയാഴ്ച മുതൽക്കുള്ള കലിദിനസംഖ്യയായിട്ടു വരും. എന്നു വെച്ചാൽ മേൽപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കിയ കലിദിനസംഖ്യയെ ഒന്നു വേറെ വെച്ച ഒന്നിനെ ഏഴു കൊണ്ടു ഹരിച്ച ഫലംകളയുക; ഒടുവിൽ ബാക്കിവരുന്ന സംഖ്യയെ വെള്ളിയാഴ്ച മുതൽ എണ്ണുകയും ചെയ്ക, എന്നാൽ അവസാനിക്കുന്ന ആഴ്ചയും അഭീഷ്ടദിവസത്തിലെ ആഴ്ചയും ഒന്നായി വന്നാൽ കലിദിനസംഖ്യ സൂക്ഷ്മമാകുന്നു; ഒന്നായിട്ടില്ലെങ്കിൽ ഒന്നാകുന്നതു വരെ ആ കലിദിനത്തിൽ കൂട്ടുകയൊ കുറയ്ക്കുകയൊ ചെയ്തു ഇഷ്ടദിവസത്തെ ആഴ്ച ഒപ്പിക്കണമെന്നൎത്ഥം.

* പ്രഭവാദി സംവത്സരങ്ങൾ ൨൪-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

൧ ഈ മാസവാക്യം ൨൫-ാം പാരയിൽ പറയും.

൧൯

ഇഷ്ടദിവസത്തേക്കു വാക്യം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൩൨) "അമിതയവൊത്സുക" ഹീനം ദ്യുഗണം "രസഗൈരികൈഃ" "കലീനാംഗൈഃ" "ദെവെന്ദ്രൈ" രപി ഹൃതം, തച്ഛിഷ്ടം വേതി വാക്യസംഖ്യെന്ദൊ രിതി-"അമിതയവൊത്സുക" ഹീനം ദ്യുഗണം "രസഗൈരികൈഃ" "കലീനാംഗൈഃ" "ദെവെന്ദ്രൈഃ" അപി ഹൃതം, തച്ഛിഷ്ടം ഇന്ദൊഃ വാക്യസംഖ്യാ വേദിതവ്യാ ഇതി.

ഇഷ്ടദിവസത്തേക്കു കലിദിനസംഖ്യ ഉണ്ടാക്കി, അതിൽ നിന്നു "അമിതയവൊത്സുക" എന്ന ൧൪൪൭൦൦൦ കളഞ്ഞു ശിഷ്ടത്തെ "രസഗൈരിക" എന്ന ൧൨൩൯൬ കൊണ്ടും ശിഷ്ടത്തെ "കലീനാംഗ" എന്ന ൩൦൩൧ കൊണ്ടും, അതിന്റെയും ശിഷ്ടത്തെ "ദെവെന്ദ്ര" എന്ന ൨൪൮ കൊണ്ടും ഹരിക്കുക: ഈ മൂന്നു ഹരിക്കലും കഴിഞ്ഞാൽ ബാക്കി കാണുന്നതു ആ ഇഷ്ടദിവസത്തേക്കുള്ള വാക്യസംഖ്യയാകുന്നു. എന്നുവെച്ചാൽ ബാക്കി എത്രയുണ്ടൊ 'ഗിർന്നശ്രേയഃ' എന്നു തുടങ്ങി അത്രാമത്തെ വാക്യമാണു ആ ദിവസത്തേക്കു വേണ്ടതെന്നർത്ഥം. ഹരിച്ചു കിട്ടിയ മൂന്നു ഫലങ്ങളേയും വെവ്വേറെ സൂക്ഷിക്കുകയും വേണം.

൨൦

വാക്യധ്രുവം വരുത്തുവാനാണു ഇനി പറയുന്നത്.

(൩൩) "വിവിധംനിജവസുരോധം", "താപെനൊഹ്യംകലാസനൈപുണ്യം" "ധിഗഹരലഘ്വസത്രൊനം" ചൈതാൻ ഹാരാപ്തൈഃ ഫലൈഃ ക്രമശഃ.

(൩൪) ഹതം താഷാം യൊഗഃ "കൌലടഭൂപാലതനയാ" സംയുക്തഃ ദേശാന്തരവിഘടീഹത "രത്നപ്രായാ" നചിതൊ ധ്രുവൊ ജ്ഞെയഃ ഇതി— "വിവിധം നിജവസുരൊധം," "താപെനൊഹ്യംകലാസനൈപുണ്യം"— "ധിഗഹരലഘ്വസത്രൊനഃ" ച എതാൻ ഹാരാപ്തൈഃ ഫലൈഃ ക്രമശഃ ഹതം, "കൌലടഭൂപാലതനയ" സംയുക്തഃ. ദേശാന്തരവിഘടീഹത "രത്ന

പ്രായാ'നാചിതഃ തെഷാം യൊഗഃ ധ്രുവൊ ജ്ഞെയ ഇത്യന്വയഃ. സ്വാതിരിശെഷഃ,

"വിവിധംനിജവസുരൊധാം" എന്ന വാക്യത്തെ തല്പരാദി രാശിപര്യന്തമായി മേല്പട്ട വെച്ച് അതിനെ ൧൯-ാം പാരയിൽ സൂക്ഷിക്കുവാൻ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ഹരിച്ചു കിട്ടിയ മൂന്നു ഫലങ്ങളിൽ ആദ്യത്തെ രസഗൈരികം കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം കൊണ്ടു പെരുക്കുക: അപ്രകാരം തന്നെ "താപനൊഹ്യാംകുലാസനൈപുണ്യം" എന്ന വാക്യത്തെ മറൊരെടത്തു വെച്ച് അതിനെ രണ്ടാമത്തെ കലീനാംഗം കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം കൊണ്ടും; "ധിഗാഫരലഘുസത്രൊനം" എന്നതിനെ മൂന്നാമത്തെ ദെവെന്ദ്രം കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം കൊണ്ടും പെരുക്കുക. ഓരോന്നിൻേറയും തല്പര മുതൽ മുകളിലെക്ക മൂന്നു സ്ഥാനം നാലും, തിഌതി൫൦ലും കയററി, രാശിയിൽ പന്ത്രണ്ടിൽ അധികമുണ്ടെങ്കിൽ ൧൨ലും ഹരിച്ചു കളയണം. പിന്നെ അതു മൂന്നും സ്ഥാനം മാറാതെ തമ്മിൽ ഒന്നിച്ചു കൂട്ടി, അതിൽ "കെനലടഭൂപാലതനയ" എന്നും തല്പര ആദിയായി കൂട്ടി ഒരു ദിക്കിൽ വെക്കുക. അധികമുണ്ടെങ്കിൽ വീണ്ടും അറുപതിലും മുപ്പതിലും കയററി രാശി ൧൨—ൽ ഹരിച്ചു കളയുകയും വേണം. പിന്നെ "രതപ്രായം" എന്ന തല്പര ആദിയായി മേല്പട്ട വെച്ച് അതിനെ അതാതു ദിക്കിലേക്കുള്ള ദേശാന്തര വിനാഴിക * കൊണ്ടു പൊരുക്കി നാൽ കയററി അതും മുൻ വെച്ചിരിക്കുന്നതിൽ തന്നെ തല്പര ആദിയായി കൂട്ടുക. എന്നാൽ അതു ചന്ദ്രൻെറ വാക്യധ്രുവമായി വരുന്നതാകുന്നു. "ഗീന്നശ്രെ"യാദി വാക്യങ്ങളിൽ ഇലികൂടിയ മൂന്നു സ്ഥാനം മാത്രമാണെല്ലൊ ഉള്ളത്. അതുകൊണ്ട് ഇവ വരുത്തിയ വാക്യധ്രുവത്തിൻേറയും അധ്യാധികം മുകളിലേക്കു കൂട്ടി വിലിയും തല്പരയും കളയാവുന്നതാണ്

---

* ദേശാന്തര വിനാഴിക വരുത്തുവാൻ ൨൯-ാം പാരയിൽ കാണും.

൨൧

൧൦-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ധ്രുവസംസ്കാരഹാരകം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു. ആ ഹാരകം ധനഹാരകമായും, ഋണഹാരകമായും രണ്ടു വിധത്തിലുണ്ടു്. അതിൽ ധനഹാരകം ഉണ്ടാക്കേണ്ടതിന്നുള്ള ഒരു 'കരണ'മാണ് ആദ്യം പറയുന്നതു്,

(൧൫) അന്ത്യാഫലം "ശ്രീധവ" താഡിതം യൽ "ദാനാ" ഹതെ നാദ്യഫലേന യുക്തം. ദേശാന്തരപ്രോക്തവിനാഡികാഢ്യ "തതപ" ത്രിഭാഗൈശ്ച യുതം ധനാഖ്യാ ഇതി— "ശ്രീധവ" താഡിതം "ദാനാ" ഹതേന ആദ്യഫലേന യുക്തം ദേശാന്തരപ്രോക്തവിനാഡികാഢ്യ "തതപ"ത്രിഭാഗൈശ്ച യുതം യൽ അന്ത്യം ഫലം തൽ ധനാഖ്യാ ഇത്യന്വയഃ. സ്യാൽ ഇതി പൂർവ്വശ്ലോകാൽ അത്രാപ്യനുവർത്തതെ.

മുൻപു ൧൪-ാം പാരയിൽ സൂക്ഷിക്കുവാൻ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള മൂന്നു ഹരിതഫലങ്ങളിൽ, "ദേവേന്ദ്ര"നെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഒടുവിലത്തെ ഫലത്തെ "ശ്രീധവ"നെ (൨൪൨)കൊണ്ടും, ആദ്യത്തെ ഫലത്തെ "ദാനം" എന്ന എട്ടുകൊണ്ടും നിള്ളത്തിൽ വെച്ചു പെരുക്കി അതു രണ്ടും ഒന്നിച്ചു കൂട്ടുക. പിന്നെ അതാതു ദിക്കിലേക്കുള്ള ദേശാന്തര വിനാഴികളേക്കൊണ്ടും "തതപം" എന്ന ൨൬൬ നെ പെരുക്കി മൂന്നിൽ ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലവും ആദ്യം വെച്ചതിൽ കൂട്ടുന്നം: ഇതിന്നു 'ധനം' എന്നു പേരാകുന്നു.

൨൨

ഋണം ഉണ്ടാക്കുവാൻ പറയുന്നു.

(൧൬) ഫലം ദ്വിതീയം "കരടാ" ഹതം യദ്ദ്യണാത്മകം "കാമനേഗൈ"ന യുക്തം ഇതി— "കരടാൾ" ഹതം "കാമനേഗൈ"ന യുക്തം ദ്വിതീയം ഫലം ഋണാത്മകം സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

മുൻ വെച്ചിരിക്കുന്ന ഹരിച്ച ഫലങ്ങളിൽ രണ്ടാമത്തെ കലിനാംഗം കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലത്തെ "കരട"-൧൨൧-നെക്കൊണ്ടു നീച്ചത്തിൽ പെരുക്കി, അതിൽ "കാലന ഗ" എന്ന ൩൦൪൧ കൂട്ടുക: അതിൻെറ പേർ 'ഋണം' എന്നാകുന്നു.

൨൩

മേൽപറഞ്ഞ രണ്ടു സാധനങ്ങളേക്കൊണ്ടു ധന ഋണ ഹാരകങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കുവാൻ പറയുന്നു.

(൧൩) തയൊർവ്വിശെഷെണ "ധനപ്രമാണാ"ദാപ്തം ധനർണ്ണാത്മകഹാരകം സ്യാദിതി. ക്രമെണാന്വയഃ.

പിന്നെ മേല്പറഞ്ഞ ധനവും ഋണവും ആയ സംഖ്യകളെ തമ്മിൽ അന്തരിക്കണം (വലുതിൽ നിന്നു ചെറുത്തു കളയണം) അന്തരിച്ചു കാണുന്നതായ ബാക്കികൊണ്ടു "ധനപ്രമാണം" എന്ന ൭൨൦൯ നെ നീച്ചത്തിൽ വെച്ചു ഹരിക്കുകയും വേണം; കിട്ടിയ ഫലം ൧൨-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ഹാരകമാകുന്നു. ധനവും ഋണവും തമ്മിൽ അന്തരിക്കുമ്പോൾ ജാസ്തിയുള്ളതു ധനമാണെങ്കിൽ ഈ ഫലം "ധനഹാരക"മെന്നും, ജാസ്തി ഋണമാണെങ്കിൽ "ഋണഹാരക"മെന്നും പറയുന്നു. എന്നു വെച്ചാൽ ധനസ്വരൂപമായ ഹാരകമെങ്കിൽ, അതുകൊണ്ടു ൧൨-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞവിധം ചന്ദ്രഗതിയെ ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ കൂട്ടുകയും, ഋണസ്വരൂപമാണെങ്കിൽ ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ നിന്നും കളകയുമാണ് വേണ്ടതെന്നു താല്പര്യം.

൨൪

ദുക്കിൽ വാക്യസംഖ്യ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൭) കലിം "വരശ്രേഷ്ഠരസായനൊ"നം, "ഗനാവിശിഷ്ട്യൈ" രഥ "കാലനാഗൈഃ" ഹരേൽ "ദിവീന്ദ്രൈ"രപി തത്ര ശിഷ്ടാ സ്യാദ്വാക്യസംഖ്യാ ഇതി— അഥ "വരശ്രേഷ്ഠരസായ"നൊനം കലിം "ഗനാവിശിഷ്ട്യൈഃ" "കാലനാഗൈഃ," "ദിവീന്ദ്രൈ"രപി ഹരേൽ. തത്ര ശിഷ്ടാ വാക്യസംഖ്യാ സ്യാദിത്യന്വയഃ.

ഇഷ്ടദിവസത്തേയ്ക്കുള്ള കലിദിനം വെച്ച്, അതിൽ നിന്നു "വരശ്രേഷ്ഠരസായനം" എന്ന (൭൭൪൪൪൪) കുറച്ച് ബാക്കിയെ "ഗനാവിശിഷ്ട"നെ (൭൦൪൦൩) കൊണ്ടും, അതിന്റെ ശിഷ്ടത്തെ "കാലനാഗ"നെ (൩൦൩൭) കൊണ്ടും, അതിന്റേയും ശിഷ്ടത്തെ "ദിവീന്ദ്ര"നെ (൪൪൮) കൊണ്ടും ഹരിയ്ക്കുക: ബാക്കി കാണുന്നതു ആ ദിവസത്തേക്കുള്ള വാക്യസംഖ്യയാകുന്നു.

൨൪

ദീക്കിൽ വാക്യധ്രുവം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൮) ക്രമശഃ ഫലൈർന്വിതൈഃ. (൨) ഹതാ "തവാധിക്യനരേശനാളം," "ത്രിനേത്രത്രപൊല്ലസനായകം" ച, "സുഗന്ധരാഗാഭസുഖം" ച, തേഷാം യോഗോ "നൃപാകാരധനാംഗിനിഭൈഃ" (൨൯) ദേശാന്തരപ്രാണഷഡംശനിഘ്ന "പ്രാജ്ഞപ്രിയാ"ഢ്യൈഃ സഹിതോ ധ്രുവഃ സ്യാദിതി— തൈഃ ഫലൈഃ ക്രമശഃ "തവാധിക്യനരേശനാളം," ത്രിനേത്രത്രപൊല്ലസനായകം" ച, "സുഗന്ധരാഗാഭസുഖം" ച ഹതാ, "നൃപാകാരധനാംഗിനിഭൈഃ സഹിതഃ, ദേശാന്തരപ്രാണഷഡംശനിഘ്ന "പ്രാജ്ഞപ്രിയാ"ഢ്യഃ തേഷാം യോഗഃ ധ്രുവഃ സ്യാദിത്യന്വയഃ

പരഹിതംകൊണ്ടു പറഞ്ഞ രീതിയിൽ തന്നെ "തവാധിക്യനരേശനാളം" എന്ന വാക്യത്തെ തല്പരാദി രാശിപര്യന്തമായി മേല്പട്ടു വെച്ച്, അതിനെ മുൻ പാരകൊണ്ടുണ്ടാക്കി സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന മൂന്നു ഫലങ്ങളിൽ ആദ്യത്തേതിനെ കൊണ്ടും, അപ്രകാരം തന്നെ "ത്രിനേത്രത്രപൊല്ലസനായകം" എന്നതിനെ രണ്ടാമത്തെ ഫലം കൊണ്ടും, "സുഗന്ധ

രാഗാഭസ്സുഖം" എന്ന വാക്യത്തെ മൂന്നാമത്തെ ഫലംകൊണ്ടു പെരുക്കി, യഥാസ്ഥാനം കയററി, രാശിയിൽ അധികമുണ്ടെങ്കിൽ ൧൨ൽ ഹരിച്ചു കളഞ്ഞു, അതു മൂന്നും ഒന്നിച്ചു കൂട്ടി, "നൃപാകാരധനാംശിനിത്യ" എന്നും തല്പര ആദിയായി അതിൽ കൂട്ടുക: പിന്നെ അതാതു ദിക്കിലേക്കുള്ള ദേശാന്തരപ്രാണനെ * ആറിൽ ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം (വിനാഴിക) കൊണ്ടു "പ്രാജ്ഞപ്രിയ" എന്ന തല്പര ആദിയായി വെച്ചു പെരുക്കി ൬൦-ൽ കയററി അതും മുൻ വെച്ചിരിക്കുന്നതിൽ കൂട്ടണം. എന്നാൽ അതു ദിക്കിലെ വാക്യധ്രുവമായി വരുന്നതാകുന്നു.

൨൩

ദിക്കിൽ ധ്രുവസംസ്കാരഹാരകം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു. അവിടെ ഗുണസാപേക്ഷമായ ഫലം വരുത്തുവാനാണ് ആദ്യം പറയുന്നതു്.

(൨൩) ദേശാന്തരൈക്യെന്ത്രസുഭിഃ "പതി" ര്വിഹൃ "ധീസ്സൂനു" രൈക്യെന രഹിതം "ജരാഢ്യം" (൨൪) ആദ്യൈഃ ഫലൈഃ "പുണ്യ" ഹതൈ, ർദ്വിതീയൈ "രോഗാ" ഹതൈ ശ്ചാഢ്യ മൃണം പ്രദിഷ്ടം ഇതി— "പതി" ര്വിഹൃഃ "ധീസ്സൂനു" ഭരൈക്യെന്ത്രഃ ദേശാന്തരൈരൈക്യെന്ത്രഃ അസുഭിഃ രഹിതം, "ജരാഢ്യം" "പുണ്യ" ഹതൈഃ ആദ്യൈഃ ഫലൈഃ, "രോഗാ" ഹതൈഃ ദ്വിതീയൈഃ ഫലൈഃ ച ആഢ്യം ഋണം പ്രദിഷ്ടം സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

അതാതു ദിക്കിലേക്കുള്ള ദേശാന്തരപ്രാണനെ "പതി" എന്ന സംഖ്യ കൊണ്ടു പെരുക്കി "ധീസ്സൂനു"വിനെ (൭൪൭) കൊണ്ടു ഹരിച്ചു്, കിട്ടിയ ഫലത്തെ "ജരാഢ്യം" എന്ന ൧൮൨൮-ൽ നിന്നു കളയുക: പിന്നെ മുൻ വെച്ചിരിക്കുന്ന മൂന്നു ഫലങ്ങളിൽ ആദ്യത്തേതിനെ "പുണ്യ" എന്ന സംഖ്യ കൊണ്ടും, രണ്ടാമത്തേതിനെ "രോഗം" എന്ന ൨൩൨ കൊണ്ടും പെരുക്കി, അ

* ദേശാന്തരപ്രാണൻ ൨൨൩൨-ാം പുറത്തിൽ നോക്കുക.

ളു രണ്ടും മുൻ വെച്ചിരിക്കുന്ന "ജരാദ്ധ്യാ"ത്തിൽ കൂട്ടുകയും വേണം. എന്നാലതു ഋണരൂപമായ ഫലമാകുന്നു.

൨൭

ധനസ്വരൂപമായ ഫലത്തെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൦) "ധീവന്ദ്യ" നിഘ്നാന്ത്യഫലം ധനം സ്യാൽ ഇതി— ക്രമേണ അന്വയഃ

"ധീവന്ദ്യ" എന്ന സംഖ്യ കൊണ്ടു ഒടുവിലത്തെ ഫലത്തെ പെരുക്കിയാൽ അതു ധനസ്വരൂപമായ ഫലവുമാകുന്നു.

൨൮

ഋണധനസ്വരൂപങ്ങളായി മേൽപ്പറഞ്ഞ രണ്ടു ഫലങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഹാരകം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൦) തദ്ഭേദാപ്ത "ദാസക്ഷിതിപൈ" ഹാരഃ സ്യാൽ ഇതി- ക്രമേണ അന്വയഃ.

മുൻ പറഞ്ഞതായ ധനഫലവും ഋണഫലവും തമ്മിൽ അന്തരിച്ച്, ശേഷിക്കുന്ന ആ അന്തരംകൊണ്ടു "ദാസക്ഷിതിപൈ" എന്ന സംഖ്യയെ ഹരിക്കുക: കിട്ടിയ ഫലം ൧ക്കിലെ ധ്രുവസംസ്കാരഹാരകമാകുന്നു. അന്തരിക്കുമ്പോൾ ശേഷിക്കുന്നതു ധനരൂപമായ ഫലമാണെങ്കിൽ ഹാരകം ധനമാണെന്നും, ശേഷിക്കുന്നതു ഋണമാണെങ്കിൽ ഹാരകം ഋണമാണെന്നും അറിയുകയും വേണം. ഇതുകളെയാണ് 'ധനഹാരക'മെന്നും, 'ഋണഹാരക'മെന്നും പറയുന്നത്.

൨൯

൨൮-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള സംക്രമധ്രുവം വരുത്തുവാനാണ് ഇനി പറയുന്നത്.

(൨൧) ശകാബ്ദ "ശാസ്ത്രാർത്ഥൈ" വധാൽ "തിഥിശൈ" നാപ്തം ദിവാദ്യം, "കലിനാശരൂപൈരബ്ദ്യൈഃ". ഖണ്ഡക്ഷരാദ്യം സഹിതം "സൂര്യ" തഷ്ടം വിവ

സ്വതഃ സംക്രമണധ്രുവം സ്യാ ദിതി— ശകാബ്ദ "ശാസ്ത്രാൎത്ഥ" വധാൽ "തിഥീശെ" നാപ്തം, "കലിനാശപുണ്യഃ" ഗുർവ്വക്ഷരാദ്യം സഹിതം, "സൂ"ൎയ്യസ്യ ദിവസാതഃ ദിനാദ്യം സംക്രമണധ്രുവം സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

൨൭-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം ശകവത്സരം ഉണ്ടാക്കി, അതിനെ "ശാസ്ത്രാൎത്ഥം" എന്ന ൨൪൪ കൊണ്ടു പെരുക്കി, "തിഥീശ"നെ (൩൦൦) ക്കൊണ്ടു ഹരിച്ച് ഒരു ദിക്കിൽ വെക്കുക. ഇവ കിട്ടിയ ഫലം ദിവസമാകുന്നു ബാക്കിയെ വീണ്ടും ൬൦-ൽ പെരുക്കി 'തിഥീശ'നെക്കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതു നാഴികയാകുന്നു. ബാക്കിയെ ഇപ്രകാരം തന്നെ വീണ്ടും പെരുക്കി ഹരിച്ച വിനാഴികയും ഗുർവ്വക്ഷരവും കൂടി ഉണ്ടാക്കി, അതുകളേയും മുൻ വെച്ചിരിക്കുന്ന നാഴികയുടെ ചുവട്ടിൽ ക്രമത്താലെ വെക്കുക: പിന്നെ അതിൽ "കലിനാശപുണ്യം" എന്ന വാക്യത്തെ ഹരിച്ചുവെച്ച ഫലത്തിൻ ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനമായ ഗുർവ്വക്ഷരാദി നാഴിക പൎയ്യന്തമായി കൂട്ടുക; അനന്തരം മുകളിലെ സ്ഥാനമായ ദിവസത്തെ ൭-ൽ കിഴിച്ചുകളയുകയും വേണം. എന്നാൽ അതു സൂൎയ്യന്റെ സംക്രമധ്രുവമായി വരുന്നതാകുന്നു.

വാക്യധ്രുവഖണ്ഡം കഴിഞ്ഞു.

---

൪. മദ്ധ്യമഖണ്ഡം.

൬൦

ഗ്രഹങ്ങളുടെ മദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൨) ഖണ്ഡം സ്വസിദ്ധം ദ്യുഗണാ ദ്വിശോദ്ധ്യ മതി. സ്വസിദ്ധം ഖണ്ഡം ദ്യുഗണാൽ വിശോദ്ധ്യം ഇത്യന്വയഃ. സ്യാൽ ഇതി ശെഷഃ.

ഇഷ്ടദിവസത്തേക്കുള്ള കലിദിനം (൧൭) വെച്ച്, അതാതു

കാലത്തേക്ക ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ള ഖണ്ഡത്തെ * ആ കലിദിനത്തിൽ നിന്നും കുറക്കണമെന്നൎത്ഥം.

൩൧

(൨൨) ശിഷ്ടം പൃഥക്സ്ഥം സ്വഗുണേന ഹത്വാ — ഹരേൽ സ്വഹാരേണ ഇതി — പൃഥക്സ്ഥം ശിഷ്ടം സ്വഗുണേന ഹത്വാ സ്വഹാരേണ ഹരേൽ ഇത്യന്വയഃ.

കലിദിനത്തിൽ നിന്ന ഖണ്ഡത്തെ കുറച്ച ശിഷ്ടത്തെ "ഖണ്ഡശിഷ്ട"മെന്ന പറയാറുണ്ട്. ഈ ഖണ്ഡശിഷ്ടത്തെ രണ്ടേടത്തു വെച്ച്, ഒന്നിനെ അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ ഗുണകാരം കൊണ്ടു പെരുക്കി, അതാതിന്റെ ഹാരകം (1) കൊണ്ടു ഹരിക്കണം, അപ്പോൾ കിട്ടുന്നതു പൃഥാഫലമാകുന്നു; ആ ഫലം കളയാം. ഹരിച്ച ബാക്കികൊണ്ടാണ മേലിൽ ക്രിയ ചെയ്യേണ്ടതു്.

൩൨

(൨൨) മുഹുശ്ച ശിഷ്ടം "പ്രിയാം" "നഗ" "ജ്ഞാത" "നതൈഃ" ക്രമേണ — (൨൩) നിഹത്യ ഹാരേണ ഹരേദിതി — മുഹുഃ ച ശിഷ്ടം "പ്രിയാം" "നഗൈ" "ജ്ഞാതൈ" "നതൈഃ" ക്രമേണ നിഹത്യ ഹാരേണ ഹരേൽ ഇത്യന്വയഃ.

൩൧-ാം പാരകൊണ്ടു പറഞ്ഞപ്രകാരം തന്റെ ഹാരകം കൊണ്ടു (ഒരു പ്രാവശ്യം മാത്രം) ഹരിച്ച് ശിഷ്ടമുള്ള സംഖ്യയെ പിന്നേയും "പ്രിയം" എന്ന ൧൨ കൊണ്ടു പെരുക്കി തന്റെ ഹാരകം കൊണ്ടു ഹരിച്ച കിട്ടിയ ഫലം രാശിയാണ്. ശിഷ്ടത്തെ പിന്നേയും "നഗം" എന്ന ൩൦ കൊണ്ടും, "ജ്ഞാതം" എന്ന ൬൦ കൊണ്ടും "നതം" എന്ന ൬൦ കൊണ്ടും രണ്ടു തവണയും ക്രമേണ പെരുക്കി തന്റെ ഹാരകം കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിക്കണമെന്നൎത്ഥം.

* ധ്രുവം വരുത്തുവാൻ ൨൫-ാം പാര നോക്കുക.

1 ഈ ഗുണകാരഹാരകങ്ങൾ ൨൦-ാം പാരയിൽ പറയും.

൩൩

(൨൩) അവാപ്താ ഭവന്തി രാശ്യംശകലാവിലിപ്താ ഇതി; ക്രമേണ ഇത്യത്രാപ്യന്വയത്തെ— അവാപ്താഃ രാശ്യംശകലാവിലിപ്താഃ ക്രമേണ ഭവന്തി ഇത്യന്വയഃ.

മേൽപറഞ്ഞ പ്രകാരം ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ക്രമേണ രാശി, തിയ്യതി, ഇലി, വിലി ഇവകളായിട്ടു വരും— മുൻപറഞ്ഞ ശിഷ്ടത്തെ ൧൨ൽ പെരുക്കി സ്വഹാരകം കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശിയും, അതിന്റെ ശിഷ്ടത്തെ ൩൦ൽ പെരുക്കി വീണ്ടും തന്റെ ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ തീയ്യതിയും, പിന്നെ ൬൦ൽ പെരുക്കി ഹരിച്ചാൽ ഇലിയും, ശിഷ്ടത്തെ വീണ്ടും ൬൦ൽ പെരുക്കി സ്വഹാരകം കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം വിലിയുമാണെന്നു താല്പര്യം.

൩൪

(൨൩) ദ്വിതീയഹാരേണ തു ഖണ്ഡശേഷാദാപ്തം കലാദൌ സ്വമൃണം ച കയ്യാൽ ഇതി— ദ്വിതീയഹാരേണ ഖണ്ഡശേഷാൽ ആപ്തം തു കലാദൌ സ്വം ഋണം കയ്യാൽ ച ഇത്യന്വയഃ.

മുൻപ് ഒരേടത്തു പകർത്തിവെച്ചിരിക്കുന്ന ഖണ്ഡശേഷത്തെ അതാതു ഗ്രഹങ്ങളുടെ ദ്വിതീയഹാരകം * കൊണ്ടു ഹരിക്കുക; കിട്ടിയ ഫലം ഇലിയിലും, ശിഷ്ടത്തെ വീണ്ടും ൬൦ൽ പെരുക്കി ദ്വിതീയഹാരകം കൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം വിലിയിലും, അതാതു ഗ്രഹത്തിന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന പ്രകാരം തന്നെ കൂട്ടുകയോ കുറക്കുകയോ ചെയ്കയും വേണം.

൩൫

(൨൪) ധ്രുവാന്വിതാ രവ്യുദയേ സ്യുരേതേ മദ്ധ്യഗ്രഹാഃ ഇതി— ധ്രുവാന്വിതാ ഏതേ രവ്യുദയേ മദ്ധ്യഗ്രഹാഃ സ്യുഃ ഇത്യന്വയഃ.

മേൽപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നതായ (രാശി, തീയ്യതി, ഇലി, വിലി, കളിൽ) മദ്ധ്യമത്തിൽ അതാതു ഗ്രഹ

---

* ദ്വിതീയഹാരകം ൨൫-ാം പാരയിൽ കാണാം.

ങ്ങളുടെ ധ്രുവവുംകൂടി കൂട്ടണം. എന്നാൽ അതുകൾ ഇഷ്ടദിവസ സൂര്യോദയ സമയത്തേക്കുള്ള ഗ്രഹമദ്ധ്യമങ്ങളായി വരുന്നതാണ്.

൩൬

(൨൪) സ്വധ്രുവശോധിതോഹി രിതി— ക്രമേണാന്വയഃ. സ്യാ രിതി അത്രാപ്യനുവർത്തതെ.

രാഹുവിന്നൊഴിച്ച മററു ഗ്രഹങ്ങൾക്കെല്ലാം ധ്രുവം കൂട്ടുകയാണല്ലോ വേണ്ടതു് രാഹുവിന്നു മാത്രം അങ്ങിനേയല്ല. ധ്രുവം ഒരിടത്തു വെച്ച് മേൽപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കിയ മദ്ധ്യമം അതിൽ നിന്നു കളയുകയാണ വേണ്ടതു്. എന്നാലതു രാഹുവിന്റേയും മദ്ധ്യമമായി വരും. എന്നാൽ രാഹുവിന്നു മദ്ധ്യമവും സ്ഫുടവും ഒന്നു തന്നെ ആകയാൽ ഇനി സ്ഫുടിപ്പാൻ വേറെ ക്രിയ ഇല്ലെന്നും അറിഞ്ഞുകൊൾക.

൩൭

(൨൪) ഖണ്ഡാ ദ്വിശുദ്ധെ ദ്യുഗണെ വിശോദ്ധ്യാഃ ഖെടാ ധ്രുവാ ദിതി— ദ്യുഗണെ ഖണ്ഡാൽ വിശുദ്ധെ ഖെടാഃ ധ്രുവാൽ വിശോദ്ധ്യാഃ ഇത്യന്വയഃ. സ്യു രിതി ശെഷഃ.

കലിദിനസംഖ്യയിൽ നിന്നു ഖണ്ഡത്തെ കളയാനാണല്ലോ മുമ്പു പറഞ്ഞതു്. നേരെ മറിച്ച് ഖണ്ഡം കലിയെക്കാൾ വലുതായി വരുമ്പോൾ ഖണ്ഡത്തെ വെച്ച അതിൽ നിന്നു അഭീഷ്ടദിവസത്തേക്കുള്ള കലിയെ കളയുകയാണ വേണ്ടതു്. അങ്ങിനെയാണ മദ്ധ്യമം ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നതെങ്കിൽ ആ മദ്ധ്യമം, രാഹുവിന്നു പറഞ്ഞതു പോലെ, ധ്രുവത്തിൽ നിന്നു കളയുകയാണു വേണ്ടതെന്നു താല്പര്യം.

൩൮

(൨൫) തത്ര ഫണീ ഋ യൊജ്യ ഇതി— ഫണീ ഋ തത്ര യൊജ്യഃ ഇത്യന്വയഃ. സ്യാദിതി ശെഷഃ.

ഖണ്ഡം കലിയേക്കാൾ വലുതാകയാൽ മേൽപറഞ്ഞപ്രകാരം ഗ്രഹമദ്ധ്യമം ധ്രുവത്തിൽനിന്നു കളയുന്ന സംഗതിയിൽ, അതിന്നു വിപരീതം, രാഹുവിൻെറ മദ്ധ്യമത്തിൽ ധ്രുവം കൂട്ടുകയും വേണം.

൩൬

ഭൂക്കിൽ മദ്ധ്യമം വരുത്തുവാനാണു ഇനി ആറു ശ്ലോകം കൊണ്ടു പറയുന്നതു്. അതിൽ ആദ്യത്തെ ശ്ലോകംകൊണ്ടു സൂൎയ്യമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൫) ഭൂഗണാൽ പൃഥക് "പട്ടേ" ഘ്നാ "വിതഥാ" പ്താംശാദി വിരഹിതാംശാദി. മദ്ധ്യാൎക്കാ, സ്താ "ദത്തലൈ" ൎഘ്നാ ശ്ച സമാക്ഷിപെ ചലിപ്താസ്വ ഇതി—

ഖണ്ഡശേഷത്തെ രണ്ടു ദിക്കിൽ വെച്ച്, ഒന്നിനെ "പട്ട" എന്ന ഹാരം കൊണ്ടു പെരുക്കി, "വിതഥൻ" എന്ന സംഖ്യ കൊണ്ടു ഹരിക്കുക. കിട്ടുന്ന ഫലം തിയ്യതിയാകുന്നു. (പരഹിതത്തിൻെറ മദ്ധ്യമം വരുത്തുന്നേടത്തു പറഞ്ഞതു പോലെത്തന്നെ) ശേഷത്തെ നാ-ൽ പെരുക്കി 'വിതഥ'നെക്കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചാൽ ഇലിയും കിട്ടും. വിലി ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ ശിഷ്ടത്തെ ഒരിക്കൽ കൂടി നാ-ൽ പെരുക്കി "വിതഥ"നെ കൊണ്ടു ഹരിച്ചുകൊൾക. എന്നാൽ ഇലിയും കിട്ടും. പിന്നെ മറെറാരിടത്തു വെച്ചിരിക്കുന്ന ഖണ്ഡശേഷത്തിൽ നിന്നു ഈ ഹരിച്ചു കിട്ടിയതു മുഴുവനും കളയണം. ഖണ്ഡശേഷത്തിൽ നിന്നു തിയ്യതിയും, ബാക്കിയിൽ നിന്ന ഒന്നു നാ-ൽ ഏറക്കി ഇലിയും കളയണം. വിലിയുണ്ടെങ്കിൽ ഇലിയിൽ നിന്നും ഒന്നു നാ-ൽ ഏറക്കി വിലിയും കളയണമെന്നൎത്ഥം. ഹരിച്ചു കിട്ടിയതു ഇനി ആവശ്യമില്ല. മേലിൽ ക്രിയ ഇതുകൊണ്ടാകുന്നു. ഇതിൻെറ മുകളിലെ സ്ഥാനമായ തിയ്യതിയെ (പോകമെങ്കിൽ) "അളലൻ" എന്ന സംഖ്യ കൊണ്ടു ഹരിക്കണം:

ഈ "അതുലന്ന്" 'അബ്ദം' എന്നു പേർ പറയും. വിലിയാദിയായിട്ടാണ ഗണിക്കുന്നതെങ്കിൽ ഈ 'അതുല'ത്തെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം വിലിയിൽ കൂട്ടുകയും, ഇങ്ങനെ ഉണ്ടാക്കേണ്ടതിലും ആവശ്യമാകയാൽ കളയാതെ സൂക്ഷിക്കുകയും വേണം. ഈ അതുലഹരണവും കഴിഞ്ഞു ബാക്കിയുള്ള തിത്ഥികളെ ൩൦-ൽ കയറി രാശിയും വെച്ച്, ഭുക്തിയുള്ള സൂര്യന്റെ ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ സൂര്യമദ്ധ്യമം വരുന്നതാകുന്നു.

൨൧

ചന്ദ്രമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൩) "ഗൌ" എന്നാൽ "പ്രജ" പൂശിഷ്ടാൽ "പ്രിയ" "നഗ" "നീതൈഃ" ക്രമാദ്ധതാൽ, "പ്രജ"യാ — ലബ്ധാ രാശ്യാദിഃ; "ഗ്ലാനാ" വാ 'ശാക്ഷരൈഃ' കലാഃ സ്വാദിഹ ഇതി.

ഖണ്ഡശേഷത്തെ മൂന്നേടത്തു വെച്ച് ഒന്നിനെ "ഗൌ"വിനെ (൩) കൊണ്ടു പെരുക്കി, "പ്രജ"യെ (൮൨൧) കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം കളയുക: ശിഷ്ടത്തെ "പ്രിയ" (൧൧) "നഗ" (൩൦) "നീത" (൬൦) ഇവകളെക്കൊണ്ടും ക്രമത്താലെ പെരുക്കി "പ്രജ"യെക്കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ക്രമേണ രാശി തിയ്യതി ഇവകളാകുന്നു. വിലിവേണമെങ്കിൽ, ബാക്കിയെ ഒരിക്കൽ കൂടി ൬൦-ൽ പെരുക്കി 'പ്രജ'യെകൊണ്ടു ഹരിച്ചുണ്ടാക്കുക. പിന്നെ രണ്ടുള്ളതിൽ ഒരു ഖണ്ഡശേഷത്തിൽ നിന്നു "ഗ്ലാനം" എന്ന മൂന്നുകൊണ്ടും, മറേറതിൽ നിന്നു "ശാക്ഷരം" എന്ന ൫൭൦ കൊണ്ടും ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഇലികളെ അതിന്റെ ഇലിയിൽ കൂട്ടണം. വിലിയും വേണമെങ്കിൽ രണ്ടിന്റെയും ബാക്കിയെ ഒരിക്കൽ കൂടി ൬൦-ൽ പെരുക്കി 'ഗ്ലാനം' കൊണ്ടും 'ശാക്ഷരം' കൊണ്ടും ഹരിച്ചുണ്ടാക്കിയ വിലിയെ ഇതിന്റെ വിലിയിലും കൂട്ടണം.

അതിൽ ചന്ദ്രന്റെ ദിക്കിലെ ധ്രുവവും കൂട്ടിയാൽ ചന്ദ്രമദ്ധ്യമവും വരും.

൪൧

ഗുളികനെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൧) "ധനാ" ഏതഖവാദിഗുളികെ "സ്തുതി" ഭക്തകലാഃ സപ്തമമ്പു വികലാശ്ച ഇതി.

ഖണ്ഡശേഷത്തെ രണ്ടു ദിക്കിൽ വെച്ച ഒന്നിനെ "ധനം" എന്നതിൻ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തീയതിയാകുന്നു. ബാക്കിയെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി ഇലിവികളേയും ഉണ്ടാക്കുക. ൩-യെ ൩൦-ൽ കയററി രാശിയും വെച്ചുകൊള്ളുക. മറേറതിൽ നിന്നു "സ്തുതി" എന്ന ൬൭ കൊണ്ടു ഹരിച്ച ഫലം ഇലിയിലും, വിലി വേണമെങ്കിൽ ഒരിക്കൽ കൂടി ൬൦-ൽ പെരുക്കി "സ്തുതി" കൊണ്ടു ഹരിച്ച ഉണ്ടാക്കിയ ഫലം വിലിയിലും കൂട്ടണം. അതിൽ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം വരുത്തുമ്പോൾ സൂക്ഷിക്കുവാൻ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന 'അമ്പു' ഫലവും (൩൬൦-ൽ ഹരിച്ച കിട്ടിയ വിലി) കൂട്ടണം. പിന്നെ ഇതിൽ ധ്രുവവും കൂട്ടിയാൽ ഗുളികനുമായി.

൪൨

കുജമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൧) "പട്ട" ഹതദിനാൽ പൃഥക്സ്ഥാൽ "പുത്രൈഃ" "ഗുണൈഃ" കുജസ്യ ഭാഗകലാഃ ഇതി.

ഖണ്ഡശേഷത്തെ "പട്ട" എന്ന ൬൧ കൊണ്ടു പെരുക്കി രണ്ടു ദിക്കിൽ വെക്കുക: ഒന്നിനെ "പുത്രൻ" എന്ന ൨൧ കൊണ്ടു ഹരിക്കുകയും ചെയ്തു; കിട്ടുന്ന ഫലം തീയതിയാകുന്നു. ശിഷ്ടത്തെ വീണ്ടും ൬൦-ൽ പെരുക്കി ഹരിച്ചു ഇലിയും വ

രുത്തിക്കൊൾക. മറേറതിനെ "ശ്രുഭേ"നെ (വ്യൗ൧) കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം മുൻവെച്ചിരിക്കുന്നതിൻെറ ഇലിയിൽ കൂട്ടണം. പിന്നെ തിയതിയെ ൬൦–ൽ കയററി രാശിയും വെച്ച് ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ അതു കുജമദ്ധ്യമ മാകുന്നു. കുജാദിഗ്രഹങ്ങൾക്കു വിലിയാലിജ്യാവില്ലാത്തതിനാൽ വിലിയാലിയായി ഗണിക്കയും പതിവില്ല.

൪൩

ബുധശീഘ്രോച്ചം വരുത്തുവാനാണ് ഇനി പറയുന്നതു

(൧വ്യ) "ദേഹം"ഹൃതേ ഗേണാദൌ "ദാനാത്മാ"പ്താംശകാദി കൃദ്ധ്യാൽ ജ്ഞേ ഇതി.

ഖണ്ഡശേഷത്തെ രണ്ടേടത്തു വെച്ചു ഒന്നിനെ "ദേഹം" (വ്യവ്യ) കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതു വൃഥാഫലമാകുന്നു. ശിഷ്ടത്തെ ൧൨–൩൦–൬൦ ഇതുകളെക്കൊണ്ടും ക്രമത്തിൽ പെരുക്കി 'ദേഹം' കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചാൽ രാശി തിയതി ഇലികളും കിട്ടും. മറേറ ഖണ്ഡശേഷത്തെ "ദാനാത്മം" എന്ന ൦വ്യ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തിയ്യതിയാകുന്നു. പിന്നെയും ൬൦–ൽ പെരുക്കി ദാനാത്മനെകൊണ്ടു ഹരിച്ചു ഇലിയും ഉണ്ടാക്കി മുൻ വെച്ചിരിക്കുന്ന തിയ്യതിയിലും ഇലിയിലും യഥാക്രമം കൂട്ടുകയും വേണം. ബുധൻെറ ദുക്കിലെ ധ്രുവവും കൂട്ടി അതിൽ കൂട്ടിയാൽ അതു ബുധൻെറ ശീഘ്രോച്ചമായി വരുന്നതാകുന്നു.

൪൪

ഇനി വ്യാഴത്തിൻെറ മദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൧വ്യ) "പ്രിയ"ഭക്തേ ഭാഗാദൌ ജീവേ "സ്വത"ഭക്തലിപ്തികാദേശോദ്ധ്യാഃ ഇതി.

ഖണ്ഡശേഷത്തെ രണ്ടു ദിക്കിൽ വെച്ചു, ഒന്നിനെ "പ്രി

ഷൻ" എന്ന ഫവ കൊണ്ടു ഹരിക്കുക: കിട്ടുന്ന ഫലം തിഷ്യതിയാകുന്നു. ശിഷ്ടത്തെ ന്ഥം-ൽ പെരുക്കി 'പ്രിയം' കൊണ്ടു ഹരിച്ച ഇലിയും ഉണ്ടാക്കണം. രണ്ടാമത്തെ ഖണ്ഡശേഷത്തിൽ നിന്നു "സ്തൻ" എന്ന ന്ഥ കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലത്തെ ഇലിയിൽ നിന്നു കളയുകയും വേണം. പിന്നെ ൬-യെ ന്ഥം-ൽ കയററി രാശിയും വെച്ച വ്യാഴത്തിന്റെ ധ്രുവവും കൂട്ടിയാൽ, വ്യാഴമദ്ധ്യമം സിദ്ധിക്കുന്നതാകുന്നു.

൪൫

ശുക്രന്റെ ശീഘ്രോച്ചം വരുത്തുവാനാണ് ഇനി പറയുന്നത്.

(വൻ) "മുഖരാ"പൂശേഷഭാദൌ സ്വം "സ്വ"ഘ്നം "മണി"ഹൃതകാഃ ശുക്രേ ഇതി.

ഖണ്ഡശേഷത്തെ രണ്ടു ദിക്കിൽ വെച്ച് ഒന്നിനെ "മുഖരം" എന്ന ഫവ കൊണ്ടു ഹരിച്ച് കിട്ടിയ ഫലം കളയുക. ശിഷ്ടത്തെ ഫവ കൊണ്ടും, ന്ഥം കൊണ്ടും, ന്ഥം കൊണ്ടും യഥാക്രമം പെരുക്കി 'മുഖരം' കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതു രാശി തിഷ്യതി ഇലികളാകുന്നു. രണ്ടാമത്തേതിനെ "സ്വ" എന്നതു കൊണ്ടു പെരുക്കി "മണി" എന്ന ഗദ കൊണ്ടു ഹരിച്ച കിട്ടിയ ഇലി മുൻ വെച്ചിരിക്കുന്നതിന്റെ ഇലിയിൽ കൂട്ടി, ധ്രുവവും കൂട്ടിയാൽ ശുക്രന്റെ ശീഘ്രോച്ചമായി വരുന്നതാകുന്നു.

൪൬

ശനിമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(വൻ) "പ്രാ"ഘ്നം ദിനം ച, ലിപ്താ "നിവേദ്യാ" ഭക്താഃ കലാഃ ശനൈ ജ്യോജ്യാഃ ഇതി.

ഖണ്ഡശേഷത്തെ രണ്ടെടത്തു വെച്ച് ഒന്നിനെ "പ്രാ"

എന്ന രണ്ടുകൊണ്ടു പെരുക്കിയ (ഏററിച്ച്) ത്ര ഇലിയാകുന്നു. ഇതിനെ ൩൦-ലും, ൬൦-ലും ക്രമത്തിൽ കയററി തിഥ്യതിയും രാശിയും ... ... മററ ഖണ്ഡശേഷത്തെ "നിവേദ്യം" എന്ന ... കൊണ്ടു ഹരിച്ച ഫലം ഇലിയിൽ കൂട്ടുകയും വേണം പിന്നെ ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ ശനിമദ്ധ്യമം സിദ്ധിക്കും.

൪൭

രാഹുമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(മൂ.) "തത്തമ" വിഹൃതൈ രാദൈ പാതൈ ശോദ്ധ്യാഃ "ശശാ"ഹൃതാ വികലാഃ ഇതി.

ഖണ്ഡശേഷത്തെ രണ്ടു ദിക്കിൽ വെച്ച്, ഒന്നിനെ "തത്തമ" എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിക്കുക. കിട്ടിയ ഫലം രാശിയാകുന്നു. ശിഷ്ടത്തെ ൬൦—ലും, ൩൦—ലും ക്രമത്താലെ പെരുക്കി "തത്തമ" കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ച തിഥ്യതിയും ഇലിയും ഉണ്ടാകുന്നു. വേണമെങ്കിൽ ശിഷ്ടത്തെ ഒരിക്കൽ കൂടി ൩൦—ൽ പെരുക്കി 'തത്തമ'കൊണ്ടു ഹരിച്ചു വിലിയും ഉണ്ടാക്കാം. മററ ഖണ്ഡശേഷത്തെ "ശശം" എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം വിലിയിൽ നിന്നു കളയുകയും വേണം. പിന്നെ രാശ്യാദിയായി ഈ വരുത്തിയതിനെ രാഹുവിൻെറ ദൃക്കിലെ ധ്രുവത്തിൽ നിന്നു കളഞ്ഞാൽ അതു രാഹുവിൻെറ മദ്ധ്യമമാകുന്നു. പരഹിതത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം തന്നെ ദൃക്കിലും രാഹുവിൻെറ മദ്ധ്യമവും സ്ഫുടവും ഒന്നുതന്നേയാണെന്നും അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

൪൮

(മൂ.) എവം ദൃഗ്ഗണിതാദിധൌ സാദ്ധ്യം സ്യാൽ മദ്ധ്യമം വിശെഷെണ ഇതി.

ക്കേഷപ്രകാരം ഗണിക്കുമ്പോൾ മദ്ധ്യമം ഉണ്ടാക്കേണ്ടതു മേൽപറഞ്ഞ പ്രകാരമാകുന്നു.

൪൯

ദേശാന്തരത്തേയും അഹർമ്മാനത്തെയും മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കേണ്ടതായ ക്രിയ പറയുന്നു.

(മൂ.) ദേശാന്തര ഹർമ്മിത്യസംജ്ഞചലിപ്തൌ ചാന്ദ്രൌ ഗ്രഹാണാം നിജഭുക്തിനിഘ്നൌ. ശശാങ്കഗത്യാ വിഹൃതൌ ച കാര്യൌ ഇതി—നിജഭുക്തിനിഘ്നൌ ശശാങ്കഗത്യാ വിഹൃതൌ ചാന്ദ്രൌ ദേശാന്തരാഹർമ്മിതിസംജ്ഞചലിപ്തൌ ച ഗ്രഹാണാം യഥോദിതം കാര്യൌ ഇത്യന്വയഃ. സ്ഫുരിതി ശേഷഃ.

അതാതു ദിക്കിലേക്കുള്ള ചന്ദ്രദേശാന്തരത്തേയും [1] ചന്ദ്രാഹർമ്മാനത്തേയും [2] വെച്ച്, അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ മദ്ധ്യഗതി [3] കൊണ്ടു പെരുക്കി, ചന്ദ്രമദ്ധ്യഗതികൊണ്ടു ഹരിച്ച് ഋണധനംപോലെ അതാതു മദ്ധ്യമത്തിന്റെ ഇലിയിൽ സംസ്കരിക്കണം. ഈ ക്രിയയെ ഒന്നു കൂടി വ്യക്തമാക്കാം— സൂര്യമദ്ധ്യമമാണെന്നു വിചാരിക്കുക. ഇഷ്ടദേശത്തേക്കുള്ള ചന്ദ്രദേശാന്തരത്തെ സൂര്യമദ്ധ്യഗതിയായ "ദാനധർമ്മം" എന്നു മടക്കി വെച്ചു പെരുക്കി ചന്ദ്രമദ്ധ്യഗതിയായ "മൃഗനിട്ടൂസു" എന്നു മടക്കി (മൃഗ എന്ന വിലിയും നിട്ടൂസു എന്ന ഇലിയുമായി) വെച്ചു ഹരിക്കുക: കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലിയാകുന്നു. വിലിവേണമെങ്കിൽ ബാക്കി നാറൽ പെരുക്കി വീണ്ടും ചന്ദ്രമദ്ധ്യഗതി കൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ചാൽ വിലിയും കിട്ടും. ഈ ദേശാന്തരം ഒരിടത്തു വച്ചേക്കുക. ദേശാന്തരം എപ്പോഴും ധനമാണെന്നും ധരിക്കണം. പിന്നെ ഈ പറഞ്ഞതുപോലെതന്നെ ഇഷ്ടദേശത്തേക്കുള്ള ചന്ദ്രാഹർമ്മാനത്തെയും സൂര്യഗതികൊണ്ടു പെരുക്കി ചന്ദ്രഗതികൊണ്ടു ഹരിക്കണം. ഗണിക്കുന്നതു പ

1 അതാതു ദേശത്തേക്കു ദേശാന്തരം ഉണ്ടാക്കുവാനുള്ള പ്രമാണം ൧൯൦-ാം പാരയിൽ പറയുന്നതാണ്.

2 അഹർമ്മാനം ഉണ്ടാക്കാൻ ൨൪൪-ാം പാരയിലാണ കാണുക.

3 ഈ മദ്ധ്യഗതികാണുവാൻ ൨൫൨-ാം പാര നോക്കുക.

കൽ സമയത്തേക്കാണെങ്കിൽ ഉദയാഹൎമ്മാനവും, രാത്രിയിലേക്കാണെങ്കിൽ അസ്തമയാഹൎമ്മാനവുമാണു വേണ്ടതു്. അഹൎമ്മാനം ചിലകാലത്തു ധനമായും, ചിലപ്പോൾ ഋണമായും വരുമല്ലോ. ധനമാണെങ്കിൽ, രണ്ടും (ദേശാന്തരവും അഹൎമ്മാനവും) ധനമാകയാൽ, ഗുണഹരിച്ചു കിട്ടിയ അഹൎമ്മാനവും മുൻവെച്ചിരിക്കുന്ന ദേശാന്തരത്തിൽ കൂട്ടുകയും, ഋണമാണെങ്കിൽ അവ തമ്മിൽ അന്തരിക്കുക (വലുതിൽ നിന്നു ചെറുതു കളയുക)യും വേണം. ഇങ്ങിനെ തമ്മിൽ കൂട്ടുകയാണു ചെയ്തതെങ്കിൽ അതു മുഴുവനും മദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടണം. അന്തരിക്കയാണു ചെയ്തതെങ്കിൽ, ബാക്കി ധനമാണെങ്കിൽ കൂട്ടുകയും, ഋണമാണെങ്കിൽ കളയുകയുമാണു വേണ്ടതു്. മദ്ധ്യമത്തിൽ വിലി ഉള്ളേടത്തു ഇങ്ങനെ ഉണ്ടാക്കിയതിന്റെ വിലി മദ്ധ്യമത്തിന്റെ വിലിയിലും, മുകളിലെ സ്ഥാനം ഇലിയിലും വരുമാറു സംസ്കരിക്കയും വേണം. മററു ഗ്രഹങ്ങൾക്കും ഇതു പോലെതന്നെ കണ്ടുകൊൾക. മദ്ധ്യമത്തിൽ വിലിയില്ലെങ്കിൽ ഇവിടെ വരുത്തിയതിന്റെ വിലിയുടെ അദ്ധ്യാധിക്യം ഇലിയിൽ കൂട്ടി അതു സംസ്കരിച്ചാൽ മതി. ഇത്രയും ക്രിയചെയ്താൽ ആ മദ്ധ്യമം സ്ഫുടക്രിയാ യോഗ്യമായി എന്നറിക.

൩൦

(൩൫) യഥോദിതം വ്യസ്തമഹൈശ്ച സൎവ്വമിതി— അഹൈഃ സൎവ്വം ച യഥോദിതം വ്യസ്തം ഇത്യനന്വയഃ സ്യാദിതിശേഷഃ.

മററു ഗ്രഹങ്ങൾക്കു പറഞ്ഞതിനു വിപരീതം, ധനമായി സംസ്കരിക്കുന്നതെല്ലാം ഋണമായിട്ടും, ഋണമെല്ലാം ധനമായിട്ടുമാണു രാഹുവിനു സംസ്കരിക്കേണ്ടതെന്നൎത്ഥം.

൩൧

സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ തന്നെ മറെറാരു സമ്പ്രദായത്തെയാണു പറയുന്നതു്.

(൩൧) മാസേഷു യാതാദിനനാഡികാഭ്യാഃ പൃഥക് "പട്ട" ഘ്നാ "വിതഥാ" പ്തഹീനാഃ—ഭാഗാദയഃ സാക്രമണാൎക്കമദ്ധ്യേ യോജ്യാ ഇതി—പൃഥക് "പട്ട" ഘ്നാൽ "വിതഥാ" പ്തഹീനാഃ ഭാഗാദയഃ മാസേഷു യാതാഃ ദിനനാഡികാഭ്യാഃ സാംക്രമണാൎക്കമദ്ധ്യേ യോജ്യാ ഇത്യന്വയഃ. സ്പഷ്ടമിതി ശേഷഃ.

ഇഷ്ടമാസത്തിലെ ചെന്ന തിയ്യതികളെ മുകളിലും, അതിന്നു ചോടെ സംക്രമസമയം മുതൽ ഇഷ്ടസമയം വരേയുള്ള നാഴികകളേയും, (ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ അതിന്നും ചോടെ വിനാഴികകളേയും) രണ്ടു ദിക്കിൽ വെക്കുക. ഒന്നിനെ "പട്ട" എന്ന ഘന കൊണ്ടു പെരുക്കി "വിതഥൻ" എന്നതിനെ കൊണ്ടു ഹരിച്ച ഫലം മറേറതിന്റെ ഇലിയിൽ (നാഴികയിൽ നിന്നു കളയണം വിലിയും (വിനാഴികയും) ഉണ്ടെങ്കിൽ, ശിഷ്ടത്തെ നാൽ പെരുക്കി മറിഫൽകൂടി 'വിതഥ'നെ കൊണ്ടു ഹരിച്ച കിട്ടിയ ഫലം വിനാഴികയിൽ നിന്നും കളയണം. പിന്നെ അതു ആ മാസത്തിലെ സംക്രമവാക്യ * ത്തിൽ (സംക്രമസമയത്തേക്കുള്ള സൂൎയ്യമദ്ധ്യമത്തിൽ) സ്ഥാനം മാറാതെ കൂട്ടുകയും വേണം.

൩൨

(൩൨) തദാ രവിമദ്ധ്യമഃ സ്യാദിതി. ക്രമേണ അന്വയഃ.

ഇങ്ങിനെ (മേൽ പാരയിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം) ചെയ്താലും രവിമദ്ധ്യമം സിദ്ധിക്കുമെന്നൎത്ഥം.

൩൩

സൂൎയ്യോദയ സമയത്തെക്കു ഗ്രഹമദ്ധ്യമങ്ങൾ വരുത്തുവാനാണെല്ലോ ഇതുവരെ പറഞ്ഞത്. ഇനി ഇഷ്ടസമയത്തേക്കു മദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൩൩) ഗതാന്വിതാൽ പൂൎവ്വദിനപ്പൂൎവ്വദാൽ, ഗമ്യോനിതാ ദൈഷ്യദിനഭൂവൃന്ദാൽ. അഭിഷ്ടകാലെ വിഹഗാഃ പ്രസാദ്ധ്യാ, യദ്വാസ്തുകാലെ "ഗാഗ"

* സംക്രമ സമയത്തെ രവിമദ്ധ്യമം ൨൭-ാം പാരയിൽ കാണും.

നാഡികൊനാൽ ഇതി—ഗതാനപിതാൽ പൂർവ്വദിനദ്യുവൃന്ദാൽ, ഗമ്യൈാനിതാൽ ഇഷ്ടദിനദ്യുവൃന്ദാൽ വാ, അസ്തകാലെ യദി "നഗ" നാഡികൊനാൽ ചഞ്ചലീ ഷ്ടകാലെ: വിഹഗാഃ സാദ്ധ്യഃ ഇത്യന്വയഃ. സ്പഷ്ടമിതിശേഷഃ.

കലി (ഖണ്ഡശേഷം) ഇഷ്ടദിവസത്തെ ഉദയത്തിന്നുള്ളതാണെങ്കിൽ ഉദയം മുതൽ അഭീഷ്ടസമയം വരേയുള്ള നാഴികയും, വേണമെങ്കിൽ വിനാഴികയും കലിയിൽ കൂട്ടിയിട്ടു വേണം മദ്ധ്യമം ഉണ്ടാക്കുവാൻ. ഇഷ്ടദിവസവും കൂടി കൂട്ടി പിറേറ ദിവസം ഉദയത്തിന്നുണ്ടാക്കിയ കലിയാണെങ്കിൽ, ഇഷ്ടസമയം മുതൽ പിറേറ ദിവസം ഉദയം വരേയുള്ള നാഴിക വിനാഴികകളെ കലിയിൽ നിന്നു കുറക്കുകയും വേണം. നാഴികയെ കൂട്ടുന്നതു കലിയുടെ ചുവട്ടിലും, വിനാഴികയെ അതിൻേറയും ചുവട്ടിലുമാണ വേണ്ടതു്. കുറക്കുകയാണെങ്കിൽ കലിയിൽ നിന്നു ഒന്നു നാൽ ഏറക്കി നാഴികയും, അതിൽ നിന്നും ഒന്നു നാൽ ഏറക്കി വിനാഴികയും കളയുകയും വേണം; അസ്തമയത്തിനാണ് മദ്ധ്യമം വരുത്തേണ്ടതെങ്കിൽ പിറേറ ദിവസത്തെ ഉദയകലിയിൽനിന്നു ൩൦ നാഴിക കുറച്ചിട്ടും വേണം മദ്ധ്യമമുണ്ടാക്കുവാൻ. കലി ഇഷ്ടദിവസം ഉദയത്തിന്നുള്ളതാണെങ്കിൽ ൩൦ നാഴിക കൂട്ടണമെന്നും അറിയേണ്ടതാകുന്നു.

൧൭

മദ്ധ്യാധിമാസം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൩൭) കല്യബ്ദ "ഭൂശധാങ്ഗ്യജരൈന്ദ്ര" ഘാതം, "ഭസനദ്ധ്യാ "സ്ഥാനിനാദഭീരൈത" വിഭജ്യ, ശിഷ്യോനഹാരൽ ഫലാപ്തൌ വർഷാദ മദ്ധ്യാധികമാസഭാനരിതി— "ലസന്ദ "ധ്യ കല്യബ്ദഭൂശധാങ്ഗ്യജരൈന്ദ്ര"ഘാതം "സ്ഥാനിനാദഭീരൈതഃ" വിഭജ്യ ശിഷ്യോനഹാരാൽ ഫലാപ്തൌ വർഷാദിമദ്ധ്യാധികമാസഭാനഃ ഇത്യന്വയഃ. ഭവതീതി ശേഷഃ.

ഇഷ്ടകാലത്തേക്കു തികഞ്ഞ കലിവർഷത്തെ "ഭൂശധാങ്ഗ്യ

ജലേന്ദ്ര" എന്ന ഗുണകാരം (൨൩൮൬൯൫൮) കൊണ്ടു പെരുക്കി, "ലസന്മദ" എന്നതിനെ അതിൽ കൂട്ടി, "നൃനിനാദഭിതൻ" എന്ന ഹാരകം (൬൪൮൦൦൦) കൊണ്ടു ഹരിക്കുക: കിട്ടുന്ന ഫലം കല്പയാം. ശിഷ്ടത്തെ ഹാരകമായ "നൃനിനാദഭിതൻ"ത്തിൽ നിന്നും കുറച്ച്, ബാക്കിയെ ഗുണകാരമായ "ദശധാപ്തിജലേന്ദ്ര"നെക്കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിക്കുകയും ചെയ്ക; അപ്പോൾ കിട്ടുന്ന ഫലം വർഷമാകുന്നു. ബാക്കി ൧൨-ൽ പെരുക്കി പിന്നെയും "ദശധാപ്തിജലേന്ദ്ര"നെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ മാസവും കിട്ടും. അത്ര കൊല്ലവും മാസവും കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നത്തെ മാസം മധ്യാധിമാസമാണെന്നു അറിഞ്ഞുകൊൾക. കലിവർഷാരംഭം മേടം മുതൽക്കാകയാൽ ഇവിടെയും മേടം മുതൽക്കാണു കൊല്ലവും മാസവും കണക്കാക്കേണ്ടതെന്നു ധരിക്കയും വേണം.

൨൭

ഇനിയത്തെ ശ്ലോകം കൊണ്ടു പരഹിതത്തിൽ അയന ചലനം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൭) ഏപാഥ വർഷാണി കലേഃ "ശകന്ത്യൈഃ" ഫലാനി രാശി പ്രഭൃതീനി ച സ്യുഃ ഇതി— അഥ കലേഃ വർഷാണി "ശകന്ത്യൈഃ" ഏതൈഃ ഫലാനി രാശിപ്രഭൃതീനി ച സ്യു രിത്യന്വയഃ.

കലിവർഷത്തെ "ശകന്താ" എന്ന ൬൧൫ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൻ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശിയാകുന്നു. ശിഷ്ടത്തെ ക്രമത്തിൽ ൩൦-ലും, ൬൦-ലും പെരുക്കി വീണ്ടും "ശകന്തം"കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ തിയ്യതി ഇലികളും കിട്ടുകയും ചെയ്യും.

൨൮

(൨൮) ക്രാന്തിം ച ചാപം വിനയേൽ ഭുജാതോ "നീതൈ" സ്ഫുടഃ പാരഹിതായനാംശ ഇതി— അഥോ ഭുജാതഃ ക്രാന്തിം ഗുണം നീത്വാ "നീതൈഃ" ഏതൈഃ പാരഹിതായനാംശ ഇത്യന്വയഃ. ഭവതീതി ശേഷഃ.

പിന്നെ മേൽപറഞ്ഞ രാശ്യാദികളുടെ തുലാമേഷാദി ദിക്കു നോക്കി, ഭുജക്കു ക്രാന്തിചാപം കൊള്ളണം. 'യുധൊന' എന്നു തുടങ്ങി "നവാനപായഃ" എന്നു അവസാനിക്കുന്നതാണ് ഇവിടെക്കുള്ള ക്രാന്തിജ്യാവ് * ഈ ക്രാന്തി ജ്യാവ് ഇലിയാകുന്നു. അതിനാൽ ഇവിടെ ഉണ്ടാക്കിയ ക്രാന്തിചാപത്തെ നാ-ൽ കയറുകയും വേണം. അതാണ 'അയനചലനം' എന്നു പറയുന്നതു്. ദിക്കു തുലാദിയാണെങ്കിൽ അയനചലനം ധനവും, മേഷാദിയാണെങ്കിൽ ഋണവുമാകുന്നു. ക്രാന്തിചാപം വിലിയാദിയില്ലാത്തതിനാലും, ഗ്രഹണം മുതലായതു ദൃക്കകൊണ്ടാകയാലും പരഹിതത്തിലെ അയനചലനം വിലിയാദിയായി ഉണ്ടാക്കുകയും പതിവില്ല. ഈ അയനചലനത്തിന്റെ ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം ഇലിയും മുകളിലേതു തിയതിയുമാണെന്നറിയണം.

൩൭

ദൃക്കിൽ അയനചലനം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(മ. ന) കല്യബ്ദതൊ "നൃതതനൃ" ദ്ധൃതം സ്യാദ്രാശ്യാദികമിതി-
കല്യബ്ദതഃ "നൃതതനൃ"ദ്ധൃതം രാശ്യാദികം സ്യാൽ ഇത്യനപായഃ.

കലിവർഷത്തിൽ നിന്നു "നൃതത" എന്ന നാറ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതു രാശിയാകുന്നു. ബാക്കിയെ നാ-ൽ പെരുക്കി ഹരിച്ചാൽ തിയതിയും, ശിഷ്ടത്തെ ഒരിക്കൽ കൂടി നാ-ൽ പെരുക്കി ഹരിച്ചാൽ ഇലിയും കിട്ടും. വിലി വേണമെങ്കിൽ ഒരിക്കൽ കൂടി നാ-ൽ പെരുക്കി ഹരിച്ചുകൊൾക.

൩൮

(മ. ന) തൽഭുജഭൈഃ പൃഥക് സൈഥഃ. "നിത്യം" [illegible]നം" "ദാന"

* ക്രാന്തിചാപജ്യാവ് [illegible]ൻ-ാം പുറത്തിലാണ് കാണുക.

മതിസിദ്ധാൽ, തദൈക്യ മത്രായനസംജ്ഞഭാഗ ഇതി—പൃഥക് സ്ഥിതഃ തത്സംഖ്യൈഃ "നിത്യം" "ധനം" "ദാനം" ഇതി സിദ്ധാൽ. അത്ര തദൈക്യം അയനസംജ്ഞഭാഗ ഇത്യന്വയഃ. സ്പഷ്ടമിതി ശേഷഃ.

ഈ രാശ്യാദികളേയും, ലിപ്ത നോക്കി, ജ്യാവുകൊള്ളുന്നേടത്തു പറയുന്നപ്രകാരം ഭുജയാക്കുക: ഭുജയാക്കിയാൽ മൂന്നിലധികം രാശികൾ ഉണ്ടാവില്ല. ആ രാശികളെ വേറെ വേറെ വെക്കുക: ഒന്നേ ഉള്ളുവെങ്കിൽ അതിനെ "നിത്യം" എന്ന പദം കൊണ്ടും, രണ്ടുണ്ടെങ്കിൽ രണ്ടാമത്തേതിനെ "ധനം" എന്ന പദം കൊണ്ടും, മൂന്നു രാശിയുണ്ടെങ്കിൽ മൂന്നാമത്തേതിനെ "ദാനം" എന്ന പദംകൊണ്ടും പെരുക്കുക: രാശി തികച്ചില്ലാതെ അതിന്റെ അംശങ്ങളായ തിയ്യതിയൊ ഇലിയൊ മാത്രമെ ഉള്ളുവെങ്കിലും, അതിനേയും പെരുക്കണം. അതു എത്രാമത്തെ രാശിയുടെ അംശമാണൊ അത്രാമത്തെ പദംകൊണ്ടാണ് പെരുക്കേണ്ടതു. പിന്നെ അതെല്ലാം ഒന്നിച്ചുകൂട്ടി ൩൦—ൽ കയറ്റുകയും വേണം. എന്നാൽ അതിലെ മുകളിലെ സ്ഥാനം തിയ്യതിയും, ചുവട്ടിലെ ഇലിയും, അതിന്റേയും ചുവട്ടിലേതു വിലിയുമാണ്. ഇതു ഭുജകൊണ്ടുള്ള അയനചലനവുമാകുന്നു.

മദ്ധ്യമഖണ്ഡം കഴിഞ്ഞു.

---

൩. സ്ഫുടക്രിയാഖണ്ഡം

—*—

൩൯

ഇനി ആറു ശ്ലോകം കൊണ്ടു ഗ്രഹങ്ങളുടെ സ്ഫുടക്രിയയാണ് പറയുന്നതു്. ൩൪—ാം പദ്യത്തിൽ രാശ്യാദിയായിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യമത്തെ ഭുജയാക്കണമെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ ആ

(ഭുജയാക്കുവാനല്ല) ക്രിയയാണ് ഇനിയത്തെ ശ്ലോകംകൊണ്ടു പറയുന്നതു്.

(ന.൭) സ്വോച്ചോനമദ്ധ്യം പ്രവദന്തി കേന്ദ്ര മിതി— സ്വോച്ചോനമദ്ധ്യം കേന്ദ്രം പ്രവദന്തീത്യന്വയഃ.

താൻറ തൻെറ മദ്ധ്യമത്തെ കണ്ടു വെച്ച ഒന്നിൽ നിന്നു അതാതിൻെറ മന്ദോച്ചം * വാങ്ങി ശേഷിക്കുന്നതിന്നു 'കേന്ദ്രം' എന്നു പേർ. മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ ശേഷത്തിന്നു 'മന്ദകേന്ദ്രം' എന്നും, ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'ശീഘ്രകേന്ദ്രം' എന്നും പറയും. ഈ കേന്ദ്രത്തിൽ ൬ രാശി തികയുന്നതു വരെ 'മേഷാദി'യെന്നും, ൬ മുതൽ ൧൨ രാശി തികയുന്നതു വരെ 'തുലാദി'യെന്നും പറയും. മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ ഈ മന്ദകേന്ദ്രം മേഷാദിയൊ തുലാദിയൊ എന്നു നോക്കി ധരിക്കയും വേണം മന്ദകേന്ദ്രത്തിൽ നിന്നു കൊള്ളേണ്ടതു മന്ദജ്യാവാകുന്നു. മദ്ധ്യമം ഇനിയും ആവശ്യമുള്ളതിനാൽ കണ്ടു വെക്കുകയും വേണം.

൨൰

(ന.൭) കേന്ദ്രേ ത്രിരാശിത്രിതയം പദാഖ്യമിതി— ക്രമേണാന്വയഃ. സ്യാദിതി ശേഷഃ.

ആ കേന്ദ്രത്തിലെ ഓരോ മുമ്മൂന്നു രാശികൾക്കും 'പദം' എന്നും പേരാകുന്നു

൨൰൧

(ന.൭) ഓജേ പദേ തത്ര ഗതാ ഭുജജ്യാ കോടി രിതി— ക്രമേണാന്വയഃ. സ്യാദിത്യത്രാപി അനുവർത്തതെ.

ഒന്നു, മൂന്നു ഇങ്ങിനെ ഒററപ്പെട്ട സംഖ്യകൾക്കു 'ഓജം'

* മന്ദോച്ചം ൧൯-ാം പാദയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

എന്നാം, രണ്ട, നാലു ഇങ്ങിനെ എരട്ടപ്പെട്ട സംഖ്യകൾക്ക 'യുഗ്മം' എന്നും സംജ്ഞയാകുന്നു മേൽപറഞ്ഞ കേന്ദ്രത്തിലെ പദം ഓജമാണെങ്കിൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്നതു ഭുജയും, ചെല്ലുവാനുള്ളതു (ആ പദം തികയുവാനുള്ളതു) കോടിയുമാകുന്നു.

൩൮.

(൩൭) സമെസ്യാദ്വിപരീതമെവെതി- സമെ വിപരീതമെവ സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

കേന്ദ്രത്തിലെ പദം യുഗ്മമാണെങ്കിൽ, മുൻപറഞ്ഞതിന്നു വിപരീതം, ചെന്നതു കോടിയും ചെല്ലുവാനുള്ളതു ഭുജയുമാകുന്നു.

സാധാരണ ക്രിയകൾക്കെല്ലാം ഭുജാജ്യാവാണ് ആവശ്യം- ഭുജയിൽ നിന്നാണ്, കോടിയിൽ നിന്നല്ല, ജ്യാവു കൊള്ളേണ്ടതെന്നർത്ഥം- അതിനാൽ ഉച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രം ഓജപദമാണെങ്കിൽ അതിൽ നിന്നു തന്നെ ജ്യാവുകൊള്ളാം; യുഗ്മപദമാണെങ്കിൽ അതിൽ ചെന്നതു കോടിയാകയാൽ അതിനെ ഭുജയാക്കണം. അതിന്നു ഒരു പദമായ മൂന്നു രാശി ഒരേടത്തു വെച്ച്, ആ യുഗ്മപദത്തെ അതിൽ (മറെറാരിടത്തു വെച്ച മൂന്നു രാശിയിൽ) നിന്നു കറക്കണം. എന്നാൽ ബാക്കി ഭുജയായി വരുമെന്നറിക.

൩൯.

മന്ദജ്യാവു കൊള്ളുവാനാണ് ഇനി പറയുന്നതു.

(൩൮) എകൈകരാശൌ ഇ ഭുഖാദ്വിജ്ഞുഖെ സംഖ്യാഃ സ്യുരഷ്ടൌ ഷ്വേതി— ഭുജാൽ എകൈകരാശൌ വിജ്ഞുഖെ ഇ അഷ്ടാഷ്ട സംഖ്യാഃ സ്യു രിത്യന്വയഃ.

മേൽപറഞ്ഞ ഭുജയിലെ ഓരോ രാശിയിലും എട്ടെട്ടു

ജ്യാവുകൾ വീതമുണ്ടെന്നത്ഥം. ആ സംഖ്യ ഒരേടത്തു വെച്ചേക്കുകയും ചെയ്യു.

൯൪

(൩൮) തദീയശിഷ്ടാൽ ശ്രുതാദിവാക്യെ ച, തദീയസംഖ്യാഃ സംയുജ്യ യാവത്യ ഇമാ ഭവേയുഃ.

(൩൯) ഭുജാഫലം താവതിഥാം നിധെയ മിതി, വിശുദ്ധെ ഇത്യത്രാപ്യന്വയഃ— തദീയശിഷ്ടാൽ ശ്രുതാദിവാക്യെ ച വിശുദ്ധെ, തദീയസംഖ്യാഃ സംയുജ്യ ഇമാഃ യാവത്യഃ ഭവേയുഃ, താവതിഥാം ഭുജാഫലം നിധെയം ഇത്യന്വയഃ. ഭവതീതി ശെഷഃ.

ഭുജയിലെ രാശി കഴിച്ച് ശിഷ്ടമുള്ള തിയ്യതി ഇലികളിൽ നിന്നു "ശ്രുതാംഗം" * എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള വാക്യങ്ങളിൽ പോകുന്ന വാക്യവും കളയുക: അപ്പോൾ എത്രാമത്തെ വാക്യമാണൊ പോയതു അത്ര സംഖ്യയും കൂടി മുൻവെച്ചിരിക്കുന്നതിൽ കൂട്ടണം. ഇങ്ങിനെ ഭുജയിലെ ഓരോ രാശിക്കും എട്ടെട്ടു വീതവും, ശ്രുതാംഗാദി വാക്യങ്ങളിൽ പോയ വാക്യത്തോളവും കൂടിയ സംഖ്യ ഒന്നിച്ചു കൂട്ടിയാൽ എത്ര വരുമൊ അത്രാമത്തെ ജ്യാവാകു വേണ്ടതെന്നത്ഥം. ആ ജ്യാവിനേയും ഓരേടത്തു വെക്കുക.

൯൫

(൩൯) തല്ലബ്ധഖണ്ഡാഹതശിഷ്ടലിപ്താഃ. "ശരീര" ഭക്താഃ പുന രത്ര യൊജ്യാ ഇതി— പുനഃ തല്ലബ്ധഖണ്ഡാഹതശിഷ്ടലിപ്താഃ "ശരീര" ഭക്താ അത്ര യൊജ്യാ ഇത്യന്വയഃ. സ്യു രിതി ശെഷഃ.

മേൽപ്രകാരം വെച്ചിരിക്കുന്ന ജ്യാവും അതിന്റെ പിന്നത്തെ ജ്യാവും തമ്മിൽ അന്തരിക്കണം. ഇങ്ങിനെ ഉണ്ടാകുന്ന ജ്യാവന്തരത്തിനെ 'ജ്യാഖണ്ഡം' എന്നും പറയും. ശ്രുതാംഗാദി വാക്യവും കളഞ്ഞിട്ടു ബാക്കി ഇരിക്കുന്നതിൽ തിയ്യ

* ശ്രുതാംഗാദി വാക്യങ്ങൾ ഒടുവിലത്തെ പാറയിൽ ചേത്തിട്ടുണ്ടു.

തിയുണ്ടെങ്കിൽ ആ തിയ്യതികളെ നാൽ ഏറക്കി, (ഇലിയു ണ്ടെങ്കിൽ ആ) ഇലിയിൽ കൂട്ടി, അതുകളെ ജ്യാഖണ്ഡം കൊണ്ടു പെരുക്കി "ശരീരം" എന്ന വവ കൊണ്ടു ഹരിക്കണം. കിട്ടുന്ന ഫലം മുൻ വെച്ചിരിക്കുന്ന ജ്യാവിൽ കൂട്ടുകയും വേണം. എന്നാൽ ജ്യാവു സ്ഫുടമായി വരുന്നതാകുന്നു.

൩൩

(൩൯) പരാല്പകതൈ സതി താ വിശോദ്ധ്യാ: ഇതി— ക്രമേണാന്വയഃ സ്മൃതിഃ ശേഷഃ.

മേൽപ്രകാരം വെച്ചിരിക്കുന്ന ജ്യാവിനേക്കാൾ അതിന്റെ പിന്നത്തെ ജ്യാവ് ചെറുതായി വരുമ്പോഴാണ 'പരാല്പകതാ' എന്നു പറയുന്നത്. ഇങ്ങിനെ പരാല്പകതാ മായി വന്നാൽ ഇവിടെ ശരീരം കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം ആദ്യാ വെച്ചിരിക്കുന്ന ജ്യാവിൽ നിന്നു കളയുകയാണ വേണ്ടത്. എവിടേയും ജ്യാവു കൊള്ളുവാനുള്ള ക്രിയ ഇപ്രകാരം തന്നേയുമാകുന്നു.

൩൪

ജ്യാവു സാംസ്കരിക്കാൻ പറയുന്നു.

(൪൦) ഭുജാഫലം കേന്ദ്രതുലാക്രിയാദ്യം സ്വർണ്ണം സ്വമദ്ധ്യ, ഇതി— ഭുജാഫലം സ്വമദ്ധ്യേ കേന്ദ്രതുലാക്രിയാദ്യം സ്വർണ്ണം ഇതി അന്വയഃ കര്യാദിതി- ശേഷഃ.

കേന്ദ്രം തുലാദിയാണെങ്കിൽ ഇവിടെ വരുത്തിയ ഭുജാജ്യാവു ധനമായിട്ടും, മേഷാദിയാണെങ്കിൽ ഋണമായിട്ടും ആണ അതാതിന്റെ മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കേണ്ടത്—ജ്യാവ് ഇലിയായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്. മദ്ധ്യമം ഇലി, തിയ്യതി, രാശി എന്നിങ്ങിനെ മേല്പോട്ടു മൂന്നു സ്ഥാനവുമാണല്ലോ. അതിനാൽ ജ്യാവിനെ നാലും, പിന്നെ ഉണ്ടെങ്കിൽ നാലും കയററിയിട്ടു വേണം സംസ്കരിക്കാനെന്നും അറിയേണ്ടതാകുന്നു.

൩൯

(൩൯) അൎക്കവിധ്വോ സ്ഫുടൌ സ്തു ഇതി— തദാ ഇതി ശേഷഃ— തദാ അൎക്കവിധ്വോ സ്ഫുടൌ സ്തഃ ഇത്യന്വയഃ.

മേൽപറഞ്ഞപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കിയ മന്ദജ്യാവു മുഴുവനും തന്റെ തന്റെ മദ്ധ്യമത്തിൽ ഋണധനം പോലെ സംസ്കരിച്ചാൽ സൂൎയ്യന്റേയും ചന്ദ്രന്റേയും സ്ഫുടങ്ങൾ സിദ്ധിക്കുമെന്നൎത്ഥം.

൪൦

കുജാദി ഗ്രഹങ്ങളുടെ ശീഘ്രജ്യാവു വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൪൦) ശൈഘ്ര്യേ തു കേന്ദ്രേ മൃഗകൎക്കിടാദൌ ഗ്രാഹ്യം തദുക്തം ച ഫലം കുജാദേരിതി— കുജാദേഃ, കേന്ദ്രേ ശൈഘ്ര്യേ തു മൃഗകൎക്കിടാദൌ തദുക്തം ഫലം ച ഗ്രാഹ്യമിത്യന്വയഃ. സ്യാദിതി ശേഷഃ.

മന്ദോച്ചം വാങ്ങി മന്ദജ്യാവു കൊള്ളുവാനാണല്ലോ മുമ്പു പറഞ്ഞതു്. കുജാദിഗ്രഹങ്ങൾക്കു മന്ദജ്യാവിന്നു പുറമെ ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങി ശീഘ്രജ്യാവു കൊള്ളണം. ചൊവ്വ വ്യാഴം ശനി എന്നീ മൂന്നു ഗ്രഹങ്ങൾക്കും ശീഘ്രോച്ചം എന്നു പറയുന്നതു തത്സമയത്തെക്കുള്ള സൂൎയ്യമദ്ധ്യമമാകുന്നു. ഇവരുടെ ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയ ശീഘ്രകേന്ദ്രമാകയാൽ ആ കേന്ദ്രം മകരാദിയൊ കൎക്ക്യാദിയൊ എന്നും നോക്കി ധരിക്കണം. കേന്ദ്രത്തിൽ (മൂന്നുരാശി തികഞ്ഞ) നാലാം രാശിമുതൽ ഒൻപതുരാശി തികയുന്നതുവരെ കേന്ദ്രം കൎക്ക്യാദിയാകുന്നു. പത്താംരാശി മുതൽ മൂന്നു രാശി തികയുന്നവരെ മകരാദിയുമാകുന്നു. കേന്ദ്രം മകരാദിയാണെങ്കിൽ ജ്യാവും മകരാദിയും, കൎക്ക്യാദിയാണെങ്കിൽ ജ്യാവും കൎക്ക്യാദിയുമാണു് വേണ്ടതെന്നും ധരിക്കണം. ശീഘ്രകേന്ദ്രത്തിൽ വരാവുന്നതായ കൎക്ക്യാദിജ്യാവിന്നും മകരാദിജ്യാവിന്നും കൂടിയുള്ള സംജ്ഞയാണ ശീഘ്രജ്യാവ് എന്നതു്.

൧൭

കുജൻ, വ്യാഴം, ശനി എന്നീ മൂന്നു ഗ്രഹങ്ങളുടെ സ്ഫുട ക്രിയയാണ ഇനി രണ്ടു ശ്ലോകം കൊണ്ടു പറയുന്നതു്.

(ശ്ല) കുജെഡ്യമാന്താണ്ഡഭുവാം ഫലം യൽ കുര്യാൽ തദർദ്ധം നിജമ ദ്ധ്യമ ഇതി— കുജെഡ്യമാന്താണ്ഡഭുവാം യൽഫലം, തദർദ്ധം നിജമദ്ധ്യമെ കുര്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

ചൊവ്വ, വ്യാഴം, ശനി ഈ മൂന്നു ഗ്രഹങ്ങൾക്കും മദ്ധ്യമം മുമ്പേടുത്തു വെച്ചു് ഒന്നിൽ നിന്നു മേൽപറഞ്ഞപ്രകാരം വരുത്തി സിദ്ധിച്ച മന്ദജ്യാവു് എത്രയുണ്ടോ അതിന്റെ പകുതി മാത്രമെ അതാതിന്റെ മറെറ മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കേണ്ടു എന്നൎത്ഥം.

൧൮

(ശ്ല) അസ്മാൽ (ശ്ല) പൃഥക് സ്ഥിതാൽ ഭാസ്കരമദ്ധ്യമൊനാ ശൈഘ്ര്യം നയെൽ ദൊഃഫല മിതി— പൃഥക് സ്ഥിതാൽ ഭാസ്കരമദ്ധ്യമൊനാൽ അസ്മാൽ ശൈഘ്ര്യം ദൊഃഫലം നയെദിത്യന്വയഃ.

മേൽപ്രകാരം മന്ദജ്യാൎദ്ധം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യമത്തെ കണ്ടുവെച്ചു് (പകൎത്തിവെച്ചു്) തത്സമയത്തെക്കുള്ള സൂൎയ്യമദ്ധ്യമമാകുന്ന ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങി ശീഘ്രജ്യാവു കൊള്ളേണം. ഇവിടെ ശീഘ്രകേന്ദ്രം കൎക്ക്യാദിയൊ മകരാദിയൊ എന്നറിയേണ്ടു ജ്യാവും ഒപ്രകാരമാകയാൽ മെറു ഓൎക്കുകയും വേണം.

(ശ്ല) എതദ്ധം— (ശ്ല) കുൎയ്യാൽ സ്വമദ്ധ്യെ കൃതമന്ദജാൎദ്ധ ഇതി— എതദ്ധം കൃതമന്ദജാൎദ്ധെ സ്വമദ്ധ്യെ കുൎയ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ

ഈ വരുത്തിയ ശീഘ്രജ്യാവിന്റെ അൎദ്ധത്തെയും, മുമ്പു മന്ദജ്യാൎദ്ധം സംസ്കരിച്ചു വെച്ചിട്ടുള്ള മദ്ധ്യമത്തിൽ തന്നെ ചിരിക്കുന്ന തൽക്ഷണം സംസ്കരിക്കണം.

൧൨

(ർവ) തസ്മാൽ തു മാന്ദം സകലം സ്വമദ്ധ്യേ. കുര്യാൽ ഇതി- തസ്മാൽ സകലം മാന്ദം സ്വമദ്ധ്യേ കുര്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

ഇങ്ങിനെ രണ്ടു തവണയായി മന്ദജ്യാവിന്റേയും ശീഘ്രജ്യാവിന്റേയും അർദ്ധം സംസ്കരിച്ചു വെച്ചിട്ടുള്ള ആ മദ്ധ്യമത്തിൽ നിന്നു തന്നെ പിന്നേയും (മൂന്നാമതായി) മന്ദജ്യാവു കൊണ്ടു ആ മന്ദജ്യാവു മുഴുവനും അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ അസംസ്കൃത (ജ്യാവ ഒന്നും സംസ്കരിക്കാതെ ഇരിപ്പുള്ള മൂന്നാമത്തെ)മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കയും വേണം.

൧൩

(ർവ) സ്വമന്ദസ്ഫുടസംജ്ഞക ഇതി— ഏതൽ ഭവതീതി ശേഷഃ ഏതൽ സ്വമന്ദസ്ഫുടസംജ്ഞകഃ ഭവേദ് ഇത്യന്വയഃ.

ഇങ്ങിനെ മൂന്നാമത്തേതായ മന്ദജ്യാവു സംസ്കരിച്ചു വെച്ചിട്ടുള്ള മദ്ധ്യമത്തിന്നു അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ 'മന്ദസ്ഫുടം' എന്നു പേർ- കുജന്റേതാണെങ്കിൽ 'കുജമന്ദസ്ഫുടം', ഗുരുവിന്റേതാണെങ്കിൽ 'ഗുരുമന്ദസ്ഫുടം' ഈ വിധമെന്നർത്ഥം.

൧൪

(ർവ) അസ്മിൻ തദ്വച്ഛൈഘ്ര്യം സകലം സ്ഫുടാർത്ഥ്യം ഇതി- ക്രമേണാന്വയഃ. കുര്യാദിത്യത്രാപ്യനുവർത്തതെ.

ഈ മന്ദസ്ഫുടത്തെ വീണ്ടും കണ്ടു വെച്ച ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങി ശീഘ്രജ്യാവു കൊണ്ടു അതും മുഴുവനും മറ്റേ മന്ദസ്ഫുടത്തിൽ സംസ്കരിക്കുക. എന്നാൽ അതു കുജൻ വ്യാഴം ശനി എന്നീ മൂന്നു ഗ്രഹങ്ങളുടേയും സ്ഫുടമായി വരുന്നതാകുന്നു- ഇവിടെ ൧൩-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞതായ മൂന്നാമത്തേതായ മന്ദജ്യാവു കൊള്ളുമ്പോഴത്തെ മന്ദജ്യാഖണ്ഡത്തേയും, ഒടുവിലത്തേതായ ഈ ശീഘ്രജ്യാവിന്റെ ജ്യാഖണ്ഡത്തേയും അതാതു

ഗ്രഹത്തിന്റെ സ്ഫുടഗതി വരുത്തേണ്ടതിന്നു ആവശ്യമാകയാൽ കളയാതെ സൂക്ഷിക്കുകയും, മൂന്നാമത്തെ മന്ദകേന്ദ്രവും കർക്ക്യാദിയൊ മകരാദിയൊ എന്നു ധരിക്കയും വേണം.

൧൫

ബുധശുക്രന്മാരുടെ സ്ഫുടക്രിയക്കുള്ളതായ ഭേദത്തെ പ്പറയുന്നു.

(ശ്ലോ) ബുധശുക്രയോസ്തു പ്രഥമം ന കാര്യമിതി- ക്രമേണാന്വയഃ. ഭവതീതി അനന്തരവാക്യാൽ അത്രാപി അനുവർത്തതെ.

കുജൻ വ്യാഴം ശനി എന്നീ ഗ്രഹങ്ങൾക്കു നാലു ജ്യാവു കൊള്ളുവാനാണല്ലൊ പറഞ്ഞതു്. ബുധൻ ശുക്രൻ എന്നീ ഗ്രഹങ്ങളെ സ്ഫുടിക്കേണ്ടതിന്നു അവയിൽ ആദ്യത്തെ മന്ദജ്യാസംസ്കാരം മാത്രം ചെയ്യേണ്ടതില്ലെന്നു അർത്ഥം.

൧൬

(ശ്ലോ) കിന്ത്വർക്കമദ്ധ്യം ഭവതി സ്വമദ്ധ്യമിതി- കിന്തു അർക്കമദ്ധ്യം സ്വമദ്ധ്യം ഭവതീത്യന്വയഃ.

കുജൻ, വ്യാഴം, ശനി ഈ മൂന്നു ഗ്രഹങ്ങൾക്കും തങ്ങളുടെ മദ്ധ്യമത്തിൽ ക്രിയ ചെയ്വാനും, സൂര്യമദ്ധ്യമം ശീഘ്രോച്ചമായിട്ടുമാണല്ലൊ പറഞ്ഞതു്; നേരെ മറിച്ചു് ബുധശുക്രന്മാരെ സ്ഫുടിക്കേണ്ടതിന്നു ക്രിയ ചെയ്വാനുള്ള സ്വമദ്ധ്യമമായിട്ടു സൂര്യമദ്ധ്യമവും, ശീഘ്രോച്ചമായിട്ടു സ്വമദ്ധ്യമവുമാകുന്നു വേണ്ടതു്.

൧൭

സൂര്യമദ്ധ്യമം സ്വമദ്ധ്യമവും, സ്വമദ്ധ്യമം ശീഘ്രോച്ചവുമായതിനുള്ള സാമാന്യ നിയമമാണു് ഇനി പറയുന്നതു്.

(ശ്ലോ) ഗ്രഹാർക്കഗത്യോരധികാ ചലോക്താ ഭുക്തിരിതി- ക്രമേണാന്വയഃ ഭവതീതി പൂർവ്വവാക്യാൽ അത്രാപ്യനുവർത്തതെ.

ഗ്രഹത്തിന്റെ ഗതിയും സൂര്യഗതിയും തമ്മിൽ അധികമുള്ളതു ഏതാണൊ അതാണ് ശീഘ്രഗതി (ശീഘ്രോച്ചം) എന്നു പറയുന്നതു്.

൯൮

(൪൩) തദന്യാ നിജമദ്ധ്യഭുക്തി രിതി- ക്രമേണാന്വയഃ. ഭവതീതി പൂർവ്വവാക്യാ ദത്രാപി അനുവൎത്തതെ.

നേരെ മറിച്ച്, ആ രണ്ടു ഗതികളിൽ കുറഞ്ഞതു സ്വമദ്ധ്യഗതിയുമാകുന്നു. കുജൻ വ്യാഴം ശനി എന്നീ മൂന്നു ഗ്രഹങ്ങളുടെ സ്വമദ്ധ്യഗതിയെക്കാൾ സൂര്യമദ്ധ്യഗതി വലുതാകയാലാണു അവക്കു സൂര്യമദ്ധ്യമം ശീഘ്രോച്ചമായതു, ബുധശുക്രന്മാരുടെ മദ്ധ്യഗതി സൂര്യഗതിയേക്കാൾ വലുതാകയാൽ ആ ഗ്രഹങ്ങൾക്കു അതു ശീഘ്രോച്ച മാവുകയും ചെയ്തു വെന്നർത്ഥം.

൯൯

കുജാദി ശനിപര്യന്തമുള്ള അഞ്ചു ഗ്രഹങ്ങളുടേയും സ്ഫുടഗതി വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൪൪) മന്ദെ ഫലഖണ്ഡാഹതമദ്ധ്യഭുക്തിം "ശരീര"ഭക്താം മൃഗകർക്കിടാദൌ. ക്രമാ ദൃണം സ്വം നിജമദ്ധ്യഭുക്താ വിതി—ക്രമെണാന്വയഃ. കുര്യാ ദിതി ശെഷഃ.

അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ മദ്ധ്യഗതി * രണ്ടു ദിക്കിൽ വെച്ച്, ഒന്നിനെ മുമ്പ് ൮൩-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം സൂക്ഷിച്ചിട്ടുള്ള മൂന്നാമത്തേതായ മന്ദജ്യാഖണ്ഡംകൊണ്ടു പെരുക്കി "ശരീരം" (൨൨൫) കൊണ്ടു ഹരിക്കുക: മന്ദജ്യാവു മകരാദിയാണെങ്കിൽ ഈ ഫലം മറ്റേ മന്ദഗതിയിൽ നിന്നു കുറയ്ക്കുകയും, കർക്ക്യാദിയാണെങ്കിൽ കൂട്ടുകയും വേണം.

* മദ്ധ്യഗതി ൨൬൨-ാം പാരയിൽ നോക്കുക.

ൻ *

വ്യാ

(൪൭) സ്ഫുടാ ഭവേൽ മന്ദഗതിരിതി. തദാ ഇതി ശേഷഃ. തദാ മന്ദഗതിഃ സ്ഫുടാ ഭവേദിത്യന്വയഃ.

മേൽപറഞ്ഞപ്രകാരം മന്ദജ്യാഖണ്ഡംകൊണ്ടു പെരുക്കിയ മദ്ധ്യഗതിയെ "ശരീരം" (൨൨൫) കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ച് ഫലം മദ്ധ്യഗതിയിൽ തന്നെ സംസ്കരിച്ചാൽ അതു സ്ഫുടമന്ദഗതിയായി വരും.

വ്യാ

(൪൮) തൽഘ്നാം (൪൯) ശീഘ്രോച്ചഭുക്തിം ചലഖണ്ഡനിഘ്നീം "ശരീര"ഭക്താം സ്ഫുടമന്ദഭുക്തൌ- ധനം മൃഗാദൌ വിഹ കർക്കിടാദൌ വ്യൃണം ധനം ചൈവ പരാല്പകത്വേ ഇതി- തൽഘ്നാം ചലഖണ്ഡനിഘ്നീം "ശരീര"ഭക്താം ശീഘ്രോച്ചഭുക്തിം സ്ഫുടമന്ദഭുക്തൌ, മൃഗാദൌ ധനം, കർക്കിടാദൌ ഇഹ ഋണം, പരാല്പകത്വേ ധനംചൈവ ഇത്യന്വയഃ. കർക്ക്യാദിതി ശേഷഃ.

ശീഘ്രഗതിവെച്ച് മേല്പറഞ്ഞ സ്ഫുടമന്ദഗതിയെ അതിൽനിന്നു കളയുക: മുൻപ് സ്ഫുടക്രിയയിൽ സൂക്ഷിച്ചിട്ടുള്ള നാലാം ക്രിയയുടെ ശീഘ്രജ്യാർദ്ധംകൊണ്ടു ബാക്കിയെ പെരുക്കി "ശരീരം" കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിക്കുകയും ചെയ്ക: കിട്ടിയ ഫലം സ്ഫുടമന്ദഗതിയിൽ തന്നെ സംസ്കരിക്കയും വേണം. ഈ സംസ്കാരം ശീഘ്രജ്യാഖണ്ഡം മകരാദിയാണെങ്കിൽ ധനമായിട്ടും, കർക്ക്യാദിയാണെങ്കിൽ ഋണമായിട്ടും ആണു വേണ്ടതു്. കർക്ക്യാദിയാണെങ്കിലും പരാല്പകത്വമാണെങ്കിൽ ഋണത്തിന്നു പകരം ധനമായി സംസ്കരിക്കയും വേണം— ബുധശുക്രന്മാർക്കു മന്ദജ്യാസംസ്കാരം ഒന്നു മാത്രമാകയാൽ ആ ൨-ാം ക്രിയയിലെ ജ്യാഖണ്ഡം തന്നെയാണ് മന്ദജ്യാഖണ്ഡം എന്നും അറിഞ്ഞുകൊൾക.

൮൭

(൪൬) യദാ ഭവേ ച്ഛീഘ്രഗതിഃ സ്ഫുടേയ മിതി— തദാ ഇയം ശീഘ്രഗതിഃ സ്ഫുടാ ഭവേ ദിത്യന്വയഃ.

മേൽപ്രകാരം സ്വമന്ദഗതിയിൽ രണ്ടു സംസ്കാരം ചെയ്താൽ അതു അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ സ്ഫുടമായ ശീഘ്രഗതിയായി വരും.

൮൮

എന്തിനെയാണ വക്രഗതി എന്നു പറയുന്നു.

(൪൬) ശോദ്ധ്യേ ധികേ വക്രഗതിഃ പ്രദിഷ്ടാ ഇതി— ക്രമേണാന്വയഃ. ഭവേ ദിതി അദ്ധ്യാഹൃന്നവർത്തതേ.

ശീഘ്രജ്യാഖണ്ഡം കക്ക്യാദിയാകുന്നെങ്കിൽ ഋണമായി സംസ്കരിക്കാനാണല്ലൊ പറഞ്ഞതു്. ഈ ഋണഫലം ചിലപ്പോൾ സ്ഫുടമന്ദഗതിയേക്കാൾ അധികമായി വരും. അപ്പോൾ ഈ ഫലത്തിൽനിന്നു സ്ഫുടമന്ദഗതിയെ കളയുകയാണ് വേണ്ടതു്, പിന്നെ ബാക്കി കാണുന്നതു വക്രഗതിയുമാകുന്നു.

൮൯

അഹസ്മാനം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൪൬) നീചോച്ചമദ്ധ്യാൽ പുന രുച്ചഹീനാൽ ഭുജാഫലം, തൽപൃഥഗർക്കമദ്ധ്യേ (൪൭) സംസ്കൃത്യ, തസ്മാ ദയനാംശയുക്താൽ ചരം നയെൽ പ്രാണകലാന്തരം ചെതി— ഉച്ചഹീനാൽ അർക്കമദ്ധ്യാൽ പുനഃ ഭുജാഫലം നീത്വാ, തൽ പൃഥക് അർക്കമദ്ധ്യേ സംസ്കൃത്യ, അയനാംശയുക്താൽ തസ്മാൽ ചരം പ്രാണകലാന്തരം ച നയെ ദിത്യന്വയഃ.

സൂര്യമദ്ധ്യമം കണ്ടു വെച്ച്, മുൻപ് പറഞ്ഞപ്രകാരം മന്ദോച്ചം വാങ്ങി ഭുജക്കു (സൂര്യന്റെ) ജ്യാവുകൊണ്ടു, ആ ജ്യാവും കണ്ടുവെച്ച് ഒന്നു മറേറ മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കുക: പി

ന്നെ ആ സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തിൽ അയനചലനവും (1) സംസ്കരിച്ച് ഭുജയാക്കി പ്രാണകലാന്തരജ്യാവും (2) സ്വദേശത്തേക്കുള്ള ചരജ്യാവും (3) കൊള്ളണം. ചരപ്രാണകലാന്തരങ്ങളുടെ ദിക്ക നോക്കേണ്ടതു അയനചലനം സംസ്കരിച്ച കേന്ദ്രത്തിൽ നിന്നാകുന്നു. ഈ ചരത്തിന്നും പ്രാണകലാന്തരത്തിന്നും കേന്ദ്രം ഒന്നു തന്നേയാകയാൽ, 'ശ്രുഭാഗാ' ദിവാക്യം ശോധിച്ചു കഴിയുന്നതുവരെ ക്രിയയും ഒന്നു തന്നെ. ഈ ശോധന കഴിഞ്ഞ ശിഷ്ടത്തെ മാത്രം കണ്ടുവെച്ച്, ഒന്നിൽ നിന്നു ചരജ്യാഖണ്ഡംകൊണ്ടു പെരുക്കി "ശരിരം" കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം ചരജ്യാവിലും, മറ്റേതിൽ നിന്നു പ്രാണകലാന്തരജ്യാഖണ്ഡംകൊണ്ടു പെരുക്കി "ശരിരം" കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം പ്രാണകലാന്തരജ്യാവിലും സംസ്കരിക്കണം. എന്നാൽ രണ്ടു ജ്യാവും സ്ഫുടമായി എന്നറിക.

൭൫

ചരജ്യാവിന്റെ ഋണധനത്തെ പറയുന്നു.

(൪൭) സ്വർണ്ണം തുലാജാദിഗതം ഭുജോത്ഥം സൎവ്വം ചരം ചാസ്തമയെ ന്യഥാ സ്യാദിതി—ഉദയെ ഇതി ശേഷഃ— ഉദയെ തുലാജാദിഗതം ഭുജോത്ഥം സൎവ്വം ചരം സ്വർണ്ണം; അസ്തമയെ തു അന്യഥാ ച സ്യാദിത്യന്വയഃ.

ഉദയസ്ഫുടത്തിൽ സംസ്കരിക്കേണ്ടതിന്നുള്ള ചരജ്യാവ്, തുലാദിയാണെങ്കിൽ ധനമായിട്ടും മേഷാദിയാണെങ്കിൽ ഋണമായിട്ടുമാണു എതുകാലത്തും സംസ്കരിക്കേണ്ടതു്; നേരെ വിപരീതം, അസ്തമയത്തിന്നുള്ള ചരജ്യാവ് തുലാദിയാണെങ്കിൽ ഋണവും, മേഷാദിയാണെങ്കിൽ ധനവുമാകുന്നു.

1 അയനചലനം വരുത്തുവാൻ ൫൫-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

2 പ്രാണകലാന്തരജ്യാവ് ൨൭൨-ാം പാരയിൽ കാണാം.

3 സ്വദേശത്തേക്കുള്ള ചരജ്യാവ് വരുത്തുവാൻ ൨൪൬-ാം പാര നോക്കുക.

വൃന്ദ

പ്രാണകലാന്തരജ്യാവിന്റെ ഋണധനത്വത്തെ പറയുന്നു.

(ശ്ലോ) സർവ്വത്ര യുഗ്മൌജപദക്രമേണ സ്വർണ്ണം ഭവേൽ പ്രാണകലാന്തരം തു ഇതി—പ്രാണകലാന്തരം തു സർവ്വത്ര യുഗ്മൌജപദക്രമേണ സ്വർണ്ണം ഭവേദിത്യന്വയഃ.

ഏതു കാലമായാലും ഏതു സമയമായാലും ശരി, കേന്ദ്രം യുഗ്മപദമാണെങ്കിൽ പ്രാണകലാന്തരം ധനവും, ഓജപദമാണെങ്കിൽ ഋണവുമാകുന്നു.

വൃ൭

മേൽപ്പറഞ്ഞ വിധം ഉണ്ടാക്കിയ സൂര്യന്റെ ഭുജാജ്യാവ്, ചരജ്യാവ്, പ്രാണകലാന്തരജ്യാവ് ഇതുകളെക്കൊണ്ട് ദ്യുകലിലെ അഹർമ്മാനം ഉണ്ടാക്കുവാൻ പറയുന്നു.

(ശ്ലോ) ചരാസുലിപ്താന്തരദോഃഫലാനാം സ്വർണ്ണൈക്യഭേദദ്യുതിമന്തരം വാ (ർൻ) ഹതാ സ്വഗത്യാ ദിവസാസുചക്രം കുര്യാദഹർമ്മാനമിദം തു ദ്യുക് ച ഇതി— ദ്യുക് ചേൽ തു ചരാസുലിപ്താന്തരദോഃഫലാനാം സ്വർണ്ണൈക്യഭേദദ്യുതിം അന്തരം വാ സ്വഗത്യാ ഹതാ ദിവസാസുചക്രം ഇദം അഹർമ്മാനം കുര്യാദിത്യന്വയഃ.

മേൽപറഞ്ഞ പ്രകാരം ഉണ്ടാക്കി വെച്ചിരിക്കുന്ന ചരജ്യാവ് പ്രാണകലാന്തരജ്യാവ് ഭുജാജ്യാവ് ഇതു മൂന്നും അതാതിന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ഋണധനാദിപോലെ തമ്മിൽ കൂട്ടുകയോ അന്തരിക്കുകയോ ചെയ്യുക: പിന്നെ അതിനെ (കൂട്ടുകയോ അന്തരിക്കുകയോ ചെയ്ത ശേഷത്തെ) അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ മദ്ധ്യഗതി മടക്കി വെച്ച "അനന്തപുരം" എന്ന ഗുണകാരം കൊണ്ടു ഹരിക്കണം. അപ്പോൾ കിട്ടുന്നഫലം ദ്യുക്കിലെ അഹർമ്മാനത്തിന്റെ ഇലിയാകുന്നു. ശേഷത്തെ നാൽ പെരുക്കി 'അനന്തപുരം' കൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ചാൽ വിലിയും

കിട്ടും. ചരജ്യാവിന്നും പ്രാണകലാന്തരജ്യാവിന്നും ദുക്കായാലും പരഹിതമായാലും വ്യത്യാസമില്ലെന്നും അറിയണം.

൮൨

പരഹിതാഹർമ്മാനം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൪൫) നവൈ ദിനാ പ്രാണകലാന്തരാഖ്യ മിതി— അഹർമ്മാനം കുഷ്ഠാ ദിത്യത്രാപ്യനുവർത്തതെ— നചെൽ പ്രാണകലാന്തരാഖ്യം വിനാ അഹർമ്മാനം കുഷ്ഠാ ദിത്യന്വയഃ.

പരഹിതമാണെങ്കിൽ, മേൽപ്രകാരം അഹർമ്മാനം ഉണ്ടാക്കുമ്പോൾ പ്രാണകലാന്തരജ്യാവു മാത്രം വേണ്ടെന്നു വെച്ചാൽ മതിയെന്നർത്ഥം. ശെഷം ക്രിയയ്ക്കു ഒന്നും വ്യത്യാസമില്ല.

൮൩

(൪൬) സ്ഫുടപ്രകാരാന്തര മുച്യതെ ഥ ഇതി— അഥ സ്ഫുടപ്രകാരാന്തരം ഉച്യതെ ഇത്യന്വയഃ.

ഇനി സ്ഫുടിപ്പാൻ മറെറാരു സമ്പ്രദായത്തെ പറയുന്നു.—മഹാജ്യാവു കൊണ്ടു വിലിയാദിയായി സ്ഫുടിപ്പാൻ പറയുന്നുവെന്നർത്ഥം.

൮൪

(൪൭) സെ‍ാച്ചോനമദ്ധ്യസ്യ ഭുജാ ദ്യഥൊക്താ രാശ്യഷ്ടമാംശേഷു വിശോധിതെഷു. തദീയസംഖ്യാസദൃശാ ഭുജാജ്യാ, തദ്ഗന "ധീരൈഃ" സദൃശാ ച കൊടി രിതി. സ്വൊച്ചോനമദ്ധ്യസ്യ ഭുജാൽ യഥൊക്താ രാശ്യഷ്ടമാംശെഷു വിശൊധിതെഷു, ഭുജാജ്യാ തദീയസംഖ്യാസദൃശാ, തദ്ഗന "ധീരൈഃ" സദൃശാ കൊടിഃ ച ഇത്യന്വയഃ- സ്യാദിതി ശെഷഃ.

മദ്ധ്യമം വിചി വരെ ഉണ്ടാക്കി അഹർമ്മാനവും ദേശാന്തരവും സംസ്കരിച്ച് ഒരിടത്തു വെക്കുക. അതിനെ മറെറാരേടത്തു കണ്ടു വെച്ച് മന്ദോച്ചം വാങ്ങി, രാശ്യഷ്ടമാംശമായ 'ശ്രുഭാംഗാ' ദിവാക്യം ശോധിക്കുന്നതു വരെ മുൻ പറഞ്ഞ

പ്രകാരം ക്രിയ (൫൯ മുതൽ) ചെയ്യുക. തികഞ്ഞ രാശി ഒന്നിനു ഏട്ടു വീതവും, പോയേടത്തോളം 'ശ്രുഭാംഗാദി' വാക്യത്തിന്റെ സംഖ്യയും കൂട്ടിയ്ക്കു എത്രയുണ്ടോ ഭുജാജ്യാവു അത്രാമത്തേതാണല്ലോ. ഒട്ടാകെ ജ്യാവിന്റെ തുകയായ ൨൪ ൽ നിന്നു ഭുജാജ്യാവിന്റെ സംഖ്യ കുറച്ചാൽ ബാക്കി എത്രയുണ്ടോ അത്രാമത്തെ ജ്യാവ് "കോടിജ്യാവു"മാകുന്നു.

൪൧

(൫൧) ശിഷ്ടാദ്ധ്ജീവാവികലാവിഭക്താ "ദെഹാഹ്മാസാംബുരിപു" ഹ്രദ സ്യാ ദിതി- ക്രമമണാന്വയഃ.

ശ്രുഭാംഗാദി വാക്യം ശോധിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ ഭുജയുടെ ബാക്കി തിയ്യതിയും ഇലിയും ക്രമത്താലെ ൬൦–ൽ ഏറക്കി വിലിയാക്കി അദ്ധിക്കുക: പിന്നെ "ദെഹാഹ്മാസാംബുരിപു" എന്ന ൧൨൨൭൫൫ നിട്ടിവെച്ചു, മേൽ പറഞ്ഞ വികലാദ്ധം കൊണ്ടു ഹരിക്കണം, കിട്ടുന്ന ഫലം ഒരു ഹാരകമാകുന്നു. വികലാദ്ധം കളയാം, ഹാരകം സൂക്ഷിക്കണം. ഇവിടെ "ആത്മവിൽശ്രേഷ്ഠഃ" എന്നു തുടങ്ങിയ മഹാജ്യാവ് ആണ് വേണ്ടതെന്നും അറിയണം. ൨൪–ാം പാരയിൽ മഹാജ്യാവും കാണാം.

൪൨

(൫൧) ദൊർജ്യാം "നത"ഘ്നീം തു ഹരേണ ഹൃത്വാ ലബ്ധോനകൊടിം "നരകൈഃ" ന്നിഹത്യ. (൫൨) ഹരേണ ഹൃത്വാ ഫുയുതാം ഭുജാജ്യാം ക്രമാൽ ത്രിഭിഃ സപ്തഭിരക്ഷവിദ്ധ്യോഃ. നിഹത്യ "നന്ദാ" പ്തഫലസ്യ ചാപം കുയ്യാൽ സ്വമദ്ധ്യേ ഭവതഃ സ്ഫുടൌ തൌ ഇതി തദിതി ശെഷഃ– "നത"ഘ്നീം ദൊർജ്യാം തു ഹരേണ ഹൃത്വാ, ലബ്ധോനകൊടിം "നരകൈഃ" നിഹത്യ, ഹരേണ ഹൃത്വാ, ആപ്തയുതാം ഭുജാജ്യാം, അക്ഷവിദ്ധ്വോഃ ക്രമാൽ ത്രിഭിഃ സപ്തഭിഃ നിഹത്യ, "നന്ദാ"പ്തഫലസ്യ ചാപം, തൽ സ്വമദ്ധ്യേ ച കുയ്യാൽ, തൌ സ്ഫുടൌ ഭവത ഇത്യന്വയഃ.

മഹാജ്യാവ് വിലിയാമിയാകുന്നു– എന്നു വെച്ചാൽ ആ

ത്ത്യത്തെ രണ്ടക്ഷരം വിലിയും, ബാക്കി അക്ഷരങ്ങൾ ഇലിയു മാണെന്നർത്ഥം— ആ ഭുജാജ്യാവിനെ "നതം" എന്ന ൬൦-ൽ പെരുക്കി മേൽപറഞ്ഞ ഹാരകംകൊണ്ടു തന്നെ ഹരിക്കുക: കിട്ടിയ ഫലത്തെ കോടിജ്യാവിൽ നിന്നും കളഞ്ഞു ബാക്കിയെ "നരകാ" എന്ന ൧൨൦ കൊണ്ടു പെരുക്കി മേൽ പറഞ്ഞ ഹാരകം കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിക്കണം; അപ്പോൾ കിട്ടിയ ഫലത്തെ ഭുജാജ്യാവിൽ കൂട്ടി, സൂര്യസ്ഫുടത്തിന്നായി സൂര്യമദ്ധ്യമത്തിൽ നിന്നും കൊണ്ടു ജ്യാവാണെങ്കിൽ ൨ കൊണ്ടും, ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിന്നായി ചന്ദ്രമദ്ധ്യമത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ടതാണെങ്കിൽ ൭ കൊണ്ടും പെരുക്കി "നന്ദ" എന്ന ൮൦-ൽ ഹരിക്കുകയും വേണം. കിട്ടിയ ഫലം അല്പജ്യാവാകുന്നു. ഇവിടെ "നന്ദ"നെക്കൊണ്ടു ആദ്യം ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം ഇലിയാണെന്നും, ബാക്കിയെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി വീണ്ടും ഹരിച്ചു വിലിയും ഉണ്ടാക്കണമെന്നും അറിക. ഈ ഫലത്തെ ൨൪൯-ാം പാരയിൽ പറയും പ്രകാരം ചാചിച്ച് ഇലിവിലികളെ ൬൦-ൽ കയററി അതാതിന്റെ മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കയും ചെയ്താൽ സൂര്യചന്ദ്രന്മാരുടെ സ്ഫുടം സിദ്ധിക്കുന്നതാകുന്നു.

൯൨

വിലിയാദി ശ്രാദ്ധചന്ദ്രനെ ഗണിക്കാൻ പറയുന്നു.

(൭൨) നീത്വാ മദ്ധ്യം വിലിപൂർവ്വാവധിക, "മുഞ്ഛധരാ"ദ്യാപ്തഹീനെ, ധ്രുവാഢ്യ, ക്ഷിപ്ത്വാസ്മിൻ ദെശഭേദം, രവിഭുജചരയൊർദ്ദിഗ്വശാ ദ്യോഗഭേദം. ഹത്വാ മദ്ധ്യാത്മഭുക്ത്യാ "നന്ദതപര"ഹൃതം തൽ ത്തുലാജാദികം സ്യാൽ സ്വർണ്ണം മദ്ധ്യ ഇതി- വിലിപൂർവ്വാവധികം മദ്ധ്യം നീത്വാ "ഉഞ്ഛധരാ"ദ്യാപ്തഹീനെ ധ്രുവാഢ്യെ അസ്മിൻ ദെശഭേദം ക്ഷിപ്ത്വാ, രവിഭുജചരയൊഃ ദിഗ്വശാൽ യോഗഭേദം മദ്ധ്യാത്മഭുക്ത്യാ ഹത്വാ, "നന്ദതപര" ഹൃതം തൽ മദ്ധ്യെ തുലാജാദികം സ്വർണ്ണം സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

ഖണ്ഡശേഷത്തെ അഭീഷ്ടസമയത്തോളമുള്ള നാഴികവി

നാഴികകളോടും കൂടി വെച്ച്, രാശി തിഥ്യുതി ഇലി വിലി എ ന്നിങ്ങനെ ചുവട്ടിലേക്ക നാലു സ്ഥാനം വരെ മദ്ധ്യമം ഉ ണ്ടാക്കി "ഉരുധര" എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ ദ്വിതീയ ഹാരകങ്ങളേയും (൨൧) ഋണധനംപോലെ വിലി യിൽ കൂടി സംസ്കരിച്ച്, ധ്രുവവും ദേശാന്തരവും കൂട്ടുക: പി ന്നെ വിലിയാദി അഹൎമ്മാനം ഉണ്ടാക്കേണ്ടതിന്നു ൧൪-ാം പാ രയിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം തൽക്കാലസൂൎയ്യമദ്ധ്യമത്തിൽ നിന്നു ഭുജാജ്യാവും സ്ഫുടത്തിൽനിന്നു ചരജ്യാവും കൊണ്ടു അവ തമ്മിൽ ഋണധനം പോലെ കൂട്ടുകയൊ അന്തരിക്കുകയൊ ചെ യ്കതിനെ, അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ മദ്ധ്യഗതി (൨൨) മടക്കി വെച്ചു പെരുക്കി, ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം ന്നാ-ൽ കയററി മു കളിലെ സ്ഥാനത്തെ "നന്ദതപര" (൨൩൬൦)നേക്കൊണ്ടു ഹരിക്കുക: ഈ ഫലം അഹൎമ്മാനത്തിന്റെ ഇലിയാകുന്നു. ബാക്കിയെ വീണ്ടും നാൽ പെരുക്കി 'നന്ദതപര'നെക്കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചു വിലിയും ഉണ്ടാക്കി, ദിക്കിന്നു തക്കവണ്ണം മ ദ്ധ്യമത്തിൽ ഋണധനം പോലെ സംസ്കരിക്കുകയും വേണം. ഈ ക്രിയക്കും എളുപ്പമായ ഒരു പട്ടിക ൨൩൪-ാം പാരയിൽ ചേൎത്തിട്ടുണ്ടു.

൩൪

(൫൩) സ്വതുംഗം ത്യജതു പുന രത ഇതി-പുനഃ അതഃ സ്വതുംഗം ത്യജതു ഇത്യന്വയഃ.

പിന്നെ ആ മദ്ധ്യമം കണ്ടുവെച്ച് ഒന്നിൽ നിന്നു തൽ കാലസമയത്തേക്കുണ്ടാക്കിയ ചന്ദ്രതുംഗനെ കളയണ മെ ന്നൎത്ഥം.

൩൫

(൫൪) പൂൎണ്ണദൊൎജ്യാം വിജഹ്യാദിതി-പുനരതഃ ഇതി അത്രാപ്യ നുവൎത്തതെ. പുനഃ അതഃ പൂൎണ്ണദൊൎജ്യാം വിജഹ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

പിന്നെ ഇംഗനെ വാങ്ങിയിരിക്കുന്ന ആ മദ്ധ്യമത്തിൽ നിന്നു വിചിയാദിജ്യാവിനെ (൫൭) വാങ്ങേണമെന്നുതാല്പര്യം. എന്നുവെച്ചാൽ ൫൫–൫൭ എന്നീ പാരകളിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം ജ്യാവു കൊള്ളണമെന്നർത്ഥം. ഈ വിലിയാദിജ്യാവിനെ "മഹാജ്യാവ്" എന്നും പറയും.

൫൩

(മൂ) ശിഷ്ടജ്യാവികലാഹത "സ്ഥിഥിസടാമാസെശപരൈ" ഹാരകഭുക്തി—ക്രമേണാനയഃ—ഭവതീതി ശേഷഃ.

"മുമ്പു പറഞ്ഞതുപോലെ തികഞ്ഞ ഭുജാജ്യാവിനെ ശോധിച്ച് ബാക്കി തിഷ്ഠതിയും ഇലിയും ക്രമത്തിൽ ൬൦-ൽ ഏററി വിലിയാക്കി, അതുകൊണ്ടു "തിഥിസടാമാസെശപര" എന്ന ൫൭,൬൫,൬൬നെ ഹരിക്കുക, കിട്ടുന്ന ഫലം മേലിൽ ഹരിക്കുവാനുള്ള ഒരു ഹാരകമാകുന്നു; അതു സൂക്ഷിക്കണം. ഹരിച്ചു ശേഷമുണ്ടെങ്കിൽ ആ ശിഷ്ടത്തെ കളയാം.

൫൪

(മൂ) ദോർജ്യാം "നീതി" ഹതാം മനെന വിഭജേൽ ഇതി— "നീതി" ഹതാം ദോർജ്യാം അനെന വിഭജേ ദിത്യന്വയഃ.

മുമ്പു ഭുജയാക്കി ജ്യാവുശോധിച്ചപ്പോൾ തികഞ്ഞ ജ്യാവ എത്രയാണോ പോയതു് അതു ഭുജാജ്യാവും, ആ സംഖ്യയെ ൫൭൦-ൽ നിന്നു വാങ്ങിയ ശേഷം വരുന്നതു കോടിജ്യാവിന്റെ സംഖ്യയുമാകുന്നു, ഇവിടെ തികഞ്ഞുപോയ ഭുജാ (മഹാ) ജ്യാവിനെ വെച്ച ൬൦-ൽ പെരുക്കി ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം ൬൦-ൽ കയററി ഈ ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിക്കുക: കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലിയാകുന്നു. ശേഷത്തെ വീണ്ടും ൬൦-ൽ പെരുക്കി ഹരിച്ചു വിലിയും ഉണ്ടാക്കണം.

൫൫

(മൂ) ലബ്ധഃ ഇ കോട്യാം സൃജേ ദിതി— ക്രമേണ അന്വയഃ.

മേൽപ്രകാരം ഭുജാജ്യാവിൽ നിന്നും ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലത്തെ കോടിജ്യാവിൽ നിന്നും യഥാസ്ഥാനം കളയണമെന്നർത്ഥം.

സൻ

(ഭ൪) താം "നെത്രാസ്യൈ" ഹതാം ഹരെ ദിതി—ഹരെണെതി ശെഷഃ—"നെത്രാസ്യ" ഹതാം താം ഹരെണ ഹരെ ദിത്യന്വയഃ.

ഭുജാജ്യാവിൽ നിന്നുണ്ടാക്കിയ ഫലം കളഞ്ഞ ആ കോടിജ്യാവിനെ "നെത്രാസ്യൻ" എന്ന ഗുണം കൊണ്ടു പെരുക്കി മുൻപറഞ്ഞ ഹാരകംകൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ച് ഇലിയും വിലിയും ഉണ്ടാക്കണം.

ഫാറ

(ഭ൪) ഫലയുതാ ദൊൎജ്യാ സ്വവൃത്താഹതാ "നന്ദാ" പ്താ ഖല്വ ചാപിതാ ധന മൃണം കെന്ദ്രെ തുലാജാദിക മിതി—ഫലയുതാ സ്വവൃത്താഹതാ "നന്ദാ"പ്താ ചാപിതാ ദൊൎജ്യാ കെന്ദ്രെ തുലാജാദികം ധന മൃണം ഇത്യന്വയഃ—കയ്യാ ദിതി ശെഷഃ.

മേൽപറഞ്ഞ പ്രകാരം കോടിജ്യാവിൽ നിന്നും ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലത്തെ ഭുജാജ്യാവു വെച്ച് അതിൽ കൂട്ടി, ചന്ദ്രന്റെ വൃത്തമായ ൭ കൊണ്ടു അതിന്റെ ചുവടും മുകളും സ്ഥാനങ്ങളെ പെരുക്കി, ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം ൬൦-ൽ കയററി "നന്ദൻ" എന്ന ൱൦ കൊണ്ടു ഹരിക്കണം. കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി, ശിഷ്ടത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി 'നന്ദ'നെക്കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ച് വിലിയും ഉണ്ടാക്കണം. എന്നാൽ അതു ഭുജാജ്യാവാകുന്നു. ഈ സ്ഫുടഭുജാജ്യാവിനെ ൧൧-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞ പ്രകാരം ചാപിച്ചിട്ടു, മുൻ കണ്ടു വെച്ച മദ്ധ്യമത്തിൽ മേഷതുലാദി ഋണധനമായി സംസ്കരിക്കയും വേണം. എന്നാൽ ചന്ദ്രസ്ഫുടം സിദ്ധിക്കുന്നതാകുന്നു. തിഥി ഉണ്ടാക്കേണ്ടതിന്നു സൂൎയ്യസ്ഫുടവും ഗണിയ്ക്കണം. അതിന്നു ക്രിയയെല്ലാം.

ഇതുപോലെ തന്നെയാകുന്നു. ഗുണകാരഹാരകങ്ങളും, ദേശാന്തരവും മദ്ധ്യഗതിയും, വൃത്തവും മാത്രം സൂര്യന്റേതാകുന്നു എന്നേ വ്യത്യാസമുള്ളൂ. സൂര്യന്റെ വൃത്തം ൧൩ ആകുന്നു. ചാപജ്യാവ് ൧൩-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

൧൦൧

തികഞ്ഞ ഭുജാജ്യാവു പോയ ശേഷമായ, (മുമ്പ് ൯൩-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞ) ശിഷ്ടജ്യാവിന്റെ ഇലി 'ശരീരാർദ്ധ'ത്തിൽ (ഒരുനൂററിപ്പന്ത്രണ്ടരയിൽ) അധികമുണ്ടെങ്കിൽ പ്രത്യേകമായി ഒരു ക്രിയ ചെയ്യാനുണ്ട്. അതാണു ഇനി ഒരു ശ്ലോകം കൊണ്ടു പറയുന്നതു്.

(൬൯) ശിഷ്ടാലിപ്താധികാ സ്യാച്ചേദി "മുഖരദളാ" ച്ഛോധയേത് താം "ശരീരാ" ദിതി—ശിഷ്ടാലിപ്താ "മുഖര"ദളാൽ അധികാ സ്യാൽ ചേൽ, താം "ശരീരാൽ" ശോധയേ ദിത്യന്വയഃ.

മേൽപറഞ്ഞതായ ശിഷ്ടജ്യാവിന്റെ ഇലികൾ "മുഖര"ത്തിന്റെ അർദ്ധമായ നൂററിപ്പന്ത്രണ്ടര ഇലിയിലധികമുണ്ടെങ്കിൽ അവയെ "ശരീരം" എന്ന ൨൨൫-ൽ നിന്നു കളയണം.

൧൦൨

(൭൦) ശിഷ്ടാം കൃത്വാ വിലിപ്താമുദിതവദനയാ കർമ്മ ഇതി—ശിഷ്ടാം വിലിപ്താം കൃത്വാ, അനയാ കർമ്മ ഉദിതവൽ. ഇത്യന്വയഃ— സ്യാദിതി ശേഷഃ.

മേൽപ്പറഞ്ഞ വിധം "ശരീര"ത്തിൽ നിന്നു കളഞ്ഞു ബാക്കിയെ ൬൦-ൽ ഏറ്റി വിലികളാക്കണം. പിന്നെ അതുകൊണ്ടു "തിഥിസപ്താമാഷസഞ്ചാര"ത്തെ ഹരിക്കുക മുതലായ ക്രിയകളെല്ലാം മുൻപറഞ്ഞതു പോലെ തന്നെയാകുന്നു.

൧൦൩

(൭൧) ബോദ്ധ്യാ ലബ്ധ്വാ ഇതി, ക്രമേണാന്വയഃ.

മേൽപ്രകാരം ശിഷ്ടജ്യാവ "ശരിതാ"ർദ്ധത്തിലധികമായാൽ ഭുജാജ്യാവ് മുൻ വന്നതിന്റെ പിന്നത്തേതാണെന്നർത്ഥം.

൧൦൪

(൫൩) ദോർജ്യാവൽസ്വം തു കോട്യാം ക്ഷിപേത്തു ഇതി- ക്രമേണാന്വയഃ.

ഭുജാജ്യാവിനെ മേൽപറഞ്ഞ പ്രകാരം നാലിൽ പെരുക്കി (൨൩൦) ഹാരകം കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം കോടിജ്യാവിൽ കൂട്ടുകയാണ് വേണ്ടത്.

൧൦൫

(൫൪) ഭുജഘ്നാൽ കോടിവൽസ്വാ വിജഹ്യാദിതി- കോടിവൽസ്വാ ഭുജഘ്നാൽ വിജഹ്യാദിത്യന്വയഃ.

കോടിജ്യാവിനെ മേൽപ്രകാരം "നേത്രാസ്യ"നെക്കൊണ്ടു പെരുക്കി ഹാരകം കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം ഭുജാജ്യാവിൽ നിന്നു കളയുകയും വേണം.

൧൦൬

(൫൫) കർത്തവ്യൈവ ക്രിയേയം യദി "മുഖര"ദളാ ശിഷ്ടലിപ്താധികാ സ്യാൽ ഇതി- ശിഷ്ടലിപ്താ "മുഖര"ദളാൽ അധികാ സ്യാൽ യദി ഏവം ഇയം ക്രിയാ കർത്തവ്യാ ഇത്യന്വയഃ- സ്യാദിതി അത്രാധ്യാഹാര്യം.

"ശ്രുഭാംഗാ"ദിവാക്യം ശോധിച്ചതിന്നു ശേഷമുള്ള ലിപ്തികൾ ൧൧൫ (നൂററിപ്പന്ത്രണ്ടര)യിൽ അധികമുണ്ടെങ്കിൽ ഇങ്ങിനെയാണ് ക്രിയ ചെയ്യേണ്ടതെന്നു താല്പര്യം. ശേഷം ക്രിയ മുഴുവനും ആദ്യം പറഞ്ഞതുപോലെ തന്നെയുമാകുന്നു.

൧൦൭

(൫൬) മന്ദോച്ചോനഭുജാകലാ മഖിദളാൽ നൈവാധികാ ചേൽ സ്ഫുടാ ജീവാ സൈവേതി- മന്ദോച്ചോനഭുജാകലാ മഖിദളാൽ നൈവ അധികാ ചേൽ സൈവ സ്ഫുടാ ജീവേത്യന്വയഃ- ഭുജേതി ശേഷഃ.

മേൽപ്രകാരം മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ ശിഷ്ടമുള്ള കേന്ദ്രം "ശരിരാഗ്ഘ"ത്തിലധിക മില്ലെങ്കിൽ, ആ ഇലികൾ സ്ഫുടജ്യാവാകുന്നു. പിന്നെ "തിഥിസടാമാസേശപര"നെ ഹരിക്കുക മുതലായ യാതോരു ക്രിയയും വേണ്ടെന്നർത്ഥം.

൧൦൮

ഈ ഇലികൾ ൨൪-ാം ജ്യാവിന്റെ ഉത്തരാഗ്ഘമായിട്ടു വന്നാൽ കോടിജ്യാവില്ലാതെ വരുമല്ലൊ. അങ്ങിനെ വന്നാലത്തെ ക്രിയയാകുന്നു ഇനി പറയുന്നതു്.

(മൂ) പുനസ്ത്വദീഹ ചരമജ്യാഗ്ഘാധികാ ലിപ്തികാഃ. ശിഷ്ടാ സ്യുഃ പരിശോധയെൽ "മുഖര"തഃ ഇതി- ഇഹ പുനഃ ലിപ്തികാഃ ചരമജ്യാഗ്ഘാധികായദി, തദാ ശിഷ്ടാഃ "മുഖര"തഃ പരിശോധയെ ദിത്യന്വയഃ.

ആ ഇലികൾ ൨൪-ാമത്തെ ജ്യാവിന്റെ ഉത്തരാഗ്ഘമായി വന്നാൽ അവയെ "മുഖര"ത്തിൽ നിന്നു കളയണ മെന്നർത്ഥം.

൧൦൯

(മൂ) തൈരേഷവഗ്ഗോനിതത്രിജ്യാവഗ്ഗപദം ഗുണമിതി- ക്രമെണാന്വയഃ. ഭവതീതി ശേഷഃ.

"ശരിര"ത്തിൽ നിന്നും വാങ്ങി, ബാക്കിയുള്ള ശിഷ്ടജ്യാവിന്റെ ഇലിവിലികളെ വഗ്ഗിക്കുക (൨൪൩) "ശശാത്സാംബൊളസ്തഃ" എന്ന ത്രിജ്യയുടെ വഗ്ഗം "അവനിശഃ പ്രാജ്ഞഃ കന്ദപ്പദപ്പകൽ" എന്നാകുന്നു. അതിനെ തൽപര വിലി ഇലികളായി മടക്കി വെച്ച്, ശിഷ്ടജ്യാവഗ്ഗത്തെ അതിൽ നിന്നും കളഞ്ഞു്, ബാക്കിയെ മൂലിക്കണം (൨൪൭) എന്നാൽ അതു ഭുജാജ്യാവായി വരും.

൧൧൦

(മൂ) പരിധിഘ്നാതാഢിനി കാഷ്ഠം പുനരിതി- പുനഃ പരിധിഘ്നാതാഢിനി കാഷ്ഠ മിത്യന്വയഃ. സ്യാദിതി ശെഷഃ.

പിന്നെ തന്റെ തന്റെ വൃത്തം കൊണ്ടു (സൂൎയ്യന്നു മന്ദഫലം, ചന്ദ്രന്നു മന്ദഫലമാണ) പെരുക്കുക, "നന്ദ"നെക്കൊണ്ടു ഹരിക്കുക, ചാപിക്കുക മുതലായി മുമ്പു പറഞ്ഞ ക്രിയയെല്ലാം ചെയ്യുകയും വേണമെന്നൎത്ഥം.

൧൧൧

ശ്രാദ്ധചന്ദ്രനെ ഗണിക്കുന്നതു ചിലപ്പോൾ മദ്ധ്യാഹ്നത്തിന്റെ അവസാനത്തിങ്കലേക്കു ഗണിക്കേണ്ടി വരും. അങ്ങിനെ വന്നാലത്തെ ക്രിയക്കുള്ള ഭേദത്തെപ്പറയുന്നു.

മദ്ധ്യാഹ്നാന്തനിശാകരാദിഗണനെ പൂൎവ്വോദയാഹൎഗ്ഗണെ യോജ്യാഃ സ്യു "ൎജ്ജയ"നാഡികാ ഇതി- മദ്ധ്യാഹ്നാന്തനിശാകരാദിഗണനെ, പൂൎവ്വോദയാഹൎഗ്ഗണെ "ജയ"നാഡികാഃ യോജ്യാഃ സ്യുരിത്യന്വയഃ.

മദ്ധ്യാഹ്നത്തിന്റെ അവസാനത്തിങ്കലേക്കു ചന്ദ്രനേയും മററും ഗണിക്കേണ്ടതിന്നു, അന്നുദയത്തിന്നുള്ള ഖണ്ഡശേഷത്തിൽ (അതിന്റെ ചുവട്ടിൽ) എട്ടു നാഴികയും കൂടി കൂട്ടേണ്ടതാകുന്നു.

൧൧൨

(൩൭) പുനരഹൎമ്മാനെ ചരം "മാ"ഹതം, ഗ്രാഹ്യം വ്യത്യയതൊസ്യ ദിക്കൎച്ചതി- അഹൎമ്മാനെ ചരം "മാ"ഹതം, പുനഃ അസ്യദിക് വ്യത്യയത ശ്ചകാൎയ്യമിത്യന്വയഃ. സ്യാദിതി ശേഷഃ.

അഹൎമ്മാനമുണ്ടാക്കുവാനുള്ള ചരജ്യാവു ൫-ൽ ഹരിച്ച ഫലം മാത്രമെ സംസ്കരിക്കേണ്ടു. അതു തന്നെ ദിക്കു ഉദയത്തിന്റെ വിപരീതമായി സംസ്കരിക്കയും വേണം. ഉദയത്തിന്നു ധനമാണെങ്കിൽ ചരം ൫-ൽ ഹരിച്ചതിനെ ഋണമായിട്ടും, ഉദയത്തിന്നു ഋണമാണെങ്കിൽ ധനമായും സംസ്കരിക്കണമെന്നു താല്പൎയ്യം.

൧൧൩

(൩൮) ഗണനം മദ്ധ്യാഹ്നമാസീയ ചെൽ തസ്യാന്തെ ചരമുക്തമ്യൎക് ച സകലം തൽകാലസൂൎയ്യോത്ഭവമിതി- പുനഃ ഗണനാം മദ്ധ്യാഹ്നമാ

ജീയതെൽ, തസ്യാന്തെ തൽക്കാലസൂൎയ്യോത്ഭവം ചരം സകലം ഉക്തദിക്ക ഇത്യന്വയഃ. കസ്മാദിതി ശേഷഃ.

ആദ്യാ തന്നെ അഹം ഷ്ഠിത്രയുണ്ടെന്നു ക്ലിപ്തപ്പെട്ടതി, ഗണിക്കുന്നതു തന്നെ (മദ്ധ്യമം ഉണ്ടാക്കുന്നതു തന്നെ) മദ്ധ്യാഹ്നത്തിന്റെ അവസാനത്തിങ്കലാണെങ്കിൽ, അവിടെ അഹൎമ്മാനത്തിന്നു തൽകാലസൂൎയ്യനിൽ നിന്നു ഉണ്ടാക്കിയ ചരം മുഴുവനും സംസ്കരിക്കണം, അതിന്റെ ദിക്കും ഉദയത്തിന്നുള്ള ദിക്കാണെന്നു അറിയുകയും വേണം.

൧൧൪

അല്പചാപത്തെ അല്പജ്യാവാക്കുവാൻ പറയുന്നു.

(ദിവ്യ) യച്ചാപമൌൎവ്യാ സമമല്പചാപം തത്സംഖ്യകാദി വ്വികലാദിശൂന്യം. ജീവാ ഭവേദിതി- അല്പചാപം യച്ചാപമൌൎവ്യാ സമം തത്സംഖ്യകാഭിഃ വികലാഭിഃ ഊനാ ജീവാ ഭവേൽ ഇത്യന്വയഃ.

ഏതു അല്പചാപത്തേയാണൊ അല്പജ്യാവാക്കേണ്ടതു ആ അല്പചാപം, "ഗ്രദ്ധമെനകാ" എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ചാപജ്യാവു * കളിൽ ഏതാമത്തേതിനോടു സമമായിട്ടാണ് (അധികം അടുത്തിട്ടാണ്) വരുന്നതു അത്ര സംഖ്യ അല്പ[illegible]ചാപത്തിന്റെ വിലിയിൽ നിന്നു കളയണം: എന്നാൽ ആ ചാപം അല്പജ്യാവ് ആയി വരും.

൧൧൫

അല്പജ്യാവിനെ അല്പചാപമാക്കുവാൻ പറയുന്നു.

(ദിവ്യ) തദ്വികലാഭി രാഢ്യാ തഥാല്പജീവാ ഭവേദിഹ ചാപം ഇതി- അല്പജീവാ തഥാ തദ്വികലാഭിഃ ആഢ്യാ ഇഹ ചാപം ഭവേത് ഇത്യന്വയഃ

അല്പജ്യാവിങ്കൽ, മേൽപറഞ്ഞപ്രകാരമുള്ള വിലികൾ അതിന്റെ (അല്പജ്യാവിന്റെ) വിലിയിൽ കൂട്ടിയാൽ അതു

* ചാപജ്യാവ് ൨൭-ാം ധാരയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു.

(അല്പജ്യാവ്) അല്പചാപവുമായി വരും — ഒന്നുകൂടി വ്യക്തമാക്കാം. മേൽപറഞ്ഞതായ സ്ഫുടങ്ങളിലെ മഹാജ്യാവിനെ "നന്ദ" നെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം അല്പജീവയാകുന്നു. അതിനെ ചാപിക്കുകയാണു വേണ്ടതു്. അതിന്നു ഇരട്ടവിൽ പറഞ്ഞ പ്രകാരമാണു വേണ്ടതു്. നന്ദനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഇലിവിലികളെ രണ്ടേടത്തുവെച്ചു്, ഒന്നിൽനിന്നു "ശ്രദ്ധാമേനക" എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള ജ്യാവുകളിൽ എത്ര ജ്യാവു പോകുമെന്നു നോക്കി, അത്ര വിലികൾ മറേറതിൻെറ വിലിയിൽനിന്നു കളയണം. എന്നാലതു അല്പചാപമായി വരുമെന്നു സാരം.

൧൬൭

ഇഷ്ടദേശത്തു സംക്രമത്തെ സ്ഫുടിപ്പാൻ പറയുന്നു.

(൫൯) ലോകാദിവാക്യേഷു യുതധ്രുവേഷു "നയ" ഘ്നദോർജ്യാചരദേശജാസൂൻ. ഖൂർവ്വക്ഷരാദ്യം വിപരീതമേവം ക്രമാദ്രവേഃ സംക്രമണസ്ഫുടാപ്ത്യൈ. ഇതി-രവേഃ സംക്രമണസ്ഫുടാപ്ത്യൈ "നയ" ഘ്നദോർജ്യാചരദേശജാസൂൻ ക്രമാൽ ഖൂർവ്വക്ഷരാദ്യം എവം വിപരീതം യുതധ്രുവേഷു "ലോകാ" ദിവാക്യേഷു ഇത്യന്വയഃ കുര്യാൽ ഇതി ശേഷഃ:

ലൊകാനാംലക്ഷ്മനാഗ്രൊ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള സംക്രമവാക്യങ്ങളിൽ * ഇഷ്ടമാസത്തിലെ വാക്യം വെച്ചു്, അതിൽ അതാതു കൊല്ലത്തേക്കുള്ള സംക്രമധ്രുവം (1) കൂട്ടി ഒരേടത്തു വെയ്ക്കുക: പിന്നെ സംക്രമസമയത്തേക്കുള്ള സൂര്യമദ്ധ്യമവാക്യങ്ങളിൽ (2) ഇഷ്ടമാസത്തിലെ വാക്യത്തിൽ നിന്നു ഭുജാജ്യാവും, തത്സമയത്തെ സൂര്യസ്ഫുടത്തിൽ പരഹിതായനചലനം

* സംക്രമവാക്യങ്ങൾ ൨൪൭-ാം പാറ നോക്കുക.

1 സംക്രമധ്രുവം വരുത്തുവാൻ ൨൫-ാം പാറയിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്.

2 സംക്രമ സമയത്തെ സൂര്യമദ്ധ്യമങ്ങൾ ൨൪൪-ാം പാറയിലാകുന്നു.

സംസ്കരിച്ച്, അതിൽ നിന്നു സ്വദേശത്തുള്ള ചരജ്യാവും കൊണ്ട അത്തം, അതാതു ദിക്കിലേക്കുള്ള ദേശാന്തര പ്രാണനും ഇവ മൂന്നും ഋണധനംപോലെ തമ്മിൽ കൂട്ടുകയൊ അന്തരിക്കുകയൊ ചെയ്യുക: കേരളം ലങ്കയിൽ നിന്നു പടിഞ്ഞാട്ടു നിൽക്കയിട്ടാകയാൽ കേരളത്തിൽ ഒക്കയും ദേശാന്തരപ്രാണൻ എപ്പോഴും ധനമാകുന്നു. ചരം ഉദയത്തിന്റെ ദിക്കനുസരിച്ചും സംസ്കരിച്ചാൽ മതി: ഭുജാജ്യാവ് ചരം ദേശാന്തര പ്രാണൻ ഇവകൾ തമ്മിൽ കൂട്ടുകയൊ അന്തരിക്കയൊ ചെയ്ത ആ സംഖ്യയെ ൧൦-ൽ പെരുക്കി ൩൦-ൽ കയററി, ധ്രുവം കൂട്ടിവെച്ച സംക്രമവാക്യത്തിൽ ഗുൎവ്വക്ഷരം (ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം) ആദിയായി സംസ്കരിക്കണം. പെരുക്കിക്കയററിയതിന്റെ ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം സംക്രമധ്രുവം കൂട്ടിവെച്ചതിന്റെ ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനത്തു വരുമാറു സംസ്കരിക്കന്നതു ദിക്കിന്നു വിപരീതമായിട്ടു വേണം താനും. ഭുജാചരദേശാന്തരങ്ങളിൽ ഒടുവിൽ ബാക്കിയായതു ഋണമായിട്ടാണ വന്നതെങ്കിൽ സംസ്കാരം ധനമായിട്ടും, ധനമായിട്ടാണെങ്കിൽ ഋണമായിട്ടുമാണ വേണ്ടതെന്നത്ഥം.

൧൧൭

രാത്രിമാനം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൩൦) കൃതായനാക്കസ്യ ചരത്രിഭാഗം "നതൈഃ" സമാരോപ്യ "നഗെ" യഥൊക്തം. കയ്യാൽ തദാ സിദ്ധ്യതി രാത്രിമാനമിതി- കൃതായനാക്കസ്യ ചരത്രിഭാഗം "നതൈഃ" സമാരൊപ്യ "നഗെ" യഥൊക്തം കൃയ്യാൽ, തദാ രാത്രിമാനം സിദ്ധ്യതീത്യന്വയഃ.

സൂൎയ്യസ്ഫുടം വെച്ച് അതിൽ ദിക്കിലെ അയനചലനം (൩൭) സംസ്കരിച്ച, സ്വദേശത്തെക്കുള്ള ചരജ്യാവു കൊണ്ടു, അതിനെ മൂന്നിൽ ഹരിച്ച കിട്ടിയ (വിനാഴിക) ഫലത്തെ ൩൦-ൽ കയററുക: അതിന്റെ മുകളിലെ സ്ഥാനം നാ

ഴികയും, ചുവട്ടിലേതു വിനാഴികയു മാകുന്നു. രാപ്പകലി ന്റെ സാമാന്യ നാഴികയായ ൬൦ എന്ന തുക വെച്ച്, മേൽപറഞ്ഞ ചരജ്യാത്രിഭാഗത്തെ ൬൦-ൽ കയററിയതിന്റെ മുകളിലെ സ്ഥാനമായ നാഴിക ൬൦-ൽ വരുമാറു ദിക്കിന്നു തക്കവണ്ണം അതിൽ സംസ്കരിക്കണം. എന്നാൽ അതു അന്നത്തെ രാത്രിനാഴികവിനാഴികകളാകുമെന്നറിയണം.

൧൦൮

ദിനമാനം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൬൦) വ്യസ്തം ച കൃത്വാൽ ദിനമാനസിദ്ധ്യൈ ഇതി- "നഗൈഃ" ഇതി അത്രാപ്യനുവൎത്തതെ- ദിനമാനസിദ്ധ്യൈ "നഗൈ" വ്യസ്തം കൃത്വാൽ ച ഇത്യന്വയഃ.

മേൽപറഞ്ഞ ചരജ്യാവു തന്നെ ദിക്കിന്നു വിപരീതമായി ൬൦ എന്ന തുകയിൽ സംസ്കരിച്ചാൽ അതു അന്നത്തെ ദിനമാനവുമായി വരും.

൧൦൯

ഉദയാൽ പൂൎവ്വാപരനാഴികകളെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൬൧) തൽകാലഭാനോ ൎഭഗതൈഷ്യഭാഗാ സ്തദ്രാശിനാഡീഗുണിതാ ദ്വിനിഘ്നാഃ- പൂൎവ്വാപരാ സ്യുരുദയാൽ വിനാഡ്യോ ഭവന്തീതി- തൽകാലഭാനോഃ തദ്രാശിനാഡീഗുണിതാഃ ദ്വിനിഘ്നാഃ ഭഗതൈഷ്യഭാഗാഃ രവ്യുദയാൽ പൂൎവ്വാപരാഃ വിനാഡ്യഃ ഭവന്തി ഇത്യന്വയഃ

അഭീഷ്ട സമയത്തേക്കുള്ള സൂൎയ്യസ്ഫുടം വെച്ച്, അതിന്റെ രാശി കളഞ്ഞു കണ്ടു വെച്ച്, ഒന്നിന്റെ തിയ്യതി ൬൦-ൽ ഏററി ഇലികളും അതിൽ കൂട്ടുക: പിന്നെ ആ മാസത്തിലെ സപാദദേശത്തേക്കുള്ള രാശിമാനനാഴികയും (൨൩൧) ൬൦-ൽ ഏററി വിനാഴികയാക്കി, അവ തമ്മിൽ പെരുക്കി

ഏരട്ടിക്കകയും ചെയ്യു. എന്നാലതു ഗുർവ്വക്ഷരത്തിൻേറയും ചുവട്ടിലെ ഷഷ്ട്യംശമാകുന്നു. അതിനെ രണ്ടു തവണ ൬൦—ൽ കയറ്റിയാൽ വിനാഴികയായി വരും. ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനങ്ങൾ രണ്ടും അധോധിക്യം കൂട്ടി കളയാം. ഇതു ഉദയാൽപൂർവ്വമുള്ള വിനാഴികയാകുന്നു. സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തിലെ രാശി കഴിഞ്ഞു ബാക്കിയുള്ള തിയ്യതിയും ഇലിയും ഒരു രാശി (൩൦—നു) തികയാൻ ഏത്ര വേണമൊ ആ തിയ്യതി ഇലികളേയും മേൽപ്രകാരം തന്നെ രാശിപ്രമാണം കൊണ്ടു പെരുക്കുക മുതലായ ക്രിയ ചെയ്താൽ പരമുള്ള വിനാഴികകളും കിട്ടുകയും ചെയ്യും.

൧൨൦

അസ്തമനാൽ പൂൎവ്വാപരങ്ങളെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൩൧) ഷഡംശോദയാദ്യവൈ സ്യഥാസ്യാദിതി- പൂൎവ്വാപരാ വിനാഡ്യോ ഭവന്തീതി ശേഷഃ- ഷഡംശോദയാദ്യവൈഃ തഥാ അസ്താൻ പൂൎവ്വാപരാഃ വിനാഡ്യഃ ഭവന്തീത്യന്വയഃ

അസ്തമയാൽ പൂൎവ്വാപരങ്ങളാണു ഉണ്ടാക്കേണ്ടതെങ്കിൽ തൽകാലസൂൎയ്യനിൽ ൬ രാശി കൂട്ടുകയും വേണം. ഉദയാൽ പൂൎവ്വാപരങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുവാൻ പെരുക്കിയ രാശിമാനത്തിന്റെ ഏഴാമത്തെ രാശിമാനംകൊണ്ടാണു പെരുക്കേണ്ടതെന്നു താൽപൎയ്യം.

൧൨൧

രാശിഗതാ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൩൨) വിനാഡികാ സ്യാഃ ഖലു "നിതി"ഭക്താ സ്യുരീയപൂൎവ്വാപരരാശിമാനൈഃ. അഭീഷ്ടകാലാവധികൈഃ സമേതാ ഗമ്യാ ഗതാ വാ ഘടികാ ഭവന്തീതി- അഭീഷ്ടകാലാവധികൈഃ തദീയപൂൎവ്വാപരരാശിമാനൈഃ സമേതാഃ "നിതി"ഭക്താ സ്യാ വിനാഡികാ ഗമ്യാ ഗതാവാ ഘടികാ ഭവന്തി ഖലു ഇത്യന്വയഃ

മുൻപറഞ്ഞ ഉദയാൽ പൂൎവ്വാപരവിനാഴികകളെ നാൽ കയററിയാൽ അതിന്റെ മുകളിലെ സ്ഥാനം പൂൎവ്വാപരനാഴികയും, ചുവട്ടിലേതു വിനാഴികയുമായി വരും. അഭീഷ്ടസമയത്തെക്കുള്ള സൂൎയ്യസ്ഫുടം കണ്ടു വെക്കാൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ. അതിനോടു സമമാകുന്നതു വരെ ഈ പൂൎവ്വാപരങ്ങളിൽ രാശിമാനങ്ങൾ കൂട്ടണം. ഏതു രാശിമാനം കൊണ്ടാണൊ പെരുക്കിയതു അതിന്റെ ചുവട്ടിലെക്കം മുകളിലെക്കമുള്ള രാശിമാനങ്ങളാണ് കൂട്ടേണ്ടതു്. ഉദയാൽപൂൎവ്വമാണ് ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നതെങ്കിൽ പെരുക്കിയതിന്റെ ചോടെയുള്ള രാശിമാനങ്ങളേയും, ഉദയാൽപരമാണെങ്കിൽ പെരുക്കിയതിന്റെ മുകളിലേക്കുള്ള രാശിമാനങ്ങളേയുമാണ് കൂട്ടേണ്ടതു. ഒടുവിൽ കൂട്ടിയ രാശി ഏതാണൊ അതാണ് ലഗ്നം. ഉദയാൽപൂൎവ്വത്തിൽ നിന്നു പൂൎവ്വരാശികളേയാണ് കൂട്ടിയതെങ്കിൽ, ഒടുവിൽ കൂട്ടിയ രാശിയിൽ നിന്നു സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തോടു സമമാകുവാൻ എത്ര നാഴിക വിനാഴികകൾ വേണ്ടി വന്നുവൊ അതു ആ രാശിയിൽ ചെല്ലുവാനുള്ള നാഴിക വിനാഴികകളാകുന്നു. ആ രാശിമാനം വെച്ച് ഈ പറഞ്ഞ നാഴിക വിനാഴികകളെ അതിൽ നിന്നു കളഞ്ഞാൽ ബാക്കി രാശിഗതമായി വരികയും ചെയ്യും. മേലിൽ ക്രിയ രാശിഗതംകൊണ്ടാകയാൽ അതു പ്രകാരം രാശിഗതമാക്കി വെക്കുകയും വേണം. ഉദയാൽപരത്തിൽ നിന്നു മേല്പട്ടുള്ള രാശിമാനങ്ങളെ കൂട്ടി സമമാക്കുകയാണ് ചെയ്തതെങ്കിൽ, ഒടുവിൽ കൂട്ടിയ രാശിമാനത്തിൽ നിന്നു സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തോടു സമമാകുവാൻ വേണ്ടി വന്ന നാഴിക വിനാഴികകൾ രാശിഗതങ്ങളുമാകുന്നു.

൧൨൨

ലഗ്നസ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ പറയു

(൬൨) രാശൌ തു യാതാം വിഘടിം നിഹത്യ "നാഗൈ", "നതൈ" ശ്ച സ്വവിനാഡികാപ്തൂഃ. ഭാഗാഃ കലാ ശ്ച ക്രമശോത്ര യോജ്യാഃ സ്വപൂർവ്വഭാന്തെ ഖലു ലഗ്നസിദ്ധ്യൈ ഇതി- അത്ര രാശൌ ഗതാം വിഘടിം തു ക്രമശഃ "നാഗൈഃ" "നതൈഃ" ച നിഹത്യ സ്വവിനാഡികാപ്തൂ ഭാഗാഃ കലാ ശ്ച ലഗ്നസിദ്ധ്യൈ സ്വപൂർവ്വഭാന്തെ യോജ്യാഃ ഖലു ഇത്യന്വയഃ.

മേൽപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കിയ രാശിഗതനാഴികകളെ ൬൦-ൽ ഏററി വിനാഴികകളും അതിൽ കൂട്ടി, ക്രമേണ "നാഗം" എന്ന ൩൦ കൊണ്ടും, "നതം" എന്ന ൬൦ കൊണ്ടും പെരുക്കി, ആ രാശിമാനവിനാഴികകൊണ്ടു ഹരിക്കണം: എന്നാലതു വിലിയാകുന്നു. വിലിക്കു ആകാംക്ഷയില്ലാത്തതിനാൽ അതിനെ ൬൦-ൽ കയററി ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം അർദ്ധാധിക്യം കൂട്ടിക്കളയാം. ഒരിക്കൽ കൂടി ൬൦-ൽ കയററിയാൽ മുകളിലെ സ്ഥാനം തിയ്യതിയും, ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം ഇലിയുമായിവരും. ഈ ലഗ്നം ഏതു രാശിയാണൊ അതിൻെറ ചോടെയുള്ള രാശികൾ മുഴുവനും ഈ തിയ്യതിയുടെ മുകളിൽ രാശിസ്ഥാനത്തു കൂട്ടുകയും വേണം. എന്നാൽ അതു ലഗ്നസ്ഫുടമാകുന്നു.

൮൨

ലഗ്നാദിത്യന്മാരെക്കൊണ്ടു ദിനഗതം അറിയാൻ പറയുന്നു.

(൬൩) കൃതായനാഭീഷ്ടവിലഗ്നഭാന്വോഃ കൃത്വാ ചരം പ്രാണകലാന്തരം ച. ലഗ്നാൽ ത്യജേൽ ഭാനുമിതി— കൃതായനാഭീഷ്ടവിലഗ്നഭാന്വോഃ ചരം പ്രാണകലാന്തരം ച കൃത്വാ ഭാനും ലഗ്നാൽ ത്യജേ ദിത്യന്വയഃ.

മേൽപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കിയ ലഗ്നസ്ഫുടത്തിലും തൽക്കാലസൂര്യസ്ഫുടത്തിലും അയനചലനം സംസ്കരിച്ചു കണ്ടുവെച്ച്, രണ്ടിൽ നിന്നും ചരജ്യാവും പ്രാണകലാന്തരജ്യാവും കൊണ്ടു അതാതിൽ തന്നെ സംസ്കരിക്കണം. പിന്നെ ആ ലഗ്നത്തിൽ നിന്നു ആ സൂര്യനെ കളയുകയും വേണം.

൱൪

(൯൪) അമുഷ്യ ശിഷ്ടസ്യാംശാ "നയ" ഘ്നാ ദ്യുഗതാ വിനാഡ്യ ഇതി— "നയ" ഘ്നാ അമുഷ്യ ശിഷ്ടസ്യ അംശാഃ ദ്യുഗതാ വിനാഡ്യ ഇത്യന്വയഃ— ഭവന്തീതി ശേഷഃ.

ഇങ്ങിനെ സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തെ കളഞ്ഞിരിക്കുന്ന ലഗ്നത്തിലെ ബാക്കിയുള്ള തിയ്യതി ഇലികളെ "നയ" എന്ന ൱൦-ൽ പെരുക്കി ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം ൬൦-ൽ കയററിയാൽ മുകളിലെ സ്ഥാനം ദിനഗതവിനാഴികകളായി വരും. ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം അദ്ധ്യാധിക്യം കൂട്ടി കളയാം. ഈ വിനാഴികകളെ നാലും, ൬൦ലും കയററിയാൽ നാഴികയും ദിവസവും കിട്ടുകയും ചെയ്യും.

൱൫

ലഗ്നാദിത്യന്മാരെക്കൊണ്ടു രാത്രിഗതം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൯൫) വിലഗ്നഷൾഭോനചിതഭാസ്കരാഭ്യാ മെവം നയെ ദ്രാത്രിഗതാ വിനാഡീ രിതി— വിലഗ്നഷൾഭോനചിതഭാസ്കരാഭ്യാം എവം രാത്രിഗതാ വിനാഡിഃ നയെ ദിത്യന്വയഃ.

സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തിൽ ൬ രാശി കൂട്ടിയിട്ട് മേൽപ്രകാരം തന്നെ ക്രിയ ചെയ്താൽ രാത്രിഗതനാഴികവിനാഴികകളേയും വരുത്താമെന്നൎത്ഥം.

൱൬

ഇനി രണ്ടു ലഗ്നങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള അന്തരത്തെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൯൬) അഭീഷ്ടലഗ്നദ്വിതയെന സാദ്ധ്യാ സ്തദന്തരാളൊപഗതാ വിനാഡ്യ ഇതി— എവ മിത്യത്രാപ്യനുവൎത്തതെ— എവം അഭീഷ്ടലഗ്നദ്വിതയെന തദന്തരാളൊപഗതാ വിനാഡ്യഃ സാദ്ധ്യാ ഇത്യന്വയഃ.

മേൽപറഞ്ഞപ്രകാരം തന്നെ ലഗ്നസ്ഫുടങ്ങൾ തമ്മിലും

അയനചലനം സംസ്കരിക്കുക മുതലായ ക്രിയ ചെയ്താൽ ആ ലഗ്നങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള അന്തരവും കിട്ടുന്നതാണെന്നു താല്പര്യം

സ്ഫുടക്രിയാബന്ധം കഴിഞ്ഞു.

൯. ലാടവൈധൃതബന്ധം.

ഫലം

ലാടവൈധൃതങ്ങൾ ഏതു നാളിന്മേലായിരിക്കുമെന്നു ഊഹിപ്പാൻ പറയുന്നു.

(൩൩) ഗോളാന്തേ ദ്വിഗുണായനാംശരഹിതേ പ്രായോ വ്യതീപാതഭമിതി—ദ്വിഗുണായനാംശരഹിതേ ഗോളാന്തേ പ്രായഃ വ്യതീപാതഭമിത്യന്വയഃ. സ്പഷ്ടമിതി ശേഷഃ.

ആറു രാശിയും പന്ത്രണ്ടു രാശിയുമാണു 'ഗോളാന്തം' എന്നു പറയുന്നതു്. വേണ്ടുന്ന മാസത്തിലെ മാസാദ്യമായ ഒന്നാംനു സൂര്യന്റെ ഉദയത്തിങ്കലേക്കു ആദിത്യസ്ഫുടം മുണ്ടാക്കി, അതിൽ രണ്ടു വട്ടം പരഹിതായനചലനം * സംസ്കരിച്ചു, അതിനെ ആറു രാശിയിൽ നിന്നും പന്ത്രണ്ടുരാശിയിൽ നിന്നും വാങ്ങുക; ശേഷം കണ്ടാൽ നിൽക്കുന്ന നാളുകളിന്മേലാണു മിക്കവാറും ലാടവൈധൃതദോഷങ്ങൾ ഉണ്ടാവുക. ആറു രാശിയിൽ നിന്നു വാങ്ങിയിട്ടുള്ളതു ലാടവും, പന്ത്രണ്ടു രാശിയിൽ നിന്നു വാങ്ങിയതു വൈധൃതവുമാകുന്നു. ഇത്ര മാത്രമേ ലാടത്തിന്നും വൈധൃതത്തിന്നും തമ്മിൽ വ്യത്യാസമുള്ളൂ. മററു സകല ക്രിയകളും ഒരുപോലെയാകുന്നു.

* അയനചലനം ൫൦-ാം പാരയിലാണു് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്.

൧൨൮

ഇനി ക്രിയ പറയുന്നു.

(൩൩) തസ്യാന്തെ പുന രക്ചന്ദ്രഫണിനൊ നിതൈപഷു കൃതാായനം നീതാ 'ഗാനാ' 'സൂതാ' ദികൌ ഫണിദളൽ, കയ്യൗൽ സ്സൈതാ'ദിം വിധാവിതി- പുനഃ തസ്യാന്തെ അക്ചന്ദ്രഫണനൊ റീതാ, എന്തു അയനം കൃതാ, ഫണിദളാൽ 'ഗാന' 'സൂതാ' ദികൌ നീതാ, സൂതാദിം വിധൌ കയ്യാദിത്യനായഃ

പിന്നെ ഇപ്രകാരം ഉതഹിച്ച നാളിന്റെ ഒടുക്കത്തേയ്ക്കു പരഹിതത്തിൽ ആദിത്യന്റെയും ചന്ദ്രന്റേയും രാഹുവിന്റേയും സ്ഫുടം ഉണ്ടാക്കി മൂന്നിലും പരഹിതായനചലനം * സംസ്കരിയ്ക്കുന്നം. അവിടെ പഞ്ചബോധങ്ങളിൽ ലാടവൈധൃതങ്ങൾ കണ്ണുകൊണ്ടു കാണുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ലാത്തതിനാൽ പരഹിതംകൊണ്ടുതന്നെ ഗണിച്ചുവരുന്നു. മററുനാലു കൂട്ടവും ചാക്ഷുഷപ്രത്യക്ഷവിഷയ മാകയാൽ ദൃക്കുകൊണ്ടുമാണു ഗണിച്ചുവരുന്നതു് – പിന്നെ സായനരാഹുവിനെ വെച്ചു തുലാമേഷാദി നോക്കി അദ്ധിച്ച് അതിൽനിന്നു 'ഗാനാ' ദിജ്യാവും (1) 'സൂതാ' ദിജ്യാവും (2) കൊണ്ടു്, 'ഗാനാ' ദിജ്യാവ് ഒരേടത്തു വെച്ച് 'സൂതാ' ദിജ്യാവ് ൩൦–ൽ കയററി ചന്ദ്രനിൽ സംസ്കരിക്കണം': സംസ്കരിയ്ക്കുന്നതു, സായനരാഹു തുലാദിയാണെങ്കിൽ ധനമായും, മെഷാദിയാണെങ്കിൽ ഋണമായും വേണ്ടതുമാണു. ഈ 'സൂതാ'ദിജ്യാവിനു "വിക്ഷേപചലനം" എന്നു പേർ. ഇവിടെ 'സൂതാ'ദിജ്യാവിനെ തുലാമേഷാദി നോക്കേണ്ടതു രാഹുവിനെ അദ്ധിയ്ക്കുന്നതിന്നു മുമ്പെയാകുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ എപ്പോഴും മെഷാദിയായിട്ടെ വരികയുള്ളുവല്ലൊ.

---

* അയനചലനം ൫൫–ാം പാര നോക്കുക.

1 'ഗാനാ'ദിജ്യാവ ൨൭൩–ാം പാരയിൽ കാണാം.

2 'സൂതാ'ദിജ്യാവ് ൨൭൭–ാം പാരയിലാണു ചേർത്തിരിക്കുന്നതു്.

൫൨൯

(൩൩) അർക്കേന്ദ്വോ വിപദൈ തദാ യദി തയോഃ കാഷ്ഠ്യൈ ഭുജാപക്രമാ വതി- തദാ അർക്കേന്ദ്വോ വിപദൈ യദി തയോഃ ഭുജാപക്രമൌ കാഷ്ഠാ വിത്യന്വയഃ.

വിക്ഷേപചലനം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന സായനചന്ദ്രനും തൽക്കാലസായനാദിത്യനും അപ്പോൾ പദം ഒന്നല്ലെങ്കിൽ പാടവൈധൃതലക്ഷണമുണ്ടെന്നും, പദം ഒന്നാണെങ്കിൽ ലക്ഷണമില്ലെന്നും അറിക. പദം ഒന്നായി വരുമ്പോഴത്തെ ക്രിയ ൧൨൫-ാം പാരമുതൽക്കു പറയുന്നതാണു. പദം ഒന്നല്ലെങ്കിൽ ആദിത്യനും ചന്ദ്രനും ഭുജക്കു 'അപക്രമജ്യാവ്'[*] വരുത്തണം. അപക്രമം എന്നും, 'ക്രാന്തി' എന്നും, 'അപമ'മെന്നും പറയുന്നതു ഒന്നിനെത്തന്നെയാകുന്നു. അതു "യുദ്ധേശ", "രാജന്യ" എന്നു തുടങ്ങി "ദൃഢാലയ" എന്നു അവസാനിക്കുന്ന ജ്യാവാകുന്നു. ഈ ജ്യാവ് ൧൯൦-ാം പാരയിൽ പറയുന്നതാകുന്നു.

൫൩൦

ഇവിടെ ചന്ദ്രൻെറ അപക്രമത്തിന്നു മാത്രം ഒരു സംസ്കാരവുംകൂടി യുള്ളതിനെ പറയുന്നു.

(൩൪) 'ഗാനാ'ദ്യൂനിത "കുംഭതൊയ" ഘ്നിതൊ, "ദൃഢാലയാ" പ്തഃ സ്ഫുടഃ സ്യാ ദിന്ദോ രപമ ഇതി- ഇന്ദോഃ അപമഃ 'ഗാനാ'ദ്യൂനിത "കുംഭതൊയ" ഘ്നിതഃ "ദൃഢാലയാ" പ്തഃ സ്ഫുടഃ സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

"കുംഭതൊയം" എന്ന ൫൩൪ നിലത്തിൽ വെച്ചു, അതിൽനിന്നു മുമ്പ് വെച്ചിരിക്കുന്ന 'ഗാനാ'ദിജ്യാവു വാങ്ങിയാൽ ശേഷം ചന്ദ്രൻെറ പരമക്രാന്തിയാകുന്നു. 'ഗാനാ'ദിജ്യാവ് തുലാദിയായാലും, മേഷാദിയായാലും "കുംഭതോയ"നിൽ

* ക്രാന്തിജ്യാ ൧൭൪-ാം പാരയിൽ കാണാം.

നിൽനിന്നു കളയുകതന്നെയാണു വേണ്ടതു. പിന്നെ ചന്ദ്ര ന്റെ മേൽപറഞ്ഞ പരമക്രാന്തികൊണ്ടു ചന്ദ്രന്റെ ക്രാന്തി ജ്യാവിനെ പെരുക്കി, "ഭൃശ്യാലയ" എന്ന സംഖ്യ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഫലം ചന്ദ്രന്റെ സ്ഫുടക്രാന്തിയായി വരു ന്നതാകുന്നു.

൧൩൫

(൩൭) തയോ രപമയോഃ സാമ്യേ വ്യതീപാതക ഇതി— ക്രമേണാ ന്വയഃ. സ്യാദിതി അത്രാപ്യനുവർത്തതേ.

ഇപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കിയ ചന്ദ്രക്രാന്തിജ്യാവും, സൂൎയ്യക്രാന്തി ജ്യാവും അപ്പോൾ സമമായിട്ടു തന്നെ വന്നു വെങ്കിൽ ഉദ്ദേശി ച്ച നാളിന്റെ അവസാനത്തിൽ തന്നെ ലാടവൈധൃതദോ ഷത്തിന്റെ മദ്ധ്യവുമാകുന്നു.

൧൩൬

സൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാരുടെ മേൽപറഞ്ഞ ക്രാന്തിജ്യാവുകൾ സമമല്ലാതെ വന്നാലത്തെ ക്രിയയാണു ഇനി പറയുന്നതു്.

(൩൭) തദ്ഭേദേ സതി ബിംബയോഗദളതഃ സ്വല്പേപി ദോഷോ ഭവേദിതി—തദ്ഭേദേ ബിംബയോഗദളതഃ സ്വല്പേ സത്യപി ദോഷഃ ഭ വെൽ ഇത്യന്വയഃ.

ഈ ക്രാന്തികൾ തമ്മിൽ അന്തരിച്ചാൽ വരുന്ന അന്ത രത്തിന്റെ ഇലികൾ, ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരുടെ തൽക്കാലത്തെ ക്കുണ്ടാക്കിയ ബിംബങ്ങൾ തമ്മിൽ കൂട്ടി അർദ്ധിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന ഇലികളെക്കാളും കുറയുമെങ്കിൽ, അപ്പോഴും ഉദ്ദേശിച്ച നാളി ന്നും അതിന്റെ മേലെ നാളിന്നും ദോഷമുണ്ടു. സൂൎയ്യചന്ദ്ര ന്മാരുടെ ബിംബങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുവാനുള്ള ക്രിയ ൨൨൩-ാം പാരയിൽ പറയുന്നതുമാണു്. എന്നാൽ ബിംബയോഗാ ർദ്ധം മിക്കവാറും ൨൨ ഇലിയോടു അടുത്തുവരുമെന്നും ധരി ക്കുക.

൱൩൩

ക്രാന്ത്യന്തരങ്ങൾ സമങ്ങളല്ലാതെ വന്നാൽ ദോഷം (പാതവൈധൃതമദ്ധ്യം) മുകളിലൊ ചുവട്ടിലൊ എന്നറിയാൽ ചൊല്ലുന്നു.

(൩൧) ഭേദെസ്മിന്നധികെ യുഗൌജപദഗെ ദോഷഃ സ ഗമ്യോ ഗത ഇതി— അസ്മിൻ ഭേദെ യുഗൌജപദഗെ അധികെ സതി സ ദോഷഃ ഗമ്യഃ ഗത ഇത്യന്വയഃ. ഭേവേൽ ഇത്യത്രാപി അനുവൎത്തതെ.

ബിംബയോഗാൎദ്ധത്തെക്കാൾ അധികമായിക്കാണുന്ന ക്രാന്ത്യന്തരം യുഗ്മപദത്തിൽ നിൽക്കുന്നതിന്റേതാണെങ്കിൽ ദോഷം മേലിലെന്നും, ഓജപദത്തിൽ നിൽക്കുന്നതിന്റേതാണെങ്കിൽ ദോഷം ചുവട്ടിലെന്നും അറിയുക.

൱൩൪

(൩൨) ഭാവ്യാദാ വുഡുനൊന്തതൊ യദി ഗതൊ ദോഷഃ സ തസ്മിൻ ഭവെദിതി— ഉഡുനഃ അന്തെ ഭാവീ അന്തതഃ ഗതഃ യദി സഃ ദോഷഃ തസ്മിൻ ഭവെദിത്യന്വയഃ.

അവിടെ ദോഷം ചുവട്ടിലാണെങ്കിൽ ചന്ദ്രനിൽ നിന്ന ഒരു "നരലോക"വും ആദിത്യനിൽ നിന്ന ഒരു തിയതിയും വാങ്ങി, ആദിത്യനിൽ ഒരു ദിവസത്തേക്കുള്ള യോഗ്യാദിയും സംസ്കരിച്ച്, രാഹുവിനേയും അവിടമ്മാക്കി, മുൻപു പറഞ്ഞതുപോലെ വിക്ഷേപചലനവും ചന്ദ്രപരമക്രാന്തിയും വരുത്തി, വിക്ഷേപചലനത്തിന്നു ഭേദമുള്ളതു ചന്ദ്രനിൽ സംസ്കരിച്ച്, രണ്ടിന്നും ക്രാന്തിജ്യാവു കൊണ്ടു ചന്ദ്രക്രാന്തിയെ സ്ഫുടമാക്കുക: അപ്പോൾ ആ ക്രാന്തികൾ രണ്ടും ഒന്നുവെങ്കിൽ അവിടെ പാതവൈധൃതമദ്ധ്യമാകുന്നു. ഒന്നില്ലെങ്കിൽ (അവ തമ്മിലുള്ള അന്തരം ഉണ്ടെന്നു കണ്ടാൽ) മുകളിലൊ ചുവട്ടിലൊ എന്നു നോക്കുകയും, ചുവട്ടിലാണെങ്കിൽ പിന്നേയും ചുവട്ടിലെക്കു നീക്കി ഇങ്ങിനെ ക്രിയ ചെയ്യുകയും

വേണം. ഇങ്ങിനെ ഒരു നാളിന്റെ ഒടുക്കത്തെയ്ക്ക ക്രിയ ചെയ്യുമ്പോൾ ദോഷം ചുവട്ടിലെന്നും, ആ നാളിന്റെ ആദിയിലെക്ക ക്രിയ ചെയ്യുമ്പോൾ ദോഷം മുകളിലെന്നും വന്നാൽ, ദോഷം ആ നാളിന്മേൻ തന്നെയാണെന്നും അറിയേണ്ടതാകുന്നു ദോഷം മുകളിലാണെങ്കിൽ ചന്ദ്രനിൽ "നരലോക"വും, ആദിത്യനിൽ ഫ-ന-യും കൂട്ടുകയാണ വേണ്ടതെന്നും മാത്രമെ ഭേദമുള്ളു. മറ്റെല്ലാം മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ തന്നെയാകുന്നു. പിന്നെ ചന്ദ്രനിൽ "നരലോക"വും സൂര്യനിൽ ന-യും കൂട്ടി മേൽപട്ട നിക്കിയാലും ശരി; വാങ്ങി കിഴപ്പട്ട നിക്കിയാലും ശരി; അപ്പോൾ പദം ഒന്നായി വന്നാൽ, പിന്നെ രണ്ടിന്നും പദം ഒന്നല്ലാതാവുന്നതുവരെ ഇങ്ങിനെ കൂട്ടുകയൊ കുറയ്ക്കുകയൊ ചെയ്തിട്ടുവേണം ക്രിയ ചെയ്യുവാൻ.

൧൩൫

ഇനി പദം ഒന്നായി വന്നാലത്തെ ക്രിയയാണ പറയുന്നതു്.

(൩൨) പാദൈക്യെ തു ഗതഃ പദാദ്യദളഗെ ഭാനൌ സ ഭാവ്യന്യഥേതി—പാദൈക്യെ തു ഭാനൌ പദാദ്യദളഗെ സതി സഃ ഗതഃ, അന്യഥാ ഭാവീ ഇത്യന്വയഃ ഭവതീതി ശേഷഃ.

സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ രണ്ടിന്നും പദം ഒന്നായി വരുമ്പോൾ, ആദിത്യൻ പദത്തിന്റെ പൂർവാർദ്ധത്തിൽ (പകുതിയ്ക്ക മുമ്പെ) ആണ നിൽക്കുന്നതെങ്കിൽ ദോഷവും, എവിടെവെച്ചാണൊ പദം ഒന്നായതു് അതിന്റെ, ചുവട്ടിലാണെന്നും, സൂര്യൻ പദത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിലാണെങ്കിൽ ദോഷവും മുകളിലാണെന്നും മനസ്സിലാക്കണം. ഇങ്ങിനെ ദോഷം മുകളിലൊ ചുവട്ടിലൊ എന്നറിഞ്ഞു്, ചന്ദ്രനിൽ "നരലോക"വും സൂര്യനിൽ ന-യും കൂട്ടുകയൊ കുറയ്ക്കുകയൊ ചെയ്തിട്ടും പദം രണ്ടായി വന്നില്ലെങ്കിൽ പദം രണ്ടാവുന്നതുവരെ നിക്കി,

രണ്ടിന്നും ക്രാന്തിജ്യാവുകൾ കൊണ്ടു, മുൻപറഞ്ഞപ്രകാരം ദോഷം ഏതു നാളിന്മേലാണെന്നു അറിയേണ്ടതാകുന്നു.

൯൩

ചില കാലങ്ങളിൽ പാതവൈധൃതദോഷം ഒരു നാളിന്മേലും ഇല്ലാതെ വരും. അതറിയാൻ പറയുന്നു.

(൩൨) ദൃഷ്ടഃ സ്വല്പഗ്രഹണായനാന്ത ഇഹ ചെൽ തത്രാപയാനാന്തരെ തൽബിംബൈക്യദളാധികെ സതി തദാ ദൊഷൊ ന തത്സന്നിധൌ—ഇഹ സ്വല്പഗ്രഹണായനാന്തഃ ദൃഷ്ടഃ ചെൽ തത്ര അപയാനാന്തരെ തൽബിംബൈക്യദളാധികെ സതി, തദാ തത്സന്നിധൌ ദൊഷൊ ന ഇത്യന്വയഃ. ഭവെൽ ഇത്യത്രാപി അനുവൎത്തതെ.

"അപയാനം" എന്നു പറയുന്നതും ക്രാന്തിജ്യാവിനെത്തന്നേയാകുന്നു. മൂന്ന രാശിയും ഒൻപതു രാശിയുമാണ് 'അയനാന്തം' എന്നു പറയുന്നതു. ചന്ദ്രനായാലും ആദിത്യനായാലും ശരി; ജ്യാവു ചെറുതായിട്ടുള്ള ഗ്രഹം അയനാന്തത്തിന്റെ ചുവട്ടിലൊ മുകളിലൊ അടുത്തു നിൽക്കുന്നതായാൽ, ആ ഗ്രഹത്തെ അയനാന്തത്തിങ്കലേക്കാക്കി, മറേറ ഗ്രഹത്തേയും തൽസമയത്തേക്കാക്കുകയും, രണ്ടിന്നും ക്രാന്തിജ്യാവുകൾ വരുത്തുകയും വേണം. അപ്പോഴും അയനാന്തത്തിൽ നിൽക്കുന്നതിന്റെ ക്രാന്തി ചെറുതായിട്ടും, ക്രാന്ത്യന്തരം ബിംബയോഗാൎദ്ധത്തിനേക്കാൾ അധികമായും വരുന്ന പക്ഷം ഉദിച്ച നാളിന്റെ അടുത്തും പാതവൈധൃതദോഷമില്ലാവും സ്പൎശമോക്ഷങ്ങളും ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. എന്നു വെച്ചാൽ, ൩ രാശിയിൽ നിന്നു സൂൎയ്യനെ വാങ്ങിയിട്ടാണ് ഉദിച്ചതെങ്കിൽ, ഇങ്ങിനെ വന്നാൽ പിന്നെ ൯ രാശിയിൽ നിന്നു സൂൎയ്യനെ വാങ്ങി ഉദിച്ചു കാണുന്നതായ നാളിന്മേലൊ അതിന്നു സമീപത്തെ മാത്രമെ ദോഷം ഉണ്ടാവുകയുള്ളുവെന്നും, ൯ രാശിയിൽ നിന്നു വാങ്ങിയിട്ടാണെങ്കിൽ പിന്നെ ൩ രാശിയിൽ നി

ന്നു വാങ്ങിക്കാണുന്ന നാളിന്മേലൊ അതിന്നു സമീപത്തൊ മാത്രമെ ഉണ്ടാവുകയുള്ളുവെന്നും താല്പര്യം. ചില കാലത്തു പിന്നത്തെ നാളിന്റെസമീപത്തും, ചിലപ്പോൾ പിന്നത്തെ മാസത്തിൽപോലും ദോഷമില്ലാതെ വരും. അതെല്ലാം പ്രത്യേകം ഗണിച്ചു തന്നെ അറിയുകയും വേണം.

൩൨൧

ലാടവൈധൃതദോഷമദ്ധ്യം നാളിന്മേൽ ഇത്ര നാഴിക ചെല്ലുമ്പോഴാണെന്നു സൂക്ഷ്മം അറിയാനുള്ള ക്രിയയാണ് ഇനി പറയുന്നതു. അവിടെ ഈ പാരംകൊണ്ട് ഈ ക്രിയക്കു വേണ്ടതായ ഒരു ഹാരകം വരുത്തുവാനാണ് പറയുന്നതു.

(വ്യാ) ഭാദ്യന്താപമഭേദയോർവ്വിപദയോ ര്യോഗോത്ര ഹാര ഇതി— വിപദയോഃ ഭാദ്യന്താപമഭേദയോഃ യോഗഃ അത്ര ഹാര ഇത്യന്വയഃ. ഭവതീതി ശേഷഃ.

ആദിത്യചന്ദ്രന്മാർ പദം ഒന്നല്ലാതെ നിൽക്കുമ്പോൾ മാത്രമെ ദോഷമുള്ളുവല്ലൊ. അങ്ങിനെ വന്ന ദോഷമദ്ധ്യം ഇന്ന നാളിന്മേലെന്നു അറിഞ്ഞാൽ ആ നാളിന്റെ ആദിയിലേക്കു ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരെ ഉണ്ടാക്കി രണ്ടിന്നും ക്രാന്തി വരുത്തി തമ്മിലന്തരിച്ചിട്ടുള്ള അന്തരവും; ആ നാളിന്റെ ഒടുക്കത്തേക്കും ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരെ ഉണ്ടാക്കി ക്രാന്തികൾ വരുത്തി അവ തമ്മിലന്തരിച്ചു കാണുന്ന അന്തരവും, ഈ രണ്ടു ക്രാന്ത്യന്തരങ്ങളും തമ്മിൽ കൂട്ടണം: എന്നാൽ അതു ഇവിടക്കു ഒരു ഹാരകമാകുന്നു.

൩൨൨

(വ്യാ) അമുനാ "നീതാം", "നന്ദം" ഹതാപയാനവിവരാൽ ലബ്ധം തു ദോഷെ ഗതെ. ശോദ്ധ്യം, ഭാവിനി യോജ്യം, മൎക്കശശിനൊഃ സ്യാൽ ക്രാന്തിസാമ്യം തദെതി— "നീതാം" "നന്ദം" ഹതാപയാനവിവരാൽ അമു

നാളഞ്ജം തു ദൊഃഷ്ണഗതെ അക്കാശിനൊഃ ശൊദ്ധ്യം, ഭാവിനിയൊജ്യം, തദാ ക്രാന്തിസാമ്യം സ്യാദിത്യന്വയഃ.

അവിടെ നാളിൻെറ ആദിയിലേക്ക ഉണ്ടാക്കിയ ക്രാന്ത്യന്തരവും, ഒടുവിലേക്കുണ്ടാക്കിയ ക്രാന്ത്യന്തരവും തമ്മിൽ നോക്കുമ്പോൾ ചെറുതിനെ രണ്ടേടത്തു വെച്ചു, അതിൽ ഒന്നിനെ "നീതം" എന്നതുകൊണ്ടും, മറേറതിനെ "ആനന്ദർ" എന്ന വ്യാസം കൊണ്ടും പെരുക്കി, മേൽപറഞ്ഞ ഹാരകം കൊണ്ടു തന്നെ രണ്ടിനേയും ഹരിക്കുക: കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലിയാണ്. പിന്നെ "നീതം"കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഫലത്തെ ആദിത്യനിലും, മറേറതു ചന്ദ്രനിലും സംസ്കരിക്കുകയും ചെയ്ക. അവിടെ നാളിൻെറ ആദിയിലേക്ക ഉണ്ടാക്കിയ ക്രാന്ത്യന്തരം കൊണ്ടാണ് ഈ ക്രിയ ചെയ്യുന്നതെങ്കിൽ ഫലം കൂട്ടുകയാണ് വേണ്ടതു. അപ്പോൾ ദോഷം മുകളിലാണല്ലൊ ഇരിക്കുന്നതു. ഒടുക്കത്തേക്കുണ്ടാക്കിയ ക്രാന്ത്യന്തരംകൊണ്ടാണെങ്കിൽ, ദോഷം ചുവട്ടിലാകയാൽ ഫലം സൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാരിൽ നിന്നു കളയുകയും വേണം. ഇങ്ങിനെ ചെയ്തിട്ടുള്ള തൽകാലസൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാരിൽ നിന്നു സംഘട്ടക്രാന്തികൾ വരുത്തിയാൽ രണ്ടു ക്രാന്തികളും തുല്യമായി വരുന്നതാകുന്നു.

൬൩൯

മേൽപ്രകാരം ക്രിയ ചെയ്തിട്ടും ക്രാന്തികൾ ഒത്തു വന്നില്ലെങ്കിൽ ചെയ്യേണ്ടതായ ക്രിയ പറയുന്നു.

(൩൯) തൽനൊഃചെൽ പുന രെവമെവ ഗണയെദ്യാവൽ സമത്വം തയൊരിതി — തൽ നൊചെൽ പുനഃ യാവൽ തയൊഃ സമത്വം താവൽ എവമെവ ഗണയെദിത്യന്വയഃ.

ഇപ്രകാരം ക്രിയ ചെയ്തിട്ടും ക്രാന്തികൾക്കു സാമ്യം വന്നില്ലെങ്കിൽ, അപ്പോഴുള്ള ക്രാന്ത്യന്തരത്തേയും രണ്ടേടത്തു വെച്ച് മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ "നീതം"കൊണ്ടും പെരുക്കി ഹാരകം

കൊണ്ടു ഹരിച്ച ഫലം സൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാരിൽ സംസ്കരിക്കണം അപ്പോൾ ദോഷം മുകളിലെങ്കിൽ കൂട്ടുകയും, ചുവട്ടിലാണെങ്കിൽ കളയുകയുമാണ വേണ്ടതു. അപ്പോഴും ക്രാന്തികൾ തമ്മിൽ സമമായി വന്നില്ലെങ്കിൽ സമമാവുന്നതു വരെയും ഇങ്ങിനെ ക്രിയ ചെയ്യുകയും വേണം.

ഇവിടെ ഒരു നാളിന്റെ ഒടുക്കത്തേക്ക വെച്ച ക്രിയ ചെയ്യുമ്പോൾ ദോഷം മുകളിലെന്നു കാണുകയും, ചന്ദ്രനിൽ ഒരു 'നരലോക'വും ആദിത്യനിൽ ഒരു തിഥിയും കൂട്ടുമ്പോൾ പദം ഒന്നായി വരികയും ചെയ്യുന്നപക്ഷം, പദം രണ്ടാവുന്നതു വരെ മേല്പട്ടു നീക്കി, അവിടക്ക രണ്ടിന്റേയും ക്രാന്തികൾ വരുത്തണമെന്നും, ആ ക്രാന്ത്യന്തരം നാളിന്റെ ആദിക്കുള്ള ക്രാന്ത്യന്തരവും തമ്മിൽ കൂട്ടിയതാണ ഹാരകമെന്നും ധരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. പിന്നെ നാളിന്റെ ആദിയിൽ നിന്നു എത്ര നാഴിക മേല്പട്ടു നീക്കിയൊ അത്ര ഇലിയാണ "നിത"ത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു ആദിത്യനുള്ള ഗുണകാരമെന്നും, ആദിത്യന്റെ ഈ ഗുണകാരത്തെ ൮൦—ൽ പെരുക്കി ൬—ൽ ഹരിച്ച ഫലമാണ "ആനന്ദ"ത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു ചന്ദ്രനുള്ള ഗുണകാരമെന്നും അറിയുകയും വേണം. മറ്റെല്ലാ ക്രിയകളും മുൻപറഞ്ഞ പ്രകാരവുമാകുന്നു: ഇങ്ങിനെ ക്രാന്തിസാമ്യം വരുന്നേടത്തു ലാടവൈധൃതദോഷത്തിന്റെ മദ്ധ്യമാകുന്നു. ചന്ദ്രാദിത്യന്മാർ പദം രണ്ടായി വരുന്നതാണ ദോഷലക്ഷണ മെന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ. ചിലപ്പോൾ ഈ ലക്ഷണമില്ലാതേയും (പദം ഒന്നു തന്നേയായിട്ടും) ക്രാന്തിസാമ്യം വന്നേക്കാവുന്നതുമാണ. എന്നാൽ ദോഷമില്ലെന്നൎത്ഥം.

൧൪൦

ക്രാന്തിസാമ്യം വന്നാൽ തൽകാലചന്ദ്രനെക്കൊണ്ടു ദോഷമദ്ധ്യം എത്ര നാഴികക്കെന്നറിയാൻ പറയുന്നു.

(൭൦) സാമ്യേ വൈധൃതലാടമദ്ധ്യമശശീ തൽകാലജ ഇതി – സാമ്യേ തൽകാലജഃ വൈധൃതലാടമദ്ധ്യമശശീ ഇത്യന്വയഃ. സ്യാ ദിതി ശേഷഃ.

ഇങ്ങിനെ ക്രാന്തിസാമ്യം വരുന്നേടത്തെക്കുള്ള തൽകാല ചന്ദ്രനെ വേറെ വെച്ച് അയനചലനവും വിക്ഷേപചലനവും അതാതിന്റെ ദിക്കിന്നു വിപരീതം സംസ്കരിച്ച് ചന്ദ്രനെ കാണുക: അപ്പോൾ ചന്ദ്രൻ നിൽക്കുന്ന നാളിൽ അത്ര നാഴിക ചെല്ലുമ്പോഴും ലാടവൈധൃത മദ്ധ്യമാകുന്നു.

൮൯

ഇനി ലാടവൈധൃതങ്ങളുടെ സ്പർശമോക്ഷങ്ങളറിയാൻ പറയുന്നു.

(൭൧) ബിംബയോ ര്യോഗാർദ്ധാൽ "നിനദൈ" "ന്നതൈ" രപി ഹതാ ദ്ധാരാപ്ത മിന്ദ്വർക്കയോഃ. സ്പർണ്ണമിതി— "നിനദൈഃ", "നതൈഃ" അപി ഹതാൽ ബിംബയോ ര്യോഗാർദ്ധാൽ ഹാരാപ്തം ഇന്ദ്വർക്കയോ സ്പർണ്ണമിത്യന്വയഃ. കുര്യാ ദിതി ശേഷഃ.

ഇവിടെ ദോഷമദ്ധ്യം വന്നേടത്തേക്കുണ്ടാക്കിയ ബിംബയോഗാർദ്ധം രണ്ടേടത്തു വെച്ച്, ഒന്നിനെ "നിനദം" എന്ന ൭൦൦ കൊണ്ടും, മറേറതിനെ "നിതം" എന്ന ൬൦ കൊണ്ടും പെരുക്കി, ദോഷമദ്ധ്യം വരുത്തുന്നേടത്തേക്ക ഉണ്ടാക്കിയ ഹാരകം കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിക്കണം. അയനചലനവും വിക്ഷേപചലനവും സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യകാല ചന്ദ്രനേയും, മദ്ധ്യകാലസായനാർക്കനേയും ഇരണ്ടു ദിക്കിൽ വെച്ച്, മേൽ പ്രകാരം ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലത്തെ ഒരു ചന്ദ്രനിൽ നിന്നും ആദിത്യനിൽ നിന്നും കളയുകയും, മറേറ ചന്ദ്രനിലും ആദിത്യനിലും കൂട്ടുകയും വേണം. ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലിയാണെന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടും ഉണ്ടല്ലൊ.

൯൦

(൭൨) ക്രാന്തിഗുണൌ തയോ രപി തഥാ നീതൌ തയോ രന്തരെ ബിംബൈക്യാർദ്ധസമേ തു തജ്ജവിധൂ ദോഷാന്തിമാദിസ്ഥിതാ വിതി— ത

യോഃ ക്രാന്തിഗുണൌ അപി തഥാ, നീതചാതയോഃ അന്ത, ര ഉ ബിംബൈ ക്യാർദ്ധസമെ തത്രജവിധൃ ദൊഷാന്തിമാദിസ്ഥിതൌ ഇത്യനപായഃ. സ്യാതാമിതി ശെഷഃ.

അവിടെ ഫലം വാങ്ങിയിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രാദിത്യന്മാരിൽ നിന്നു മുൻ പറഞ്ഞതു പോലെത്തന്നെ സ്ഫുടക്രാന്തികൾ വരുത്തി അവ തമ്മിൽ അന്തരിച്ചാൽ ആ ക്രാന്ത്യന്തരം ബിംബയോഗാർദ്ധത്തോടു സമമായി വരും. അങ്ങിനെ സമമായി വന്നില്ലെങ്കിൽ, ആ ക്രാന്ത്യന്തരവും ബിംബയോഗാർദ്ധവും തമ്മിൽ അന്തരിച്ച്, ശേഷമുള്ളതിനേയും രണ്ടേടത്തു വെച്ച്, മുൻപറഞ്ഞപ്രകാരം "നിനദ"നെക്കൊണ്ടും, "നീത"നെക്കൊണ്ടും പെരുക്കി ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിക്കണം. ബിംബയോഗാർദ്ധത്തിനേക്കാൾ ക്രാന്ത്യന്തരം കുറയുമെങ്കിൽ ഹരിച്ച ഫലം ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരിൽ നിന്നു വാങ്ങുകയും, ക്രാന്ത്യന്തരം ഏറുമെങ്കിൽ കൂട്ടുകയും ആണു വേണ്ടതു്. പിന്നേയും ആദിത്യചന്ദ്രന്മാർ രണ്ടിന്നും ക്രാന്തികൾ വരുത്തുക. അപ്പോഴും സമമായില്ലെങ്കിൽ പിന്നേയും വരുത്തുക. ഇങ്ങിനെ ക്രാന്ത്യന്തരവും ബിംബയോഗാർദ്ധവും സമമായി വരുന്നതു വരെ ക്രിയ ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ ക്രിയ ചെയ്തു അവ രണ്ടും സമമായി വന്നാൽ, പിന്നെ തൽക്കാലചന്ദ്രനെ വെച്ച് അയനചലനവും വിക്ഷേപചലനവും ദിക്കിന്നു വിപരീതമായി സംസ്കരിച്ചു നാളുകണ്ടാൽ, ആ ചന്ദ്രൻ നിൽക്കുന്ന നാളിൽ അത്ര നാഴിക ചെല്ലുമ്പോൾ ലാടവൈധൃതദോഷത്തിന്റെ ആരംഭമാകുന്നു. ഫലം കൂട്ടിയിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രാദിത്യന്മാരെക്കൊണ്ടു ഇപ്രകാരം ക്രിയ ചെയ്താൽ ദോഷാവസാനവും വരുത്താം. പക്ഷെ, ഇവിടെ ക്രാന്ത്യന്തരം ബിംബയോഗാർദ്ധത്തേക്കാൾ കുറയുമെങ്കിൽ, ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചുണ്ടാവുന്ന ഫലം ചന്ദ്രാദിത്യന്മാരിൽ കൂട്ടുകയാണെന്നും, ഏറുമെങ്കിൽ

ചന്ദ്രാദിത്യന്മാരിൽ നിന്നു കളയുകയാണു വേണ്ടതെന്നുമുള്ള ഭേദത്തെ ധരിക്കകയും വേണം. മററു ക്രിയക്കൊന്നും വ്യത്യാസവുമില്ല. ഇങ്ങിനെ ക്രിയ ചെയ്തു ആ ക്രാന്ത്യന്തരവും ബിംബയോഗാൎദ്ധവും സമമായി വന്നാൽ, തൽക്കാലചന്ദ്രനിൽ മുൻപറഞ്ഞപ്രകാരം അയനചലനവും വിക്ഷേപചലനവും വിപരീതം സംസ്കരിച്ച നാളകണ്ടാൽ ആ ചന്ദ്രൻ നിൽക്കന്ന നാളിൽ അത്ര നാഴിക ചെല്ലുമ്പോൾ ദോഷാവസാനവുമാകുന്നു.

ഇവിടെ ഒരു നാളിന്റെ ഒടുക്കത്തേക്ക വെച്ച ക്രാന്തികൾ വരുത്തുമ്പോൾ മുമ്പിലത്തെ ക്രാന്തിക്ക തന്നെ ക്രാന്തിസാമ്യം വന്നുവെങ്കിൽ, അവിടെ സ്പൎശമോക്ഷങ്ങൾ വരുത്തുവാൻ ആ നാളിന്റെ ആദിയിലേക്ക വരുത്തിയ ക്രാന്ത്യന്തരവും, പിന്നത്തെ നാളിന്റെ ഒടുവിലേക്ക വരുത്തിയ ക്രാന്ത്യന്തരവും തമ്മിൽ കൂട്ടിയതാണു ഹാരകമെന്നും, "നീത"വും "ആനന്ദ"വും എരട്ടിച്ചതാണു രണ്ടിന്നും ഗുണകാരമെന്നും ഭേദവുമുണ്ടു.

പിന്നെ സ്പൎശമോക്ഷങ്ങളിലെ ക്രാന്തികൾ വരുത്തുവാൻ ചന്ദ്രാദിത്യന്മാരെ നീക്കി ക്രിയ ചെയ്യുമ്പോൾ, ക്രാന്ത്യന്തരവും ബിംബയോഗാൎദ്ധവും സമമായി വരും മുമ്പെ രണ്ടിന്റെയും പദം ഒന്നായിവന്നാൽ അവിടെ സ്പൎശമോക്ഷങ്ങൾ ഇല്ലെന്നും അറിയണം. ലാടവൈധൃതമദ്ധ്യവും, സ്പൎശമോക്ഷങ്ങളും തട്ടുന്ന നാളുകൾ മുഹൂൎത്തത്തിന്നു വൎജ്ജ്യങ്ങളുമാകുന്നു.

ലാടവൈധൃതബന്ധം കഴിഞ്ഞു.

൭. മൌഢ്യഖണ്ഡം.

൧൪൩

ഇനി പാട് (മൌഢ്യം) ഗണിയ്ക്കാൻ പറയുന്നു. സൂൎയ്യനും ചന്ദ്രനും ചന്ദ്രാദികളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു ഗ്രഹവും തമ്മിൽ ൨൯-ാം പാരയിൽ പറയുന്ന പ്രകാരം അടുത്തു വരുമ്പോഴാണു മൌഢ്യം ഉണ്ടാകുമെന്നു ഊഹിയ്ക്കേണ്ടതു്. ഇനി ക്രിയ പറയുന്നു.

(൧൪) ചെടാക്കഃ ദൃഗയെ കൃതായനലഖെ ൯ കാൎയ്യാ വിതി—ക്രമെണാനപായഃ ഭവതി ഇതി ശെഷഃ.

മേൽപ്രകാരം ഊഹിച്ചു കണ്ട ദിവസത്തെ സൂൎയ്യോദയത്തിന്നു ഇഷ്ടഗ്രഹത്തേയും ആദിത്യനേയും ദൃക്കൎമ്മംകൊണ്ടുണ്ടാക്കി രണ്ടു സ്ഫുടങ്ങളിലും ദൃഗയനം *സംസ്കരിയ്ക്കണം. കുജഗുരുമന്ദന്മാരുടെ സ്ഫുടമുണ്ടാക്കുമ്പോൾ, ൧൩–ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളപ്രകാരം, മൂന്നാമത്തെ മന്ദഫലം സംസ്കരിച്ച മന്ദസ്ഫുടത്തെ കളയാതെ സൂക്ഷിച്ചു വെക്കണം. ഒടുവിലത്തെ ശിഘ്രജ്യാവ് കൎക്ക്യാദിയൊ മകരാദിയൊ എന്നു ധരിയ്ക്കുകയും, ആ ജ്യാഖണ്ഡം കളയാതെ സൂക്ഷിയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു കുജാതി അഞ്ചു ഗ്രഹങ്ങൾക്കും ആവശ്യമാകുന്നു

൧൪൪

(൧൫) ഇനെ ല്പെ സൂക ഇതി. ക്രമെണാനപായഃ. കാൎയ്യൌ ഭവതഃ ഇത്യത്രാപി അനുവൎത്തതെ.

ഇവിടെ സൂൎയ്യസ്ഫുടം ഗ്രഹസ്ഫുടത്തെക്കാൾ ചെറുതാണെങ്കിൽ, സ്ഫുടങ്ങൾ രണ്ടും സൂൎയ്യാസ്തമയത്തിങ്കലേയ്ക്കാണു ഉണ്ടാക്കേണ്ടതു്.

* ദൃഗയനം ൫൭-ാം പാര മുതൽകു നോക്കുക.

൧൪൭

ഇനി പാതന്മാരെ പറയുന്നു.

(൭൧) പാതാംശാഃ "പ്ര", "യ", "ഭ്രൂ", "ഗ", "ണാ", "നരഘ്നാ ഭൌമാദിതി—"നര" ഘ്നാഃ "പ്രി" "യ" "ഭ്രൂ" "ഗ" "ണാ" ഭൌമാൽ പാതാംശാ ഇത്യന്വയഃ. സ്യുരിതി ശേഷഃ.

"പ്രി" "യ" "ഭ്രൂ" "ഗ" "ണ" ഇങ്ങിനെ ഓരോ അക്ഷരാ തിയതിയെന്നു കല്പിച്ചുവെച്ച് അവയെ "നരൻ" എന്നു ൨൦-ൽ പെരുക്കി കയററുവാനുണ്ടെങ്കിൽ രാശിയിൽ കയററുക: എന്നാൽ അവ ന്നു തുടങ്ങിയുള്ള പാതന്മാരായി വരും. ചൊവ്വയ്ക്കു "പ്രി" എന്ന ൨-ം. ബുധന്നു "യ" എന്ന ൧-ം, വ്യാഴത്തിന്നു "ഭ്രൂ" എന്ന ൪-ം, ശുക്രന്നു "ഗ" എന്ന ൩-ം, ശനിയ്ക്കു "ണ" എന്ന ൫ മാകുന്നു. അവയെ ൨൦-ൽ പെരുക്കിയാൽ ചൊവ്വയ്ക്കു "നായകഃ" എന്നും, ബുധന്നു "നേത്രഃ" എന്നും, വ്യാഴത്തിന്നു "അശ്രുരഃ" എന്നും, ശുക്രന്നു "ജ്ഞാനശ്രീഃ" എന്നും, ശനിയ്ക്കു "നകുല" എന്നും തിയതി ആദിയായിട്ടു വരും. ഇവ സൂക്ഷ്മങ്ങളുമാകുന്നു. ഈ പാതന്മാൎക്കു കാലാന്തരത്തിൽ വ്യത്യാസം വരുന്നതാണെങ്കിലും ആ വ്യത്യാസം വളരെ ലഘുവാകയാൽ ചിന്തിയ്ക്കാറില്ല.

൧൪൮

(൭൨) വിധോഃ പന്നഗ ഇതി.

ചന്ദ്രന്റെ പാതൻ രാഹുവാണെന്നു താല്പൎയ്യം.

൧൪൯

ഇനി വിക്ഷേപാൎയ്യനത്തെപ്പറയുന്നു

(൭൩) ചന്ദ്രാദേൎന്നിജമദ്ധ്യമെ മൃദുഫലം കൃത്വാ ഇതി—

ചന്ദ്രാദികൾക്കു തന്റെ മദ്ധ്യമത്തിൽ തന്റെ മന്ദജ്യാ ഫലം സംസ്കരിച്ചു 'മന്ദസ്ഫുടം' മുണ്ടാക്കണമെന്നൎത്ഥം. ഇ

വിടെ ചന്ദ്രന്റെ മന്ദസ്ഫുടം തന്റെ സ്ഫുടം തന്നേയാകുന്നു. കുജൻ, വ്യാഴം, ശനി എന്നീ മൂൻ ഗ്രഹങ്ങൾക്കും ഡ്ഫുടിപ്പാൻ നാലു ക്രിയ ഉള്ളതിൽ മൂനാമത്തെ ക്രിയക്ക മന്ദജ്യാവു സംസ്കരിച്ചതാണു അവയുടെ മന്ദസ്ഫുടങ്ങൾ.

'ഉപാന്ത്യസ്ഫുടമാരേദ്ധ്യമന്ദാനാം സ്യാൽ മൃദുസ്ഫുടം,

എന്ന വചനവുമുണ്ടു. പിന്നെ ബുധന്നും ശുക്രന്നും അതാതിന്റെ ശീഘ്രോച്ചം രണ്ടേടത്തു വെച്ചു, ഒന്നിൽ നിന്നു തന്റെ മന്ദോച്ചം വാങ്ങി മന്ദജ്യാവുകൊണ്ടു മറ്റേതിൽ സംസ്കരിക്കണം: അതാണു ബുധശുക്രന്മാരുടെ മന്ദസ്ഫുടങ്ങൾ.

'ശുക്രജ്ഞയൊസ്തു ശീഘ്രോച്ചം സ്വമന്ദഫലസംസ്കൃതം,

എന്നു വചനവുമുണ്ടു.

൧൪൭

(൧൫) സ്വപാതൊനിതാൽ ഉതി.

അതാതിന്റെ മന്ദസ്ഫുടത്തിൽ നിന്നു അതാതിന്റെ പാതനെ വാങ്ങണം.

൧൪൮

(൧൬) നിതാൽ ചാന്ദ്രഗുണാൽ "ധീ" "ഗീ" "ശു" "ര" "ഭ" "വ" ക്ഷുണ്ണാൽ "നയാ" പ്താഃ ക്രമാദിതി.

പാതനെ വാങ്ങിയ മന്ദസ്ഫുടത്തിൽ നിന്നു തുലാമേഷാദി സൂക്ഷിച്ചു ഭുജക്ക ചന്ദ്രന്റെ ദൿക്കിലെ ജ്യാവുകൊള്ളണം. ഇവിടെ എല്ലാ ഗ്രഹത്തിന്നും ചന്ദ്രജ്യാവു തന്നേയാണു കൊള്ളേണ്ടതു. "ധി" "ഗീ" "ശു" "ര" "ഭ" "വ" എന്ന ഓരോ അക്ഷരം ക്രമേണ ചന്ദ്രൻ തുടങ്ങിയ ഓരോ ഗ്രഹത്തിന്റേയും ഗുണകാരങ്ങളാകുന്നു. മേൽപ്രകാരം അതാതു ഗ്രഹത്തിന്നു വരുത്തിയ ചന്ദ്രജ്യാവുകളെ അതാതിന്റെ ഗുണ

കാരം കൊണ്ടു പെരുക്കി ൧൦-ൽ ഹരിക്കണം: അപ്പോൾ കിട്ടുന്ന ഫലങ്ങൾ അതാതു ഗ്രഹത്തിൻെറ 'മദ്ധ്യവിക്ഷേപ'ങ്ങളാകുന്നു.

൧൫൦

ഇനി ഈ മദ്ധ്യവിക്ഷേപങ്ങളെ സ്ഫുടിപ്പാൻ പറയുന്നു.

(൧൨) ✻ കക്ക്യാണാദിഗതാന്ത്യകേന്ദ്രജനിതജ്യാഖണ്ഡയുക്തോനിത "സ്നാതംഗീ" ഗുണിതാ "നിതംബ" വിഹൃതാ വിക്ഷേപലിപ്താഃ സ്ഫുടാഃ ഇതി—ക്രമേണാന്വയഃ. സ്യുരിതി ശേഷഃ.

ഇവിടെ ൧൪൩-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം സൂക്ഷിച്ചിട്ടുള്ള ശീഘ്രജ്യാവന്തരത്തെ "സ്നാതംഗി" എന്ന സംഖ്യാനിളത്തിൽ വെച്ച അതിൽ സംസ്കരിക്കണം. ജ്യാവന്തരം കക്ക്യാദിയാണെങ്കിൽ സ്നാതംഗിയിൽ കൂട്ടുകയും, മകരാദിയാണെങ്കിൽ കുറക്കുകയുമാണ വേണ്ടതു്. അവിടെ ജ്യാവ് ഒന്നും പോയിട്ടില്ലെങ്കിൽ ആദ്യത്തെ ജ്യാവുതന്നേയാണ ജ്യാവന്തരമെന്നു വെച്ചു സംസ്കരിക്കേണ്ടതു്. അങ്ങിനെ ജ്യാവന്തരം സംസ്കരിച്ച "സ്നാതംഗി"കൊണ്ടു അതാതു ഗ്രഹത്തിൻെറ മദ്ധ്യവിക്ഷേപലിപ്തകളെ പെരുക്കി "നിതംബ" എന്ന സംഖ്യാ കൊണ്ടു ഹരിക്കണം. ഈ ഫലം അതാതു ഗ്രഹത്തിൻെറ സ്ഫുടവിക്ഷേപമായി വരും. ചന്ദ്രന്ന മാത്രം ഈ ക്രിയ വേണ്ട. മദ്ധ്യവിക്ഷേപം തന്നേയാണ ചന്ദ്രൻെറ സ്ഫുടവിക്ഷേപവും. മന്ദസ്ഫുടത്തിൽ നിന്നു പാതനെ വാങ്ങിയാൽ ശേഷത്തിൻെറ ദിക്കുപോലേയാണ സ്ഫുടവിക്ഷേപത്തിൻെറ തുലാമേഷാദി ദിക്കെന്നും അറിഞ്ഞുകൊൾക.

൧൫൧

ഇനി 'ചലനാ' സംസ്കാരത്തെ പറയുന്നു.

(൭൨) വിക്ഷേപം പലഭാഹതം "പ്രിയ" ഹൃതം കൃഷ്ടാൽ ഗ്രഹെ ഇതി—പലഭാഹതം "പ്രിയ" ഹൃതം വിക്ഷേപം ഗ്രഹെ കൃഷ്ടാൽ ഇത്യന്വയഃ.

സ്വദേശ 'പലാംഗുല'ത്തെ വെച്ച് * വിക്ഷേപംകൊണ്ടു മുകളും ചുവട്ടും (അംഗുലവ്യംഗുലങ്ങളെ) പെരുക്കി ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം ൬൦-ൽ കയററി മുകളിലെ സ്ഥാനം "പ്രിയം" എന്ന ൱൫൨-ൽ ഹരിക്കണം: കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലികളാകുന്നു. ഈ ഇലികളെ വിക്ഷേപത്തിന്റെ ദിക്കുപോലെ ഋണധനമായി ഇഷ്ടഗ്രഹത്തിന്റെ ഇലിയിൽ സംസ്കരിക്കണം. വിക്ഷേപം ഒരിക്കൽ കൂടി ആവശ്യമുള്ളതിനാൽ കളയാതെ സൂക്ഷിക്കുകയും വേണം.

൱൭൨

(൭൨) അസ്തേ യദി വ്യസ്തമിതി.

അസ്തമനത്തിങ്കലേക്കാണ് ഗണിക്കുന്നതെങ്കിൽ ഈ വിക്ഷേപം സംസ്കരിക്കുന്നതു അതിന്റെ ദിക്കിന്നു വിപരീതമായിട്ടു വേണ്ടതാകുന്നു. വിക്ഷേപം മേഷാദി എങ്കിൽ കൂട്ടുകയും തുലാദി എങ്കിൽ കുറക്കുകയുമെന്നു സാരം:

൱൭൩

(൭൨) തത്ര പൃഥക് ത്രിരാശിരഹിതാൽ വീതൊ പമൊ ദോർഗ്ഗിതഃ.
(൭൩) ക്ഷേപഘ്നാ വികലാ ഇതി.

പലഭയെ സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന ഗ്രഹത്തെ വേറെ വെച്ച്, അതിൽ നിന്നു മൂൻ രാശി വാങ്ങി, ഋണധനം നോക്കി ഭുജക്കു യുദ്ധോനരാജ്ഞന്യ എന്നു തുടങ്ങി നവാനപായ എന്നവസാനിക്കുന്ന ക്രാന്തിചാപം * കൊള്ളുക: പിന്നെ ഈ ക്രാന്തിയെ ൬൦-ൽ കയററി സ്ഫുടവിക്ഷേപം കൊ

* സ്വദേശപലാംഗുലം ൨൪൪-ാം പാര നോക്കുക.

* ക്രാന്തിചാപം ൨൩൯-ാം പാര നോക്കുക.

ണ്ടു അതിന്റെ ചുവട്ടും മുകളും സ്ഥാനങ്ങളായ ഇച്ഛിയേയും ഹ-യേയും പെരുക്കി ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം ൩൦-ൽ കയററിയാൽ മുകളിലെ സ്ഥാനം വിലിയാകുന്നു. അതിനെ ഒരിക്കൽ കൂട്ടി ൩൦-ൽ കയററി ഇലിയാക്കുക: ചുവട്ടിലെ രണ്ടു സ്ഥാനങ്ങളും അദ്ധ്യാധിക്യം കൂട്ടി കളയുകയും ചെയ്ക. ആ ഇലികൾക്കു 'ദൃക്കർമ്മം' എന്നു പേർ. ഇതിന്നു 'ദൃക്ഫലം' എന്നും പറയും. ഇവിടെ ക്രാന്തിചാപത്തെ ൩൦-ൽ കയററാതെ തന്നെ വിക്ഷേപംകൊണ്ടു പെരുക്കി "ജ്ഞാനതുംഗ"നെ (൩൩൦൦) കൊണ്ടു ഹരിച്ചാലും ദൃക്ഫലം കിട്ടുന്നതാകുന്നു.

൧൭൮

(ഠ.) ധനസ്ത്ര മനയൊ ദ്ദിക് സാമ്യാദ്ഭേദെ ക്രമാദിതി.

ക്രാന്തിചാപവും വിക്ഷേപവും ദിക്കു ഒന്നാണെങ്കിൽ ദൃക്ഫലം ധനമാകുന്നു; ദിക്കു ഒന്നല്ലെങ്കിൽ ഋണവുമാകുന്നു. അസ്തമനത്തിന്നായാലും ദൃക്ഫലത്തിന്റെ ഋണധനം ഇതുപോലെത്തന്നേയാണെന്നും ധരിച്ചുകൊൾക. പിന്നെ ഋണധനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം ദൃക്ഫലം ഗ്രഹത്തിന്റെ ഇലിയിൽ സംസ്കരിക്കുകയും ചെയ്യുക.

൧൭൯

ഇനി കാലലഗ്നം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(ഠ.) കയ്യാൽ തൽഗ്രഹസൂര്യയൊ ശ്ചരകലാപ്രാണാന്തരം ചൊദയെ ഇതി.

ദൃക്ഫലം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന ഗ്രഹത്തേയും ആദിത്യനേയും കണ്ടു വെച്ചു, രണ്ടിൽ നിന്നും സ്വദേശചരവും പ്രാണകലാന്തരവും * കൊണ്ടു അതുകളിൽ തന്നെ ദിക്കിന്നു തക്കവണ്ണം സംസ്കരിക്കണം. ചരത്തിന്റെ ഋണധനം മേ

* പ്രാണകലാന്തരം ൧൭൨-ാംപാറ നോക്കുക.

ഷത്തുലാദിതന്നേയാകുന്നു. പ്രാണകലാന്തരത്തിന്നു ആദ്യം മൂന്നു രാശി ഓജം ഋണം, പിന്നെ മൂന്നു രാശി യുഗ്മം ധനം, പിന്നേയും മൂന്നു രാശി ഋണവും, പിന്നേയും മൂന്നു രാശി ധനവും ഇങ്ങിനെയാണെന്ന് ഓർക്കേണ്ടും അറിഞ്ഞുകൊൾക.

സർവ്വത്ര യുഗ്മൌജപദക്രമേണ
ധനർണ്ണതാ പ്രാണകലാന്തരസ്യ

എന്നുണ്ടു്

൱൮൩

അസ്തമനത്തിന്നു ഗണിക്കുമ്പോൾ ചരസംസ്കാരത്തിന്നു ഒരു വ്യത്യാസമുണ്ടു. അതിനെ പറയുന്നു.

(സൂ.) വ്യസ്തം ചാസ്തമയെ ചരമിതി.

ഗണിക്കുന്നതു അസ്തമനത്തിങ്കലേക്കാണെങ്കിൽ ചരംഓക്കിന്നു വിപരീതമായിട്ടാണു സംസ്കരിക്കേണ്ടതെന്നു താല്പര്യം.

൱൮൪

ഈ കാലലഗ്നങ്ങളേക്കൊണ്ടു മൌഢ്യം ഉണ്ടോ ഇല്ലയൊ എന്നറിയാൻ പറയുന്നു.

(സൂ.) തദ്ഭയോ ഭേദാംശകെ ല്പെ ധികെ "ശ്രേയഃ" "സെവ്യാ" "ഗയാ" "പയൊ" "ധന" "മയാ" ദസ്യോദയം യാന്ത്യമീ ഇതി—തദ്ഭയോഃ ഭേദാംശകെ "ശ്രേയ" "സെവ്യാ" "ഗയാ" "പയൊ" "ധന" "മയാ"ൽ അല്പെ അധികെ അമീ അസ്യോദയം യാന്തി ഇത്യന്വയഃ.

പിന്നെ ആ ഇഷ്ടഗ്രഹത്തിന്റേയും ആദിത്യന്റേയും കാലലഗ്നങ്ങൾ തമ്മിൽ അന്തരിച്ചാൽ ശേഷിക്കുന്ന തിയ്യതികൾ ക്രമേണ "ശ്രേയഃ" "സെവ്യ" "ഗയാ" "പയൊ" "ധന" "മയാ" എന്നീ സംഖ്യകളിൽ കുറയുമെങ്കിൽ ക്രമേണ ചന്ദ്രാദിഗ്രഹങ്ങൾക്കു മൌഢ്യമുണ്ടെന്നും, അതിലധികമുണ്ടെങ്കിൽ മൌഢ്യം ഇല്ലെന്നും അറിഞ്ഞുകൊൾക. "ശ്രേയ" "സെവ്യ" എന്നു തുടങ്ങിപ്പറഞ്ഞ സംഖകളെല്ലാം നാഴികയാണെന്നു അറികയും വേണം.

മൌഢ്യഖണ്ഡം കഴിഞ്ഞു.

൮ സൂൎയ്യഛായാഖണ്ഡം.

൧൫൮

'ഇന്ന സമയത്തേക്ക എത്ര അടിച്ഛായ എന്ന അറിയേണ്ടതിന്ന "ക്രമഛായ" എന്നും, ഇത്ര അടിയാകുമ്പോൾ ഇന്ന സമയമെന്നറിയുന്നതിന്ന "വിപരീതച്ഛായാ" എന്നും പറയുന്നു. സൂൎയ്യന്റേയും ചന്ദ്രന്റേയും ച്ഛായാഗണിതത്തിൽ വളരെ വ്യത്യാസമുള്ളതിനാൽ രണ്ടും വേറെത്തന്നേയാണ പറയുന്നത്. ആദ്യം സൂൎയ്യന്റെ ക്രമച്ഛായ ഗണിക്കാൻ പറയുന്നു.

(൧൪) ഛായായാ ഗണനെ കൃതായനരവെ സൂത്രാപക്രമഷ്ടം ചരം ചാനീയാ പമസായകം ത്രിഭഗുണാൽ ജഹ്യാൽ ദ്യുജീവാപ്ലയെ ഇതി—ഛായായാ ഗണനെ തത്ര കൃതായനരവൌ അപമെഷ്ടം ചരം ച അനീയ ദ്യുജീവാപ്ലയെ അപമസായകം ത്രിഭഗുണാൽ ജഹ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

ഇഷ്ടദിവസത്തെ സൂൎയ്യോദയത്തിന്ന ദൃക്കകൊണ്ടു സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തെ ഉണ്ടാക്കിഅതിനെ ഇഷ്ടനാഴികയ്ക്കു തൽകാലിക്കണം. ഉച്ചക്കശേഷമാണ ഇഷ്ടസമയമെങ്കിൽ സൂൎയ്യന്റെ അസ്തമനത്തിന്ന സൂൎയ്യസ്ഫുടമുണ്ടാക്കി ഇഷ്ടസമയത്തേക്ക കിഴപ്പട്ടു നീക്കി തൽകാലിക്കകയും വേണം. ഇങ്ങിനെ തൽക്കാലിച്ചിട്ടുള്ള ആദിത്യനിൽ ദൃഗയനം സംസ്കരിച്ച്, തുലാമേഷാദി സൂക്ഷിച്ച, ഉജ്ജക്ക സ്വദേശചരവും "പുനഃ" "മുനിഃ" എന്നതു തുടങ്ങിയുള്ളഅപമബാണവും (൨൪൦) കൊള്ളണം. ചരജ്യാവ് ഒരു ദിക്കൽ വെച്ചേക്കുക. പിന്നെ "ജലവെഗം" എന്ന ത്രിജ്യയെ നിലത്തിൽ വെച്ച് അതിൽനിന്നും അപമബാണം വാങ്ങുക: ശിഷ്ടം 'ദ്യുജ്യ'ദിനജ്യാവ് ആകുന്നു. അപമബാണം തുലാദിയായാലും മേഷാദിയായാലും "ജലവേഗ"ത്തിങ്കൽ നിന്ന കളയുകയാണ വേണ്ടുതന്നും അറിയണം.

൱൮

(൧൪) യാതൈഷ്യൽഘടികാലവാ "സ്തനം" ഹതാ ഇതി-യാതൈഷ്യൽഘടികാഃ "തനു" ഹതാഃ ലവാഃ ഇത്യന്വയഃ. സ്യുരിതി ശേഷഃ.

ഉച്ചയ്ക്കു മുമ്പാണെങ്കിൽ, ഉദയം മുതൽ ഇഷ്ടസമയം വരെയുള്ള നാഴികകളേയും വിനാഴികകളേയും വെച്ച്, "താര" എന്നതു കൊണ്ടു ചോട്ടും മുകളും പെരുക്കണം; എന്നാൽ നാഴികകൾ തിയതിയായിട്ടും, വിനാഴികകൾ ഇലിയായിട്ടും വരും. ഈ ഇലികളെ നാലും, തിയതികളെ നാലും കയറുവാനുണ്ടെങ്കിൽ കയററി, അതൊരു സ്ഫുടസംഖ്യയാക്കി വെക്കുകയും ചെയ്ക. ഉച്ചതിരിഞ്ഞിട്ടാണു ഇഷ്ടസമയമെങ്കിൽ ഇഷ്ടസമയം മുതൽ അസ്തമനം വരേയുള്ള നാഴികവിനാഴികകളാണ വെച്ച് നാ-ൽ പെരുക്കേണ്ടതെന്നു ധരിക്കുകയും വേണം.

൱൯

(൧൪) കൃത്വാ ചരം തെഷു തദ്ദ്വോർജ്ജ്യാശൈകൃഭിദാവശാൽ ചരഘ്നാദ്ധ്യാനാ ദ്യുജീവാഹതാ.

(൧൫) ശങ്കുഃ സ്വീയഹരൊദ്ധൃതാ ദിനകൃതഃ ഇതി—തെഷു ചരം കൃത്വാ തദ്ദ്വോർജ്ജ്യാ അശൈകൃഭിദാവശാൽ ചരഘ്നാദ്ധ്യാനാ ദ്യുജീവാഹതാ സ്വീയഹരൊദ്ധൃതാ ദിനകൃതഃ ശങ്കുഃ സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

മേൽപ്രകാരം ഇഷ്ടനാഴികവിനാഴികകളെ പെരുക്കി കയററി വെച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഫുടത്തിൽ, മുൻപ് ഉണ്ടാക്കി വെച്ചിരിക്കുന്ന ചരം തുലാമേഷാദിക്കു തക്കവണ്ണം ധനർണ്ണമായി സംസ്കരിച്ച്, അതിൽ നിന്നും ഉളവാകുന്ന മഹാജ്യാവു കൊള്ളുക (വ.മെ.) ഈ കൊണ്ട മഹാജ്യാവ് എപ്പോഴും മേഷാദിയായിട്ടെ വരികയുള്ളൂ. ഈ ജ്യാവിൽ മുൻ ഉണ്ടാക്കിയ ചരം സംസ്കരിക്കണം. ഈ ചരം മേഷാദിയാണെങ്കിൽ ധനമായിട്ടും, തുലാദിയാണെങ്കിൽ ഋണമായിട്ടുമാണ് മഹാജ്യാവിൽ

സംസ്കരിക്കേണ്ടതു്. പിന്നെ ഈ ഛരസംസ്കൃതജ്യാവിനെ മുൻപ് ഉണ്ടാക്കിയ ദൃജ്യ കൊണ്ടു പെരുക്കി സ്വദേശഹാരകം * കൊണ്ടു ഹരിക്കേണം: അപ്പോൾ കിട്ടുന്ന ഫലം സൂര്യന്റെ ക്രമഛായക്കുള്ള 'മഹാശങ്കു' ആയി വരും. ഇവിടെ പറഞ്ഞ സ്വദേശഹാരകം ദേശം തോറും മാറി മാറി വരുന്നതാണു്.

൧൬൧

ഇനി ഈ മഹാശങ്കുകൊണ്ടു മഹാഛായ വരുത്തി പദഛായ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൧൫) തത്രിജ്യകാവൎഗ്ഗയൊൎവ്വിശ്ലേഷസ്യ പദാൽതൊ "ലയ"ഹതാഹാംകുദ്ധൃതാം ഛിപ്രഭേതി— ക്രമേണ അന്വയഃ.

ഇവിടെ ശങ്കു വേറെ വെച്ചു വൎഗ്ഗിച്ച്, ത്രിജ്യാവൎഗ്ഗമായ "ഗാനംകണ്ടപ്പെട്ടപ്പെട്ടാൽ" എന്നു നിലത്തിൽ വെച്ചു അതിൽ നിന്നു വാങ്ങി, ശേഷം മൂലിച്ചാൽ മഹാച്ഛായ വരും. പിന്നെ ആ മഹാഛായയെ അഷ്ടിച്ച "ലയം" എന്ന ൧൨ കൊണ്ടു പെരുക്കി മുൻപു വെച്ചിട്ടുള്ള ശംകുകൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ചാൽ വരുന്ന ഫലം ഇഷ്ടനാഴികക്കുള്ള അടിയാകുന്നു. ശേഷത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി ശങ്കുകൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചാൽ അംഗുലവും കിട്ടും.

൧൬൨

ഇനി വിപരീതച്ഛായ ഗണിക്കാൻ പറയുന്നു. ഇവിടെ ആദ്യം തന്നെ ഇഷ്ടപദച്ഛായയിങ്കലേക്കു ഉദയത്തിൽ നിന്നു ചെന്ന നാഴികയെ, അസ്തമനം വരേ ചെല്ലുവാനുള്ള നാഴികയെ അടിവാക്യം കൊണ്ടും മററും ഏകദേശം അറിഞ്ഞു, അവിടക്കു ആദിത്യനെ തൽകാലിച്ച്, ക്രമച്ഛായയിൽ

* സ്വദേശഹാരകം വരുത്താൻ ൧൯൭-ാം പാറ നോക്കുക.

പറഞ്ഞതുപോലെ ചരവും ദൃജ്യയും വരുത്തിവെക്കണം. പി ന്നിട്ടു ക്രിയ ചെയ്യുന്നു.

(൭൫) പലഭായാംഗുലവൎഗ്ഗതൊ "വനസുഖൈ"ൎയ്യുക്താൽ പദം ഭാ ശ്രുതിരിതി— ക്രമേണാന്വയഃ.

ഇഷ്ടമായ അടി വെച്ച് എട്ടിൽ പെരുക്കി, അംഗുലം ഉണ്ടെങ്കിൽ അതും കൂട്ടി വൎഗ്ഗിച്ച് അതിനേയും നരശംകുവായ ൧൨ അംഗുലത്തിൻെറ വൎഗ്ഗമായ "വനസുഖം" എന്ന സംഖ്യയേയും തമ്മിൽ കൂട്ടി മൂലിക്കുക. അപ്പോൾ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലിയാകുന്നു. ശിഷ്ടത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി വീണ്ടും മൂലിച്ച വിലിയും കൂടി ഉണ്ടാക്കണം. അതു ഇഷ്ടപദഛായയുടെ കൎണ്ണമാകുന്നു.

൧൧൬

ഇനി മഹാശങ്കു വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു:

(൭൫) ശങ്കു"ൎഗ്ഗീതസഹാസികഃ" ശ്രുതിഹൃത ഇതി— ശ്രുതിഹൃതഃ "ഗീതസഹാസികഃ" ശങ്കു രിത്യന്വയഃ. ഭവതീതി ശേഷഃ.

"ഗീതസഹാസികഃ" എന്നു നീളത്തിൽ വെച്ച് അതിനെ ഇപ്പോഴുണ്ടാക്കിയ ച്ഛായാകൎണ്ണംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വരുന്ന ഫലം ഇഷ്ടപദച്ഛായയുടെ മഹാശങ്കുവായി വരും.

൧൧൭

(൭൫) തസ്മാൽ സ്വാഹാരാഹതാൽ.

(൭൬) ദ്യുജ്യാപ്തേ ക്രമശശ്ചരം ധന മൃണം കൎയ്യാൽ തുലാജാദികമിതി— സ്വാഹാരാഹതാൽ തസ്മാൽ ദ്യുജ്യാപ്തേ ചരം ക്രമശഃ തുലാജാദികം ധനം ഋണം കൎയ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

അവിടെ ഇനി അവിശേഷം വേണ്ടി വന്നാൽ അപ്പോഴും ഈ ശങ്കുവിനു ഭേദമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു ഈ ശങ്കുവിനെ കളയാതെ ഒരേടത്തു വെച്ചേക്കുക. ആ ശങ്കുവിനെ കണ്ടുവെ

ച്ച് സ്വദേശഹാരകം കൊണ്ടു പെരുക്കിദ്യുജ്യകൊണ്ടു ഹരിക്കണം: കിട്ടുന്ന ഫലത്തിൽ ചരം സംസ്കരിക്കയും വേണം. ഇവിടെ ചരം മേഷാദിയാണെങ്കിൽ വാങ്ങുകയും, തുലാദിയാണെങ്കിൽ കൂട്ടുകയു മാണു താനും.

൧൩൭

(൭൩) തച്ചാപം വിപരീതസംസ്കൃതചരം ഗമ്യാ ഗതാ വാ സവ ഇതി—വിപരീതസംസ്കൃതചരം തച്ചാപം ഗമ്യാ ഗതാ വാ അസവ ഇത്യന്വയഃ. സ്യുരിതി ശേഷഃ.

ചരം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന ആ ഫലത്തെ ചാപിക്കണം: *ചാപിച്ചു കിട്ടിയ ഫലത്തിൽ ചരം മുൻപറഞ്ഞതിന്നു വിപരീതമായി സംസ്കരിച്ചു നാ-ൽ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം വിനാഴികയാകുന്നു. അവയെ നാ-ൽ കയററി നാഴികയും വരുത്തുക. ഗണിച്ചതു ഉച്ചക്കു മുൻപിലെക്കാണെങ്കിൽ അവ ഉദയം മുതൽ ഇഷ്ടപദച്ഛായാകാലത്തെക്കുള്ള ചെന്ന നാഴികവിനാഴികകളാണെന്നും, ഗണിച്ചതു ഉച്ചക്കു ശേഷമാണെങ്കിൽ ഇഷ്ടപദച്ഛായാകാലം മുതൽ സൂൎയ്യാസ്തമനത്തിന്നു ചെല്ലുവാനുള്ള നാഴികവിനാഴികകളാണെന്നും അറിയണം.

ഇങ്ങിനെ ഗണിച്ചു വന്ന നാഴികയും മുൽപ് ആദിത്യനെ തൽകാലിച്ച നാഴികയും തമ്മിൽ ഭേദമുണ്ടെങ്കിൽ ആദിത്യനെ അപ്പോൾ കിട്ടിയ നാഴികക്കു തൽക്കാലിക്കുകയും, അതിൽ നിന്നു ചരവും ദ്യുജ്യയും വരുത്തി മുൻവെച്ചിരിക്കുന്ന ശങ്കുവിനെ സ്വദേശഹാരകംകൊണ്ടു പെരുക്കി ഈ ദ്യുജ്യകൊണ്ടു ഹരിക്കുകയും, അപ്പോൾ കിട്ടിയ ഫലത്തിൽ ചരം സംസ്കരിച്ച് ചാപിച്ച് ചരം വിപരീതവും സംസ്കൂ

* ചാപിക്കുവാൻ ൧൱൧-ാം പാര നോക്കുക.

രിച്ച് ൬൦-ൽ ഹരിച്ച വിനാഴികയും, ൬൦—ൽ കയററി നാഴികയും ഉണ്ടാക്കുകയും വേണം: ഇങ്ങിനെ ക്രിയ ചെയ്തുണ്ടായ നാഴികയും, ആദിത്യനെ തൽകാലിച്ച നാഴികയും ഒത്തുവന്നാൽ ഇഷ്ടപടച്ഛായാനാഴിക സൂക്ഷ്മമായി വന്നതാം. സൂര്യന്റെ വിപരീതച്ഛായ ഗണിക്കുന്നതു ഇങ്ങിനേയാകുന്നു.

ഇനി മദ്ധ്യാഹ്നച്ഛായ, ഭുജാച്ഛായ, കോടിച്ഛായ, കോണച്ഛായ ഇങ്ങിനെ പല വിധവും ഛായാഗണിതമുണ്ട്. ഇവകളെക്കൊണ്ടു ഉപയോഗം വളരെ കുറവാകയാൽ അവയുടെ ക്രിയ ഇവിടെ പറയുന്നില്ല. അവയും ഈ പറഞ്ഞ ഗണിതപ്രകാരം തന്നെ ഗണിച്ചു വരുത്താവുന്നതുമാകുന്നു.

സൂര്യച്ഛായാഖണ്ഡം കഴിഞ്ഞു.

---

൯. സോമച്ഛായാഖണ്ഡം.

൧൩൧

ഇനി ചന്ദ്രന്റെ ക്രമച്ഛായ ഗണിക്കാൻ പറയുന്നു.

(൭൩) കാര്യാഃ സൂര്യശശാങ്കതുംഗഫണിന സ്തൽകാലജാഃ സായനാ ഇതി— സൂര്യശശാങ്കതുംഗഫണിനഃ തൽകാലജാഃ സായനാഃ കാര്യാ ഇത്യന്വയഃ സ്യുരിതി ശേഷഃ.

അവിടെ ഇഷ്ടദിവസം സൂര്യാസ്തമനസമയത്തേക്കു ആദിത്യനേയും, ചന്ദ്രനേയും, തുംഗനേയും, രാഹുവിനേയും ഒക്കകൊണ്ടു ഇലിയാദിയായി ഉണ്ടാക്കി, അവനാലും ഇഷ്ടസമയത്തേക്കു തൽക്കാലിച്ച്, നാലിലും ദൃഗയനം സംസ്കരിക്കണം.

൧൩൨

ഇനി ചന്ദ്രന്റെ 'വിക്ഷേപം' വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൩൩) പാതൊനസ്യ വിധൊ സ്തു ബാഹുജഫലം ക്ഷേപൊ ദശാം ശൊനിത മിതി-- പാതൊനസ്യ വിധൊഃ ബാഹുജഫലം തു ദശാംശൊനിതം ക്ഷേപഃ ഇത്യന്വയഃ സ്പഷ്ടമിതി ശെഷഃ

ചന്ദ്രനെ വേറെ വെച്ച് രാഹുവിനെ വാങ്ങി തുലാമേഷാദി അറിഞ്ഞു ഭുജക്ക "നരൊനന" എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള *ജ്യവു കൊള്ളണം. ഈ ജ്യവ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ പത്തിൽ ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം മറേറതിൻനിന്നു കളനനം. എന്നാൽ അതു ചന്ദ്രൻെറ 'വിക്ഷേപ' മായി വരും. ഈ "നരൊനപാ" ദിജ്യാവിൻെറ തുലാമേഷാദിയാണ വിക്ഷേപത്തിൻേറയും ദിക്ക എന്നറിയുകയും വേണം.

൩൪

ഇനി കാലലഗ്നം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൩൫) കൃതപാഷൾഭയുതെ രവാ വസുകലാഭേദം ചരം ചാംശകെ യൊജ്യാഃ ഷാംഗുണരാത്രിയാതഘടികാഃ കാലാഖ്യലഗ്നാപ്തയെ ഇതി— ഷൾഭയുതെ രവെഃ അസുകലാഭേദം ചരം ച കൃതപാ കാലാഖ്യലഗ്നാപ്തയെ ഷാംഗുണാരാത്രിയാതഘടികാഃ അംശകെ യൊജ്യാ ഇത്യന്വയഃ. സ്പഷ്ടമിതി ശെഷഃ.

ആദിത്യനെ വേറെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച്, രണ്ടിലും ആറു രാശി കൂട്ടി, ഒന്നിൽനിന്നു ചരവും പ്രാണകലാന്തരവും കൊണ്ടു് മററതിൽ സംസ്കരിക്കക: പിന്നെ ഇഷ്ടസമയത്തേക്ക രാച്ചെന്ന നാഴികവിനാഴികകളെ ആറിൽ പെരുക്കി വിനാഴികാസ്ഥാനത്തെ അറുപതിലും നാഴികാസ്ഥാനത്തെ മുപ്പതിലും കയററി, വിനാഴികസ്ഥാനം ഇലിയിൽ വരുമാറ് ചരപ്രാണകലാന്തരങ്ങൾസംസ്കരിച്ച ആദിത്യനിൽ കൂട്ടണം. എന്നാൽ അതു തൽകാലകാല ലഗ്നമായിട്ടു വരും. ഭുജക്ക കൊള്ളുന്ന ജ്യാക്കളൊക്കയും തുലാദി ധനവും മേഷാദി ഋണവു മാകുന്നു.

* നരൊനപാദിജ്യാവ് ൧൯൯-ാം പാരയിൽ കാണാം.

പ്രാണകലാന്തരം മാത്രം ഓജപദമാണെങ്കിൽ ഊനവും. യുഗ്മപദമാണെങ്കിൽ ധനവുമാകുന്നു. മുൻപ് ഉണ്ടാക്കിയ വിക്ഷേപവും ഈ കാലലഗ്നവും ഒരേടത്തു സൂക്ഷിച്ചു വെക്കുക.

൱൬൯

ഇനി "ദ്വിതീയസ്ഫുടചന്ദ്രനെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൭൭) ചന്ദ്രാദ്വിത്രിഭഗതോഽപി തപനം ത്യക്ത്വാ "നരൊനാദ്യാ"ദികം നിത്വാ തദ്വധ "സ്മരണാം"ശമുഡുപെ സ്വാർണ്ണം ദിഗൈക്യാന്തരാ ദിതി— ചന്ദ്രാൽ വിത്രിഭഗതഃ അപി തപനം ത്യക്ത്വാ "നരൊനാദ്യാ"ദികം നിത്വാ തദ്വധസ്മരണാംശം ദിഗൈക്യാന്തരാൽ ഉഡുപെ സ്വാർണ്ണം കുര്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

അവിടെ ചന്ദ്രനെ വേറേവെച്ച് ആദിത്യനെ വാങ്ങി ഭുജക്ക "നരൊനാദ്യാ"ദി ജ്യാവു കൊള്ളുക. പിന്നെ ത്രിഗ്രഹനേയും വേറേ വെച്ച് മൂന്ന രാശികളഞ്ഞു അതിൽ നിന്നും ആദിത്യനെവാങ്ങി "നരോനാദ്യാ"ദിജ്യാവു തന്നെ കൊള്ളുക: ആ കൊണ്ട രണ്ടു "നരോനാദ്യാ"ദിജ്യാക്കളേയും തമ്മിൽ പെരുക്കി "സ്മരണം" എന്ന ദവെ കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം ചന്ദ്രനിൽ സംസ്കരിക്കുകയും വേണം. "നരോനാദ്യാ"ദിജ്യാവുകൾ രണ്ടും ദിക്ക ഒന്നാണെങ്കിൽ ഹരിച്ച ഫലം ചന്ദ്രനിൽ കൂട്ടുകയും, ദിക്ക ഒന്നല്ലെങ്കിൽ ചന്ദ്രനിൽ നിന്നു കളയുകയുമാണ് വേണ്ടതെന്നും അറിയണം. ഈ സംസ്കാരവും കൂടി സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രനു "ദ്വിതീയസ്ഫുടചന്ദ്രൻ" എന്നു പേർ പറയും.

൱൭൦

ഇനി ദൃക്ഫലസംസ്കാരത്തെ പറയുന്നു.

(൭൮) ക്ഷേപോ വിത്രിഭചന്ദ്രദൊഃ ഫലഹതൊ "ഭൂരസത്തു" ഹൃൽ ദൃക്ഫലം ഇതി— വിത്രിഭചന്ദ്രദൊഃ ഫലഹതഃ "ഭൂരസത്തു"ഹൃൽ ക്ഷേപഃ ദൃക്ഫലം സ്യാൽ. ഇത്യന്വയഃ.

പിന്നെ ദ്വിതീയസ്ഫുടചന്ദ്രനെ വേറേ വെച്ച് മൂന്നു രാശി വാങ്ങി ഭുജക്കു "നരോനപാ"ദിജ്യാവു കൊണ്ടു, അതിനെ മുൻപ് ഉണ്ടാക്കിയ വിക്ഷേപം കൊണ്ടു പെരുക്കി "ഭൂസേതു" എന്ന നാമം കൊണ്ടു ഹരിക്കണം: കിട്ടിയ ഫലം "ദൃക്ഫലം" ആകുന്നു.

൧൭൭

(൭൨) കൃത്വാ തദ്ദളിതം വിധൌ തദപമക്ഷേപാനപിതൊനഃ സ്ഫുട ഇതി— തദ്ദളിതം വിധൌ കൃത്വാ തദപമക്ഷേപാനപിതൊനഃ സ്ഫുടഃ കാൎയ്യ ഇത്യന്വയഃ.

പിന്നെ ആ ദൃക്ഫലത്തിൽ പകുതി വേറെ വെച്ചു, ഒരു പകുതി ദ്വിതീയ ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ സംസ്കരിക്കുക. ദ്വിതീയചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ നിന്നു മുമ്പു കൊണ്ട "നരോനപാ"ദിജ്യാവിന്നും വിക്ഷേപത്തിന്നും ദിക്കു ഒന്നാണെങ്കിൽ ദൃക്ഫലം ദ്വിതീയസ്ഫുടചന്ദ്രനിൽ കൂട്ടുകയും, ഒന്നല്ലെങ്കിൽ കളയുകയുമാണ് വേണ്ടതു. പിന്നെ ഇങ്ങിനെ ദൃക്ഫലാൎദ്ധം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന ദ്വിതീയ സ്ഫുടചന്ദ്രനെ വേറെ വെച്ചു അതിന്റെ ഭുജക്കു അപമചാപം (ക്രാന്തി) കൊണ്ടു അതിൽ വിക്ഷേപം സംസ്കരിച്ചാൽ അപമചാപം സ്ഫുടമായ്വരും. ഇവിടെയും ഈ അപമചാപത്തിന്നും വിക്ഷേപത്തിന്നും ദിക്കു ഒന്നാണെങ്കിൽ തമ്മിൽ കൂട്ടുകയും, ഒന്നല്ലെങ്കിൽ അന്തരിക്കുകയും ആണു വേണ്ടത്. തമ്മിൽ അന്തരിക്കുമ്പോൾ വിക്ഷേപം അപമചാപത്തേക്കാൾ അധികമുണ്ടെങ്കിൽ വിക്ഷേപത്തിൽ നിന്നു അപമചാപം കളയുകയും, ശേഷമുള്ളതു "ക്രാന്തിചാപ"മാണെന്നു കല്പിച്ചു അതിന്റെ ദിക്കു ധരിച്ചു ഒടേതു കളയാതെ വെക്കുകയും വേണം.

൧൭൮

ഇനി ചരവും ദ്യുജ്യയും വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൧വ്യ) തദ്ഗോഃ കൊടിജചംഭനോദ്ധികമഹാജീവെ ചരദ്ദൃജ്ഞകെ ഇ തി— ക്രമെണ അന്വയഃ. സ്യാതാ മിതി ശെഷഃ.

പിന്നെ ഇതിന്നു മുമ്പിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം വിക്ഷേപം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന ക്രാന്തിചാപത്തിന്റെ ഇചികളെ വേറെ വെച്ച്, നാലും ഉണ്ടെങ്കിൽ നാലും കയററി, അതിൽ നിന്നു 'ലംബനാ ലിജ്യാവ * കൊണ്ടാൽ അതു ചരമായി വരു ന്നതാകുന്നു. അതിന്റെ ഋണധനം ക്രാന്തി ചാപത്തിന്റെ ഋണധനം പോലെ യെന്നറിയുകയും വേണം. പിന്നേയും സ്ഫുടക്രാന്തി ചാപത്തെ വെച്ച് അറുപതിലും മുപ്പതിലും കയ റി, അഉമൂന്നു രാശിയിൽ നിന്നു കളഞ്ഞു ശേഷമുള്ളതിൽ നി ന്നു മഹാജ്യാവു കൊണ്ടാൽ അതു 'ദൃജ്യ'യായും വരുന്നതാകു ന്നു. അതിന്നു ഋണധനം നോക്കുകയും വേണ്ട.

൧൩൪

ഇനി ഇൗ ചരത്തിനെ ഇഷ്ടദേശത്തേക്കാക്കുവാൻ പറ യുന്നു.

(൧വ്യ) സ്വാക്ഷവ്യംഗുലതാഡിത ശ്വംഗുണഃ സ്പഷ്ടോ "ലിപ്തീപെ." ധൃതഇതി—സ്വാക്ഷവ്യംഗുലതാഡിതഃ "ലിലിപൊ"ധൃതഃ ചരഗുണഃ സ്പഷ്ടഃ ഇത്യന്വയഃ സ്യാദിതി ശെഷഃ.

"ലംബനാലി" ജ്യാവ് ആഢത്തുക്ക ഉള്ളതാകകൊണ്ടു, മേ ൽപറഞ്ഞതുപോലെ വരുത്തിയ ചരത്തെ വെച്ച്, അവരവ രുടെ ദേശത്തേക്കുള്ള പലാംഗുലം കൊണ്ടു ഗുണിച്ചു് കൊണ്ടു പെരുക്കി "ലിലിപാറ" എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വരുന്ന ഫലം അവരവരുടെ ദേശത്തേക്കുള്ള ചരമായി വരും.

൧൩൫

ഇനി ശങ്കു വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

* ലംബനാലിജ്യാവ് ൮൮-ാം പേരയിൽ കാണാം.

(൩൧) ത്യക്തന്ത്യാ കൃതദൃക്ഫലം കൃതകലാപ്രാണാന്തരം കാലത സ്ഫുടോർജ്യാ ചരസംസ്കൃതാ ദിനഗുണഘ്നക്ഷുണ്ണാ സ്വഹാരോദ്ധൃതാ— ശംകരി തി— കൃതദൃക്ഫലം കൃതകലാപ്രാണാന്തരം ഇന്ദും കാലതഃ ത്യക്ത്വാ, തദ്ദോർജ്യാ ചരസംസ്കൃതാ ദിനഗുണഘ്നക്ഷുണ്ണാ സ്വഹാരോദ്ധൃതാ ശംകുരിത്യന്വയാത് സ്യാദിതി ശേഷഃ.

പിന്നെ ദൃക്ഫലാർദ്ധം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന ദ്വിതീയ സ്ഫുടചന്ദ്രനിൽ ദൃക്ഫലം പകുതി വെച്ചിരിക്കുന്നതും കൂടി സംസ്കരിച്ച്, ആ ചന്ദ്രനെ വേറേ വെച്ച പ്രാണകലാന്തരം (൨൨) വരുത്തി, അതു ആ ചന്ദ്രനിൽ തന്നെ ശോധനത്തിനു തക്കവണ്ണം സംസ്കരിക്കുക: ആ ചന്ദ്രനു 'സംസ്കൃതചന്ദ്രൻ' എന്നു പേർ. പിന്നെ ഈ സംസ്കൃതചന്ദ്രനെ മുമ്പേ ഉണ്ടാക്കിയ കാലലഗ്നത്തിൽ നിന്നും വാങ്ങി, തുലാമേഷാദിയും കർക്കിമകരാദിയും സൂക്ഷിച്ച്, ഉള്ള മഹാജ്യാവു (൨൩) കൊണ്ടു, അതിൽ മുമ്പേ ഉണ്ടാക്കി വെച്ചിരിക്കുന്ന ചരം സംസ്കരിക്കണം. ഈ മഹാജ്യാവിന്റെയും മുൻവരുത്തിയ ചരത്തിന്റെയും തുലാമേഷാദി ഒന്നാണെങ്കിൽ തമ്മിൽ കൂട്ടുകയും, ഒന്നല്ലെങ്കിൽ അന്തരിക്കുകയുമാണു വേണ്ടതു. പിന്നെ ചരസംസ്കൃതമായ മഹാജ്യാവിനെ ദ്യുജ്യകൊണ്ടു പെരുക്കി സ്വച്ഛേദഹാരകം കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വരുന്ന ഫലം ചന്ദ്രച്ഛായക്കുള്ള മഹാശങ്കുവായി വരുന്നതാകുന്നു.

൩൨

ഇനി ഈ മഹാശങ്കുകൊണ്ടു മഹാച്ഛായ വരുത്തി; അതുകൊണ്ടു അടി വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൩൨) ത്രിഭജീവയോഃ കൃതിഭിദാമൂലാൽ ലോകാഹതിഃ. ശീതാംശോഃ പദഭാ ചതുർഗ്ഗുണിത ഗത്യംശോനശംകൂദ്ധൃതേതി— ത്രിഭജീവയോഃ കൃതിഭിദാമൂലാൽ ലോകാഹതിഃ ചതുർഗ്ഗുണിതഗത്യംശോനശംകൂദ്ധൃതാ ശീതാംശോഃ പദഭാ ഇത്യന്വയഃ. സ്യാദിതി ശേഷഃ.

പിന്നെ ശംകുവിനെ വേറേ വെച്ചു വൎഗ്ഗിച്ച് അതിനെ ത്രിജ്യാവൎഗ്ഗമായ "ഗാനം കന്ദപ്പദപ്പുകൽ" എന്നതിൽ നിന്നു വാങ്ങി, ശേഷത്തെ മൂലിച്ചാൽ ചന്ദ്രന്റെ മഹാച്ഛായ വരും. അതിനെ അൎദ്ധിച്ച് ൧൨ കൊണ്ടു പെരുക്കുക: പിന്നെ ചന്ദ്രഗതി ഇലിയും തീയതിയുമായി വെച്ച്, രണ്ടു സ്ഥാനത്തേയും നാലിൽ പെരുക്കി ഇലി ൩൦-ൽ കയററി, അൎദ്ധാധിക്യമുണ്ടെങ്കിൽ ഒന്നും കൂടി തീയതിയിൽ കൂട്ടി ആ തീയതിയെ മഹാശംകുവിൽ നിന്നും കളഞ്ഞ ശേഷംകൊണ്ടു മുമ്പു ൧൨-ൽ പെരുക്കി വെച്ചതിനെ ഹരിച്ചാൽ വരുന്ന ഫലം ഇഷ്ടകാലത്തെ ക്കുള്ള ചന്ദ്രച്ഛായയുടെ അടിയായി വരുന്നതാകുന്നു. ശേഷത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി മേൽപറഞ്ഞ ഹാരകം കൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം അംഗുലവുമാകുന്നു.

൧൬൯

ഇനി ച്ഛായ കാണുന്നതോ കാണാത്തതോ എന്നും, ചന്ദ്രൻ ഉച്ചക്കു മുമ്പോ പിമ്പോ എന്നും അറിയാൻ പറയുന്നു.

(ശ്ലോ) ശംകുഃ സോയ മജാദിഗോ യദി ശശീ ദൃശ്യാൎദ്ധഗോ നാന്യഥേത—സോയം ശംകുഃ അജാദിഗഃ യദി ശശീ ദൃശ്യാൎദ്ധഗഃ, അന്യഥാ ന ഇന്ദുനചയഃ സ്യാദിതി ശേഷഃ.

അവിടെ ശംകു വരുത്തുവാൻ കാലലഗ്നത്തിൽ നിന്നു സംസ്കൃതചന്ദ്രനെ വാങ്ങിയാൽ ശേഷം മിക്കു മേഷാദിയാണെങ്കിൽ അപ്പോൾ ഗണിക്കുന്ന നേരത്തു ച്ഛായ കാണുമെന്നും, തുലാദിയാണെങ്കിൽ കാണുകയില്ലെന്നും താല്പൎയ്യം.

൧൭൦

(ശ്ലോ) ശങ്കോഃ കൎക്കിമൃഗാദിത സ്സ്വപരപൂൎവ്വാൎദ്ധോപഗ സ്സോമാ ഇതി— ക്രമേണാനായഃ. ഭവേദിതി ശേഷഃ.

കാലലഗ്നത്തിൽ നിന്നു ചന്ദ്രനെ വാങ്ങിയാൽ ശേഷത്തിന്റെ മിക്കു മകരാദിയാണെങ്കിൽ ചന്ദ്രൻ ഉച്ചക്കു മുമ്പേ

യാണെന്നും, കക്ക്യാദിയാണെങ്കിൽ ഉച്ചതിരിഞ്ഞുവെന്നും അറിയുക, ചന്ദ്രന്റെ ക്രമഛായ ഗണിക്കുക ഇങ്ങിനെയാകുന്നു.

൧൭൭

ഇനി ചന്ദ്രന്റെ വിപരീതച്ഛായ ഗണിക്കാൻ പറയുന്നു. ഇവിടെ ഇത്ര അടിയാകുമ്പോഴക്ക ഇത്ര നാഴികയായി എന്നു ആദ്യം ഉപഹരിക്കേണ്ടതാകകൊണ്ടു ഉപഹരിപ്പാൻ ആദ്യം പറയുന്നു.

(വ്യം) സൂൎയ്യാസ്തമയൈക്യഭോഗാ നിജമ മിതി ഗുണാ നാഗരക്താ ഇതി— ക്രമേണ അന്വയഃ. സ്വൂരിതി ശേഷഃ.

ഇവിടെ ഇഷ്ടദിവസത്തെ അസ്തമനത്തിന്നു സൂൎയ്യന്റെ സ്ഫുടം ദൃക്കകൊണ്ടുണ്ടാക്കി, അന്നത്തെ പക്കം എരട്ടിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന സംഖ്യയോളമുള്ള നാഴികകൊണ്ടു അതിനെ സൂൎയ്യാസ്തമനത്തിങ്കൽ നിന്നു മേൽപട്ടു തൽക്കാലിക്കുകയും, ആദിത്യനിൽ നാ രാശി കൂട്ടി ആദിത്യന്റെ അസ്തമനാൽ പരം വരുത്തുകയും വേണം.

൧൭൮

(വ്യം) തഥൈന്ദോ ഭൂക്താംശാ ഇതി— ക്രമേണാന്വയഃ.

മേൽപറഞ്ഞപ്രകാരം തന്നെ സൂൎയ്യാസ്തമനത്തിങ്കലേക്ക ചന്ദ്രസ്ഫുടവും ദൃക്കകൊണ്ടുണ്ടാക്കി അന്നത്തെ പക്കം എരട്ടിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന നാഴികകൊണ്ട മേല്പട്ടു (ചന്ദ്രോദയത്തിങ്കലേക്ക) തൽക്കാലിച്ച, അതിൽനിന്നു ചന്ദ്രന്റെ ഉദയാൽപൂൎവ്വവും വരുത്തണമെന്നൎത്ഥം.

൧൭൯

(വ്യം) മദ്ധ്യഭാനാം മിതി രപി സഹിതെ ഷൾപഞ്ച ഭാനാഡികാഃ സപ്ത മിതി— ക്രമേണാന്വയഃ

ഇങ്ങിനെ ആദിത്യന്റെ അസ്തമനാൽ പരവും, ചന്ദ്രന്റെ ഉദയാൽപൂൎവ്വവുമുള്ള നാഴികകൾ വരുത്തി അവതമ്മി

ൽ കൂട്ടി ആ രണ്ടു രാശികളുടെ ഇടയിലുള്ള രാശിപ്രമാണനാഴികകളും അതിൽ കൂട്ടിയാൽ അതു ആദിത്യാസ്തമനത്തിൽ നിന്നു ചന്ദ്രൻ ഉദിക്കുമ്പോഴെക്കുള്ള രാച്ചെന്ന നാഴികകളായിട്ടു വരും. അവിടെ ഈ നാഴികകൾക്കു സൂക്ഷ്മത പോരായ്മയുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു ആ ചന്ദ്രോദയനാഴികക്കു ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരെ തൽകാലിച്ച് പിന്നേയും സൂൎയ്യാസ്തമനാൽ പരവും, ചന്ദ്രോദയാൽ പൂൎവ്വവും വരുത്തി എടക്കുള്ള രാശിപ്രമാണനാഴികകളും കൂട്ടണം. അപ്പോഴും അതു മുമ്പേ വന്ന നാഴികകളോടു ഒത്തു വന്നില്ലെങ്കിൽ, തൽക്കാലിച്ച നാഴികകളും ചന്ദ്രോദയനാഴികകളും ഒത്തു വരുന്നതു വരെ വീണ്ടും ഇങ്ങിനെ ക്രിയ ചെയ്യണം, അതു രണ്ടും ഒത്തുവന്നാൽ ചന്ദ്രോദയസമയത്തേക്കുള്ള രാച്ചെന്ന നാഴിക സൂക്ഷ്മമായിരിക്കുന്നതാകുന്നു. അവിടെ കറുത്തപക്ഷത്തിൽ ചന്ദ്രൻ ഉച്ചയാകും മുമ്പേയുള്ള ക്രിയയാണു ആദ്യം പറയുന്നതു്. അവിടെ ചന്ദ്രൻ നിൽക്കുന്ന രാശിമാസത്തിലെ ആദിത്യൻെറ അടിവാക്യംകൊണ്ട് ചന്ദ്രനുദിക്കുമ്പോൾ തുടങ്ങീട്ട് ഇഷ്ടപദച്ഛായയിങ്കലേക്കു ചെന്ന നാഴികകളെ ഏകദേശം അറിഞ്ഞ്, ആ നാഴികകളെ ചന്ദ്രോദയകാലനാഴികകളിൽ കൂട്ടിയാൽ ആദിത്യാസ്തമനത്തിങ്കൽനിന്ന ഇഷ്ടപദഛായാകാലത്തേക്കു രാച്ചെന്ന നാഴികകൾ വരുന്നതാണ്. അവിടെ കറുത്ത പക്ഷത്തിൽ ചന്ദ്രോദയവും ആദിത്യാസ്തമനവും ഒരു രാശിയിൽ തന്നേയാകുന്നു വെങ്കിൽ ആദിത്യൻെറ അസ്തമനാൽപരം വരുത്തി അതിൽ നിന്നു ചന്ദ്രൻെറ ഉദയാൻപരം വാങ്ങിയാൽ ശേഷിച്ചതു ചന്ദ്രോദയകാലനാഴികകളായി വരുമെന്നറിക.

൧൮൦

വെളുത്ത പക്ഷത്തിൽ ചന്ദ്രൻ ഉച്ചയാകുംമുമ്പെ ഉള്ള ക്രിയ ഇനിയത്തെ പാരയിൽ പറയുന്നതാണ്. ചന്ദ്രൻ

ഉച്ചതിരിഞ്ഞാലത്തെ ക്രിയ രണ്ടു പക്ഷത്തിലും ഒരുപോലെ ആകകൊണ്ടു അതിനേയാണു ഇവിടെ പറയുന്നതു്.

(വ്യ.) ശോധ്യാഃ പ്രത്യക്കപാലെ വിധു ഗ്രഹ തു സംസ്കാരഭ ഇതി— പ്രത്യക്കപാലെ ശോധ്യഃ, ഇഹ തു വിധുഃ സംസ്കാരഭ ഇത്യന്വയഃ. സ്യാദിതി ശേഷഃ.

ചന്ദ്രന്റെ ഉച്ചക്കു മുമ്പേയുള്ള കാലത്തിന്നു 'പ്രാക്കപാല'മെന്നും, ഉച്ചതിരിഞ്ഞാലുള്ള കാലത്തിന്നു 'പ്രത്യക്കപാല'മെന്നും പേരാകുന്നു. അവിടെ രണ്ടു പക്ഷത്തിലും ചന്ദ്രൻ ഉച്ചതിരിഞ്ഞാൽ ചന്ദ്രനിൽ കൂടി ആറു രാശി കൂട്ടണം. ചന്ദ്രനിൽ ആറു രാശി കൂട്ടുമ്പോൾ വരുന്നതു രണ്ടു പക്ഷത്തിലും ചന്ദ്രൻ അസ്തമിക്കുന്ന രാശിയാണല്ലൊ. അതുകൊണ്ടു ഇവിടെ ചന്ദ്രന്റെ അസ്തമനാൽ പൂർവ്വത്തെ വരുത്തേണമെന്നു മാത്രം വ്യത്യാസമുണ്ടു്. മറ്റെല്ലാം മുൻ പറഞ്ഞതുപോലെത്തന്നേയാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ ആദിത്യാസ്തമനാൽ പരവും, ചന്ദ്രാസ്തമനാൽ പൂർവ്വവും, അതിനിടക്കുള്ള രാശിപ്രമാണനാഴികകളും തമ്മിൽ കൂട്ടിയാൽ വരുന്ന നാഴികയിൽനിന്നു ഇഷ്ടപദച്ഛായാനാഴികകളെ വാങ്ങിയാൽ, ശേഷം ഇഷ്ട പദത്തിങ്കലേക്കു രാച്ചെന്ന നാഴികകളായി വരുന്നതാകുന്നു. അവിടെ കറുത്ത പക്ഷത്തിൽ പാതിക്കപ്പുറം ചന്ദ്രൻ ഉച്ചതിരിഞ്ഞിട്ടുള്ള ച്ഛായ പിറന്നാൾ സൂർയ്യോദയത്തിന്നു ശേഷമാണല്ലൊ വരിക. പാതിക്കുമുമ്പെ ചന്ദ്രൻ ഉച്ചതിരിഞ്ഞിട്ടുള്ള ച്ഛായക്കു ചന്ദ്രാസ്തമനം വരുത്തേണ്ടിവരികകൊണ്ടും, ചന്ദ്രാസ്തമനം പിറന്നാൾ സൂർയ്യോദയത്തിന്നു ശേഷമാകകൊണ്ടും അവിടെ പിറന്നാൾ ആദിത്യോദയത്തിന്നു ചന്ദ്രാദിത്യന്മാരെ ഉണ്ടാക്കി അന്നത്തെ പക്കം ഇരട്ടിച്ച നാഴികകൊണ്ടു രണ്ടിനേയും മേൽപട്ടു (ചന്ദ്രാസ്തമനത്തിങ്കലേക്കു്) തൽക്കാലിച്ചു്, ചന്ദ്രനിൽ മാത്രം ആറു രാശികൂട്ടി, ആദിത്യന്റെ ഉദയാൽപരവും ചന്ദ്ര

ന്റെ അസ്തമനാൽ പൂൎവ്വവും അതിനിടക്കുള്ള രാശിപ്രമാണ നാഴികകളും ഇവ ഒക്കെയും തമ്മിൽ കൂട്ടിയാൽ സൂൎയ്യോദയത്തിങ്കൽനിന്നു ചന്ദ്രാസ്തമനത്തിങ്കലേക്കു പുലൎന്ന നാഴികകളായിവരും. പിന്നെ അതിനെ മുമ്പു പറഞ്ഞതുപോലെ അവിശേഷം വരുത്തിയാൽ സൂക്ഷ്മമാകയും ചെയ്യും. പിന്നെ, ആ നാഴികകളിൽ പൂൎവ്വരാത്രിപ്രമാണനാഴികകളേയും കൂട്ടി, അതിൽനിന്നു ഇഷ്ടപദച്ഛായാനാഴികകളെ വാങ്ങിയാൽ ശേഷിച്ചതു ആദിത്യാസ്തമനത്തിങ്കൽ നിന്നു ഇഷ്ടപദച്ഛായാകാലത്തേക്കു രാച്ചെന്ന നാഴികകളായി വരും. അവിടെ ചന്ദ്രാസ്തമനവും സൂൎയ്യോദയവും ഒരു രാശിയിലാകുമ്പോൾ ആദിത്യോദയത്തിന്നു മുമ്പാണു ചന്ദ്രാസ്തമനമെങ്കിൽ വൈഷമ്യമില്ലല്ലൊ. സൂൎയ്യോദയത്തിന്നു ശേഷമാണെങ്കിൽ അവിടെ ചന്ദ്രന്റെ അസ്തമനാൽ പൂൎവ്വം വരുത്തി, അതിൽനിന്നു സൂൎയ്യന്റെ ഉദയാൽ പൂൎവ്വം വാങ്ങിയാൽ ശേഷം ചന്ദ്രോദയത്തിങ്കലേക്കു പുലൎന്ന നാഴികകളായിവരും. അതിൽ പൂൎവ്വരാത്രിപ്രമാണവും കൂട്ടിക്കൊൾക. പിന്നെ കറുത്തപക്ഷത്തിൽ ചന്ദ്രോദയത്തിന്നും സൂൎയ്യോദയത്തിന്നും രാശി ഒന്നായി വരുമ്പോൾ ചന്ദ്രനെ കാണാമെങ്കിലും ഛായ കാണ്മാനുണ്ടാകയില്ലെന്നും അറിയുക. ഇങ്ങിനെയാണു രണ്ടു പക്ഷത്തിലും ചന്ദ്രൻ ഉച്ചതിരിഞ്ഞിട്ടുള്ള ക്രിയ.

൧൨൪

ഇനി വെളുത്ത പക്ഷത്തിൽ ചന്ദ്രൻ ഉച്ചയാകും മുമ്പുള്ള ക്രിയ പറയുന്നു.

(൨൪) അഹഃപക്ഷേ ത്വജൈൽപ്രാക്. ചന്ദ്രേഷ്ട്യാംശാദിഷാംഭോനചിതരവിഗതഭാഗാന്തമാഭാഘടിത്യ ഇതി— അഹഃപക്ഷേ പ്രാക് ചന്ദ്രേഷ്ട്യാംശാദിഷാംഭോനചിതരവിഗതഭാഗാന്താം അഭാഘടിത്യ ത്വജ ദിത്യനായഃ.

അവിടെ ആദിത്യാസ്തമയത്തിങ്കലേക്ക തന്നെ ചന്ദ്രാദിത്യന്മാരെ ഉണ്ടാക്കി, അന്നത്തെ പക്കം ഇരട്ടിച്ചു വന്ന നാഴികകളെ മുപ്പതു നാഴികകളിൽ നിന്നു വാങ്ങി ശേഷമുള്ള നാഴികകൊണ്ടു രണ്ടിനേയും ആദിത്യാസ്തമനത്തിങ്കൽ നിന്നു കിഴപ്പെട്ടു തൽക്കാലിച്ച്, ആദിത്യനുമാത്രം ആറു രാശി കൂട്ടി, ആദിത്യന്റെ അസ്തമനാൽ പൂർവ്വവും ചന്ദ്രന്റെ ഉദയാൽ പരവും വരുത്തി, അതിനിടയിലുള്ള രാശിപ്രമാണനാഴികകളും തമ്മിൽ കൂട്ടിയാൽ അതു ആദിത്യാസ്തമനത്തിങ്കൽനിന്നു ചുവട്ടിലെക്കുള്ള ചന്ദ്രോദയനാഴികകളായി വരും. ആ നാഴികകളേയും മുമ്പു പറഞ്ഞതുപോലെ അവിശേഷം വരുത്തി സൂക്ഷ്മമാക്കുക. പിന്നെ, ആ നാഴികകളെ ഇഷ്ടപദഛായാനാഴികകളിൽനിന്നു വാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ളതു ആദിത്യാസ്തമനത്തിങ്കൽനിന്നു ഇഷ്ടപദത്തിങ്കലേക്ക രാച്ചെന്ന നാഴികകളായി വരുന്നതാകുന്നു. പിന്നെ പൂർവ്വപക്ഷത്തിൽ ചന്ദ്രോദയത്തിന്നും സൂര്യാസ്തമനത്തിന്നും രാശി ഒന്നായി വരുമ്പോൾ ചന്ദ്രന്റെ ഉദയാൽപരം വരുത്തി, അതിൽനിന്നു ആദിത്യന്റെ അസ്തമനാൽപരം വാങ്ങി ശേഷമുള്ളതിനെ ഇഷ്ടപദഛായാനാഴികകളിൽ നിന്നു വാങ്ങണമെന്നു മാത്രം വ്യത്യാസമുണ്ടു. അവിടെ വെളുത്ത പക്ഷത്തിൽ ചന്ദ്രാസ്തമനത്തിന്നും സൂര്യാസ്തമനത്തിന്നും രാശി ഒന്നായി വരുമ്പോൾ ചന്ദ്രനെ കാണാമെങ്കിലും ഛായ കാണുകയില്ലെന്നറിക. ഇങ്ങിനെയാണ ഇഷ്ടപദത്തിങ്കലേക്ക രാച്ചെന്ന നാഴികകളെ ഉണ്ടാക്കുന്ന ക്രിയ. ഇവിടെ 'നാഴിക' എന്നു പറഞ്ഞ ദിക്കിലെല്ലാം വിനാഴികകളെ കൂടി ഉണ്ടാക്കുകയും വേണം.

൧൮൨

ഇനി ചന്ദ്രന്റെ വിപരീതച്ഛായ ഗണിക്കുവാനുള്ള ക്രിയ പറയുന്നു.

(൨൧) വ്യസ്തേ ഗ്രഹിതകാലതസ്തുഹിനഗോഃ ക്ഷേപാദിനിന്യോപാക്രമാൽ കസ്യാൻ ഷൾഭമുഖൈ രവാ വസുകലാഭേദം ചരാസൂനപി ഇതി—.
വ്യസ്തേ ഗ്രാഹിതകാലതഃ ഉക്തവൽ തുഹിനഗോഃ ക്ഷേപാദി നീത്വാ ഷൾഭമുഖൈ രവൌ അസുകലാഭേദാ ചരാസൂൻ അപി കസ്യാൻ ഇത്യന്വയഃ.

അവിടെ മുമ്പു പറഞ്ഞപ്രകാരം ഇഷ്ടപക്ഷത്തിങ്കലേക്ക രാച്ചെന്ന നാഴികകളെ ഉപഹിച്ച തൽകാലത്തിങ്കലേക്ക ക്രമച്ഛായക്ക പറഞ്ഞപോലെ ചന്ദ്രാദിത്യതുംഗരാഹുക്കളെ ഉണ്ടാക്കി, കാലലഗ്നവും വിക്ഷേപവും ദ്വിതീയസ്ഫുടചന്ദ്രനും ദൃക്ഫലവും ക്രാന്തിചാപവും ചരവും ദ്യുജ്യയും സാംസ്കൃത ചന്ദ്രനും വരുത്തണമെന്നത്ഥം. അവിടെ കാലലഗ്നം വരുത്തുമ്പോൾ ഇഷ്ടനാഴികകളെ ആറിൽ പെരുക്കി കൂട്ടേണ്ടതില്ല എന്നു ഭേദമുണ്ടു്. മറെറല്ലാം മുൻ ക്രമച്ഛായക്ക പറഞ്ഞു പോലെതന്നേയുമാകുന്നു.

൧൨൯

ഇനി ച്ഛായാകൎണ്ണം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൨) പരായാംഗുലവൎഗ്ഗതോ "ഘനസുഖൈ"ര്യുക്താൽപദാംശീതഗോഃ ഗത്യംശം "നരകാ" "ഹതം" "ബലം"ഏതം യുക്തന്ത്വധോ ഭശ്രുതിരിതി- "ഘനസുഖൈഃ" യുക്താൽ പരായാംഗുലവൎഗ്ഗാഃ പദം ശീതഗോഃ ഗത്യംശം "നരകാ"ഹതം "ബലം"ഏതം തു അധഃ യുക്തം ഭശ്രുതിഃ ഇത്യന്വയഃ.

അവിടെ ആദിത്യന്റെ വിപരീതച്ഛായക്ക പറഞ്ഞതുപോലെ ഇഷ്ടമായ അടിഎട്ടിൽ പെരുക്കി അംഗുലമുണ്ടെങ്കിൽ അതും കൂട്ടി വൎഗ്ഗിച്ച് അതിൽ "ഘനസുഖം" എന്നും കൂട കൂട്ടി മൂലിച്ച് ചോട്ട കൂടി ഉണ്ടാക്കിയാൽ അതു ഇലിയും വിലിയുമായി വരും. പിന്നെ ചന്ദ്രന്റെ തൽകാലഗതി വെച്ച് അതിന്റെ തിയതി നാഠ-ൽ ഇറക്കി ഇലിയിൽ കൂട്ടി എട്ടിച്ച "ബലം"കൊണ്ടു ഹരിച്ചുവന്ന ഫലം മുമ്പു മൂലിച്ച

വെച്ചതിൻെറ വിലിയിൽ കൂട്ടിയാൽ അതു ച്ഛായാകൎണ്ണമായി വരുന്നതാകുന്നു.

൧൫൪

ഇനി ശങ്കു വരുത്തുവാനാണ പറയുന്നതു.

(വ്യാ) ശങ്കു"ഗീതസഹാസികഃ" ശ്രുതി ഏതൊ "വെന"ഷ്ണശത്യാംശകൈ യ്യുക്ത ഇതി— ശ്രുതിഘ്നഃ "ഗീതസഹാസികഃ" "വെന"ഷ്ണശത്യംശകൈഃ യുക്തഃ ശങ്കുഃ സ്യാ ദിത്യന്വയഃ.

പിന്നെ "ഗീതസഹാസിക" എന്ന നീളത്തിൽ വെച്ച് മേൽപറഞ്ഞ ച്ഛായാകൎണ്ണംകൊണ്ടു ഹരിച്ചു വന്ന ഫലത്തിൽ ചന്ദ്രൻെറ തൽകാലഗതി വെച്ച ഇലിയാക്കി ൧൭–ൽ ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലവും കൂടി കൂട്ടിയാൽ അതു ശങ്കുവായി വരുന്നതാകുന്നു. അവിടെ അവിശേഷിക്കുമ്പോഴും ഈ ശങ്കുവന്നു ഭേദമില്ലായ്കകൊണ്ടു ശങ്കു കളയാതെ ഒരേടത്തു വെക്കുകയും ചെയ്യാം.

൧൫൫

(വ്യാ) തം നിജദെശഹാരഘ്നിതം കൊട്യാ പമസ്യാഹരെൽ ഇതി— നിജദെശഹാരഘ്നിതം തം അപമസ്യ കൊട്യാ ആഹരേൽ ഇത്യന്വയഃ.

പിന്നെ ശങ്കുവിനെ വേറെ വെച്ച സ്വദേശഹാരകം കൊണ്ടു പെരുക്കി ദൃഗ്ജ്യാ * കൊണ്ടു ഹരിക്കണമെന്നൎത്ഥം.

൧൫൬

(വ്യാ) തത്രാപ്തം ചരസാംസ്കൃതം കൃതധനുഃ പ്രത്യക്കപാലെ ഉതൽ ഷൾഭൊനം കൃതഭക്ഫലെ കൃതകലാപ്രാണാന്തരെ സ്വാ വിധാവിതി— തത്ര ആപ്തം ചരസാംസ്കൃതം കൃതധനുഃ തൽ പ്രത്യക്കപാലെ, ഉ ഷൾഭൊനം കൃതഭക്ഫലെ കൃതകലാപ്രാണാന്തരെ വിധൌ സ്വം ഇത്യന്വയഃ.

---

* ദൃഗ്ജ്യാ വരുന്നാൽ ൧൩൪-ാംപദ്യത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു

പിന്നെ ദൃൿജ്യകൊണ്ടു ഹരിച്ചു വന്ന ഫലത്തിൽ ചരം തു ലാമേഷാദി ധനൎണ്ണമായി സംസ്കരിച്ച്, അതിനെ ചാപിക്കു കയും, * പിന്നെ അതിനെ മുമ്പുണ്ടാക്കിയ സംസ്കൃതചന്ദ്ര നിൽ കൂട്ടുകയും വേണം. അവിടെ രണ്ടു പക്ഷത്തിലായാലും ചന്ദ്രൻ ഉച്ച തിരിഞ്ഞിട്ടുള്ള ഛായയാകുമ്പോൾ ഈ ചാപത്തെ കയററി ആറു രാശിയിൽ നിന്നു വാങ്ങി ശേഷമുള്ളതു സംസ് കൃതചന്ദ്രനിൽ കൂട്ടണമെന്നു ഭേദവുമുണ്ടു്.

൱൮൭

(വൃ) തസ്മാ ദസ്തകകാലലഗ്നരഹിതാൽ നാഡ്യഃ ഷഡാപ്താംശകാ ഇതി— അസ്തകകാലലഗ്നരഹിതാൽ തസ്മാൽ ഷഡാപ്താംശകാഃ നാഡ്യ ഇത്യ ന്വയഃ സ്യുരിതി ശേഷഃ.

ചാപം കൂട്ടിയിരിക്കുന്ന ആ സംസ്കൃതചന്ദ്രനിൽ നി ന്നു മുമ്പുണ്ടാക്കിയ അസ്തമനകാലലഗ്നത്തെ വാങ്ങി ശേഷം രാശി ഉണ്ടെങ്കിൽ ഉള്ള രാശികളെ ൩൦-ൽ ഇറക്കി തീയ തിയാക്കി, ആ തീയതിയെ ആറിൽ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം നാഴികകളായി വരും. ശേഷം തീയതിയുണ്ടെങ്കിൽ ഇലി യാക്കി ആറു കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചാൽ വിനാഴികകളും വ രുന്നതാകുന്നു.

൱൮൮

(വൃ) നാഡീഭേദസുഖാംശയുക്തരഹിതാ സ്വല്പേ ധികേ ഭ്യൂഹ തെ ഇതി— അഭ്യൂഹിതെ അല്പെ അധികെ സതി തു നാഡീഭേദസുഖാംശയു ക്തരഹിതാഃ ഇത്യന്വയഃ.

പിന്നെ ഈ വന്ന നാഴികകളേയും മുമ്പു ഊഹിച്ച നാഴികകളേയും തമ്മിൽ അന്തരിച്ചാൽ ശേഷം നാഴികയു ണ്ടെങ്കിൽ അതിനെക്കൂടി വിനാഴികയാക്കി ഇരുപത്തേഴുകൊ ണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം ഇപ്പോൾ ഉണ്ടായ നാഴികയുടെ

* ചാപിപ്പാൻ ൨൮൮-ാംപാര നോക്കുക.

വിനാഴികയിൽ സംസ്കരിക്കേണം. ഊഹിച്ച നാഴികകൾ (ഇപ്പോൾ ഉണ്ടായ നാഴികയേക്കാൾ) കുറയുമെങ്കിൽ (ഇപ്പോഴുണ്ടായ നാഴികയിൽ) കൂട്ടുകയും, അധികമുണ്ടെങ്കിൽ കളയുകയുമാണ വേണ്ടതു. ഇങ്ങിനെ സംസ്കരിച്ചാൽ വരുന്ന നാഴികകളും ഊഹിച്ച നാഴികകളും സമമായി വന്നുവെങ്കിൽ ആ നാഴികകൾ തന്നെ ഇഷ്ടപദച്ഛായാകാലത്തേക്ക രാച്ചെന്ന നാഴികകൾ സൂക്ഷ്മങ്ങളായി എന്നറിക. അവിടെ ഇപ്പോൾ വന്ന നാഴികകളും മുമ്പു ഊഹിച്ച നാഴികകളും തമ്മിൽ ഭേദമുണ്ടെങ്കിൽ ഇപ്പോൾ വന്ന നാഴികക്ക ആദിത്യചന്ദ്രരാഹുക്കളെ തൽക്കാലിച്ച്, വിക്ഷേപം തുടങ്ങി സംസ്കൃതചന്ദ്രനോളം വരുത്തി, മുമ്പേ വെച്ചിരിക്കുന്ന ശങ്കുവിനെ വേറെ വെച്ച്, സ്വദേശഹാരകംകൊണ്ടു പെരുക്കുക തുടങ്ങി ആറിൽ ഹരിച്ച നാഴിക ഉണ്ടാവോളം ക്രിയ ചെയ്ക. പിന്നേയും ആ നാഴികകളും അപ്പോൾ തൽക്കാലിച്ച നാഴികകളും തമ്മിൽ ഭേദമുണ്ടെങ്കിൽ, ആദിത്യൻ, ചന്ദ്രൻ, ഉച്ചൻ, രാഹു ഇവർ നാലിനേയും അപ്പോൾ വന്ന നാഴികക്ക തൽക്കാലിച്ച് പിന്നേയും വിക്ഷേപാദി നാഴികാന്തം വരുത്തുക. ഇങ്ങിനെ ക്രിയചെയ്ത് സൂൎയ്യാദിഗ്രഹങ്ങളെ തൽക്കാലിച്ച നാഴികവിനാഴികകളും, ക്രിയ ചെയ്തുവന്ന നാഴികവിനാഴികകളും സമമായി വന്നാൽ അപ്പോൾ വന്ന നാഴികവിനാഴികകൾ സൂക്ഷ്മങ്ങളായി എന്നറിക. ഇങ്ങിനെ അവിശേഷിച്ച നാഴികകളും വിനാഴികകളും സൂക്ഷ്മങ്ങളായി വന്നാൽ ആദിത്യാസ്തമനത്തിങ്കൽ നിന്നു ഇഷ്ടപദഛായാകാലത്തേക്ക അത്ര നാഴികയും വിനാഴികയും രാച്ചെന്നുവെന്നു സൂക്ഷ്മമാകുമെന്നറിക. ചന്ദ്രന്റെ വിപരീതഛായയുടെ ക്രിയ ഇങ്ങിനേയാകുന്നു.

സോമച്ഛായാഖണ്ഡം കഴിഞ്ഞു.

൧൦. ശൃംഗോന്നതിഖണ്ഡം.

൧൭൯

ഇനി ശൃംഗോന്നതി ഗണിക്കാനാണു പറയുന്നത്. അവിടെ ചന്ദ്രന്റെ ശൃംഗങ്ങളിൽ ഏതു ഉയൎന്നിരിക്കുന്നുവെന്നറിയാനും, അതിനെ വരക്കാനും ഉള്ള ക്രിയയാണു 'ശൃംഗോന്നതി' എന്നു പറയുന്നത്. അവിടെ ആദ്യമായി അക്ഷവലനം വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയ പറയുന്നു.

(൭൯) കൃത്വാസംസ്കൃതദൃക്ഫലെ ഇനഹിനഗൌ സ്വസ്യാസുലിപ്താന്തരം ത്യക്ത്വാ കാലവിലഗ്നത സ്ത്രിഭയുതാൽ തദ്ദോഷ്ണദോർജ്യാഹതാൽ. അക്ഷാദ്വ്യാസദളാപ്ത മാക്ഷവലന മിതി—സംസ്കൃതദൃക്ഫലെ ഇനഹിനഗൌ സ്വസ്യ അസുലിപ്താന്തരം കൃത്വാ ത്രിഭയുതാൽ കാലവിലഗ്നതഃ ത്യക്ത്വാ തദ്ദോഷ്ണദോർജാഹതാൽ അക്ഷാൽ വ്യാസദളാപ്തം അക്ഷവലനം സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

അവിടെ അപരപക്ഷത്തിൽ ഏകാദശി തുടങ്ങി പൂൎവ്വപക്ഷത്തിൽ പഞ്ചമി കഴിയുന്നതു വരേയുള്ള ൧൦ പക്കങ്ങളിൽ വാവ് ഒഴിച്ച ബാക്കി ഒൻപതു പക്കങ്ങളിലെ ശൃംഗോന്നതി ഗണിക്കേണ്ടു. അവിടെ പൂൎവ്വപക്ഷത്തിലാണെങ്കിൽ ഇഷ്ടദിവസത്തുന്നാൾ ആദിത്യാസ്തമനത്തിങ്കലേക്കു ആദിത്യചന്ദ്രതുംഗരാഹുക്കളെ ഉണ്ടാക്കി ചന്ദ്രഛായക്കു പറഞ്ഞപോലെ വിക്ഷേപം തുടങ്ങി ദൃക്ഫലാന്തം എല്ലാ ക്രിയയും ചെയ്യണം. അവിടെ കാലലഗ്നം വരുത്തുമ്പോൾ ഇഷ്ടനാഴിക ആറിൽ പെരുക്കി കൂട്ടേണ്ട എന്നു മാത്രമെ ഭേദമുള്ളൂ. കറുത്ത പക്ഷത്തിലാണെങ്കിൽ വിപരീതഛായക്കു ഉദാഹരിക്കാൻ പറഞ്ഞതുപോലെ ചന്ദ്രോദയകാലനാഴികകൾ സൂക്ഷ്മമായി വരുത്തി അവിടക്കു (ചന്ദ്രോദയത്തിങ്കലേക്കു) ആദിത്യചന്ദ്ര

തുംഗരാഹുക്കളെ തൽക്കാലിച്ച്, അതുകൊണ്ടു, വിക്ഷേപം തുടങ്ങി ദൃക്ഫലാന്തം വരുത്തണമെന്നും, കാലലഗ്നത്തിൽ ചന്ദ്രോദയ കാലത്തേക്കു രാച്ചെന്ന നാഴികകളെ ആറിൽ പെരുക്കി കൂട്ടണമെന്നും ഭേദവുമുണ്ട്. പിന്നെ ദൃക്ഫലം വരുത്തിട്ടു മുഴവനം ആദ്യം തന്നെ "ദ്വിതീയസ്ഫുട" ചന്ദ്രനിൽ സംസ്കരിച്ച്, ആ ചന്ദ്രനിൽനിന്നു പ്രാണകലാന്തരം കൊണ്ടു ആ ചന്ദ്രനിൽ തന്നെ സംസ്കരിച്ചാൽ അതിന്നു സംസ്കൃതചന്ദ്രനെന്നു പെരാകുന്നു. പിന്നെ കാലലഗ്നത്തെ വെച്ച്, അതിൽ മൂന്നു രാശി കൂട്ടി, അതിൽ നിന്നു ഈ സംസ്കൃതചന്ദ്രനെ വാങ്ങി, ശേഷിച്ചതിന്റെ തുലാമേഷാദി അറിഞ്ഞു ഭുജജ്യാ മഹാജ്യാവുകൊണ്ടു, അതിനെ സ്വദേശത്തേക്കുള്ള അക്ഷം *കൊണ്ടു പെരുക്കി ത്രിജ്യ (൩൪൩൮) കൊണ്ടു ഹരിച്ചുവന്ന ഫലം "ആക്ഷവലന" മാകുന്നു.

൧൯൦

(വ്യ) ദൊർജ്യാവശാൽ തസ്യ ദിഗിതി— തസ്യ ദിക് ദൊർജ്യവശാൽ ഇത്യനന്വയഃ സ്യാദിതി ശെഷഃ.

കാലലഗ്നത്തിൽ നിന്നു സംസ്കൃത ചന്ദ്രനെ വാങ്ങി വരുത്തിയ ആ മഹാജ്യാവിന്റെ തുലാമേഷാദിപോലെയാണു ആക്ഷവലനത്തിന്റേയും തുലാമേഷാദിയെന്നു താല്പൎയ്യം.

൧൯൧

(വ്യ) തദ്വൽത്രയസംയുതസ്യ ശശിനൊ ദൊഃക്രാന്തിരെവായനമിതി—ക്രമെണാനന്വയഃ. സ്യാദിതി ശെഷഃ.

അവിടെ സൂൎയ്യാസ്തമനത്തിങ്കലേക്കൊ ചന്ദ്രോദയത്തിങ്കലേക്കൊ ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്ന സായന ചന്ദ്രനെ വേറെ വെച്ച്, മൂന്നുരാശി കൂട്ടി, ഋണധനമറിഞ്ഞു ഭുജക്രാന്തിജ്യാവ്

* സ്വദേശത്തേക്കുള്ള അക്ഷം ൧൩൩-ാം പാര നോക്കുക.

* വരുത്തിയാൽ ആജ്യാവ് "ആയനവലന" മാകുന്നതാണ്. ഈ ജ്യാവിനെ മേലിൽ ചാപിക്കേണ്ടതാകകൊണ്ടു ഇപ്പോൾ തന്നെ മൌഢ്യഖണ്ഡത്തിൽ പറഞ്ഞ ക്രാന്തിചാപം (1) കൊണ്ടാലും മതി. ക്രാന്തിചാപം കൊണ്ടാൽ പിന്നെ ചാപിക്കയും വേണ്ട.

൧൪൨

ഇനി "വിക്ഷേപവലനം" വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(വൃത്തി) ഖണ്ഡാംശൂനവിധൊസ്തു കൊടിഗുണതഃ ക്ഷെപാഹതാൽ ദൊർജ്ജ്യയാ ലബ്ധം ക്ഷെപദിഗക്ഷഹീനശശിനൊ യുഗ്മൌ പദ്വ്യസ്തദിഗിതി—ക്രമെണാനയഃ.

അവിടേയും ആദിത്യാസ്തമനത്തിന്നോ ചന്ദ്രാസ്തമനത്തിന്നോ ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്ന സായനചന്ദ്രനെ വെച്ച്, അതിൽനിന്നു തൽക്കാലസായനാർക്കനെ വാങ്ങി, ഓജയുഗ്മപദവും മൃഗകർക്ക്യാദിയും സൂക്ഷിച്ച്, അതിന്റെ ഭുജക്കും കോടിക്കും മഹാജ്യാവു വരുത്തിയിട്ടു കോടിജ്യാവ് ഒരേടത്തു സൂക്ഷിച്ചു വെക്കുക: പിന്നെ ആ കോടിജ്യാവിനെ വേറെ വെച്ചു വിക്ഷേപംകൊണ്ടു പെരുക്കി അപ്പോൾ ഭുജക്കുകൊണ്ട മഹാജ്യാവുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വരുന്ന ഫലം "വിക്ഷേപവലന" മായി വരും. ഈ വിക്ഷേപവലനത്തിന്റെ ഋണധനം, സൂര്യനെ വാങ്ങിയ ചന്ദ്രൻ ഓജപദമാണെങ്കിൽ വിക്ഷേപത്തിന്റെ ദിക്കുപോലെ തന്നെ. സൂര്യനെ വാങ്ങിയ ചന്ദ്രൻ യുഗ്മപദമാണെങ്കിൽ വിക്ഷേപവലനത്തിന്റെ ദിക്കു വിക്ഷേപത്തിന്റെ ദിക്കിന്നു വിപരീതവുമാകുന്നു.

൧൪൩

ഇനി ശൃംഗോന്നതിയെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

* ക്രാന്തിജ്യാവ് ൧൭൨-ാം പാര നോക്കുക.

1 ക്രാന്തിചാപം ൧൭൪-ാം പാരയിൽ നോക്കുക.

(വൃത്തി) ഏതേഷാം ധനുഷാം സമാസമദിശാം യോഗാന്തരാൽ ദൊർജ്ജ്യാ സ്വവ്യാസാർദ്ധഹൃതാ "ജലൈവല" ഹൃതഃ ശൃംഗോന്നതിഃ ശീതഗോ രിതി— സമാസമദിശാം ഏതേഷാം ധനുഷാം യോഗാന്തരാൽ ദൊർജ്ജ്യാ സ്വവ്യാസാർദ്ധഹൃതഃ "ജലൈവല" ഹൃതഃ ശീതഗോഃ ശൃംഗോന്നതിഃ സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

അവിടെ ആക്ഷവലനം ആയനവലനം വിക്ഷേപവലനം ഇവ മൂന്നും വേറേ വേറേ വെച്ച് ചാപിക്കണം. * ആയനവലനം വരുത്തുമ്പോൾ ക്രാന്തിചാപമാണ കൊണ്ടതെങ്കിൽ അതു മാത്രം ഇപ്പോൾ ചാപിക്കയും വേണ്ട. പിന്നെ ആ ചാപങ്ങൾ മൂന്നിനും മേഷതുലാദി ഒന്നാണെങ്കിൽ അവ തമ്മിൽ കൂട്ടി ന്ന—ലും ൩൦—ലും കയററി സ്ഫുടസ്വരൂപമാക്കിവെച്ച് അതിൽ നിന്നു മഹാജ്യാവു കൊള്ളുക. ചാപങ്ങൾക്കു മേഷതുലാദി ഒന്നല്ലെങ്കിൽ അവ തമ്മിൽ ഭിക്കറിത്തോ് അന്തരിച്ച ശേഷിച്ചതിൽ നിന്നു മഹാജ്യാവു വരുത്തണമെന്നു ഭേദം. പിന്നെ ഈ വരുത്തിയ മഹാജ്യാവിനെ ചന്ദ്രബിംബവ്യാസാർദ്ധം കൊണ്ടു പെരുക്കി "ജലൈവലാ" എന്നു നിളത്തിൽ വെച്ച് അതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വരുന്ന ഫലം ശൃംഗോന്നതിയുടെ അംഗുലമാകുന്നു. പിന്നെ ശേഷത്തെ എട്ടിൽ പെരുക്കി "ജലവേഗംകൊണ്ടു" തന്നെ ഹരിച്ചു തോരയും ഉണ്ടാക്കുക. അവിടെ ചാപങ്ങൾ തമ്മിൽ കൂട്ടുകയായി വരുമ്പോൾ ആ ചാപയോഗത്തിൻെറ മേഷതുലാദി പോലെത്തന്നേയാണ് ശൃംഗോന്നതിയുടെ മേഷതുലാദിയെന്നും, ചാപങ്ങൾ തമ്മിൽ അന്തരിക്കയായി വരുമ്പോൾ അവിടെ ശേഷിച്ചതിൻെറ മേഷതുലാദിപോലെയാണ് ശൃംഗോന്നതിയുടെ മേഷതുലാദിയെന്നും അറിക. ശൃംഗോന്നതി മേഷാദിയാണെങ്കിൽ ശൃംഗോന്നതിയുടെ ദിക്കു ഉത്തരയും (വടക്കു) തുലാദിയാണെങ്കിൽ ദക്ഷിണവും (തെക്കു) ആണെന്ന

---

* ചാപിക്കാൻ ൧൧൨-ാംപുറം നോക്കുക.

റിക. അവിടെ ചന്ദ്രൻ ഉച്ചതിരിഞ്ഞിട്ടു പിന്നേയുള്ള നേരത്തെ ശൃംഗോന്നതിയാകുമ്പോൾ ശൃംഗോന്നതി മേഷാദിയാണെങ്കിൽ ദിക്കു ദക്ഷിണാ (തെക്കു) എന്നും, തുലാദിയാണെങ്കിൽ ഉത്തരം (വടക്കു) എന്നുമുള്ള ഭേദത്തെ ധരിക്കയും വേണം.

൭൯

ഇനി ശൃംഗോന്നതി വരക്കാൻ പറയുന്നു.

(വൃ ന്ന) പ്രാങ്നേമ്യാം ശശിമണ്ഡലേ സ്വദിശി താം നീത്വാ തദഗ്രസ്പൃശി വ്യാസേ ന്യസ്യ സിതം തദഗ്രയുതി പാർശ്വസ്പൃഷ്ടവൃത്തം ലിഖേൽ ഇതി — ശശിമണ്ഡലേ പ്രാങ്നേമ്യാം സ്വദിശി താം നീത്വാ തദഗ്രസ്പൃശി വ്യാസേ സിതം ന്യസ്യ തദഗ്രയുതി പാർശ്വസ്പൃഷ്ടവൃത്തം ലിഖേൽ ഇത്യന്വയഃ.

അവിടെ ശൃംഗോന്നതി വരക്കാൻ ബിംബത്തിന്റെ ഇലിയുടെ അംശംകൊണ്ടാണു പറയുന്നതു്. പൂർവ്വപക്ഷത്തിലെ ശൃംഗോന്നതിയാണു വരക്കുന്നതെങ്കിൽ പടിഞ്ഞാറുള്ള ഭിത്തിയുടെ കിഴക്കെപുറത്തു വരക്കണം. അപരപക്ഷത്തിലേതാണെങ്കിൽ ആ ഭിത്തിയുടെ പടിഞ്ഞാറു വശത്താണു വരക്കേണ്ടതു്. രണ്ടു പക്ഷത്തിലെ ശൃംഗോന്നതിയും സമനിലത്തു വരക്കുന്നതിനും വിരോധവുമില്ല. അവിടെ നിലത്താണ് വരക്കുന്നതെങ്കിൽ, പൂർവ്വപക്ഷത്തിലാണെങ്കിൽ നേരെ പടിഞ്ഞാട്ടു തിരിഞ്ഞിരുന്നും, അപരപക്ഷത്തിലാണെങ്കിൽ കിഴക്കോട്ടു തിരിഞ്ഞിരുന്നും ആണു വരക്കേണ്ടതു്. അവിടെ ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റെ ഇലികളുടെ എട്ടിലൊന്നു നീളമുള്ള ചരടു കൊണ്ടു ഒരു വൃത്തം വരച്ചാൽ അതു ചന്ദ്രബിംബമണ്ഡലമാകുന്നു. ആ ബിംബമണ്ഡലത്തിന്റെ ചുവട്ടിലെ രേഖ പ്രാങ്നേമി ആകുന്നു. പിന്നെ ആ ബിംബമണ്ഡലത്തിന്റെ മുകളിലെ രേഖ മുതൽ ചുവട്ടിലെ രേഖയോളം നേരെ മദ്ധ്യത്തിൽ കൂടി ഒരു വര വരക്കുക. ആ രേഖക്കു 'പൂർവ്വാപരരേ

ഖം എന്നു പേരാകുന്നു. പിന്നെ ശൃംഗോന്നതിയുടെ അംഗുലത്തോളം നീളത്തിൽ ഒരു ഈൎക്കിലയുണ്ടാക്കി നീളം കുറഞ്ഞു പോകാതെ രണ്ടു തലയും കൂൎപ്പിച്ച്, അതിന്റെ നേരെ നടുക്കു ഒരു വരയും വരച്ച്, ആ ഈൎക്കില തെക്കുവടക്കു തലയായി ബിംബമദ്ധ്യത്തിൽ കിടത്തിവെച്ച്, ഈൎക്കിലയുടെ മദ്ധ്യത്തിലുള്ള വര പൂൎവ്വാപരരേഖയിൽ ഒപ്പിച്ചു വെച്ചു നീങ്ങിപ്പോകാതെ പിടിച്ച്, ഈൎക്കില പൂൎവ്വാപര രേഖയിൽ കൂടിത്തന്നെ (നീങ്ങിപ്പോകാതെ) നേരേ ചുവട്ടിലേക്കു കൊണ്ടുപോന്നു ബിംബത്തിന്റെ ചുവട്ടിലെ രേഖയിന്മേൽ ഈൎക്കിലയുടെ തല രണ്ടും തട്ടിയാൽ, ശൃംഗോന്നതിയുടെ ദിക്കു ഉത്തരമെങ്കിൽ ഈൎക്കിലയുടെ വടക്കേത്തല ബിംബരേഖയിൽ തട്ടിയേടത്തു ഒരു ബിന്ദു ഇടുക; ശൃംഗോന്നതി ദക്ഷിണദിക്കാണെങ്കിൽ ബിന്ദു ഇടേണ്ടതു തെക്കേത്തല തട്ടിയേടത്തുമാകുന്നു. ആ ബിന്ദുവിന്നു 'ശൃംഗോന്നതിബിന്ദു' എന്നു പേർ. പിന്നെ ആ ഈൎക്കില സൂത്രത്തിൽ കൂടിത്തന്നെ, നീങ്ങി(ചരിഞ്ഞു)പ്പോകാതെ, നേരെ മേല്പട്ടു കൊണ്ടുപോയി അവിടെ തല രണ്ടും ബിംബരേഖയിന്മേൽ തട്ടിയാൽ, മുമ്പ ഇട്ട ശൃംഗോന്നതിബിന്ദുവിന്റെ മറുദിക്കിൽ തല തട്ടിയേടത്തും ഒരു ബിന്ദു ഇട്ട്, ആ രണ്ടു ബിന്ദുക്കളേയും അനുസരിച്ചു ഒരു സൂത്രം വരക്കുക: ആ സൂത്രത്തിന്നു 'വ്യാസം' എന്നു പേർ. പിന്നെ പൂൎവ്വാപരസൂത്രം മാച്ചു കളയുകയും ചെയ്ക. പിന്നെ മുകളിൽ ൧൯൨-ാം പാരയിൽ പറയാൻ പോകുന്ന മാതിരി ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റെ സിതമാനാംഗുലമുണ്ടാക്കി, ആ അംഗുലത്തിന്റെ പകുതി നീളമായിട്ടു ഒരു കോലും ഉണ്ടാക്കി, ആ കോലിന്റെ ഒരു തല ശൃംഗോന്നതിബിന്ദുവിന്മേൽ വെച്ചു മറ്റേത്തല മുകളിലേക്കാക്കി വ്യാസരേഖയിലും വെച്ച്, ആ മേലത്തല തട്ടിയേടത്തു വ്യാസരേഖയിന്മേലും

ഒരു ബിന്ദു ഇടുക. ആ ബിന്ദുവിന്നു 'സിതബിന്ദു' എന്നു പേർ. അനന്തരം മുകളിൽ ൧൯൭-ാം പാരയിൽ പറയുന്നതു പോലെ ഒരു സൂത്രമുണ്ടാക്കി, ആ സൂത്രത്തിന്റെ ഒരു തല സിതബിന്ദുവിന്മേൽ വെച്ച് പിടിച്ചു, മറേറതല മുകളിലേക്കാക്കി വ്യാസരേഖയിൽ തന്നെ വെച്ച്, ആ തല തട്ടിയേടത്തു തല ഉറപ്പിച്ചു പിടിക്കുക. അവിടെ വ്യാസരേഖക്കു നീളം കുറയുമെങ്കിൽ വ്യാസരേഖ ചെരിഞ്ഞുപോകാതെ ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റെ പുറത്തേക്കു സൂത്രത്തോളം നീളമുണ്ടാക്കിക്കൊള്ളുകയും വേണം. അല്ലെങ്കിൽ സൂത്രം ചെരിഞ്ഞുപോകാതെ വ്യാസരേഖയെ അനുസരിച്ചു ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റെ പുറത്തേക്കു നീട്ടിവെച്ചാലും മതി. ഇങ്ങിനെ സൂത്രം വെച്ചു വലിച്ചു പിടിച്ച്, രണ്ടാമതു വെച്ച ഈ സൂത്രത്തിന്റെ മുകളിലെത്തല ഉറപ്പിച്ചു പിടിച്ച്, മുമ്പു സിതബിന്ദുവിന്മേൽ വെച്ച ചുവട്ടിലെ തലകൊണ്ടു ഒരു വൃത്തം വരക്കണം. അങ്ങിനെ വൃത്തം വരച്ചാൽ ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റെ താഴത്തെ രേഖയുടെ മീതെ ബിംബത്തിനകത്തു ഒരു രേഖയുണ്ടാകുമല്ലോ. ആ രേഖയും, താഴത്തെ രേഖയും കൂടിയതിന്റെ എട ഒക്കെയും വെളുപ്പിച്ചാൽ അതുപോലെത്തന്നെ ആകാശത്തു ചന്ദ്രബിംബകലയും കാണുന്നതാകുന്നു. ശൃംഗോന്നതിയുടെ ദിക്കു ഉത്തരമാണെങ്കിൽ ചന്ദ്രബിംബകലയുടെ വടക്കേത്തല ശൃംഗോന്നത്യാംഗുലാദ്യത്തോളം ഉയർന്നു കാണുകയും ചെയ്യും.

൧൯൮

ഇനി മുൻപറഞ്ഞ സൂത്രം വരുത്തുവാനാണ പറയുന്നത്.

(വൃന്ദ) ബിംബാർദ്ധസ്യ സിതസ്യ ചാന്തരമിഹ പ്രോക്തഃ 'ശരാ' ഖ്യോ ബുധൈ ർബ്ബിംബാർദ്ധസ്യ കൃതേഃ ശരാപ്തസഹിതം സൂത്രം ഭവേ ദ്ദ്വിത മിതി— ബിംബാർദ്ധസ്യ സിതസ്യ ച അന്തരം ബുധൈഃ ഇഹ ശരാഖ്യഃ

പ്രോക്തഃ. ബിംബാർദ്ധസ്യ കൃതെഃ ശരാപ്തസഹിതം അർദ്ധിതം സൂത്രം ഭവെൽ ഇത്യന്വയഃ.

അവിടെ ചന്ദ്രബിംബത്തിൻെറ ഇലികളെ നാലിൽ ഹരിച്ചാൽ വരുന്ന ഫലം ചന്ദ്രബിംബവ്യാസത്തിൻെറ അംഗുലമാകുന്നു. ആ വ്യാസാംഗുലത്തിൻെറ അർദ്ധവും, ചന്ദ്രബിംബസിതമാനാംഗുലവും തമ്മിൽ അന്തരിച്ചാൽ ശേഷിക്കുന്നതിന്നു 'ശരം' എന്നു പേരാകുന്നു. ബിംബവ്യാസാംഗുലാർദ്ധത്തെ വർഗ്ഗിച്ച് ശരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചുണ്ടായ ഫലത്തെ ശരത്തിൽ തന്നെ കൂട്ടി അർദ്ധിച്ചാൽ വരുന്ന അംഗുലത്തോളം നീളമാണെ സൂത്രത്തിന്നു വേണ്ടതെന്നർത്ഥം.

൧൪൩

ഇനി ചന്ദ്രബിംബത്തിൻെറ സിതമാനാംഗുലത്തെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(വൃ) വ്യക്കേന്ദൌ മൃഗകക്കിടാദ്യപഗതെ തൽകൊടിജീവൊനയുക് ത്രിജ്യാ ബിംബദളാഹതാ തുഹിനഗൊസ്ത്രിജ്യാഹൃതാ സ്യാൽ സിത മിതി— വ്യക്കേന്ദൌ മൃഗകക്കിടാദ്യപഗതെ തൽകൊടിജീവൊനയുക് ത്രിജ്യാ ബിംബദളാഹതാ ത്രിജ്യാഹൃതാ തുഹിനഗൊഃ സിതം സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

അവിടെ മുമ്പു വിക്ഷേപവലനം വരുത്തുമ്പോൾ ഉണ്ടാക്കിയ കോടിജ്യാവിനെ വേറെ വെച്ച് അന്നത്തു മകരാദിയാണെങ്കിൽ ത്രിജ്യയിൽ നിന്നു വാങ്ങുകയും, കർക്ക്യാദിയാണെങ്കിൽ ത്രിജ്യയിൽ കൂട്ടുകയും ചെയ്തു, ആ ത്രിജ്യയെ ചന്ദ്രബിംബലിപ്താർദ്ധം കൊണ്ടു പെരുക്കി "ജലെവലം" കൊണ്ടു ഹരിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന ഫലം ചന്ദ്രബിംബത്തിൻെറ സിതമാനാംഗുലമായി വരുന്നതാണ്. ശേഷത്തെ ഏട്ടിൽ പെരുക്കി തോരയും വരുത്തിക്കൊൾക.

ശൃംഗോന്നതിഖണ്ഡം കഴിഞ്ഞു.

൧൧. ഗ്രഹണഖണ്ഡം.

൧൯൩

ഇനി ചന്ദ്രാദിത്യന്മാരുടെ ഗ്രഹണം ഗണിക്കാനുള്ള ക്രിയ പറയുന്നു. അവിടെ ഗ്രഹണം ഏതെല്ലാം കാലങ്ങളിൽ ചിന്തിക്കണമെന്നു ഒന്നാമതായി പറയുന്നു. വെളുത്ത വാവിന്നു ചന്ദ്രഗ്രഹണവും കറുത്ത വാവിന്നു സൂൎയ്യഗ്രഹണവുമാണു ഉണ്ടാവുക എന്നറിയുകയും വേണം.

(൮൩) പാതേ ക്ഷേണ "ലയാം" ശകാന്തികഗതേ ചിന്ത്യോ ഗ്രഹഃ ഇതി— പാതേ അൎക്കേണ "ലയാം" ശകാന്തകഗതേ ഗ്രഹഃ ചിന്ത്യ ഇത്യന്വയഃ. സ്യാദിതി ശേഷഃ.

അവിടെ വെളുത്ത വാവിന്റെയൊ കറുത്ത വാവിന്റെയൊ അവസാനത്തെക്കു ദൃക്കുകൊണ്ടു ഉണ്ടാക്കിയ ആദിത്യൻ, ദൃക്കുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ രാഹുവിനോടൊ കേതുവിനോടൊ "ലയം" എന്ന ൧൩—അംശയോടു അടുക്കുമ്പോൾ മാത്രമെ ചന്ദ്രാദിത്യന്മാരുടെ ഗ്രഹണം ചിന്തിക്കേണ്ടതുള്ളു.

൧൯൪

മേൽപ്രകാരം നോക്കുമ്പോൾ ചിന്തിക്കേണ്ട കാലമാണെന്നു കണ്ടാൽ അവിടെ ഗ്രഹണം ഉണ്ടാകുമൊ എന്നു ഊഹിപ്പാൻ പറയുന്നു. അവിടെ ആദ്യം ചന്ദ്രന്റെ ഗ്രഹണത്തെ ഊഹിപ്പാനാണു പറയുന്നതു്.

(൮൪) അൎക്കാ ദഹിം ത്യക്ത്വാ ശിഷ്ടഭുജേ ത്രൂ ഭുക്തിവിവരാ ദല്പേ വിധൊഃ സ്യാൽ ഗ്രഹ ഇതി—അൎക്കാൽ അഹിം ത്യക്ത്വാ അത്ര ശിഷ്ടഭുജെ ഭുക്തിവിവരാൽ അല്പേസതി വിധൊഃ ഗ്രഹഃ സ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

ഇവിടെ വെളുത്തവാവ് കഴിയുന്നേടത്തേക്കു ദൃക്കുകൊണ്ടു ആദിത്യനേയും രാഹുവിനേയും ഉണ്ടാക്കി, ആദിത്യനിൽ

നിന്നു രാഹുവിനെ വാങ്ങുക: ശേഷമുള്ള ഭുജ സൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാരുടെ ഗത്യന്തരത്തിന്റെ (൨൦൨) തിയതിയേക്കാൾ അധികമുണ്ടെങ്കിൽ ആ വാവിനു ചന്ദ്രന്റെ ഗ്രഹണ മില്ലെന്നും, കുറയുമെങ്കിൽ ഗണിച്ചു നോക്കണമെന്നും അറിയണം.

൧൩൩

ഇനി സൂൎയ്യന്റെ ഗ്രഹണം ഉപഹിപ്പാനാണു പറയുന്നതു്.

(൮൮) കൃതേ സ്യാൽ പക്ഷം ദിശാ "പ്രിയ" ലവാ ദല്ലേ രവെ രി തി— അസ്സിൻ പക്ഷം ദിശാ കൃതേ "പ്രിയ" ലവാൽ അല്ലേ സതി രവെഃ ഇത്യന്വയഃ. ഗ്രഹഃ സ്യാൽ ഇത്യത്രാപി അനുവൎത്തതെ.

കറുത്ത വാവിന്റെ ഒട്ടുമത്തെക്ക ഉദയംകൊണ്ടു ആദിത്യനേയും രാഹുവിനേയും ഉണ്ടാക്കി, ആദിത്യനിൽനിന്നു രാഹുവിനെ വാങ്ങി, തുലാദിമകരാദി മിക്ക നൂക്ഷിച്ചു, ശേഷത്തിന്റെ ഭുജക്ക ഭേദമുടെ ദിക്കിലെയുള്ള പലാംഗുലം സംസ്കരിക്കുക: പലാംഗുലത്തിന്റെ അംഗുലസ്ഥാനം ഭുജയുടെ തിയതിയിലും, വ്യംഗുലസ്ഥാനം ഇലിയിലും ആണു സംസ്കരിക്കേണ്ടതെന്നു ധരിക്കകയും വേണം. രാഹുവിനെ വാങ്ങിയ സൂൎയ്യന്റെ മിക്ക മേഷാദിയാണെങ്കിൽ ഭുജയിൽനിന്നു പലാംഗുലം വാങ്ങുകയും, തുലാദിയാണെങ്കിൽ കൂട്ടുകയു മാണു വേണ്ടതു്. ഇങ്ങിനെ പലാംഗുലം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന ഭുജയുടെ തിയതികൾ ൧൨-ൽ കുറയുമെങ്കിൽ ഗണിച്ചു നോക്കണമെന്നും ൧൨-ൽ അധികമുണ്ടെങ്കിൽ ഗ്രഹണമില്ലെന്നും അറിയണം.

അവിടെ നാലരനാഴിക പകലെ മുതൽ പിറേറ ദിവസം നാലര നാഴിക പുലരുന്നതിനകത്തു വെളുത്ത വാവിന്റെ അവസാനം വരുമെങ്കിൽ മാത്രമെ സോമഗ്രഹണം ഗണിക്കേണ്ടു. ഒരു നാഴിക പുലൎന്നു മുതൽ ഒരു നാഴിക പ

കൽ ആകുന്നതിലകത്തു കറുത്ത വാവിന്റെ അവസാനം ഉണ്ടാകുമ്പോഴെ സൂൎയ്യഗ്രഹണവും ഗണിക്കേണ്ടു. ഗ്രഹണത്തിന്നു വാവു കഴിയുന്നതറിയുവാൻ ദൃക്കകൊണ്ടു നാളും പക്കവും കാണണം.

൨൦൦

ഇങ്ങിനെ ഊഹിച്ചിട്ടു ഗ്രഹണം ഗണിക്കേണമെന്നു വന്നാൽ ഗണിക്കാൻ ക്രിയ പറയുന്നു.

(വൃ) പ്രായികെ പർവ്വാന്തെ ത്ര നയെ ദ്രവീന്ദുഘണിന ഇതി— അത്ര പ്രായികെ പർവ്വാന്തെ രവീന്ദു ഘടിനാഃ നയെൽ ഇത്യന്വയഃ.

അവിടെ രണ്ടു ഗ്രഹണത്തിന്നും ക്രിയ ഏകദേശം ഒരുപോലെ യാകകൊണ്ടു ക്രിയകൾ ഒന്നായിട്ടാണു പറയുന്നതു്. ചില ഭേദങ്ങളുള്ളതു അതാതു ദിക്കിൽ പറയുകയും ചെയ്യും. പിന്നെ ചന്ദ്രഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ ആദിത്യാസ്തമനത്തിങ്കലേക്കും സൂൎയ്യഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ ആദിത്യോദയത്തിങ്കലേക്കും ദൃക്കകൊണ്ടു ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരെ ഉണ്ടാക്കി ചന്ദ്രനിൽ നിന്നു ആദിത്യനെ വാങ്ങുക. ശേഷത്തെ ഭുജയല്ലെങ്കിൽ ഭുജയാക്കി ആ ഭുജ ൬൦-ൽ പെരുക്കി ഇലിയാക്കി ൬൦-ൽ പെരുക്കുകയും, സൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാരുടെ ഗത്യന്തരത്തിൽ (൨൦൨) തിയതികളെ ഇലിയാക്കിയതുകൊണ്ടു ഹരിക്കുകയും ചെയ്യണം. അപ്പോൾ കിട്ടുന്ന ഫലം നാഴികയാകുന്നു. ശേഷത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി വീണ്ടും മേൽപറഞ്ഞ ഹാരകംകൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതു വിനാഴികയുമാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ വരുത്തിയതിന്നു 'പ്രായികപർവ്വാന്തം' എന്നു പേരാകുന്നു. സോമഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ അത്ര നാഴികയും വിനാഴികയും രാത്രി ചെല്ലുമ്പോൾ വാവു കഴിയുമെന്നും, സൂൎയ്യഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ അത്ര നാഴികയും വിനാഴികയും പുലരുമ്പോൾ വാവു കഴിയുമെന്നും അറിയണം. അങ്ങിനെ വരുത്തിയ പ്രായികപർവ്വാന്തത്തിങ്കലേക്കു

ക്കുകൊണ്ടു വിലിയാദിയായിട്ടു ആദിത്യമദ്ധ്യമവും ചന്ദ്രമദ്ധ്യമവും വരുത്തി, അതാതു ദിക്കിലേക്കുള്ള ദേശാന്തരം അഹർമ്മാനം മുതലായവയെ സംസ്കരിച്ച്, രണ്ടു മദ്ധ്യമങ്ങളും ഒരു ദിക്കിൽ വെക്കുക. പിന്നെ രണ്ടിനേയും ("നിത്യാമദ്ധ്യം വിലിപ്താവധികമെന്നു തുടങ്ങി മുമ്പ് ൻ൩-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം) സ്ഫുടമാക്കുകയും, ആ പച്ഛാന്തത്തിങ്കലേക്കു തന്നെ ദ്രക്കുകൊണ്ടു വിലിയാദിയായി രാഹുവിനേയും ഉണ്ടാക്കുകയും വേണം. ചന്ദ്രനെ ഗണിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാക്കുന്ന ചന്ദ്രതുംഗനെ കൂടി കളയാതെ ഒരിടത്തു വെക്കണം.

൨൦൧

ഇനി ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്നു ഒരു വിശേഷമുള്ളതിനെ പറയുന്നു.

(വ്യാ) രാകാരവിഃ ഷഡ്ഭയുക് ഇതി— ക്രമേണാന്വയഃ. സ്യാദിതി ശേഷഃ.

ചന്ദ്രഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ ആദിത്യസ്ഫുടത്തിൽ ആറു രാശിയും കൂടി കൂട്ടണം. പ്രായികപച്ഛാന്തവും, ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരുടെ സ്ഫുടങ്ങളും പേരിട്ടു ചാർത്തുക.

൨൦൨

ഇനി ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരുടെ ഗതി വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(വ്യാ) കക്ഷ്യാന്താദിഗകേന്ദ്രകോടിഗുണതോ "നാമാത്മകാ"പ്തം രവൌ, "നാമാ"പ്തം ച വിധോഃ സ്വമധ്യമഗതൌ സ്വർണ്ണം തദാ സ്യാദ്ഗതിരിതി— രവൌ കക്ഷ്യാന്താദിഗകേന്ദ്രകോടിഗുണതഃ "നാമാത്മകാ"പ്തം, വിധോഃ "നാമാ"പ്തം ച സ്വമധ്യമഗതൌ സ്വർണ്ണം, തദാ ഗതിഃ സ്യാത് ഇത്യന്വയഃ

അവിടെ വേറെ വെച്ചിരിക്കുന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തിൽ നിന്നു മന്ദോച്ചത്തെയും, ചന്ദ്രമദ്ധ്യമത്തിൽ നിന്നു തുംഗനെയും വാങ്ങി, രണ്ടിന്റെയും കക്ക്യമകരാദി സൂക്ഷിച്ച്, രണ്ടിൽ നിന്നും കോടിക്ക് മഹാജ്യാവുകകൊണ്ടു, ആദിത്യന്റെ കോടിജ്യാവിനെ "നാമാത്മകം" എന്ന ഹാരം കൊണ്ടും, ചന്ദ്രന്റെ കോടിജ്യാവിനെ "നാമ" എന്ന ഹാരം കൊണ്ടും ഹരിക്കുക: കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലികളാകുന്നു. ശേഷത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി വീണ്ടും ഹരിച്ച് വിലികളുമുണ്ടാക്കി, അതുകളെ അതാതിന്റെ വിലിയാദിയായ മദ്ധ്യമഗതിയിൽ സംസ്കരിച്ചാൽ അതു സൂര്യചന്ദ്രന്മാരുടെ സ്ഫുടഗതിയായി വരുന്നതാകുന്നു. കോടിജ്യാവ് കക്ക്യാദിയാണെങ്കിൽ ഫലം മദ്ധ്യഗതിയിൽ കൂട്ടുകയും, മകരാദിയാണെങ്കിൽ കളയുകയു മാണ വേണ്ടതു. ചന്ദ്രന്റെ സ്ഫുടഗതിയിൽ നിന്നു ആദിത്യന്റെ സ്ഫുടഗതി വാങ്ങിയാൽ ശേഷം ഗത്യന്തരമാകുന്നു. സ്ഫുടഗതി രണ്ടും, ഗത്യന്തരവും പേരിട്ടു ചാർത്തുക.

൨൦൩

അനന്തരം സമലിപ്ത വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(ശ്ലോ) വ്യർക്കേന്ദോഃ സ്ഫുടലിപ്താ ഗതിഭിദാംശോദ്ധൃതാ വർണ്ണി സാർദ്ധമിതി— ക്രമേണാനയേൽ കല്യാദിതി ശേഷതഃ.

അവിടെ ആദിത്യസ്ഫുടവും ചന്ദ്രസ്ഫുടവും ഒരേടത്തു വെച്ച ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ നിന്നു സൂര്യസ്ഫുടം വാങ്ങി ശിഷ്ടത്തെ, ലിപ്തയല്ലെങ്കിൽ ലിപ്തയാക്കി, ആ ലിപ്തയെ ഏറക്കി വിലിയാക്കുകയും, അതിനെ ഗത്യന്തരത്തിന്റെ തിയതികളെ ൬൦-ൽ ഏറക്കി ഇലിയാക്കിയിട്ടു കൊണ്ടു ഹരിക്കുകയും ചെയ്ക: അപ്പോൾ കിട്ടുന്ന ഫലം നാഴികയാകുന്നു. ശേഷത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി ഹരിച്ച വിനാഴികകളും ഉണ്ടാക്കുകയും, ആ നാഴി

കവിനാഴികകളെ പ്രായികപൎവ്വാന്തത്തിൽ സംസ്കരിക്കയും വേണം. സൂൎയ്യനെ വാങ്ങിയ ചന്ദ്രൻ മേഷാദിയാണെങ്കിൽ ഋണവും, തുലാദിയാണെങ്കിൽ ധനവുമായിട്ടാണ പ്രായികപൎവ്വാന്തത്തിൽ സംസ്കരിക്കേണ്ടത്.

൨൦൪

(വ്യാ) ഭുക്തിലവാഹതാ ശ്ച വിഹഗേഷ്വിതി— ഭുക്തിലവാഹതാഃ വിഹഗേഷു ച ഇത്യന്വയഃ. സൎവ്വാൎണ്ണാം കൎയ്യാൽ ഇത്യത്രാപി അനുഷജ്യതെ.

ഇപ്പോൾ ഗന്ത്യന്തരത്തിന്റെ ഇലികളെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചുണ്ടാക്കിയ നാഴികയും വിനാഴികയും വെച്ചു സൂൎയ്യന്റെ സ്ഫുടഗതികൊണ്ടു ചോട്ടും മുകളും പെരുക്കി നാ-ൽ കയററി സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തിലും, ചന്ദ്രന്റെ സ്ഫുടഗതികൊണ്ടു പെരുക്കി കയററി ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിലും സംസ്കരിക്കണം. ഋണധനം ഇവിടേയും പ്രായികപൎവ്വാന്തത്തിലെ ഋണധനംപോലെ തന്നെയുമാകുന്നു. അങ്ങിനെ സംസ്കരിച്ചാൽ രണ്ടു സ്ഫുടങ്ങളും സമമായി വന്നുവെങ്കിൽ അതു സമലിപ്തകളാകുന്നു. രണ്ടു സ്ഫുടത്തിന്റെയും ഇലികൾ ഒത്തുവന്നാൽ മതി, വിലികൾ ഒത്തുവരേണമെന്നില്ല: അപ്പോൾ ഇലികൾ ഒത്തുവന്നില്ലെങ്കിൽ പിന്നെയും ചന്ദ്രനെ വെച്ചു അതിൽ നിന്നും ആദിത്യനെ വാങ്ങുക (മുൻപാരയിൽ പറഞ്ഞ ക്രിയ) മുതൽക്കുള്ള ക്രിയകളെല്ലാം, രണ്ടിന്റേയും ഇലികൾ ഒത്തുവരുന്നതുവരെ, പിന്നെയും പിന്നേയും ചെയ്യുകയും വേണം. രണ്ടിന്റേയും ഇലികൾ സമമായി വന്നാൽ അതു സമലിപ്തമാകുന്നു. സമലിപ്തയായാൽ പിന്നെ അതിൽ ഒരു സ്ഫുടം കളയാം. സമലിപ്തവന്ന നേരത്തെ പൎവ്വാന്തം സോമഗ്രഹണത്തിന്റെ മദ്ധ്യകാലമാകുന്നു. സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിൽ സമലിപ്തവന്ന നേരത്തെ ഈ പൎവ്വാന്തം സ്ഫുടപൎവ്വാന്തം മാത്രമെ ആകുന്നുള്ളു. ഈ സ്ഫുടപൎവ്വാന്തത്തിൽ, മുകളിൽ പറയുംപ്രകാരം അവശിഷ്ടലംബനം സംസ്കരിച്ചാലെ സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിങ്കലെ മദ്ധ്യകാലം കിട്ടുകയുള്ളു.

൨൦൩

(വ്യ൯) ഏഷാ യവം ച ക്ഷിപേ ദിതി—ക്രമേണാന്വയഃ.

പിന്നെ ദൃക്കിലെ അയനചലനം വിലിയാദിയായി ഉണ്ടാക്കി സമലിപ്തയിലും രാഹുവിലും വിലിയാദിയായി സംസ്കരിക്കണം. പിന്നെ അതു രണ്ടിനും വിലയിൽ ഷഷ്ട്യാധിക്യമുണ്ടെങ്കിൽ അതും കൂടി ഇലിയിൽ കൂട്ടി രണ്ടിന്റേയും വിലി കളയാം. പിന്നെ ആസായനസമലിപ്തയും രാഹുവും പേരിട്ട ചാർത്തുകയും ചെയ്ക.

൨൦൪

ഇനി സൂര്യചന്ദ്രന്മാരുടെ ബിംബങ്ങൾ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(വ്യ൯) സൂര്യേന്ദ്വോ "ന്നവകൈ" "ന്നടൈ" ർഗ്ഗതികലാ ഹതാ "കുമാരൈ" ർഹൃതേ ബിംബൌ ഇതി—സൂര്യേന്ദ്വോഃ ഗതികലാഃ "നവകൈ" "നടൈഃ" ഹതാ "കുമാരൈഃ" ഹൃതേ ബിംബൌ ഇത്യന്വയഃ സ്യാതാമിതി ശേഷഃ.

ആദിത്യന്റെ സ്ഫുടഗതി വെച്ച് അതിന്റെ ഇലിയേയും വിലിയേയും "നവകം" (൧൪൦) കൊണ്ടു പെരുക്കി വിലി ൬൦-ൽ കയററി ആ ഇലിയെ "കുമാരൻ" എന്ന ൨൫൧ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഫലം ഇലിയാകുന്നു; ശേഷത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി "കുമാര"നെ കൊണ്ടു ഹരിച്ച വിലിയും വരുത്തിയാൽ അതു സൂര്യബിംബമാകുന്നു. പിന്നെ ചന്ദ്രന്റെ സ്ഫുടഗതിയെ "നടൻ" എന്ന ൧൦ കൊണ്ടു പെരുക്കി "കുമാര"നെ കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ച് ഇലിയും ശിഷ്ടത്തിൽ നിന്നു വിലിയും ഉണ്ടാക്കിയാൽ അതു ചന്ദ്രബിംബവുമാകുന്നു.

൨൦൫

ഇനി തമോബിംബത്തെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൧൦) "[illegible]" "[illegible]" [illegible] "ലിപ്ത്യർ" [illegible] — [illegible].

ചന്ദ്രന്റെ സ്ഫുടഗതി വെച്ച് അതിന്റെ ഇലിയും വിലിയും "ഭൂകൻ" എന്ന ക്രിയ കൊണ്ടും, സൂര്യഗതിവെച്ച് അതിന്റെ ഇലിയും വിലിയും "ദേവൻ" എന്ന സംഖ്യ കൊണ്ടും പെരുക്കി രണ്ടിന്റേയും വിലി നാ—ൽ കയറ്റി ഇലിയാക്കുകയും, ഈ പെരുക്കി കയറ്റിയ ചന്ദ്രഗതിയിൽ നിന്നു പെരുക്കികയറ്റിയ സൂര്യഗതി കളയുകയും ചെയ്ത് ശേഷത്തെ "ലിപ്ത്യർ" എന്ന സംഖ്യ കൊണ്ടു ഹരിച്ച ഇലിയും, ശേഷത്തെ നാ—ൽ പെരുക്കി ഹരിച്ച വിലിയും വരുത്തിയാൽ ഒരു തമോബിംബവുമാകുന്നു. ആ ബിംബങ്ങളും പേരിട്ടു ചാർത്തുക.

ഇവിടെ ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്നു സൂര്യബിംബവും സൂര്യഗ്രഹണത്തിന്നു തമോബിംബവും വരുത്തേണ്ടതില്ലെന്നും ധരിച്ചുകൊൾക. ചന്ദ്രബിംബവും തമോബിംബവും തമ്മിൽ കൂട്ടി അർദ്ധിച്ചു വന്നതു ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്റേയും, സൂര്യബിംബവും ചന്ദ്രബിംബവും തമ്മിൽ കൂട്ടി അർദ്ധിച്ചു വന്നതു സൂര്യഗ്രഹണത്തിന്റേയും 'സമ്പർക്കാർദ്ധ'മാകുന്നു. പിന്നെ ഈ സമ്പർക്കാർദ്ധത്തെ വേറെ കൂട്ടുവെച്ച് അതിന്റെ ഇലി നാ—ൽ പെരുക്കി വിലിയാക്കി വർഗ്ഗിക്കുകയും, ആ സമ്പർക്കാർദ്ധവും, സമ്പർക്കാർദ്ധവർഗ്ഗവും പേരിട്ടു ചാർത്തുകയും ചെയ്ക. ഈ ക്രിയകളെല്ലാം രണ്ടു ഗ്രഹണത്തിന്നും ഒരുപോലെയുമാകുന്നു.

൨.൦൧

ഇനി സൂര്യഗ്രഹണത്തിന്നുള്ള വിശേഷക്രിയ പറയുന്നു. ഇതുകൊണ്ട് "ആക്ഷ"ത്തെ വരുത്തുവാനാണ് പറയുന്നത്.

(൯൦) ആക്ഷാ "സുന്ദരകാ" ക്ഷഭാഹതിദളാ ഇതി— "സുന്ദരകാ" ക്ഷഭാഹതിദളം ആക്ഷാ ഇത്യന്വയഃ. സ്യാ ദിതി ശേഷഃ.

സ്വദേശത്തെ പലാംഗുലം വെച്ച്, അതിന്റെ ഇലിയും വിലിയും "സുന്ദരക" എന്നു ൧൨൭൦ നിലത്തിൽ വെച്ചു പെരുക്കി വിലിയെ നാ—ൽ കയററി ഇലിയിൽ കൂട്ടി അർദ്ധിച്ചാൽ അതിന്നു 'ആക്ഷാ' എന്നു പേരാകുന്നു. ഈ ആക്ഷം എപ്പോഴും തുലാദിയുമാണു. ഇതും പേരിട്ടു ചാൎത്തുക.

൨൦൯

അനന്തരം ദ്വൈലപ്തിത്തിനെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൯൦) "നാമ" സ്വഹാരാഹതെഃ "പാദാ" പ്തൌ ഗതിഭേദഭാഗവിഹതൌ ഭേദഫരിദാഖ്യാ ഭവേൽ ഇതി— ക്രമേണാന്വയഃ.

സ്വദേശഹാരകത്തെ "നാമം" എന്ന ൩൦ കൊണ്ടു പെരുക്കി "പാദം" എന്ന വ്യ൧ കൊണ്ടു ഹരിക്കുക: അപ്പോൾ കിട്ടുന്ന ഫലത്തെ അറുപതിൽ പെരുക്കി ഗത്യന്തരംകൊണ്ടു ഹരിക്കുകയും ചെയ്ക: കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലിയാകുന്നു. ശേഷം കൊണ്ടു വിലിയും വരുത്തിയാൽ അതിന്നു 'ഭേദപ്തിതു്' എന്നു പേരാകുന്നു. ഇതിന്നു "നതിഹാരകാ" എന്നും പെരുപറയാറുണ്ടു. അതും പേരിട്ടു ചാൎത്തുക.

൨൧൦

ഇനി ലംബനം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൯൦) കൃത്വാ പ്രാണകലാന്തരം ചരമിനെ ഷഡ്ഘ്നഃ ക്ഷവെൽ നാഡികാ ഭാഗെ കാലവിലഗ്നക മിതി— ഇനെ പ്രാണകലാന്തരം ചരം ചകൃത്വാ, ഷഡ്ഘ്നഃ നാഡികാഃ ഭാഗെ ക്ഷിപെൽ, കാലവിലഗ്നക മിത്യന്വയഃ. സ്യാ ദിതിശേഷഃ.

സായനസമലിപ്തയെ സൂൎയ്യനെന്നു കല്പിച്ചു അട്ടക്കെ രണ്ടേടത്തു വെച്ച്, ഒന്നിൽനിന്നും ചരപ്രാണകലാന്തരങ്ങൾ കൊണ്ടു ദിക്കിന്നു തക്കവണ്ണം മറേറതിൽ സംസ്കരിച്ച്, അ

ഫൻ *

തിൻെറ തിയതിയിൽ സ്ഫുടപർവ്വാന്തനാഴികകളേയും, ഇലി യിൽ സ്ഫുടപർവ്വാന്തവിനാഴികകളേയും ആറിൽ പെരുക്കി ക്കൂട്ടുക. എന്നാൽ അതു 'കാലലഗ്ന'മാകുന്നു.

൨൱

(൨൦) ചരഹാരജ്യേ വിത്രിഭേന്ദോ ന്നയെ ദിതി— വിത്രിഭേന്ദോഃ ചരഹാരജ്യേ നയെ ദിത്യന്വയഃ.

പിന്നെ, സായനസമലിപ്തയെ ചന്ദ്രനെന്നു കല്പിച്ച് ഒ രിക്കൽക്കൂടി രണ്ടേടത്തു വെച്ച്, ഒന്നിൽനിന്നു മൂന്നുരാശി ക ളഞ്ഞു മേഷതുലാദിയും ഓജയുഗ്മപദവും സൂക്ഷിച്ച്, അതിൽ നിന്നു ഹാരജ്യാവും * സ്വദേശത്തേക്കുള്ള ചരജ്യാവും കൊ ള്ളണം. അവിടെ മേലിൽ പ്രാണകലാന്തരം വരുത്തുന്നതു ആവശ്യമാകയാൽ ഈ ഹാരജ്യാവും ചരജ്യാവും വരുത്തു മ്പോൾ തന്നെ പ്രാണകലാന്തരംകൂടി വരുത്തുക, എന്നാൽ എളുപ്പമുണ്ട്, ഹാരജ്യാവ് എപ്പോഴും ധനമാകുന്നു. ഈ മൂ ന്നു ജ്യാവുകളും ഒരേടത്തു വെക്കുക.

൨൱൨

(൯൧) ഹാരജ്യാസഹിതഃ സ്വഹാരചരണോ ഹാര ഇതി— ക്രമേ ണാന്വയഃ. സ്യാ ദിതി ശേഷഃ.

പിന്നെ സ്വദേശഹാരകത്തെ നാലിൽ ഹരിച്ചാൽ വ രുന്ന ഫലത്തിൽ ഹാരജ്യാവ് കൂട്ടിയാൽ അതു 'ലംബനഹാ രകം' ആകുന്നു.

൨൱൩

(൯൧) ത്രിഭാഢ്യേ വിധൌ കുഴ്യാൽ സ്വാസുകലാന്തര മിതി— ത്രിഭാ ഢ്യേ വിധൌ സ്വാസുകലാന്തരം കുഴ്യാദിത്യന്വയഃ.

പിന്നേയും സായനസമലിപ്തയെ ചന്ദ്രനെന്നു കല്പി ച്ചു വേറേ വെച്ച് മൂന്നു രാശികൂട്ടി, മുമ്പേ വരുത്തിയ പ്രാണ

* ഹാരജ്യാവ ൨൬൩-ാം പാരയിൽ നോക്കുക.

കലാന്തരം ഓജയുഗ്മക്രമേണ ഋണധനമായി അതിൽ സംസ്കരിക്കണം.

൨൧൪

(൩൧) പുനരതഃ കാലൊന്നിതാൽ ദൊർഗ്ഗുണാൽ. ദിശൈക്യവശാൽ ചരൊനസഹിതൊ ഹാരാഹൃതൊ ലംബന മിത്യ— പുനഃ കാലൊന്നിതാൽ അതഃ ദൊർഗ്ഗുണാഃ ദിശൈക്യവശാൽ ചരൊനസഹിതഃ ഹാരാഹൃതഃ ലംബന മിത്യന്വയഃ. സ്യാദിതി ശെഷഃ.

മേൽപ്പറഞ്ഞ വിധം പ്രാണകലാന്തരം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രനിൽനിന്ന മുമ്പുണ്ടാക്കിവെച്ചിട്ടുള്ള കാലലഗ്നത്തെ വാങ്ങി, തുലാമേഷാദി സൂക്ഷിച്ച് ഭുജക്ക മഹാജ്യവ (൨൧൨) കൊള്ളുകയും ആ-ജ്യാവിൽ മുൻപ് ഉണ്ടാക്കിവെച്ചിരിക്കുന്ന ചരം സംസ്കരിക്കുകയും ചെയ്ക: രണ്ടും ദിക്ക ഒന്നാണെങ്കിൽ തമ്മിൽ കൂട്ടുകയും, രണ്ടാണെങ്കിൽ അന്തരിക്കുകയുമാണു വേണ്ടതു്. പിന്നെ ചരം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ മഹാജ്യാവിനെ മുൻ ഉണ്ടാക്കിവെച്ചിരിക്കുന്ന ലംബനഹാരകം കൊണ്ടു ഹരിക്കുക: കിട്ടുന്ന ഫലം നാഴികയാകുന്നു. ശേഷത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി "ലംബനഹാരകം" കൊണ്ടു ഹരിച്ചു വിനാഴികയും ഉണ്ടാക്കണം. എന്നാൽ അതു ലംബനമാകുന്നു. മഹാജ്യാവിന്റെ തുലാമേഷാദി തന്നെയാണു ലംബനത്തിന്റേയും ദിക്ക്. അവിടെ മഹാജ്യാവിനും ചരത്തിനും ദിക്ക രണ്ടായി വരികയും, ചരം വലുതായിരിക്കയും ചെയ്യുമ്പോൾ അവ തമ്മിൽ അന്തരിച്ചാൽ ചരം ശേഷിക്കുന്നതുകൊണ്ടു, അങ്ങിനെ വന്നാൽ ലംബനത്തിന്റെ ദിക്ക ചരത്തിന്റെ ദിക്കാണെന്നു ധരിക്കയും വേണം. ഉച്ചക്കു മുമ്പാണെങ്കിൽ ലംബനം ഋണമായിട്ടും, ഉച്ചതിരിഞ്ഞിട്ടാണെങ്കിൽ ധനമായിട്ടും മാത്രമെ വരികയുള്ളു വെന്നു നിയമമുണ്ടെന്നും അറിയണം.

൨൧൫

(൩൨) യദാ ലംബനശിഞ്ജിനീ കൃതചരാ ഹാരേണ ഭക്താഗ്നിമദ്ധി— ക്രമേണാന്വയഃ. സ്യാദിതി ശെഷഃ.

അവിടെ ലംബനം അവിശേഷം വരുത്തുവാൻ ഒന്നിലധികം വേണ്ടി ഇതുപോലെ ക്രിയ ചെയ്യേണ്ടിവരുന്നതുകൊണ്ടു, ഇപ്പോൾ (ഒന്നാമത്തെ പ്രാവശ്യം) പറഞ്ഞ ക്രിയക്ക മഹാജ്യാവു കൊള്ളുവാൻ പറഞ്ഞ സ്ഥാനത്തു ലംബനജ്യാവു കൊണ്ടു * അതിൽ ചരം സംസ്കരിച്ച ലംബനഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചിട്ടു ലംബനം വരുത്താം. ആദ്യത്തെ ക്രിയക്ക ലംബനജ്യാവു കൊണ്ടാൽ പിന്നെ അവിശേഷം വരുത്തുവാൻ കുറെ എളുപ്പമുണ്ടു. രണ്ടാമത്തെ ക്രിയ മുതൽ മഹാജ്യാവുതന്നെ കൊള്ളുകയും വേണം.

വ‿ഫണ്ണ

ഇനി ലംബനത്തെ അവിശേഷിപ്പാൻ പറയുന്നു.

(൨൭) സ്പഷ്ടം പർവ്വണി തൽ ച തത്സമയജം നീത്വാ വശിഷ്ടം സ്ഫുടസ്തു ഇതി — തൽ ച പർവ്വണി സ്പഷ്ടം തത്സമയജം നീത്വാ അവശിഷ്ടം സ്ഫുടമാത്യനായഃ. സ്യാദിതി ശേഷഃ.

അവിടെ ഒന്നാമത്തെ ക്രിയക്ക് ഉണ്ടായ ലംബനത്തെ ഋണധനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം സ്ഫുടപർവ്വാന്തത്തിൽ സംസ്കരിക്കണം. അനന്തരം സമലിപ്തരണ്ടെടുത്തു വെച്ച് ഒന്നിനെ സൂര്യനെന്നും മറ്റതിനെ ചന്ദ്രനെന്നും കല്പിച്ച്, പിന്നെ ലംബനം രണ്ടെടുത്തു വേറെ വെച്ച്, ഒന്നിനെ സൂര്യഗതികൊണ്ടു പെരുക്കിക്കളഞ്ഞ് സമലിപ്താദിത്യനിലും, മറ്റതിനെ ചന്ദ്രഗതികൊണ്ടു പെരുക്കി കളഞ്ഞ് സമലിപ്തേന്ദുവിലും ഋണധനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം സംസ്കരിക്കുകയും, ആ ആദിത്യനെ വെച്ച് മുമ്പു പറഞ്ഞതുപോലെ കാലലഗ്നം വരുത്തുകയും വേണം. അതിന്നു ഇവിടെ ലംബനം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഫുടപർവ്വാന്തനാഴികവിനാഴികകളെ ആണ്ടു ആറിൽ പെരുക്കി കൂട്ടേണ്ടതെന്നു ഭേദത്തെ ധരിക്കയും വേണം.

* ൨൪-ാം പുറമയിൽ ലംബനജ്യാവു ചേർത്തിട്ടുണ്ട്.

പിന്നെ ഇവിടെക്ക് തൽക്കാലിച്ചു വെച്ച ചന്ദ്രനെ വെച്ച് മൂന്നു രാശി വാങ്ങി ഹാരജ്യാവും ചരജ്യാവും പ്രാണകലാന്തരജ്യാവും വരുത്തുക തുടങ്ങിയ ക്രിയ ചെയ്തു ലംബനം വരുത്തുക. ഇങ്ങിനെ ലംബനത്തിന്നു അവിശേഷം വരുന്നതു വരെ പിന്നേയും പിന്നേയും ക്രിയ ചെയ്തു അവിശേഷം വരുത്തണം. അവിശേഷം വന്ന ലംബനം സ്ഫുടപർവ്വാന്തത്തിൽ ഋണധനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം സംസ്കരിച്ചാൽ അതു സൂര്യഗ്രഹണത്തിന്റെ മദ്ധ്യകാലമാകുന്നു. ആ മദ്ധ്യകാലത്തെയും, ആ മദ്ധ്യകാലത്തേക്കുള്ള സൂര്യചന്ദ്രകാലലഗ്നലംബനങ്ങളേയും പേർത്തു ചാർത്തുക.

൨൧൭

ഇനി "നതി" വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൯൨) അക്ഷാദപിത്രിഭകാലദോർഗ്ഗുണകൃതാൾ ഖേഹരിദാപ്താ നതിരിതി— വിത്രിഭകാലദോർഗ്ഗുണകൃതാൽ അക്ഷാൽ ഖേഹരിദാപ്താ നതിരിത്യന്വയഃ. സ്യാദിതി ശേഷഃ.

പിന്നെ മദ്ധ്യകാലത്തിങ്കലെ കാലലഗ്നത്തിൽ നിന്നു മൂന്നു രാശി വാങ്ങി തുലാമേഷാദി സൂക്ഷിച്ചു ഉള്ളതു മഹാജ്യാവു കൊള്ളുകയും, ആ ജ്യാവിനെ മുമ്പെ ഉണ്ടാക്കിയ അക്ഷത്തിൽ സംസ്കരിക്കുകയും വേണം. മഹാജ്യാവും അക്ഷവും ദിക്കു ഒന്നാണെങ്കിൽ തമ്മിൽ കൂട്ടുകയും, ഒന്നല്ലെങ്കിൽ അന്തരിക്കുകയുമാണ വേണ്ടതു്. ഇങ്ങിനെ മഹാജ്യാവ് സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന അക്ഷത്തെ മുൻപു ഉണ്ടാക്കി വെച്ചിരിക്കുന്ന ഛേദപ്പിത്തുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വരുന്ന ഫലം ഇലിയാകുന്നു; ശേഷം കൊണ്ടു വിലിയും ഉണ്ടാക്കിയാൽ അതു 'നതി' ആകുന്നു. അക്ഷം എല്ലാ കാലവും തുലാദിയാകയാൽ മഹാജ്യാവും അക്ഷവും ദിക്കു ഒന്നാണെങ്കിൽ നതിയുടെ ദിക്കു തുലാദിയാണു്; ദിക്കു രണ്ടാണെങ്കിൽ, അവ തമ്മിൽ അന്തരിച്ചാൽ ശേഷി

ക്കുന്നതിന്റെ ദിക്കുമാകുന്നു നതിയുടെ ദിക്ക്. ഇതെല്ലാം സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിന്നുള്ള പ്രത്യേക ക്രിയകളാകുന്നു.

൨൮വ്യ

ഇനി രണ്ടു ഗ്രഹണത്തിന്നും ഒന്നായിട്ടുള്ള ക്രിയയാണ പറയുന്നതു. ഇതിൽ ആദ്യം വിക്ഷേപം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൪൨) ക്ഷേപൊ വെനഹതാ ദ്വ്യഹീന്ദുഗ്ഗുണതഃ "കാമൈ" രിതി- ഹൃതഃ സ്യാ ദിതി ശേഷഃ. വെനഹതാൽ വ്യഹീന്ദുഗ്ഗുണാതഃ "കാമൈഃ" ഹൃതഃ ക്ഷേപഃ സ്യാ ദിത്യന്വയഃ.

പിന്നെ മദ്ധ്യകാലചന്ദ്രനിൽ നിന്നു സായനരാഹുവിനെ വാങ്ങി, തുലാമേഷാദി സൂക്ഷിച്ച് ഉജ്ജക്ക മഹാജ്യാവുകൊള്ളുകയും, ആ ജ്യാവിനെ നാലിൽ പെരുക്കി "കാമാ"എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിക്കുകയും ചെയ്ക, അപ്പോൾ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലിയാകുന്നു. ശേഷംകൊണ്ടു വിലിയും ഉണ്ടാക്കിയാൽ അതു വിക്ഷേപമായി വരും. സോമഗ്രഹണത്തിങ്കലെ വിക്ഷേപം വരുത്തുന്നേടത്തു കുറച്ചു വിശേഷമുള്ളതിനെ പറയുന്നു.

സോമഗ്രഹണത്തിന്നു ലംബനസംസ്കാരമില്ലാത്തതിനാൽ മദ്ധ്യകാലചന്ദ്രനെ വെക്കേണ്ടേടത്തു സായനസമലിപ്തയാണ വേണ്ടതു. ഇവിടെ വരുത്തിയ വിക്ഷേപം വിക്ഷേപവുമാണ. മഹാജ്യാവിന്റെ തുലാമേഷാദിപോലേയാണ് വിക്ഷേപത്തിന്റെ തുലാമേഷാദി ദിക്ക എന്നും അറിയണം. ഈ വിക്ഷേപവും പേരിട്ടു ചാൎത്തുക.

൨൮൯

സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിങ്കൽ മേൽപ്രകാരം വരുത്തിയ വിക്ഷേപത്തിൽ ഒരു സംസ്കാരവും കൂടിയുണ്ടു. അതാണിനി പറയുന്നതു.

(൯൨) സ നത്യാ കൃത ഇതി— ക്രമേണാന്വയഃ. വിക്ഷേപഃ സ്യാദിതി ശേഷഃ.

ഈ വിക്ഷേപത്തിൽ മുമ്പെ ഉണ്ടാക്കിയ നതി സംസ്കരിച്ചാൽ അതു സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിലെ വിക്ഷേപമായി വരും. അതും പേരിട്ടു ചാൎത്തുക. വിക്ഷേപവും നതിയും ദിക്കു ഒന്നാണെങ്കിൽ തമ്മിൽ കൂട്ടുകയും, ഒന്നല്ലെങ്കിൽ തമ്മിൽ അന്തരിക്കുകയുമാണ വേണ്ടതു്. അന്തരിക്കുകയാണ ചെയ്യുന്നതെങ്കിൽ ശേഷിച്ചതിന്റെ ദിക്കാണ വിക്ഷേപത്തിന്റെ ദിക്കെന്നും ധരിക്കണം.

൧൨൦

ഇനി പരമഗ്രാസം വരുത്താൻ പറയുന്നു.

(൯൨) തം സമ്പക്കദളാ ദ്വിശൊദ്ധ്യ പരമഗ്രാസപ്രമാണം വിദുരിതി— ക്രമേണാന്വയഃ.

ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിങ്കലെ സമ്പക്കാൎദ്ധത്തിൽ നിന്നു ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്റെ വിക്ഷേപം വാങ്ങിയാൽ ശേഷം ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്റെ പരമഗ്രാസപ്രമാണമാകുന്നു. സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിങ്കലെ സമ്പക്കാൎദ്ധത്തിൽ നിന്നു സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിന്റെ വിക്ഷേപം വാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ളതു സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിന്റെ പരമഗ്രാസപ്രമാണവുമാകുന്നു. പരമഗ്രാസം എന്നു പറയുന്നതു, അതാതു ബിംബത്തിന്നുള്ള ഇലികളിൽ പരമഗ്രാസത്തിന്റെ ഇലികളോളം ഗ്രസിക്കും (മറയും) എന്നാകുന്നു.

ഇവിടെ രണ്ടു ഗ്രഹണത്തിന്നും സമ്പക്കാൎദ്ധത്തേക്കാൾ വിക്ഷേപം വലുതായി വന്നാൽ ആ വാവിന്നു ഗ്രഹണമില്ലെന്നും, വിക്ഷേപത്തേക്കാൾ സമ്പക്കാൎദ്ധം വലുതായി വന്നാൽ ഗ്രഹണമുണ്ടെന്നും അറിയണം. എന്നാൽ പരമഗ്രാസം സൂൎയ്യബിംബത്തിന്റെ വ്യാസാൎദ്ധം ഒരംശത്തിൽ കുറഞ്ഞാൽ, സൂൎയ്യഗ്ര

ഹണവും, ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റെ ൧൬-ൽ ഒരംശത്തിൽ കുറഞ്ഞാൽ ചന്ദ്രഗ്രഹണവും വജ്ജിക്കേണ്ട എന്നു അറിക. ബിംബത്തിന്റെയും പരമഗ്രാസത്തിന്റെയും ഇലികളുടെ അംശങ്ങളെ നോക്കിയിട്ടാണ "കാൽഗ്രഹണം" അരഗ്രഹണം എന്നും മറ്റും പറയുന്നതു. പരമഗ്രാസവും ബിംബവും സമമായി വന്നാൽ സമസ്ത (മുഴുവനും മറയുന്ന) ഗ്രഹണമുണ്ടെന്നും ധരിക്കണം.

൨൨൧

ഇനി സ്ഥിത്യർദ്ധം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൪൯) ക്ഷേപൈക്യാർദ്ധകൃതിദ്വയാന്തരപദം ഗത്യന്തരാംശാഹൃതം സ്ഥിത്യർദ്ധമിതി— ക്രമേണാനയേ. സ്യാദിതി ശേഷഃ.

അതാതിന്റെ (സൂര്യഗ്രഹണത്തിന്നു അതിന്റെയും ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്നു അതിന്റെയും) വിക്ഷേപത്തെ പെരുക്കി വിലിയാക്കി വർഗ്ഗിച്ചതിനെ അതിന്റെ സമ്പർക്കാർദ്ധവർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നും കളയുകയും, ശേഷത്തെ മൂലിച്ച ഗത്യന്തരം കൊണ്ടു ഹരിക്കുകയും ചെയ്താൽ അതു മദ്ധ്യകാലസ്ഥിത്യർദ്ധമാകുന്നു. ഹരിച്ചാൽ ആദ്യം കിട്ടുന്ന ഫലം സ്ഥിത്യർദ്ധത്തിന്റെ നാഴികകളാകുന്നു. ശേഷംകൊണ്ടു വിനാഴികയും ഉണ്ടാക്കുകയും വേണം.

ഇനി ഈ മദ്ധ്യകാലസ്ഥിത്യർദ്ധം കൊണ്ടു സ്പർശമോക്ഷകാലങ്ങളിലേക്കു സ്ഥിത്യർദ്ധമുണ്ടാക്കി അതുകളെ അവിശേഷിപ്പാൻ പറയുന്നു. അവിടെ ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്റെ ക്രിയ വേറിട്ടു തന്നെ പറഞ്ഞാൽ കുറെ എളുപ്പമുണ്ടാകകൊണ്ടു അതു മുമ്പെ പറയുന്നു. ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്നു മദ്ധ്യകാലത്തേക്കു ഉണ്ടാക്കിയ സ്ഥിത്യർദ്ധത്തെ ചന്ദ്രഗതികൊണ്ടു പെരുക്കിക്കയററി സായനസമലിപ്തേന്ദുവിൽ നിന്നു വാങ്ങുകയും, ആ ചന്ദ്രനി

ൽ നിന്നു രാഹുവിനെ വാങ്ങി മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ ചന്ദ്രവിക്ഷേപവും, ആ വിക്ഷേപംകൊണ്ടു സ്ഥിത്യർദ്ധവും വരുത്തുകയും ചെയ്താൽ അതു സ്പർശകാലസ്ഥിത്യർദ്ധമാകുന്നു. പിന്നെ ആ സ്പർശകാലസ്ഥിത്യർദ്ധത്തെ ചന്ദ്രഗതികൊണ്ടു പെരുക്കി കയററി സമലിപ്തേന്ദുവിൽ നിന്നു കളഞ്ഞു, ആ ചന്ദ്രനെക്കൊണ്ടു പിന്നേയും വിക്ഷേപവും സ്ഥിത്യർദ്ധവും ഉണ്ടാക്കുക. ഇങ്ങിനെ സ്പർശകാലസ്ഥിത്യർദ്ധവും അവിശേഷിച്ചു വരുത്തുക. പിന്നെ മദ്ധ്യകാലസ്ഥിത്യർദ്ധത്തെ ചന്ദ്രഗതികൊണ്ടു പെരുക്കിക്കയററി സമലിപ്തേന്ദുവിൽ കൂട്ടുകയും, ആ ചന്ദ്രനെക്കൊണ്ടു ചന്ദ്രവിക്ഷേപവും സ്ഥിത്യർദ്ധവും ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്താൽ അതു മോക്ഷകാലസ്ഥിത്യർദ്ധവുമാകുന്നു. പിന്നെ ആ മോക്ഷകാലസ്ഥിത്യർദ്ധത്തെ ചന്ദ്രഗതികൊണ്ടു പെരുക്കിക്കയററി സമലിപ്തേന്ദുവിൽ കൂട്ടി, ആ ചന്ദ്രനിൽ നിന്നു രാഹുവിനെ വാങ്ങി മുമ്പു പറഞ്ഞതുപോലെ ചന്ദ്രവിക്ഷേപവും സ്ഥിത്യർദ്ധവും അവിശേഷം വരുത്തണം. അവിടെ ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്നു മദ്ധ്യകാലം സ്ഫുടപർവ്വാന്തം തന്നെയാകുന്നു. മദ്ധ്യകാലം സ്ഫുടപർവ്വാന്തം തന്നേ ആകകൊണ്ടു ആ മദ്ധ്യകാലത്തിൽ നിന്നു അവിശേഷം വന്ന സ്പർശകാലസ്ഥിത്യർദ്ധം വാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ളതു ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിൻെറ സ്പർശകാലമാകുന്നു. പിന്നെ ആ മദ്ധ്യകാലത്തിൽ അവിശേഷം വന്ന മോക്ഷകാലസ്ഥിത്യർദ്ധം കൂട്ടിയാൽ മോക്ഷകാലവും വരുന്നതാണ് ഇങ്ങിനെ, സ്പർശസ്ഥിത്യർദ്ധവും മോക്ഷസ്ഥിത്യർദ്ധവും വരുത്തുമ്പോൾ പരമഗ്രാസം വരുത്തേണ്ട എന്നു ഭേദം. ഇങ്ങിനെ വരുത്തിയ സ്പർശകാലസ്ഥിത്യർദ്ധവും, മോക്ഷകാലസ്ഥിത്യർദ്ധവും സ്പർശകാലവും, മോക്ഷകാലവും, ആ രണ്ടു സമയങ്ങളിലേക്കുമുള്ള വിക്ഷേപങ്ങളും പേരിട്ടു ചാർത്തുക.

൧൧൧

ഇനി സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിന്റെ ക്രിയാശേഷത്തെ പറയുന്നു.

(൩൩) കൃതലംബനനെ ധനമൃണം പൎവ്വണ്യതൊ ലംബനം. സ്ഥിത്യൎദ്ധം ച വിധായ കെവലതിഥൌ കൃത്വാ വശിഷ്ടെ സ്ഫുടെ മൊക്ഷസ്പൎശതിഥീ ഇതി— കൃതലംബനെ പൎവ്വണി ധനം ഋണം, അതഃ ലംബനം സ്ഥിത്യൎദ്ധം ച കെവലതിഥൌ വിധായ അവശിഷ്ടെ കൃത്വാ മൊക്ഷസ്പൎശതിഥീ സ്ഫുടെ ഇത്യനയൊഃ കാൎയ്യൌ ഇതി ശെഷഃ.

അവിടെ സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിന്റെ മദ്ധ്യകാലത്തിൽനിന്നു മദ്ധ്യകാലസ്ഥിത്യൎദ്ധം വാങ്ങി, തൽക്കാലത്തെക്കു സമലിപ്താദിത്യചന്ദ്രന്മാരെ തൽക്കാലിച്ച്, ആ ആദിത്യനെകൊണ്ടു കാലലഗ്നം വരുത്തുക: അവിടെ തൽകാലനാഴികകളാണു ഭൂറിൽ പെരുക്കി കൂട്ടെണ്ടതു്. പിന്നെ മുൻപറഞ്ഞതു പോലെ ഹാരജ്യാവും, ചരജ്യാവും, ലംബനവും നതിയും വിക്ഷെപവും, സ്ഥിത്യൎദ്ധവും വരുത്തെണം. എന്നാലതു സ്പൎശകാലസ്ഥിത്യൎദ്ധമാകുന്നു. ഇവിടെയും പരമഗ്രാസം വരുത്തെണ്ടു. പിന്നെ അപ്പോഴുണ്ടായ ലംബനത്തെ സ്ഫുടപൎവ്വാന്തത്തിൽ സംസ്കരിച്ച്, അതിൽ നിന്നു സ്പൎശകാലസ്ഥിത്യൎദ്ധം വാങ്ങി, തൽകാലത്തെക്കു സൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാരെ തൽക്കാലിച്ച്, അതുകൊണ്ടു കാലലഗ്നാദി സ്ഥിത്യൎദ്ധാന്തം വരുത്തി, അപ്പോഴുണ്ടായ ലംബനം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഫുടപൎവ്വാന്തത്തിൽ നിന്നു അപ്പോഴുണ്ടായ സ്പൎശസ്ഥിത്യൎദ്ധം വാങ്ങി, അവിടെക്കു സൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാരെ തൽക്കാലിച്ചു, അതുകൊണ്ടും ഇങ്ങിനെ തന്നെ ക്രിയ ചെയ്തു് സ്പൎശലംബനസ്ഥിത്യൎദ്ധങ്ങൾക്കു അവിശേഷം വരുത്തുക. പിന്നെ അവിശേഷം വന്നിരിക്കുന്ന സ്പൎശലംബനം സ്ഫുടപൎവ്വാന്തത്തിൽ സംസ്കരിച്ചു, അതിൽനിന്നു അവിശേഷം വന്നിരിക്കുന്ന സ്പൎശസ്ഥിത്യൎദ്ധം വാങ്ങിയതു സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിന്റെ സ്പൎശകാലമാകുന്നു. ഈ സ്പൎശകാലവും,

തൽകാലത്തേക്കുള്ള സൂൎയ്യചന്ദ്രസ്ഫുടങ്ങളും, കാലലംബനാദി സ്ഥിത്യൎദ്ധാന്തവും പേരിട്ടു ചാൎത്തുക. പിന്നെ മദ്ധ്യകാലസ്ഥിത്യൎദ്ധം മദ്ധ്യകാലത്തിൽ കൂട്ടി, അവിടക്കു സമലിപ്താദിത്യചന്ദ്രന്മാരെ തൽക്കാലിച്ച് അതുകൊണ്ടു കാലലംബനാദി സ്ഥിത്യൎദ്ധാന്തം വരുത്തിയാൽ അതു മോക്ഷസ്ഥിത്യൎദ്ധമാകുന്നു. പിന്നെ അപ്പോഴുണ്ടായ ലംബനം സ്ഫുടപൎവ്വാന്തത്തിൽ സംസ്കരിച്ച്, മോക്ഷസ്ഥിത്യൎദ്ധം കൂട്ടി, അവിടെക്കു സൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാരെ തൽക്കാലിച്ചു, സ്പൎശകാലത്തിൽ പറഞ്ഞതുപോലെ മോക്ഷലംബനസ്ഥിത്യൎദ്ധങ്ങൾക്കും അവിശേഷം വരുത്തി, അവിശേഷം വന്നിരിക്കുന്ന മോക്ഷലംബനം സ്ഫുടപൎവ്വാന്തത്തിൽ സംസ്കരിക്കുകയും, അവിശേഷം വന്നിരിക്കുന്ന സ്ഥിത്യൎദ്ധം അതിൽ കൂട്ടുകയും ചെയ്താൽ അതു സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിന്റെ മോക്ഷകാലവുമായിവരും, ഈ മോക്ഷകാലവും, തൽക്കാലത്തേക്കുള്ള സൂൎയ്യചന്ദ്രസ്ഫുടങ്ങളും, കാലലംബനാദി സ്ഥിത്യൎദ്ധാന്തവും പേരിട്ടു ചാൎത്തുക. അവിടെ സ്പൎശകാലം എന്നു പറയുന്നതു ഗ്രഹണം തുടങ്ങുന്നതിന്റേയും, മദ്ധ്യകാലമെന്നു പറയുന്നതു ഗ്രാസം കഴിഞ്ഞു മോചനം തുടങ്ങുന്നതിന്റേയും, മോക്ഷകാലമെന്നതു മോചനം കഴിഞ്ഞു ശുദ്ധമണ്ഡലം കാണുന്നതിന്റേ സമയമാണെന്നും അറിക. സ്പൎശമോക്ഷങ്ങൾ വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയ ഇങ്ങിനെയാകുന്നു.

൨൨൩

ഇനി നിമീലനവും ഉന്മീലനവും വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൩൩) തഥാന്തരദളാൽ ക്ഷേപാദ്വിമൌൎഖണ്ഡേ ഇതി—ക്രമേണാന്വയഃ. സ്യാതാമിതി ശേഷഃ.

അവിടെ സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിന്നു ഗ്രാഹ്യഗ്രാഹകബിംബങ്ങൾക്കു തമ്മിൽ അധികം വ്യത്യാസമില്ലാത്തതിനാൽ ചന്ദ്രഗ്രഹ

ണത്തിന്നു മാത്രമെ നിമിലനോന്മീലനങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷമാകുന്നുള്ളൂ. ഇവിടെ "ഗ്രാഹ്യം" എന്നു പറയുന്നതു ചന്ദ്രബിംബവും, "ഗ്രാഹകം" എന്നു പറയുന്നതു തമോബിംബവുമാകുന്നു. അതു കൊണ്ടു തമോബിംബത്തിൽ നിന്നു ചന്ദ്രബിംബം വാങ്ങി, ശേഷത്തെ അർദ്ധിച്ചു പെരുക്കി വിലിയാക്കി വർഗ്ഗിച്ചതും, മദ്ധ്യകാല വിക്ഷേപം പെരുക്കി വിലിയാക്കി വർഗ്ഗിച്ചതും, തമ്മിൽ അന്തരിച്ച ശേഷത്തെ മൂലിക്കുകയും, അതിനെ ഗത്യന്തരംകൊണ്ടു ഹരിക്കുകയും ചെയ്താൽ കിട്ടുന്ന ഫലം വിമർദ്ദാർദ്ധമാകുന്നു. ഹരിച്ചാൽ ആദ്യം കിട്ടുന്നതു നാഴികയാകയാൽ ശേഷത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി ഹരിച്ചു വിനാഴികയും ഉണ്ടാക്കണം. പിന്നെ മദ്ധ്യകാലത്തെ രണ്ടേടത്തു വെച്ചു, ഒന്നിൽനിന്നു വിമർദ്ദാർദ്ധം കളഞ്ഞാൽ അതു നിമീലനകാലവും, മറേറതിൽ വിമർദ്ദാർദ്ധം കൂട്ടിയാൽ അതു ഉന്മീലനകാലവുമായി വരും. ചന്ദ്രന്നു സമസ്തഗ്രഹണമുള്ളപ്പോൾ മാത്രമെ ഇതു വരികയുള്ളൂ. അങ്ങിനെ വരുമ്പോൾ മദ്ധ്യകാലത്തിൽ നിന്നു വിമർദ്ദാർദ്ധനാഴികയോളം മുമ്പെ ചന്ദ്രബിംബം ഒട്ടും കാണാനില്ലാതെയാകുമെന്നും, മദ്ധ്യകാലം കഴിഞ്ഞ് ത വിമർദ്ദാർദ്ധത്തോളം നാഴിക ചെന്നാൽ ബിംബം വീണ്ടും കണ്ടു തുടങ്ങുമെന്നും അറിക. ഈ വിമർദ്ദാർദ്ധനാഴികകളെ സ്ഥിത്യർദ്ധത്തിന്നു പറഞ്ഞതുപോലെ അവിശേഷിച്ചു വരുത്തിയാൽ നല്ലവണ്ണം സൂക്ഷ്മമാകയും ചെയ്യും.

൨൨

ഇനി ഇഷ്ടകാലത്തെ ബിംബത്തിന്റെ എത്ര ഗ്രസിച്ചിരിക്കുമെന്നറിയാൻ പറയുന്നു.

(൪) ഗത്യംശാന്തരാമിഷ്ടലംബയുതമുകപവ്വേഷ്ടദോഹതം തല്ക്ഷിപ്ത്യാഃ കൃതിയോഗമൂലരഹിതം യോഗാർദ്ധമിഷ്ടഗ്രഹ ഇതി—ഇഷ്ടലംബയുതമുകപവ്വേഷ്ടദോഹതം ഗത്യംശാന്തരം തൽക്ഷിപ്ത്യാഃ കൃതിയോഗമൂലരഹിതം യോഗാർദ്ധം ഇഷ്ടഗ്രഹഇത്യന്വയഃ. സ്യാദിതി ശേഷഃ,

അവിടെ സ്പർശകാലത്തിൽ നിന്നു അര നാഴിക, ഒരു നാഴിക, ഒന്നര നാഴിക ഇങ്ങിനെ ചെല്ലുമ്പോഴക്കു ബിംബത്തിന്റെ എത്ര ഭാഗം ഗ്രസിക്കുമെന്നു വരുത്തുകയാകുന്നു 'ഇഷ്ടഗ്രഹം' എന്നു പറയുന്നതു. അതുകൊണ്ടു സ്പർശകാലം തുടങ്ങി മദ്ധ്യകാലത്തിന്നിടക്കു ഏതെങ്കിലും ഇഷ്ടകാലത്തേക്കു സായനസമലിപ്താദിത്യചന്ദ്രന്മാരെ തൽക്കാലിച്ച് ആ സമയത്തേക്കു കാലലഗ്നം മുതൽ ലംബനവും, നതിയും, വിക്ഷേപവും വരുത്തി, വിക്ഷേപത്തിൽ നതി സംസ്കരിച്ചു വെക്കുക. ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്നാണെങ്കിൽ ലംബനവും നതിയും വരുത്തുകയും വിക്ഷേപത്തിൽ നതി സംസ്കരിക്കയും മാത്രം വേണ്ട. പിന്നെ ഇഷ്ടകാലലംബനം ഊനധനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം സ്ഫുടപർവ്വാന്തത്തിൽ സംസ്കരിച്ച്, ആ ലംബനം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഫുടപർവ്വാന്തനാഴികയും, ഇഷ്ടകാലനാഴികയും തമ്മിൽ അന്തരിച്ചാൽ ശേഷിച്ച നാഴികവിനാഴികകളെക്കൊണ്ടു ഗത്യന്തരത്തെ പെരുക്കി വർഗ്ഗിച്ചതും, തൽകാലവിക്ഷേപത്തെ പെരുക്കി വർഗ്ഗിച്ചതും തമ്മിൽ കൂട്ടി മൂലിച്ചുണ്ടാകുന്നതു കയറിയാൽ ഇലിയും വിലിയും വരും. അതിനെ അതാതിന്റെ സമ്പർക്കാർദ്ധത്തിൽ നിന്നു വാങ്ങിയാൽ ഇഷ്ടകാലത്തേക്കുള്ള ഗ്രാസം വരുന്നതാകുന്നു. ചന്ദ്രഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ ലംബനമില്ലായ്കയാൽ കേവല സ്ഫുടപർവ്വാന്തവും ഇഷ്ടകാലവും തമ്മിൽ അന്തരിച്ചു ശേഷിച്ച നാഴികകൊണ്ടാണ ഗത്യന്തരത്തെ പെരുക്കേണ്ടതെന്നു ഭേദമുണ്ടു.

൨൨൭

ഇനി സോമഗ്രഹണത്തിന്നു ആവശ്യമില്ലാത്തതു ഇന്നിന്നവയെന്നു പറയുന്നു.

(൩൪) ന ഗ്രാഹ്യം നതിലംബനേ ദിവസകൃദ്ബിംബേ പി സോമഗ്രഹ ഇതി- സോമഗ്രഹേ നതിലംബനേ ന ഗ്രാഹ്യേ. ദിവസകൃദ്ബിംബോപി ഇത്യന്വയഃ ന ഗ്രാഹ്യഃ ഇതി ച യോജ്യഃ.

ഇവിടെ രണ്ടു ഗ്രഹണത്തിന്നും ക്രിയ ഒന്നിച്ചു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിൽ സോമഗ്രഹണത്തിന്നു നതിയും, ലംബനവും, സൂൎയ്യബിംബവും വരുത്തേണ്ട.

൨൨൩

ഇനി എത്ര ഉണ്ടായാലാണ് വൎജ്ജിക്കേണ്ടതു എന്നതിനെ പ്പറയുന്നു.

(ൻർ) ഗ്രാസെ ബിംബദിനാംശതൊ ല്പകതരെ വൎജ്ജ്യാ ന സൂൎയ്യഗ്രഹ ഇതി— ഗ്രാസെ ബിംബദിനാംശതഃ അല്പകതരെ സൂൎയ്യഗ്രഹഃ ന വൎജ്ജ്യ ഇത്യന്വയഃ. സ്യാദിതി ശെഷഃ.

സൂൎയ്യബിംബത്തിന്റെ എട്ടിൽ ഒരു ഭാഗത്തോളം പരമഗ്രാസം ഉണ്ടെങ്കിലെ സൂൎയ്യഗ്രഹണം വൎജ്ജിക്കേണ്ടു എന്നൎത്ഥം.

൨൨൪

(ൻ൫) ഗ്രാസെ ഷൊഡശഭാഗതഃ ശിശിരഗൊ രല്പെ ന വൎജ്ജ്യാ ഗ്രഹ ഇതി— ഗ്രാസെ ഷൊഡശഭാഗതഃ അല്പെ ശിശിരഗൊഃ ഗ്രഹഃ ന വൎജ്ജ്യഃ ഇത്യന്വയഃ. സ്യാദിതി ശെഷഃ.

ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റെ പതിനാറിലൊന്നിനേക്കാൾ പരമഗ്രാസം അധികമില്ലെങ്കിൽ ചന്ദ്രഗ്രഹണവും വൎജ്ജിക്കേണ്ട.

൨൨൫

ഇനി ഗ്രഹണം തുടങ്ങുന്ന ദിക്കറിയാൻ പറയുന്നു.

(ൻ൬) ഖണ്ഡാംശൊ ഗ്രഹണെ സദാ നതിദിശി ഗ്രാസ ഇതി— ക്രമെണാന്വയഃ. ഭവതീതി ശെഷഃ.

അവിടെ സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിന്നു നതി സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന വിക്ഷേപത്തിന്റെ ദിക്കിൽ നിന്നാണു ഗ്രസിച്ചു തുടങ്ങുക. മേഷാദി ഉത്തരദിക്കും, തുലാദി ദക്ഷിണദിക്കു മാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു നതിസംസ്കൃതവിക്ഷേപം മേഷാദിയാണെങ്കിൽ സൂൎയ്യ

ബിംബത്തിന്റെ വടക്കേ വക്കത്തുനിന്നും, തുലാദിയാണെങ്കിൽ തെക്കേ വക്കത്തുനിന്നും ആണ ഗ്രസിച്ചു തുടങ്ങുക യെന്നും അറിക.

൨൨൯

(൯൭) വിധൌ രന്യഥേതി— ക്രമേണാന്വയഃ.

ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്നു ഗ്രാസം സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ വിപരീതമാകുന്നു. ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്റെ വിക്ഷേപം മേഷാദിയാണെങ്കിൽ ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റെ തെക്കേ വക്കത്തുനിന്നു ഗ്രാസം തുടങ്ങുമെന്നും, തുലാദിയാണെങ്കിൽ ഗ്രസിച്ചു തുടങ്ങുക വടക്കേ വക്കത്തു നിന്നാണെന്നും താല്പൎയ്യം.

൨൩൦

സൂൎയ്യന്റെ ഉദയാസ്തമയ സന്ധ്യകൾക്ക ഗ്രഹണം തട്ടുമോ എന്നു സംശയം വരുന്നേടത്ത് അതു അറിവാൻ പറയുന്നു.

(൯൮) ഗത്യംശാന്തരനിഘ്നലംബനരവീന്ദ്വോ ൎഭേദയോ രന്തരക്ഷിപ്ത്യോ ൎവ്വൎഗ്ഗയുതാൽ പദം ത്യജതു യോഗാൎദ്ധെ ഇതി— ഗത്യംശാന്തരനിഘ്നലംബനരവീന്ദ്വോഃ ഭേദയോഃ അന്തരക്ഷിപ്ത്യോഃ വൎഗ്ഗയുതാൽ പദം യോഗാൎദ്ധെ ത്യജതു ഇത്യന്വയഃ.

അവിടെ ആദിത്യോദയത്തിന്നൊ അസ്തമയത്തിന്നൊ ആദിത്യസ്ഫുടവും ചന്ദ്രസ്ഫുടവും ദൃക്കകൊണ്ടു വിലിയാദിയായിട്ടു ദേശാന്തരാഹൎമ്മാനങ്ങളും സംസ്കരിച്ചുണ്ടാക്കി, രാഹുവിനേയും വിലിയാദിയായി ഉണ്ടാക്കുകയും, വിലിയാദിയായി ഉണ്ടാക്കിയ ദ്യുഗയനം മൂന്നിലും സംസ്കരിക്കുകയും ചെയ്തു: പിന്നെ മുൻപറഞ്ഞതു പോലെ ഗത്യന്തരങ്ങളും, അതാതിന്റെ സമ്പൎക്കാൎദ്ധവും, ആക്ഷേപം, ഭേദച്ഛിന്നവും, സമ്പൎക്കാൎദ്ധവൎഗ്ഗവും ഉണ്ടാക്കുക: അനന്തരം ആ ആദിത്യസ്ഫുടവും

ചന്ദ്രസ്ഫുടവും വെറെവെച്ച് അവ തമ്മിലന്തരിക്കുകയും, ശെഷമുള്ള ഇലിയും വിലിയും ഒരേടത്തു വെക്കുകയും ചെയ്ക. ഇതിന്നു "സ്ഫുടാന്തരം" എന്നു പേർ. പിന്നെ സൂര്യചന്ദ്രന്മാരുടെയും, രാഹുവിന്റെയും അംശാധിക്യമുണ്ടെങ്കിൽ കയററി വിലി കളയാം. പിന്നെ അസ്തമനത്തിന്നുള്ള ആദിത്യനാണെങ്കിൽ ആറു രാശി കൂട്ടി രണ്ടേടത്തു വെച്ച്, ഒന്നിൽനിന്നു ചരപ്രാണകലാന്തരങ്ങൾ വരുത്തി മറേറതിൽ സംസ്കരിച്ചാൽ അതു അവിടക്കുള്ള കാലലഗ്നമായിവരും. ആദിത്യോദയത്തിന്നും അസ്തമനത്തിന്നും കാലലഗ്നം വരുത്തുമ്പോൾ നാഴികകളെ ആറിൽ പെരുക്കി കൂട്ടുവാനില്ലല്ലൊ. പിന്നെ ആ ചന്ദ്രനേയും വെച്ച് ആ ചന്ദ്രനെക്കൊണ്ടും, ആ കാലലഗ്നംകൊണ്ടും മുൻപറഞ്ഞതുപോലെതന്നെ ലംബനവും നതിയും വിക്ഷേപവും വരുത്തി, വിക്ഷേപത്തിൽ നതി സംസ്കരിച്ചു വെക്കുക; ഇവിടെ ലംബനം ഒരിക്കൽ മാത്രം ഉണ്ടാക്കിയാൽ മതിയെന്നും, അപ്പോൾ ലംബനജ്യാവു കൊള്ളാതെ മഹാജ്യാവു തന്നെ കൊള്ളണമെന്നും ഭേദവുമുണ്ട്. ചന്ദ്രഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ ആ ചന്ദ്രനെക്കൊണ്ടു വിക്ഷേപം മാത്രമെ വരുത്തേണ്ടതുള്ളുവെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളണം. ഇനി സൂര്യഗ്രഹണത്തിങ്കലെ ക്രിയ മുമ്പെ പറയുന്നു.

ഇവിടെ ഗത്യന്തരത്തെ വെച്ചു ഇലി കയററി തീയതിയാക്കി, ആ തീയതയും ഇലിയും വിലിയും ലംബനനാഴികവിനാഴികകളെക്കൊണ്ടു പെരുക്കുക. അങ്ങിനെ പെരുക്കിയാൽ ലംബനത്തിന്നു വിനാഴിക യില്ലെങ്കിൽ ഗത്യന്തരത്തിന്റെ തീയതി ഇലിയായി വരും. ലംബനത്തിന്നു വിനാഴിക ഉണ്ടെങ്കിൽ ഗത്യന്തരത്തിന്റെ തീയതിയുടെ മുകളിൽ വന്ന സ്ഥാനമെ ഇലിയാവുകയുള്ളൂ. ഇങ്ങിനെ പെരുക്കി അധിക്യമുണ്ടെങ്കിൽ കയററി ഇലിയും വിലിയും സൂക്ഷിച്ചു

ച്ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനങ്ങൾ കളയുക. പിന്നെ ഈ ഇലിവിലികളും, മുൻവെച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഫുടാന്തരത്തിന്റെ ഇലിവിലികളും തമ്മിൽ അന്തരിക്കുകയും, ശേഷമുള്ള ഇലിയെ വിലിയാക്കി വൎഗ്ഗിക്കുകയും ചെയ്ക. പിന്നെ നതി സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന വിക്ഷേപത്തെയും എറക്കി വൎഗ്ഗിക്കുകയും, ഈ ഉണ്ടാക്കിയ രണ്ടു വൎഗ്ഗങ്ങളും തമ്മിൽ കൂട്ടി മൂലിച്ചു കിട്ടുന്ന ഫലത്തെ ൬൦-ൽ കയററി സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിലെ സമ്പൎക്കാൎദ്ധത്തിൽ നിന്നു വാങ്ങുകയും വേണം.

൨൬൧

(൪൭) അത്ര ശിഷ്ടേ രവേഃ.

(൪൮) ബിംബദ്വാദശഭാഗതഃ സമധികേ സന്ധ്യാസ്പൃഗൎക്കഗ്രഹ ഇതി—അത്ര ശിഷ്ടേ രവേഃ ബിംബദ്വാദശഭാഗതഃ സമധികേ അൎക്കഗ്രഹഃ സന്ധ്യാസ്പൃക് ഇത്യന്വയഃ. ഭവതീതി ശേഷഃ.

മുമ്പു പറഞ്ഞ വിധം മൂലിച്ചു ൬൦-ൽ കയററിയ ഫലത്തെ സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിങ്കലെ സമ്പൎക്കാൎദ്ധത്തിൽ നിന്നു വാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ള (സമ്പൎക്കാൎദ്ധത്തിന്റെ) ഇലിയും വിലിയും സൂൎയ്യബിംബത്തെ ൧൨-ൽ ഹരിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന ഫലത്തേക്കാൾ അധികമുണ്ടെങ്കിലും, ഫലത്തോടു തുല്യമാണെങ്കിലും സൂൎയ്യഗ്രഹണം സന്ധ്യക്കു തട്ടുന്നതാകുന്നു; ബിംബദ്വാദശാംശത്തേക്കാൾ മൂലഫലം കുറയുമെങ്കിൽ സന്ധ്യക്കു തട്ടുകയുമില്ല. സൂൎയ്യബിംബത്തിന്റെ ൧൨-ൽ ഒരംശത്തേക്കാൾ മൂലം വാങ്ങിയ സമ്പൎക്കാൎദ്ധത്തിന്റെ ഇലിവിലികൾ കുറയുമെങ്കിൽ സൂൎയ്യഗ്രഹണം സന്ധ്യക്കു തട്ടുക ഇല്ലെന്നും അറിയണം.

൨൬൨

ഇനി ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിങ്കലെ ക്രിയ പറയുന്നു.

(൪൮) തദ്വൽ ബിംബചയാംശതഃ സ്ഫുടഭിദാക്ഷിപ്യോഃ കൃതിഭ്യോം വിധൊരിതി— സ്ഫുടഭിദാക്ഷിപ്യോഃ കൃതിഭ്യോം ബിംബചയാംശതഃ തദ്വൽ വിധൊഃ ഇത്യന്വയഃ. ഭവതീതി ശേഷഃ.

ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്നു ലംബനമില്ലായ്കയാൽ മുൻപു ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്ന സ്ഫുടാന്തരത്തെത്തന്നെ വിലിയാക്കി വൎഗ്ഗിച്ച്, തന്റെ (ചന്ദ്രന്റെ) വിക്ഷേപത്തേയും ഏറക്കി വൎഗ്ഗിച്ച്, ആ രണ്ടു വൎഗ്ഗങ്ങളും തമ്മിൽ കൂട്ടി മൂലിക്കുകയും, മൂലത്തെ നാൽ കയററി തന്റെ സമ്പൎക്കാൎദ്ധത്തിൽനിന്നു വാങ്ങുകയും ചെയ്ക: ശേഷമുള്ള ഇലിയും വിലിയും ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗത്തെക്കാൾ ഏറുകയൊ സമമായി വരികയൊ ചെയ്താൽ ചന്ദ്രഗ്രഹണം സമ്പൎക്കം തട്ടുന്നതാണെന്നും, കുറയുമെങ്കിൽ സമ്പൎക്കം തട്ടുന്നതല്ലെന്നും അറിയുക. ഗ്രഹണം ഗണിക്കുവാനുള്ള ക്രിയ ഇങ്ങിനെയാകുന്നു.

൨൬൩

ഇനി ഗ്രഹണം വരക്കേണ്ടതിന്നു വലനം വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

(൨൬൩) ഭോഗാഃ ഷാംഗുണിതേഷ്ടകാലഘടികാ ഇതി—ഷാംഗുണിതേഷ്ടകാലഘടികാഃ ഭോഗാ ഇത്യന്വയഃ. സ്യു രിതി ശേഷഃ.

അവിടെ വലനം വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയ രണ്ടു ഗ്രഹണത്തിന്നും ഒരുപോലെയാകുന്നു. സൂൎയ്യന്റേയും ചന്ദ്രന്റേയും ഗ്രഹണമദ്ധ്യകാലനാഴികകളെ ആറിൽ പെരുക്കിയാൽ അവ തിയ്യതികളായി വരുമെന്നും, വിനാഴികകളെ ആറിൽ പെരുക്കിയാൽ ഇലികളായി വരുമെന്നും അൎത്ഥം. അങ്ങിനെ ഗ്രഹണമദ്ധ്യേകാലനാഴികയേയും വിനാഴികയേയും ആറിൽ പെരുക്കി നാലും, ഉണ്ടെങ്കിൽ നാലും കയററി ഒരേടത്തു വെക്കുക.

൨൬൪

(൨൬൪) അഭ്യക്ഷരാശിത്രയെ കൃത്വാ ഗ്രാഹ്യചരം തതൊ ഭുജജ്ഞാനം റിത്വാ തതൊ ക്ഷാഹതൽ.

(൩൭) ത്രിജ്യാപ്തസ്യ ധനുർദ്വിശാ ത്രിഭയുതഗ്രാഹ്യാപമൈ ചാപിതൈ കശ്ച്യാദിതി— തദ്യുക്തരാശിത്രയെ ഗ്രാഹ്യചരം കൃത്വാ, തതഃ ഭുജഗുണം നീത്വാ, അക്ഷാഹതാൽ തതഃ ത്രിജ്യാപ്തസ്യ ധനുഃ ചാപിതൈ ത്രിഭയുതഗ്രാഹ്യാപമൈ ദിശാ കശ്ച്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

മദ്ധ്യകാല് നാഴികവിനാഴികകളെ ആറിൽ പെരുക്കി കയററി വെച്ചിരിക്കുന്നതിൽ മൂന്നു രാശികൂടി കൂട്ടി, ഗ്രാഹ്യങ്കൽ നിന്നു കൊണ്ട ചരം ഋണധനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം അതിൽ സംസ്കരിക്കുക. സോമഗ്രഹണത്തിന്നു ഗ്രാഹ്യൻ സായനസമലിപ്തയും, സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിന്റെ ഗ്രാഹ്യൻ മദ്ധ്യകാലത്തിങ്കലെ സായനാദിത്യനുമാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ ഗ്രാഹ്യചരം സംസ്കരിച്ച് തുലാമേഷാദി അറിഞ്ഞ ഭുജക്ക മഹാജ്യാവുകൊണ്ടു അതിനെ സ്വദേശത്തെക്കുള്ള അക്ഷംകൊണ്ടു പെരുക്കി "ജലവേഗം" എന്ന ത്രിജ്യകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വരുന്ന ഫലം ആക്ഷവലനമാകുന്നു. അതിനെ "ശൊദ്ധ്യം വിശൊദ്ധ്യ" എന്ന പറഞ്ഞപ്രകാരം ചാപിച്ചു (൨൨൫) വെക്കുക. പിന്നെ അതാതു ഗ്രഹണത്തിങ്കലെ ഗ്രാഹ്യനെ വെച്ച് മൂന്നുരാശികൂട്ടി തുലാമേഷാദി അറിഞ്ഞു ഭുജക്ക ക്രാന്തിചാപം (൨൩൭) കൊണ്ടാൽ അതു ആയനവലനമാകുന്നു. ആക്ഷവലനചാപവും, ആയനവലനമാകുന്ന ക്രാന്തിചാപവും ദിക്ക ഒന്നാണെങ്കിൽ തമ്മിൽ കൂട്ടുകയും, അതിന്റെ ദിക്ക ധരിക്കുകയും ചെയ്ക; ദിക്ക രണ്ടാണെങ്കിൽ തമ്മിൽ അന്തരിക്കുകയും, ശേഷിച്ചതിന്റെ ദിക്ക ധരിക്കുകയും വേണം.

൨൫൮

(൩൭) തസ്യ ഭുജാഫലാൽ ച വലനം വിദ്യാൽ "മയൂരാ" ഏതമിതി— തസ്യ ഭുജാഫലാൽ ച "മയൂരാ" ഏതം വലനം വിദ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

പിന്നെ ആ ചാപങ്ങളുടെ യോഗത്തെയൊ അന്തരത്തെയൊ അറുപതിലും ഉണ്ടെങ്കിൽ മറ്റുതിലും കയററി, അ

തിൽ നിന്നു മഹാജ്യാവുകൊണ്ട്, ആ മഹാജ്യാവിനെ "മയൂരം" എന്ന വക്ത്ര കൊണ്ടു ഹരിച്ചുവരുന്ന ഫലം വലനാംഗുലമാകുന്നു. ശേഷത്തെ എട്ടിൽ പെരുക്കി "മയൂരം" കൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ചു വ്യാംഗുലവുമുണ്ടാക്കിക്കൊള്ളുക. ചാപയോഗത്തിൽ നിന്നാണു മഹാജ്യാവു കൊണ്ടതെങ്കിൽ ആ യോഗത്തിന്റെ തുലാമേഷാദിതന്നെയാണു വലനാംഗുലത്തിന്റെയും തുലാമേഷാദി. ചാപാന്തരത്തിൽ നിന്നാണു മഹാജ്യാവു കൊണ്ടതെങ്കിൽ ചാപങ്ങൾ തമ്മിലന്തരിക്കുമ്പോൾ ബാക്കി വന്നതിന്റെ ദിക്കമാകുന്നു വലനത്തിന്റെ ദിക്ക്. വലനം മേഷാദിയാണെങ്കിൽ ദിക്ക ഉത്തരമാണെന്നും, തുലാദിയാണെങ്കിൽ ദക്ഷിണമാണെന്നും അറിക.

൧൩൩

ഇനി ഗ്രഹണം വരക്കാൻ പറയുന്നു.

(൧൬) ദിക്സൂത്രാദ്വലനം നയെ ദിതി— ക്രമേണൈനാമയഃ.

അവിടെ ചന്ദ്രാദിത്യന്മാർ ഉദിച്ചിട്ടു പത്തു നാഴിക പൊഞ്ഞുന്നതിലകത്തുള്ള നേരത്തെ ഗ്രഹണമാകുമ്പോൾ പടിഞ്ഞാറെ ഭിത്തമേൽ പടിഞ്ഞാറെ പുറത്തു വരക്കണം; അസ്തമിക്കുന്നതിന്നു പത്തു നാഴിക മുമ്പു മുതൽക്ക അസ്തമിക്കുന്നതിനകത്തുള്ള ഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ കിഴക്കെ ഭിത്തിയിന്മേൽ കിഴക്കെ വശത്തുമാണു വരക്കേണ്ടതു. പകലിന്റെയൊ രാത്രിയുടെയൊ നട്ടുച്ചത്തിലാണു ഗ്രഹണമെങ്കിൽ വരക്കുന്നതു സമഭൂമിയിലും വേണം. നട്ടുച്ചത്തിലെ ഗ്രഹണം ഉച്ചക്ക മുമ്പുള്ള അഞ്ചു നാഴികയിലാണെങ്കിൽ നേരെ കിഴക്ക നോക്കി ഇരുന്നിട്ടും, ഉച്ചക്ക ശേഷമുള്ള അഞ്ചു നാഴികയിലാണെങ്കിൽ പടിഞ്ഞാറു തിരിഞ്ഞിരുന്നിട്ടുമാണു വരക്കേണ്ടതു. അവിടെ ഭിത്തിയിന്മേലാണെങ്കിൽ, മുകളിൽനിന്നു ചുവട്ടിലേക്ക ഒരുകോൽനീളത്തിൽ നേരെ ഒരു രേഖ വരക്കുക. നിലത്താണെങ്കിൽ

കിഴക്കുപടിഞ്ഞാറു നീളത്തിലും ആണു വരക്കേണ്ടത്. ആ രേഖക്കു "ദിക്സൂത്രം" എന്നു പേർ. പിന്നെ വലനാംഗുലവും തോരയും കൂട്ടിയേടത്തോളം നീളത്തിൽ ഒരു കോലുമുണ്ടാക്കുക: ചന്ദ്രാദിത്യന്മാർ ഉച്ചക്കു മുമ്പാണെങ്കിൽ ആ കോലിന്റെ ഒരു തല ഭിത്തിയിന്മേലുള്ള ദിക്സൂത്രത്തിന്റെ മുകളിലെ അററത്തോടു ഒപ്പിച്ചു, വലനം ദക്ഷിണമാണെങ്കിൽ കോലിന്റെ മറെറത്തല നേരെ തെക്കോട്ടാക്കി വെച്ച്, ആ തല തട്ടുന്നേടത്തു ഒരു ബിന്ദു ഇടുക. വലനം ഉത്തരമാണെങ്കിൽ ആ കോലിന്റെ മറെറത്തല വടക്കോട്ടാക്കുകയും വേണം. നിലത്താണെങ്കിൽ കോലിന്റെ അഗ്രം ഒപ്പിച്ചു വെക്കേണ്ടതു ദിക്സൂത്രത്തിന്റെ കിഴക്കെ അററത്തുമാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ ഇടുന്ന ബിന്ദുവിന്നു "വലനബിന്ദു" എന്നു പേർ.

൨൩൭

(൯൭) ചയമിതാം രെഖാം തതൊ വാരുണീം ദിക്സൂത്രാവധിതി- തതഃ ചയമിതാം രെഖാം ദിക്സൂത്രാവധി വാരുണീം ഇത്യന്വയഃ. നയെൽ ഇത്യത്രാപി യൊജ്യം.

പിന്നെ മുഴക്കോൽക്കു പതിനാറ് അംഗുലം നീളത്തിൽ ഒരു സൂത്രം (ചരടു) ഉണ്ടാക്കി, ആ സൂത്രത്തിന്റെ ഒരു തല വലനബിന്ദുവിന്മേൽ വെച്ചുറപ്പിച്ചു, മറേറ തല ചുവട്ടിലേക്കു കൊണ്ടുപോന്നു ചരടു വലിഞ്ഞാൽ ആ തല ദിക്സൂത്രത്തിന്മേൽ തട്ടത്തക്കവണ്ണം വെച്ചുറപ്പിച്ചു പിടിച്ചു, ആ സൂത്രത്തിൽ കൂടിത്തന്നെ സൂത്രത്തോളം നീളത്തിൽ ഒരു രേഖ വരക്കണം. ആ രേഖ ആദിത്യഗ്രഹണത്തിങ്കൽ ആദിത്യന്റെയും, ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിങ്കൽ തമസ്സിന്റേയും മാർഗ്ഗമാകുമെന്നറിക.

൨൩൮

(൯൮) താദൃശീം നിജദിശി ക്ഷേപാംഗുലൈരുപരാമിതി— ക്രമെണാന്വയഃ രെഖാം നയെ ദിത്യത്രാപി യൊജ്യം.

പിന്നെ ദിക് സൂത്രം മാച്ചുകളയുക: ഇപ്പോഴുണ്ടായ സൂൎയ്യന്റെയൊ തമസ്സിന്റെയൊ മാൎഗ്ഗരേഖയിൽ നിന്നു അതാതിന്റെ വിക്ഷേപത്തെ നാലിൽ ഹരിച്ചാൽ വരുന്ന അംഗുലത്തോളം അകലെ വിക്ഷേപത്തിന്റെ ദിക്കിലും, ആ മാൎഗ്ഗരേഖയോളം നീളത്തിലും, മാൎഗ്ഗരേഖാനുസാരേണയും ഒരു രേഖ വരക്കണം. ഇവ പറഞ്ഞ രേഖയുടെ രണ്ടു തലയും സൂൎയ്യമാൎഗ്ഗരേഖയുടെ അഗ്രങ്ങളോടു ഒത്തു വരികയും വേണം. ആയ്തു ഒത്തു വരുവാൻ സൂൎയ്യമാൎഗ്ഗരേഖയിങ്കൽ നിന്നു വിക്ഷേപദിക്കിന്നു തക്കവണ്ണം തെക്കോട്ടൊ വടക്കോട്ടൊ വരക്കുമ്പോൾ, സൂൎയ്യമാൎഗ്ഗരേഖ നേരെ കിഴക്കുപടിഞ്ഞാറാണെന്നു കല്പിച്ചു, അതിന്റെ അഗ്രത്തിങ്കൽ നിന്നു അതിന്റെ നേരെ തെക്കുവടക്കു നീക്കി വരക്കയും വേണം.

൨൩൯

(൩൮) മാൎഗ്ഗൌ തൌ മൃദ്ഗാൎക്കയൊരിതി— തൌ മൃദ്ഗാൎക്കയോഃ മാൎഗ്ഗൌ ഇത്യന്വയഃ. സ്യാതാമിതി ശേഷഃ.

അവിടെ മുൻപുണ്ടായ രേഖ സൂൎയ്യഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ ആദിത്യന്റെയും, ചന്ദ്രഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ തമസ്സിന്റെയും മാൎഗ്ഗമാണെന്നും മുമ്പു പറഞ്ഞുവല്ലൊ. രണ്ടാമതു വിക്ഷേപദിക്കിലുണ്ടായ രേഖ രണ്ടു ഗ്രഹണത്തിന്നും ചന്ദ്രന്റെ മാൎഗ്ഗമാകുന്നു. അവിടെ വലനമില്ലെങ്കിൽ സൂൎയ്യതമോമാൎഗ്ഗം ദിക്‌സൂത്രം തന്നേയാണല്ലൊ. ചന്ദ്രമാൎഗ്ഗവും അപ്പോൾ നേരെ കിഴക്കുപടിഞ്ഞാറു തന്നെ വരക്കാം.

൨൪൦

(൩൮) അഥ തയോഃ സ്വാഷ്ടാംശത സ്യൌ ലികൈദിതി— ക്രമേണാന്വയഃ.

ഇങ്ങിനെ രണ്ടു മാൎഗ്ഗമുണ്ടായ്തിൽ രണ്ടു ഗ്രഹണത്തിങ്കലും ചന്ദ്രമാൎഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ ഒരു ബിന്ദു ഇട്ടു, ചന്ദ്രബിംബത്തി

ന്റെ എട്ടിൽ ഒരംശത്തോടു തുല്യമായ സൂത്രത്തിന്റെ ഒരു തല ആ ബിന്ദുവിന്മേൽ വെച്ചു പിടിച്ചു, മറേറ തലകൊണ്ടു ചന്ദ്രബിംബവൃത്തം വരക്കണം. പിന്നെ സൂര്യമാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിലും ഒരു ബിന്ദു ഇട്ടു, സോമഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ തമോബിംബത്തിന്റെ എട്ടിൽ ഒരാംശത്തോളം വലുപ്പമുള്ള സൂത്രം കൊണ്ടും, സൂര്യഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ സൂര്യബിംബാഷ്ടാംശസൂത്രം കൊണ്ടും മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ വൃത്തം വരക്കണം. അങ്ങിനെ വരച്ചാൽ, ചന്ദ്രഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ ചന്ദ്രബിംബം മുഴുവൻ തമോബിംബത്തിനകത്തു വന്നുവെങ്കിൽ സമസ്തഗ്രഹണമാണെന്നും, ചന്ദ്രബിംബം മുഴുവനും കാണാതാകുമെന്നും അറിയുക. ചന്ദ്രബിംബം തമോബിംബത്തിനു പുറത്തു കാണുവാനുള്ളേടത്തോളം വെളുപ്പിച്ചാൽ ഗ്രഹണത്തിന്റെ മദ്ധ്യകാലത്തു ചന്ദ്രബിംബം അതുപോലെ കാണുന്നതുമാകുന്നു. അതുപോലെതന്നെ സൂര്യഗ്രഹണത്തിനു ബിംബം ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റെ അകത്തു വരുന്ന ഭാഗം കാണുകയില്ലെന്നും അറിയുക.

൮൧

ഇനി സ്പർശമോക്ഷങ്ങൾ വരക്കാൻ പറയുന്നു.

(ന്വ്യ) ഗ്രാസൊനൈക്യദലാംഘ്രിതുല്യവിവരെ സ്പശെ പ്രവിശ്യാം വിധു മിതി— സ്പശെ ഗ്രാസൊനൈക്യദലാംഘ്രിതുല്യവിവരെ പ്രവിശ്യാം വധും ഇത്യന്വയഃ. ലിഖെ ദിത്യത്രാപി യൊജ്യം.

അവിടെ രണ്ടു ഗ്രഹണമായാലും അതാതിന്റെ സമ്പർക്കാർദ്ധത്തിന്റെ നാലിലൊന്നു നീളത്തിൽ ഒരു ചരടുണ്ടാക്കി, അതിന്റെ ഒരു തല സൂര്യമാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിൽ മുൻപു ഇട്ട ബിന്ദുവിൽ വെച്ചു പിടിച്ചു, മറേറ തല മുകളിലേക്ക പൊക്കി ചരടു വലിഞ്ഞാൽ, ആ തല ചന്ദ്രമാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ തട്ടിച്ചു, തല തട്ടിയേടത്തു ചന്ദ്രമാർഗ്ഗത്തിങ്കൽ ഒരു ബിന്ദു വിട്ടു, ചന്ദ്ര

ബിംബാൎദ്ധാംശസൂത്രത്തിന്റെ ഒരു തല ആ ബിന്ദുവിന്മേൽ വെച്ചു പിടിച്ചു, അവിടെ ഒരു ചന്ദ്രബിംബവൃത്തം വരച്ചാൽ സ്പൎശംപോലെ കാണുന്നതാകുന്നു. പിന്നേയും സമ്പൎക്കാൎദ്ധത്തിന്റെ നാലിലൊന്നു നീളമുള്ള സൂത്രത്തിന്റെ ഒരു തല ഛാദ്യമാൎഗ്ഗമദ്ധ്യേബിന്ദുവിന്മേൽ വെച്ചു പിടിച്ചു, മറ്റെ തല ചുവട്ടിലേക്ക കൊണ്ടുപോന്നു അവിടേയും ചന്ദ്രമാൎഗ്ഗത്തിൽ തട്ടിച്ചു ഒരു ബിന്ദു ഇട്ടു, അവിടേയും മുൻപറഞ്ഞതു പോലെ ബിംബവൃത്തം വരച്ചാൽ മോക്ഷം പോലേയും കാണുന്നതാകുന്നു. ഇവ പറഞ്ഞതെല്ലാം ചന്ദ്രാദിത്യന്മാർ ഉച്ചയാകും മുമ്പുള്ള ഗ്രഹണം വരക്കുവാനുള്ള സമ്പ്രദായമാകുന്നു. ഗ്രഹണം ഉച്ചതിരിഞ്ഞിട്ടാവുകയും, വലനം ഉത്തരമിക്കാവുകയും ചെയ്താൽ ദിക്സൂത്രത്തിൽ നിന്നു തെക്കോട്ടു നിക്കണമെന്നും, മുകളിലുണ്ടാകുന്ന ചന്ദ്രബിംബം മോക്ഷസമയത്തേയും, ചുവട്ടിലെതു സ്പൎശസമയത്തേയുമാകുമെന്നും, നിലത്താണെങ്കിൽ ദിക്സൂത്രത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറെ തലക്കൽ നിന്നാണ വലനം നിക്കേണ്ടതെന്നും ഇങ്ങിനെ അഞ്ചു കൂട്ടമാണ് വ്യത്യാസമുള്ളതെന്നും അറിക. മറ്റെല്ലാം മുൻ പറഞ്ഞതുപോലെതന്നേയുമാകുന്നു. ഗ്രഹണം വരക്കാനുള്ള ക്രിയ ഇപ്രകാരമാകുന്നു.

പിന്നെ ഗ്രഹണത്തിന്റെ ക്രിയകൾക്ക ഇനിയും അനേകം സംശയങ്ങൾ വരുവാനുണ്ട്. അവയിൽ ചിലതും താഴെ പറയുന്നു. ആദിത്യഗ്രഹണത്തിങ്കൽ പൎവ്വാന്തം ഒരു നാഴിക പുലരുന്നതിനകത്താണെങ്കിൽ ഗ്രഹണമില്ലെന്നു മുമ്പ പറഞ്ഞുവല്ലൊ. ഒരു നാഴിക പുലൎന്നിട്ടു അതിന്നടുത്തു സ്ഫുടപൎവ്വാന്തം വരികയും ലംബനം ഊനമാവുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, ലംബനനാഴിക സ്ഫുടപൎവ്വാന്തനാഴികയിൽ നിന്നു കളഞ്ഞതു മദ്ധ്യകാലമാകകൊണ്ടും, സ്ഫുടപൎവ്വാന്തനാഴികയേക്കാൾ ലംബനനാഴിക ഏറി വരുമ്പോൾ, ലംബനനാഴികയിൽ

നിന്നു സ്ഫുടപർവ്വാന്തനാഴിക കളഞ്ഞാൽ ശേഷമുള്ള നാഴികയോളം രാവുള്ളപ്പോൾ മദ്ധ്യകാലമെന്നു വരും. അവിടക്ക ലംബനം അവിശേഷിക്കേണ്ടതിന്നു തൽകാലകാലലഗ്നം വരുത്തുവാൻ തൽകാലസായനാർക്കസ്ഫുടത്തിൻ തങ്കൽ നിന്നു വരുത്തിയ ചരപ്രാണകലാന്തരങ്ങൾ സംസ്കരിക്കുകയും, ഇഷ്ടനാഴികകളെ ആറിൽ പെരുക്കി അതിൽ നിന്നു വാങ്ങുകയും ചെയ്താൽ തൽക്കാല കാലലഗ്നം വരുന്നതാണ്. അവിടെ 'ഇഷ്ടനാഴിക' എന്നു വെച്ചാൽ ലംബനത്തിൽ നിന്നു സ്ഫുടപർവ്വാന്തനാഴിക വാങ്ങിയ ശേഷമുള്ളതുമാകുന്നു.

പിന്നെ ഒരു നാഴിക പകലാകുന്നതിന്നടുത്തു മുമ്പേ സ്ഫുടപർവ്വാന്തമാകുമ്പോൾ ലംബനം ധനമാകകൊണ്ടു സ്ഫുടപർവ്വാന്തത്തിൽ ലംബനം കൂട്ടിയാൽ മദ്ധ്യകാലം അസ്തമിച്ചിട്ടായി വരും. അപ്പോൾ ലംബനം അവിശേഷിപ്പാൻ തൽകാലകാലലഗ്നം വരുത്തേണ്ടതിന്നു തൽകാലസായനാർക്കസ്ഫുടത്തിൽ ആറു രാശി കൂട്ടി സ്വചരപ്രാണകലാന്തരങ്ങൾ സംസ്കരിച്ച്, അതിൽ ഇഷ്ടനാഴികകളെ ആറിൽ പെരുക്കി വാങ്ങിയാൽ തൽകാലകാലലഗ്നം വരും. ലംബനത്തിൽ നിന്നു സ്ഫുടപർവ്വാന്തനാഴിക വാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ളതാണ് ഇവിടെ ഇഷ്ടനാഴികകളെന്നും ധരിക്കുക.

പിന്നെ ഒരു നാഴിക പകലാകുന്നതിന്നു അടുത്തു മുമ്പെ സ്ഫുടപർവ്വാന്തമാകുമ്പോൾ ലംബനം ധനമാകകൊണ്ടു സ്ഫുടപർവ്വാന്തത്തിൽ ലംബനം കൂട്ടിയാൽ മദ്ധ്യകാലം അസ്തമിച്ചിട്ടായി വരും. അപ്പോൾ ലംബനം അവിശേഷിപ്പാൻ തൽകാലകാലലഗ്നം വരുത്തേണ്ടതിന്നു സായനാർക്കസ്ഫുടത്തിൽ ആറു രാശി കൂട്ടി സ്വചരപ്രാണകലാന്തരങ്ങൾ സംസ്കരിച്ച്, അതിൽ ഇഷ്ടനാഴികകളേയും ആറിൽ പെരുക്കികൂട്ടിയ്ക്കാണ അ

വിടേക്കുള്ള കാലലഗ്നം. അവിടെ ഇഷ്ടനാഴികകൾ, ലംബനം കൂട്ടിയിരിക്കുന്ന സ്ഫുടപശ്ചാന്തത്തിൽ നിന്നു അന്നത്തെ ദിനപ്രമാണം വാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ളതുമാകുന്നു.

പിന്നെ രണ്ടു ഗ്രഹണത്തിന്നും ആദിത്യോദയത്തിന്നപ്പുറം ഉദയത്തിന്നടുത്തു മദ്ധ്യകാലമായി വരികയും, ഉദയത്തിൽ നിന്നു മദ്ധ്യകാലത്തേക്കുള്ള നാഴികയേക്കാൾ സ്പശസ്ഥിത്യദ്ധനാഴിക ഏറി വരികയും ചെയ്യുമ്പോൾ, സ്പശസ്ഥിത്യദ്ധനാഴികയിൽ നിന്നു ഉദയാൽപരമുള്ള മദ്ധ്യകാലനാഴികയെ വാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ള നാഴികയോളം രാവുള്ളപ്പോൾ സ്പശംതുടങ്ങുമെന്നറിക. ഇനി അസ്തമനത്തിന്നടുത്തു ഗ്രഹണം വരുന്നേടത്തും, ഇവിടെ പറഞ്ഞതല്ലാതെ വല്ല സംശയവും നേരിടുമ്പോഴും യുക്തികൊണ്ടു നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്ക.

ഗ്രഹണം വരക്കാൻ മദ്ധ്യകാലത്തിലേക്കാണല്ലോ വലനം വരുത്തുന്നതു്. അവിടെ ചന്ദ്രഗ്രഹണത്തിന്റെ മദ്ധ്യകാലം ആദിത്യോദയാൽ പരമായി വരുമ്പോൾ ആദിത്യോദയത്തിങ്കൽ നിന്നു മദ്ധ്യകാലത്തിലേക്കുള്ള നാഴികകളെ ആറിൽ പെരുക്കി, അവ തിയ്യതികളെന്നു കല്പിച്ചു്, അതിൽ മൂന്നു രാശി കൂട്ടുകയും, അതിൽ ഗ്രാഹ്യചരം ദിക്കുപോലെ സംസ്കരിച്ചു് അതിന്റെ ഭുജക്കു ജ്യാവു കൊള്ളുകയും വേണം.

സൂൎയ്യഗ്രഹണത്തിന്റെ മദ്ധ്യകാലം സൂൎയ്യോദയാൽപൂൎവ്വമായി വരുമ്പോൾ ഉദയാൽപൂൎവ്വം മദ്ധ്യകാലത്തിങ്കലേക്കുള്ള നാഴികകളെ വെച്ചു് ആറിൽ പെരുക്കി മൂന്നു രാശി വാങ്ങുകയും, ഗ്രാഹ്യചരം വിപരീതമായി സംസ്കരിച്ചു് അതിന്റെ ഭുജക്കു മഹാജ്യാവു കൊള്ളുകയും വേണമെന്നു ഭേദവുമുണ്ടു്.

ആദിത്യഗ്രഹണത്തിന്റെ മദ്ധ്യകാലം സൂൎയ്യാസ്തമനാൽ പരമാണെങ്കിൽ അസ്തമനാൽപരം മദ്ധ്യകാലത്തിങ്കലേക്കുള്ള നാഴികകളെ ആറിൽ പെരുക്കി, അതിൽ മൂന്നു രാശി കൂട്ടി, ആദിത്യാസ്തമനത്തിങ്കലേക്കുള്ള ദിക്കുപോലെ ഗ്രാഹ്യചരവും സംസ്കരിച്ച്, അതിന്റെ ഭുജക്കൊണ്ട് മഹാജ്യാവു കൊള്ളേണ്ടു്. ഇതപ്പറഞ്ഞ നാലു ദിക്കിലേക്കും മഹാജ്യാവു കൊള്ളുക തുടങ്ങി മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ ക്രിയ ചെയ്തു വലനവും വരുത്തിക്കൊൾക, ഇതിന്നു ഇനിയും ഒരു ക്രിയ പറയുന്നു.

ഇവിടെ രണ്ടു ഗ്രഹണത്തിന്നായാലും മദ്ധ്യകാലം പകലാണെങ്കിൽ അന്നത്തെ ദിനപ്രമാണം ഉണ്ടാക്കി അൎദ്ധിച്ചതും മദ്ധ്യകാലനാഴികകളും തമ്മിൽ അന്തരിക്കുകയും, ശേഷിച്ച നാഴികകൾ തിയ്യതികളെന്നും വിനാഴികകൾ ഇലികളെന്നും കല്പിച്ച അവ ആറിൽ പെരുക്കുകയും, അറുപതിലും മുപ്പതിലും കയററി അതിൽ നിന്നു മഹാജ്യാവുകൊള്ളുക തുടങ്ങി ക്രിയ ചെയ്തിട്ടും വലനം വരുത്താം. അവിടെ മദ്ധ്യകാലനാഴികകളെന്നു പറഞ്ഞതു ഉദയാൽ പരം മദ്ധ്യകാലത്തിങ്കലേക്കുള്ള നാഴികകളായാലും, മദ്ധ്യകാലത്തിൽ നിന്നു അസ്തമനത്തിങ്കലോളമുള്ള നാഴികകളായാലും പോരായ്മയുമില്ല. അവിടെ മദ്ധ്യകാലം ഉച്ചക്കുമുമ്പാണെങ്കിൽ കൊള്ളുന്ന മഹാജ്യാവു മേഷാദിയും, ഉച്ചതിരിഞ്ഞിട്ടാണെങ്കിൽ തുലാദിയുമാകുന്നു.

ഇനി അസ്തമിച്ചിട്ടുള്ള ഗ്രഹണമാണെങ്കിൽ ദിനപ്രമാണാൎദ്ധത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു രാത്രിപ്രമാണാൎദ്ധം വരുത്തേണമെന്നും, അൎദ്ധരാത്രിക്കു മുമ്പാണ് മദ്ധ്യകാലമെങ്കിൽ മഹാജ്യാവു മേഷാദിയും അൎദ്ധരാത്രിക്കു ശേഷമാണെങ്കിൽ മഹാജ്യാവു തുലാദിയാണെന്നും ധരിക്കയും വേണം. മററെല്ലാം പകലക്കു പറഞ്ഞതുപോലെതന്നേയുമാകുന്നു.

ഗ്രഹണഖണ്ഡം കഴിഞ്ഞു.

൧൨. കരണഖണ്ഡം.

൨൮൨

യോഗ്യാദി വാക്യങ്ങൾ.

യോഗ്യോ, വൈദ്യ, സ്തപഃ, സത്യം, ധന്യഃ, പുത്രഃ, ഖരോ വരഃ.
വീരഃ, ശൂരഃ, ശരോ, വജ്രീ, ജലം, ഗോത്രോ, ഗുരുഃ, കരീ.
ധന്യഃ, സേവ്യോ, മയാ, ലോകേ, കായോ, ദീനഃ, സ്തനാം, ഗനാ
യാജ്ഞോ, യജ്ഞാ, ഗനഃ, ശൂന, സ്തേനോ, ദീനോ, ധുനി, ന്നടഃ
ആപഃ, പാപഃ, പയഃ, പത്ഥ്യാ, പൂജ്യാ, ധേനോ, ദീനോ, ത്ഥിനഃ
തനു, ഭിന്നഃ, ഖന, ജ്ഞാനീ, രത്ന, ഭാനുഃ, സുനി, ന്നയെ
യോഗ്യാദി പാദം മേഷാദേ വ്വാക്യ മഷ്ടദിനസ്യ ച
രത്ന യജ്ഞാദി വാക്യം തു ഹീനയുക്താ രവേഃ സ്ഫുടം.

'യോഗ്യോ വൈദ്യസ്തപഃ സ്സത്യം' എന്ന പാദം മേടമാസത്തിലേക്കും 'ധന്യഃ പുത്രഃ ഖരോവരഃ' എന്ന രണ്ടാമത്തെ പാദം എടവമാസത്തിലേക്കുമാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ "രത്നഭാനു" എന്നു കൂടിയുള്ള ൧൨ പാദങ്ങൾ പന്ത്രണ്ടു മാസത്തിലേക്കും ഉള്ളതാകുന്നു. ഓരോ പാദവും "യോഗ്യഃ" "വൈദ്യഃ" എന്നിങ്ങിനെ ഈരണ്ടക്ഷരങ്ങൾ കൂടിയ നന്നാലു വാക്യങ്ങളാകുന്നു. ഈ ഓരോ വാക്യവും അതാതു മാസത്തിലെ എട്ടെട്ടു ദിവസങ്ങൾക്കുള്ളതുമാകുന്നു. ഈ ഓരോ വാക്യവും എട്ടാക്കി ഭാഗിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഓഹരി സംക്രമസമയം മുതൽ കൂനക്കാക്കി അതാതു ദിവസങ്ങളിൽ സംസ്കരിക്കുകയും വേണം. ഇതു ഒന്നുകൂടി സ്പഷ്ടമാക്കുവാൻ ശ്രമിക്കാം. "യോഗ്യഃ" എന്ന ൧൨നെ വ്യഞ്ജക്കി ഭാഗിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഓരോ ഓഹരി ഒന്നേകാലേ അരക്കാൽ ആണല്ലൊ. മേടം ൨-ാംനു-ക്കാണെങ്കിൽ ഇലിയിൽ ൧ സംസ്കരിക്കണം. ബാക്കി കാലേഅരക്കാൽ അദ്ധ്യാധിക്യമില്ലാത്തതിനാൽ സംസ്കരിക്കാറില്ല. ൩-ാംനു-യാകുമ്പോൾ, മേൽപറഞ്ഞ സംഖ്യ ഇരട്ടിച്ചാൽ രണ്ടേമുക്കാൽ ഉണ്ടാകുന്നതിനാൽ ൩ സംസ്കരിക്കയും ചെയ്യും. ഈ ക്രമത്തിൽ ൨൮ ദിവസത്തിന്നു 'യോഗ്യോ' വൈദ്യഃ, പതഃ' എന്ന ൩ വാക്യം മുഴുവനും, പിന്നെ ഓരോ മാസത്തിലും എത്ര ദിവസമുണ്ടോ ഒടുവിലത്തെ വാക്യത്തിന്റെ അത്ര ഓഹരിയും സംസ്കരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. എന്നാൽ പിന്നത്തെ മാസ

ത്തിൽ ആ മാസത്തിലെ വാക്യങ്ങളെ മാത്രമല്ലാതെ കഴിഞ്ഞ മാസത്തിലെ വാക്യങ്ങളെ സംസ്കരിക്കയും വേണം. മീനം ൧-ാംനു- മുതൽക്കുള്ള വാക്യമായ “രത്ന” എന്നു തുടങ്ങി ഋണമായിട്ടും, തുലാം ൯-ാംനു- മുതൽക്കുള്ള “യജ്ഞ” എന്നു തുടങ്ങി ധനമായിട്ടും സംസ്കരിക്കേണ്ടതുമാകുന്നു.

൩൪൯

ഗീന്ദ്രശ്രേയാദി വാക്യങ്ങൾ.

ഗീന്ദ്ര ശ്രേയഃ
ധേനവ ശ്രീഃ
രുദ്ര സ്തു നമ്യഃ
ഭവോ ഹി യാജ്യഃ
ധന്യേയം നാരീ
ധനവാൻ പുത്രഃ
ഗുഹ്യാഃ സുരാ രാജ്ഞാ
ബാലേന കുലം
ധനുർഭിഃ ഖഡ്ഗൈഃ
൧൦ ദശ സൂനവഃ

ശ്രുതപാ സ്യ യുദ്ധം
അഭവേ ക്രുദ്ധം
ഗോരസോ നന്ദസ്യാൽ
ഉമാ ധന്യാ നയേ
ഇഷ്ടം രാജ്ഞഃ കുസ്യാൽ
ധന്യാ വിദ്യേയം സ്യാൽ
തപാം രക്ഷ രാജ്യസ്യ
ക്ഷേത്രജ്ഞഃ
നിലേ നേത്രേ
൨൦ ജലം പ്രാജ്ഞായ

ഹോമസ്യ സ്രുവഃ
ദിനാ ന്യേഷു നൃണാം
മുഖം നാരീണാം
ഭേദഗോ ന്യേഷു
ശ്രീ ന്നിധീയതേ
ശാകില നാഥഃ
ശ്രേഷ്ഠാ സാ കഥാ
സേവ്യോ സ്യാനന്ദഃ
ധ്യാനം മാന്യം ഹി
൩൦ ധീരോ ഹി രാജ്ഞാ

ശശീ വന്ദ്യഃ സ്യാൽ
ഗോരസപ്രിയഃ
വനാനി യത്ര
അന്നം ഗോത്രശ്രീഃ
തുഷ്ടാ ന്യേഷു നാഗാഃ
ധീഗന്ധഃ കില
പുരോഗാ നാളീഃ
മാന്യഃ സ കവിഃ
അരിഷ്ടനാശം
൪൦ ബാലോ മേ കോശഃ

കശധാരിണഃ
ഇഷ്ടിർവ്വിധൃതെ
സ രാജാ പ്രീതഃ
സഭ്രപ്രായൊസെന
ധിഗസ്തു ഭ്രാസഃ
അംഗാനി യമാ
സെനാവാൻ രാജാ
ധീരാഃ സന്നദ്ധാഃ
ശാലീനം പ്രധാനം
൨൦ ക്ഷീരം ഗൊ ന്നൊനയെൽ വ്യാ

കാമാസന്നഃ സഃ
ഹൊമാം പുത്രാൎത്ഥം
മണി മാനദഃ
നാവിദ്ധഃ പാദെ
ഉൽപലം നിധിഃ
ശ്രുദ്ധ സ്തു യൊദ്ധാ
വിത്തദ്ധം സ്ത്രീധനം
ഹീനപ്രായൊ നടഃ
ധി ഗശപഃ ഖിന്നൊയം
ദിശത്രു നഃ പത്ഥ്യം

ഭതാചയെം നൃപഃ
താഃ പ്രജാഃ പ്രാജ്ഞാഃ സ്യുഃ
അശപാനാം കൊ യൊഗ്യഃ
തദൈപരം പ്രിയായാഃ
ധവതപം
ഗ്രാമ സ്തസ്യ
ജന്മജരാ
ഇഷ്ടകാ കാഷ്ഠാ
കലഗ്ഗരുഃ സ്യാൽ
൩൦ മുനി സ്തു ഉഗ്രഃ

ജനൊന്ധഃ പാപകഃ
ശഹ്യാ സ്യാൽ
മാന്യം ലൊകെ
ധന്യഃ ശരൈഃ
സഖീ സ നിത്യം
ഖാലൊ ധാന്യസ്യ
അങ്കുരം നീരദ
ധാവ ദൈപദ്യൊ ത്ര
ഗതപാ സരാഷ്ട്രാ
൪൦ ഗമന കാലം

പ്രമോദകരഃ
ശശാങ്കാനഗഃ
വക്ഷ്യാമി കാലം
സംഭെദഃ ഖലൈഃ
ശീലപ്രിയ സ്തപം
വെലാതരവഃ
വിദ്ദിന്നം കൎമ്മ
ധൎമ്മവാൻ രാമഃ
ദിഗ്ഗ്യൊല്ലൊ നാസ്തി
൫൦ തെ ബാലാ ഭ്രാന്താഃ

ദയാവാൻ രൊഗീ
ഹൊമസ്ഥാനം വനം
ശ്രീമാൻ പുത്രൊ വാ
ത ന്മമ നാമാ
ദാനാനാം ക്രമഃ
ക്ഷെത്രവാ നസ്തു
ശംഖ ജ്ജയതി
ഭതാംഗനാൎത്ഥാ
ലക്ഷ്യാ സെന പാൎത്ഥഃ
൬൦ സാപത്ന്യനിന്ദാ

ജനോ മാന്യോ ഹി
സ വാദീ രാജാ
ആകാരോ യുദ്ധം
ദാസ്യാമി ശ്രാദ്ധം
കാര്യഹാനി ന്നാര്യാ
ദാഭാ നരാ നഷ്ടാഃ
വികലാനാം കാര്യാഃ
ഹരണം പാദ്യസ്യ
തുലാസമ്പ്രത്യയാ
൧൧൦ ധിഗന്ധഃ

കവിഃ പുത്രഃ
തതാപാംഗനേയം
ജിജ്ഞാ മേ കായഃ
ദയാ ഹരസ്യ
അശനപരഃ
താലുലേഖോത്ര
സംഗതോ നാഗഃ
വിശുദ്ധോ യോഗീ
താരാംഗം നഭഃ
൧൫൦ പ്രിയാത്മഃ കവിഃ

പാപോയം നിശി
ധന്യോ മാന്യോംശേ
ഭോഗാഢ്യം രാമാ
രാമാ ഗീയതേ
അത്യാഹാരസ്തു
ശാരീരകോ ഹേതു
ലോല ചക്രസ്ഥഃ
പ്രാഗ്നിഷ്ടദം
ദിവ്യവാൻ രാജാ
൧൯൦ അംശാർത്ഥിനോർദ്ധിഃ

സേനായാഃ ക്രോധഃ
ദാനം ഭാനോർന്നഷ്ടം
ഭൂമി സ്തസ്യ നിത്യം
ചക്രാർദ്ധം പ്രാജ്ഞായ
താഭാര്യാഃ പാപോയം
ദിശാംബരാ ണ്യസ്യ
ദ്രുത ന്നാസ്തി
മീനജോയം
ദാനാനി നിത്യാ
൧൨൦ തപഃ ശ്രേയഃ സ്യാൽ

അംബുധി രിഷ്ടഃ
ക്ഷമാസ്തു നരൈഃ
ലോലധീഃ പുത്രഃ
തേ രേതോ നാഗാഃ
വിലോമകുലം
സ മന്ദോ രാഗീ
തൈലപ്രിയ സ്തപം
സാമ്പ്രതം രവിഃ
കുലാനാം കർമ്മ
൧൩൦ ശ്രുതാ സ്വരാണി

ധർമ്മോ ദാനാ ത്തു
ദ്വേഷ്യാ ഗോത്രാ തേ
തുലാർത്ഥിനോർത്ഥി
ജിതാസ്യ രക്ഷഃ
ശ്രമണോ നിന്ദ്യാ
ഷഡ്വിധാന്യാഹുഃ
തത്ര ഗോ ന്നിധിഃ
കേശാ സ്സ്യു കാല്ലാഃ
യാനാനി നോ നയേൽ
൧൬൦ ശിശിരേ പാനീയം

ഭോഗമാത്രം നിത്യം	താവത്ര കഷ്ടഃ
ശൂന്യാം ദാനം പത്ന്യാം	ഗ്രാമോ നഷ്ടഃ
സത്യേന ശ്രേയഃ സ്യാൽ	ശശി രാത്രേണ
മുഖേ ശ്രീഃ	ദുഃഖഭാ നഷ്ടാഃ
ധാരാവൃഷ്ടിഃ	ഭാനുഃ സദൃസ്യാൽ
ഫലിതാ രാജ്ഞഃ	ദയാർദ്ധം ശ്രേയഃ
തൈലജ്ഞാ നാര്യഃ	പ്രഭായാഃ പുത്രഃ
താലിന്നരാ സ്യുഃ	ഹസ്ത്യശ്വഃ ശ്രേഷ്ഠഃ
മീനലഗ്നഗാത്ര	ധനുഃ സേനാംഗം
൧൭൦ താലുമദ്ധ്യ ശ്രീഃ	൨൦൦ ശാക്യജ്ഞാ രാജ്ഞീ
നോഗ്രാ ദാരാ രാജ്ഞഃ	സലിലം നവം
ധന്യാ സ്യാൽ കാലഃ	വൈദ്യഃ സ കവിഃ
വസ്ത്രമ്പം ഖലൈഃ	മേനകാനാമാ
ശപാനോ ദീനാ വാ	സേനാ മദ്ധ്യമാ
ധവാഃ കാരവഃ	സംയുദ്ധക്രമഃ
ക്ഷോഭഃ ശാന്തൈഃ ശനൈഃ	സ്വപക്ഷോ കോസ്തി
ഗോശുദ്ധികാമഃ	ഗുണാർത്ഥി രതിഃ
ദീനോ വഃ ജ്ഞാതിഃ	കാവ്യപ്രിയോ സേന
തൃ ദീയതെ	ഭദ്രതരോർത്ഥീ
൧൮൦ ശോഭാ രാജ്ഞഃ സേനാ	൨൧൦ ധൂരാജ്ഞഃ പാദേ
ആജ്ഞാസാദ്ധ്യാ സാ	ഗുരു വ്രതദഃ
നടസ്യാനന്ദഃ	മാനദോ നിധിഃ
ധനേശോയം ജനഃ	രംഗസ്യ ശ്രദ്ധാ
സമന്ദോപ്രഭഃ	സ്വഭാവോ ജ്ഞാനസ്യ
നാഗരോ ബുദ്ധഃ	അവസ്ഥേയം നാര്യാഃ
ധീവശഃ ക്രോധഃ	പുത്രോ ജ്ഞാനാഢ്യോയം
ശ്രമോ ദീനോ നിത്യം	ധവശ്രേയഃ പത്ന്യാം
ധൂലീ സ്യാദാജ്ഞായാം	തേന ശരൈഃ പടുഃ
ബാഹ്യവനേ യോഗ്യം	വൈദ്യോ സേന
൧൯൦ വിഗതപാപായം	൨൨൦ ഹയോ ധന്യഃ

അപ്രിയോ നയേ	തിലസ്യ രസഃ
ശാസ്ത്രബോധ്യോ ഹ്യയം	തവ മാനദഃ
ഭോഗമാത്രസ്യ	ഷഡ്വിധം പദം
ഗ്രാമാർത്ഥീ നരഃ	മംഗലം നീളം
യത്രാന്നം ശ്രേഷ്ഠം	൨൪൦ യോഗ്യഃ സംഖ്യയേ
ഭിന്നാംഗോ നാഗഃ	
പ്രജ്ഞാതോ യോഗീ	യോഗോ ജ്ഞാനിനഃ
മുഖ്യോ ധീരോ ലിനഃ	സ്യാൽ
ഗാവഃ പ്രിയാ വഃ	ശൈലാലയോ നമ്യഃ
൨൩൦ സുരതം ത്രിഭിഃ	മന്ത്രിതാ പ്രാജ്ഞായ
ത്രിരാജ്ഞാം കുശഃ	അനിധാനം കവേഃ
ധാരാഭിഃ ശ്രമഃ	ശ്രോത്രിയ പ്രിയസ്യ
ത്രിഭിർഹാനിസ്സ്യു	മംഗലാ
അനംഗാശ്രിതാ	കവേഃ ശക്ത്യാ
ധന്യഃ സ നാഥഃ	൨൪൮ ഭവേൽ സുഖം.

വാക്യദശകങ്ങൾ.

ഹോമ	൧൧	സേനാ	൧൩൧
ശ്രുതപാ	൨൧	അംബു	൧൪൧
ശശി	൩൧	ധർമ്മ	൧൫൧
കുശ	൪൧	ഭോഗ	൧൬൧
രതാ	൫൧	നേത്രാ	൧൭൧
പ്രമോദ	൬൧	ആജ്ഞാ	൧൮൧
കാമാ	൭൧	താവത്	൧൯൧
ജനോന്ധഃ	൮൧	സലി	൨൦൧
യോവാൻ*	൯൧	ഋതു	൨൧൧
ജനോമാൻ	൧൦൧	അപ്രി	൨൨൧
കവിഃ	൧൧൧	ത്രിരാജ്ഞാം	൨൩൧
പാപഃ	൧൨൧	യോഗഃ	൨൪൧

(നാളും പക്കവും പ്രസിദ്ധമാകയാൽ എഴുതുന്നില്ല.)

൨൪൪

നിത്യയോഗങ്ങൾ.

൧	വിഷ്കംഭഃ	൧൦	ഗണ്ഡഃ	൧൯	പരിഘഃ
൨	പ്രീതിഃ	൧൧	വൃദ്ധിഃ	൨൦	ശിവഃ
൩	ആയുഷ്മാൻ	൧൨	ധ്രുവഃ	൨൧	സിദ്ധഃ
൪	സൌഭാഗ്യഃ	൧൩	വ്യാഘാതഃ	൨൨	സാദ്ധ്യഃ
൫	ശോഭനം	൧൪	ഹൎഷണഃ	൨൩	ശുഭഃ
൬	അതിഗണ്ഡഃ	൧൫	വജ്രഃ	൨൪	ശുഭ്രഃ
൭	സുകൎമ്മാ	൧൬	സിദ്ധിഃ	൨൫	ബ്രാഹ്മഃ
൮	ധൃതിഃ	൧൭	വ്യതീപാതഃ	൨൬	മാഹേന്ദ്രഃ
൯	ശൂലം	൧൮	വരീയാൻ	൨൭	വൈധൃതി

നാളുകാണുവാൻ.

൨൪൫

൧ന്നു കാൎത്തികക്കാൽക്ക ൧൫
൨ന്നു മകേരത്തരക്ക ൩൦
൩ന്നു പുണർതത്തിൽ മുക്കാൽക്ക ൪൫
൪ന്നു ആയില്യം പോകും.
൫ന്നു ഉത്രത്തിൽ കാൽക്ക ൧൫
൬ന്നു ചിത്രക്ക ൩൦
൭ന്നു വിശാഖത്തിൽ മുക്കാൽക്ക ൪൫
൮ന്നു തൃക്കേട്ട പോകും.
൯ന്നു ഉത്രാടത്തിൽ കാൽക്ക ൧൫
൧൦ന്നു അവിട്ടത്തരക്ക ൩൦
൧൧ന്നു പൂരോരട്ടാതി മുക്കാൽക്ക ൪൫
൧൨ന്നു രേവതി പോകും.

൨൪൬

പക്കം കാണുവാൻ

൧ന്നു തൃതീയരക്ക ൩൦	൭ന്നു തൃതീയരക്ക ൩൦
൨ന്നു പഞ്ചമിപോവും	൮ന്നു പഞ്ചമി പോകും
൩ന്നു അഷ്ടമിഅരക്ക ൩൦	൯ന്നു അഷ്ടമിഅരക്ക ൩൦
൪ന്നു ദശമി പോകും	൧൦ന്നു ദശമി പോകും
൫ന്നു ത്രയോദശിഅരക്ക ൩൦	൧൧ന്നു ത്രയോദശി അരക്ക ൨൦
൬ന്നു വെളുത്തവാവു പോകും	൧൨ന്നു കറുത്തവാവ് പോകും

൨൪൭

ലോകാദിസംക്രമവാക്യങ്ങൾ

൧ ലോകാനാംലക്ഷ്മണാഗ്രേ	൭ ദസ്രാൻഖിതപാസിദ്ധിസ്സ്വൈ
൨ വിദഗണൃധപതെഃ	൮ ഷ്വിഗണയഹയപാൻ
൩ ധൃഷ്ടിധൈശാന്മശിഷ്ട്രോ	൯ സൎവ്വൈസൈന്യാദ്ധ്വഗാത്രാൻ
൪ ധന്യാസ്തുന്നേനഘ്നരക്താൻ	൧൦ ഗൌരാംകശ്ചിതനൊശ്ചിം
൫ ജയധനാഷിഖരാൻ	൧൧ സ്ഥഗയകൃശമമും
൬ ഖോലഖർഗാംബുജശാഖൈഃ.	൧൨ മൃഷ്ടികംഖാണകൂടൈഃ

'ലൊകാനാം ലക്ഷ്മണാഗ്രേ' എന്ന ഒന്നാം വാക്യം മേടത്തിൽ നിന്നു എടവസംക്രമത്തിന്റെ വാക്യവും, ക്രമത്തിൽ ഒടുവിലത്തെ വാക്യമായ 'മൃഷ്ടികംഖാണകൂടൈഃ' എന്നതു മീനമേഷസംക്രമവാക്യവുമാകുന്നു. ഇതുകൾ ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം തുടങ്ങി ഗുൎവ്വക്ഷരം, വിനാഴിക, നാഴിക, ദിവസം ഇത്തി രോയുമാകുന്നു.

൨൪൮

പ്രഭവാദി വർഷങ്ങൾ

൧	പ്രഭവഃ	൨൨	സർവ്വധാരി	൪൨	കീലകഃ
൨	വിഭവഃ	൨൩	വിരോധി	൪൩	സൌമ്യഃ
൩	ശുക്ലഃ	൨൪	വികൃതിഃ	൪൪	സാധാരണഃ
൪	പ്രമോദൂതഃ	൨൫	ഖരഃ	൪൫	വിരോധികൃൽ
൫	പ്രജോൽപത്തിഃ	൨൬	നന്ദനഃ	൪൬	പരിതാപി
൬	ആംഗിരസഃ	൨൭	വിജയഃ	൪൭	പ്രമാദി
൭	ശ്രീമുഖഃ	൨൮	ജയഃ	൪൮	ആനന്ദഃ
൮	ഭവഃ	൨൯	മന്മഥഃ	൪൯	രാക്ഷസഃ
൯	യുവാ	൩൦	ദുർമ്മുഖഃ	൫൦	നളഃ
൧൦	ധാതുഃ	൩൧	ഹേവിളംബി	൫൧	പിംഗളഃ
൧൧	ഈശ്വരഃ	൩൨	വിളംബി	൫൨	കാലയുക്തിഃ
൧൨	ബഹുധാന്യഃ	൩൩	വികാരി	൫൩	സിദ്ധാർത്ഥി
൧൩	പ്രമാദി	൩൪	ശാർവ്വരി	൫൪	രൌദ്രഃ
൧൪	വിക്രമഃ	൩൫	പ്ലവഃ	൫൫	ദുർമ്മതിഃ
൧൫	വൃഷഃ	൩൬	ശുഭകൃൽ	൫൬	ദുന്ദുഭിഃ
൧൬	ചിത്രഭാനുഃ	൩൭	ശോഭകൃൽ	൫൭	രുധിരോൽഗാരി
൧൭	സുഭാനുഃ	൩൮	ക്രോധി		
൧൮	താരണഃ	൩൯	വിശ്വാവസുഃ	൫൮	രക്താക്ഷി
൧൯	പാർത്ഥിവഃ	൪൦	പരാഭവഃ	൫൯	ക്രോധനഃ
൨൦	വ്യയഃ	൪൧	പ്ലവംഗഃ	൬൦	അക്ഷയഃ
൨൧	സർവ്വജിൽ				

൨൪൯

മാസവാക്യങ്ങൾ

൧	കഷിന	൫	ക്ഷനസ്യ	൯	തഥാദി
൨	ശുക്ഷജ്ഞാ	൬	സിംഹസ്യ	൧൦	മീനാംഗി
൩	വിധാന	൭	സ്വപ്ന	൧൧	മൃഗാംഗി
൪	മാത്രയാ	൮	ചതുരാൽ	൧൨	മാതുലഃ

'കലിന' എന്ന ൧-ാം വാക്യം ൧ാമത്തെ മാസത്തിലെ ദിവസവും, ക്രമേണ 'മാതുലഃ' എന്ന ൧൨-ാം വാക്യം ൧ കൊല്ലത്തെ (൧൨ മാസത്തെ) ദിവസവുമാകുന്നു. ഇനി ൧ കൊല്ലത്തെ ദിവസം, ൨ കൊല്ലത്തെ ദിവസം ഇങ്ങിനെ ക്രമേണ ൧൦൦ കൊല്ലത്തെ ദിവസം കൂടി ചേര്‍ത്തിട്ടുള്ള പട്ടിക ൩൦൧-ാം ഖണ്ഡമായി ചേര്‍ത്തിട്ടുണ്ട്.

൨൫

പരഹിതത്തിലെ

ഗുണകാരഹാരകങ്ങൾ

ഗുണകാരഃ "കുലം" ഭാനോ ഭാജകോ "ഗോത്രഗായകഃ"
"അനന്തം" ഗുണയേ ദ്ഭിന്ദ്യാ ച്ചന്ദ്രജ്ജേൽ "ഗന്ധഗീതകൈഃ" ൧
"കിം" ഗുണ ശ്ചന്ദ്രതുംഗസ്യ "രംഗരാഗീ" വിഭാജകഃ
ഗുണകാരഃ ക്ഷമാസൂനോഃ "കിം" "സുജാതോ" വിഭാജകഃ ൨
"അനീകം" ഗുണകൃൽ ചാന്ദ്രേഃ "സാധുസാഹീ" വിഭാജകഃ
ഗുണകാരോ ഗുരോ "ന്നാകം" ഹാരകോ "ഗുരുഗാലവഃ" ൩
"ധീഭോഗപ്രാപകോ" ഹാരോ "നനാമ" ഗുണകൃൽ ഭൃഗോഃ
"കിം" ഗുണഃ സൂര്യപുത്രസ്യ ഹാരക "സ്തതസൈനികം" ൪
പാതസ്യ ഗുണകാരഃ "കിം" "ശുദ്ധസാക്ഷീ" വിഭാജകഃ
ഹതപാതൈഃ ഖണ്ഡശേഷം ഹരേൽ മദ്ധ്യമസിദ്ധയേ ൫

ഗ്രഹങ്ങൾ	ഗുണകാരങ്ങൾ	ഹാരകങ്ങൾ	അതാതു ഗ്രഹത്തി
രവി	കുലം	ഗോത്രഗായകഃ	ന്റെ മദ്ധ്യമം ഉണ്ടാക്കു
ചന്ദ്രൻ	അനന്തം	ഗന്ധഗീതകൈൽ	വാൻ മേൽപറഞ്ഞ അ
തുംഗൻ	കിം	രംഗരാഗീ	താതിന്റെ ഗുണകാരം
കുജൻ	കിം	സുജാതഃ	കൊണ്ടു ഖണ്ഡശേഷ
ബുധൻ	അനീകം	സാധുസാഹീ	ത്തെ പെരുക്കി അതാ
വ്യാഴം	നാകം	ഗുരുഗാലവഃ	തിന്റെ ഹാരകം കൊ
ശുക്രൻ	നനാമ	ധീഭോഗപ്രാപകഃ	ണ്ടു ഹരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.
ശനി	കിം	സ്തതസൈനികം	
രാഹു	കിം	ശുദ്ധസാക്ഷീ	

൨൫൧

ദ്വിതീയഹാരകങ്ങൾ

സൂര്യസ്യ "ചന്ദ്രാനനയാ" വിശോധ്യ
മൃണം ശശാങ്കസ്യ ച "നിരധിരഃ".
"ഹസ്താത്ഥ" മുച്ചസ്യ വിശോധനീയം
ധനം തു വക്രസ്യ ച "താതദൈന്യം" ൧

ശശാങ്കപുത്രസ്യ ധനം "കളായം"
ഗുരോ "ന്നൃവാദ്ധ്യക്യ" മൃണം സുരാണാം.
"ഗഭേന്ന" ശുക്രസ്യ ഭവേ ദൃണം ച
ശനേ ർദ്ധനം സ്യാ ദപി "ചന്ദ്രശോഭാ" ൨

സായോജനീയഃ ഹാനിനോ "ലയാദഃ"
ഏതേ ഹരാ മദ്ധ്യഭിധേന ദ്വിതീയാഃ.
ശിഷ്ടം തു ഖണ്ഡസ്യ ച തൈ ർവ്വിഭജ്യ
കൃത്വാ ദൃഫൊക്താ സപ മൃണം കലാദ്യേന ൩

ഗ്രഹങ്ങൾ	വാക്യങ്ങൾ	ഋണധനം
രവി	ചന്ദ്രാനനയാ	ഋണം
ചന്ദ്രൻ	നിരധിരഃ	ഋണം
ഉച്ചൻ	ഹസ്താത്ഥം	ഋണം
കുജൻ	താതദൈന്യം	ധനം
ബുധൻ	കളായം	ധനം
ഗുരു	നൃവാദ്ധ്യക്യം	ഋണം
ശുക്രൻ	ഗഭേന്ന	ഋണം
മന്ദൻ	ചന്ദ്രശോഭാ	ധനം
രാഹു	ലയാദഃ	ധനം

ഈ വാക്യങ്ങളെ നീട്ടി വെച്ചിട്ടാണ് ഖണ്ഡശേഷത്തെ ഹരിക്കേണ്ടത്. ഇവയിൽ സൂര്യ ചന്ദ്ര ഉച്ച രാഹുക്കളുടെ ഹാരകങ്ങൾ കൊണ്ടുഖണ്ഡശിഷ്ടത്തെ വിധിയാദിയായി ഹരിച്ചാൽ 'ഇത്ര ദിവസങ്ങൾക്ക ഇത്രയാണഞ്ഞാ വൃക്കൾ' എന്നു എളുപ്പത്തിൽ അറിയാൻ വേണ്ടി ഒരു പട്ടിക ഉണ്ടാക്കി ചാർത്തിട്ടു ൨൮൮-ാം പാരയിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്.

൨൫൨

ഗ്രഹമദ്ധ്യഗതികൾ

"ദാനധൎമ്മ," "മൃഗനിളസു," "താര
യോഗ," "രാഗശുഭ്രരം," നന്ദമാനീ".
"ദീനതാള," "നന്ദരാജ്ഞി," "കവിസ്തൂ,"
"പൂജ്യഗാന" ഗതയോ വികലാദ്യാഃ—

ഗ്രഹങ്ങൾ	ഗതികൾ
സൂൎയ്യൻ	ദാനധൎമ്മാ
ചന്ദ്രൻ	മൃഗനീളസു
കുജൻ	താരയോഗ
ബുധൻ	രാഗശുഭ്രരം
ഗുരു	നന്ദമാനീ
ശുക്രൻ	ദീനതാളം
മന്ദൻ	നന്ദരാജ്ഞി
ഉച്ചൻ	കവിസ്തൂ
രാഹു	പൂജ്യഗാനം

വിവരണം

ഈ മദ്ധ്യഗതിവാക്യങ്ങൾ വിലിയാദിയായിട്ടാകയാൽ ഇതുകളെക്കൊണ്ടു ക്രിയ ചെയ്യുന്നതെല്ലാം മടക്കിവെച്ചിട്ടു വേണ്ടതാകുന്നു. എന്നു വെച്ചാൽ ആദ്യത്തെ രണ്ടക്ഷരങ്ങൾ വിലിയായിട്ടു ചുവട്ടില്ല, ബാക്കി അക്ഷരങ്ങൾ ഇലിയായി മുകളിലുമാണ് വേണ്ടതെന്നൎത്ഥം. സൌകൎയ്യത്തിന്നായി കുജൻ, ബുധൻ, ശുക്രൻ ഇവരുടെ മദ്ധ്യഗതികൾ ൧ നാഴിക മുതൽ ൬൦ നാഴിക കൂടിയും ൧ ദിവസം മുതൽ ൩൦ ദിവസം കൂടിയും (൧ മാസം കൂടിയും) പെരുക്കി വെച്ചിട്ടു ചാൎത്തിയ പട്ടിക ൩൦൧-ാം പാരയിൽ ചേൎത്തിട്ടുമുണ്ട്.

൨൫൩

സംക്രമസമയത്തെ രവിമദ്ധ്യമങ്ങൾ

"ശ്രേഷ്ഠാഹിരത്നം," "ധടധീരയോനിഃ"
"സാരോന്നനാഗോ," "ധുരിയാനമിന്നഃ".
"വാനാരിനാമാ," "മുനിരത്നഗുണോ"
"ബാലായനാഥാ," ജ്വലനഗഹ്വിനഃ ൧
"മാൎഗ്ഗാധിരാജോന്ന," "സൃണാഗ്രരോധനാ
"ധീമത്സരേനാപി," ഗുണാൎത്ഥിരായയെന്നു".
ഉക്താസ്സു മേഷാ വൃഷഭാദിസംക്രമേ
സൂൎയ്യസ്യ മദ്ധ്യാഃ ക്രമശഃ കലാദിതഃ ൨

"ശ്രേഷ്ഠാഹിരത്നം" എന്ന ഒന്നാമത്തെ വാക്യം സൂൎയ്യൻ മേടത്തിൽ നിന്നു എടവത്തിലേക്കു കടക്കുന്ന (സംക്രമ)സമയത്തെ സൂൎയ്യമദ്ധ്യമമാകുന്നു:

ക്രമേണ ൧൨-൨ മതെ വാക്യമായ "ഗ്ണോനഗിരായയെ" എന്നുള്ള മിനത്തി ൽനിന്നു സൂൎയ്യൻ മേഷത്തിലെക്കു കടക്കുന്ന സമയത്തേക്കുള്ള സൂൎയ്യമദ്ധ്യമവു മാണെന്നൎത്ഥം. ഇതുകൾ ഇലിയാദികളാകുന്നു.

൨൬

പരഹിതത്തിലെ മന്ദോച്ചങ്ങൾ.

"ദൃഷ്ടാസ്ത്രീ" ദിനനാഥസ്യ, തുംഗഃ സ്യാച്ഛശിനസ്തഥാ
ഭൂമിജസ്യ "ജരാഗ്നുഃ" ജ്ഞ, "നൃനംസഃ" ശശിജസ്യ ച
ഗുരൊ "രനന്തഃ," ശുക്രസ്യ "ജ്ഞാനാംഗം" "സ്ഥിരസഃ" ശനെഃ.
മന്ദൊച്ചാ ഭാഗരാശിഭ്യ സ്ത്വപ്രാജ്യാസ്സ്വ്രടവിധയെ ക്രമാൽ.

ഗ്രഹങ്ങൾ	വാക്യങ്ങൾ	വിവരണം
രവി	ദൃഷ്ടാസ്ത്രീ	
ചന്ദ്രൻ	(തുംഗൻ)	മാൎജ്ജനിൽ കാണിച്ച ഓരോ വാക്യ
കുജൻ	ജരാഗ്നുഃ	വും അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ മദ്ധ്യമത്തലെ
ബുധൻ	നൃനംസഃ	ന-യിൽ നിന്നും രാശിയിൽ നിന്നും കളയേ
ഗുരു	അനന്തഃ	ണ്ടതാകുന്നു. ചന്ദ്രനു തന്റെ തുംഗനേയു
ശുക്രൻ	ജ്ഞാനാംഗം	മാണു കളയേണ്ടതു്.
മന്ദൻ	തരസാ	

൨൭

ദൃക്കിലെ മന്ദൊച്ചങ്ങൾ.

വന്ദ്യാജയശ്രീ, ബ്ബലസൂനഭോന്നഃ,
സൎവ്വാൎത്ഥനാഥെന, മുനീന്ദ്രരാമഃ.
അഭീഷ്ടരാത്രൌ, ധനരത്നദാനം;
സൂൎയ്യാദികൊച്ചാഃ; ശശിന സ്തു തുംഗഃ.

ഗ്രഹങ്ങൾ	വാക്യങ്ങൾ	വിവരണം
രവി	വന്ദ്യാജയശ്രീ	ചന്ദ്രനു തുംഗനു മാകുന്നു. ഇതി
കുജൻ	ബലസൂനഭോന്ന	ലെ ചന്ദ്രൻ ഒഴിച്ച മററു ഓരോ വാ
ബുധൻ	സൎവ്വാൎത്ഥനാഥെന	ക്യവും ഇലി മുതൽക്കുള്ളതാകുന്നു. ച
ഗുരു	മുനീന്ദ്രരാമഃ	വട്ടലെ സ്ഥാനം ഇലിയും, അതിന്നു
ശുക്രൻ	അഭീഷ്ടരാത്രൌ	മുകളിലേതു ന-യും, അതിന്നും മുകളി
മന്ദൻ	ധനരത്നദാനം	ലേതു രാശിയുമാണെന്നൎത്ഥം.

൨൫൬

ശുക്രസ്ഫുടവാക്യങ്ങൾ.

൧ ശ്രുതാംഗഃ, ൨ നാഗനാഭഃ, ൩ മാന്യം പുണ്യം, ൪ അനാമയം, ൫ ശ്രുതപ്രിയഃ, ൬ നഗരശ്രീ, ൭ മായാചാരഃ.

൨൫൭

ദൃക്കർമ്മവാക്യങ്ങൾ.

൧ അനന്തഃ, ൨ അനന്തപ്രിയഃ, ൩ ശംഭോന്ദേയഃ, ൪ അനവിരഃ

൨൫൮ പരാഹിതത്തിലെ സൂര്യജ്യാവ്			൨൫൯ പരാഹിതത്തിലെ ചന്ദ്രജ്യാവ്		
സംഖ്യ	സൂര്യജ്യാവ്	ജ്യാവന്തരങ്ങൾ	ചന്ദ്രജ്യാവ്	ജ്യാവന്തരങ്ങൾ	സംഖ്യ
൧	ജ്ഞനന	൯	നാരാനു	൧൯	൧
൨	നദ്യനാ	൮	ധരാഗാനു	൨൦	൨
൩	ശബെന	൮	ധമന	൧൯	൩
൪	ലിംഗിനാ	൮	ഹാപനം	൧൯	൪
൫	ഝപന	൮	സ്വധേന	൧൮	൫
൬	ധാവെനാ	൮	മാന്യസ്യ	൧൮	൬
൭	സമെന	൭	ബലസ്യ	൧൭	൭
൮	വത്തനം	൮	നാമകം	൧൭	൮
൯	രസെന	൬	സ്വതസ്യ	൧൬	൯
൧൦	ഹാസെനാ	൭	ശലാഹസ്യ	൧൫	൧൦
൧൧	മദേന	൬	ജ്ഞസ്യ	൧൫	൧൧
൧൨	യോധനം	൬	ഗോപുരം	൧൩	൧൨
൧൩	സ്വധേന	൫	ചരിത്ര	൧൩	൧൩
൧൪	രത്നസ്യ	൫	ധീഗോത്ര	൧൧	൧൪
൧൫	സന്നിപ	൫	നൃമന്ത്ര	൧൧	൧൫
൧൬	ത്രപകഃ	൪	പക്ഷിരാൻ	൯	൧൬
൧൭	തടസ്യ	൩	അസിത്ര	൮	൧൭
൧൮	ധാന്യസ്യ	൨	ഭാസിത്ര	൭	൧൮
൧൯	ഖരസ്യ	൩	മഹേന്ദ്ര	൬	൧൯
൨൦	ഭദ്രകഃ	൨	കന്ധരഃ	൪	൨൦
൨൧	ചാരസ്യ	൨	മൂധാര	൩	൨൧
൨൨	ഹാരസ്യ	൧	ഭൂധോഗ്ര	൨	൨൨
൨൩	ധരാപ	,,	നൃനാഗ	൧	൨൩
൨൪	ധാരകഃ	,,	പന്നാഗഃ	,,	൨൪

൨൩൪

പരഹിതത്തിന്റെ കരണത്തിന്റെ ജ്യാവുകൾ

നമ്പ്ര്	മന്ദജ്യാവുകൾ	ജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	ശീഘ്രജ്യാവുകൾ				നമ്പ്ര്
			മകരാദിജ്യാവുകൾ	പ്രാണാന്തരങ്ങൾ	കർക്യാദിജ്യാവുകൾ	ജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	
൧	നാളിനം	൪൧	നിധാനനി	൮൯	വിലൊകനം	൪൦൨	൧
൨	യൊജനം	൪൩	ധീസ്പനി	൮൮	ന . ലാന്യ	൨൭൬	൨
൩	ഭിക്ഷകഃ	൪൩	സ്തിരനി	൮൯	ബധാപക്ഷ	൩൦൧	൩
൪	സൂതകഃ	൪൪	തമാലിനീ	൮൭	വിപാചകഃ	൨൯൨	൪
൫	കിംകരെ	൪൪	ഗൊഭവനി	൮൯	സാലസടിഃ	൧൮൮	൫
൬	ശൈശിരെ	൪൫	ഫലാശനി	൮൬	പ്രബൊധകൊ	൧൭൨	൬
൭	ഉരനള	൪൪	ജപാന്തന	൮൭	വഹിനരാ	൧൧൪	൭
൮	ഖ്ളിശച്ഛ	൪൪	ഞീനനനി	൮൬	ദുശ്ചാരാഃ	൮൪	൮
൯	ദെഹിഗൊ	൪൨	കല്ലാത്മിനി	൮൪	പ്രഹാരങ്ങഃ	൬൦	൯

൧൦	നാഗവ	ഴവ	മിഥൊജനം	വ്യാ	പ്രഭാഗ്ഗഞ	൩വ്യ	൧൦
൧൧	ഉ ഛം	ഴ൧	നാതിധന	വ്യഴ	ന്നാഭഗ്ഗഞ	വാ	൧൧
൧൨	ഗൊപംനം	൩ൻ	ഭ്വാജ്ഞയാ	വ്യവ	ന്നൊഭരെ	ഴ	൧൨
						പരാല്പകത്വം	
൧൩	രൌമരം	൩ന്ന	ചിരാല്പ്യയാ	വ്യവ	വിനിശപ്യരാ	ന്ന	൧൩
൧൪	ഷെപാമെ	൩൮	ധെനംരിവ്യ	വ്യ൧	ദുഃഖഗിരഃ	൧ന്ന	൧൪
൧൫	പ്രഭതാ	൩൧	ന്നിധിപ്രിയാ	വ്യൈ	പ്രജ്ഞാഗരെ	വന്ന	൧൫
൧൬	ഗൊശതാ	വൻ	ഷ്ഠിതാലയാ	വ്യാ	തൃണാംബരെ	൩ഴ	൧൬
൧൭	രാജ്ഞാ	വ൭	ഷ്ഠിവരയാ	ൈ	ഭൃഗിരെ ൦	ഴാ	൧൭
൧൮	നാനസാ	വവ	ശരാശയാ	൭	ഭജാഖരെ	ഴ൭	൧൮
൧൯	ധിരവെ	൧വ്യ	നനന്തയാ	൭ഴ	സുഗീരഞ	ഴൻ	൧൯
൨൦	നെവെസ	൧ഴ	വാസിതയാ	൭വ	ഭൃഹപുരെ	൭൧	൨൦
൨൧	യാചസെ	൧൦	ദവാസ്ഥയാ	൭൦	സുഗൊപുരെ	ന്നാ	൨൧
൨൨	കതസെ	൭	തടമാമകം	൭	സൈസെനിരെ	ന്നവ	൨൨
൨൩	മിഖെസെ	വ	ഋംഭജടിഃ	ന്നന്ന	ഭൂപനരാ	ന്നവ	൨൩
൨൪	സ്പൃഹസെ	"	ക്രമാധികഃ	"	ഭണാധിപഃ	"	൨൪

൨൩൧

പരഹിതത്തിൽ ബുധന്റെ ജ്യാവുകൾ.

നമ്പ്ര്	മന്ദജ്യാവുകൾ	ജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	ശീഘ്രജ്യാവുകൾ: മകരാദിജ്യാവുകൾ	ജ്യാവ് അന്തരങ്ങൾ	കർക്ക്യാദിജ്യാവുകൾ	ജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	നമ്പ്ര
൧	ധൃതിനാ	൧൯	ലോചനം	൬൨	യവാപനം	൧൨൨	൧
൨	ഘ്രാണിനാ	൧൭	മഭ്രിപ്പ	൬൨	ദിഷ്ടസ്വരനം	൧൨൧	൨
൩	മന്ദനാ	൧൭	ചരാദ്രകൊ	൬൧	ധനം വിനാ	൧൨൨	൩
൪	ഗ്രന്ഥിനാ	൧൬	ദേവരൌ	൬൦	ഫലാശനം	൧൧൪	൪
൫	ദൈഹിനാ	൧൫	ദിനഭ്രഃ	൫൯	തദചനം	൧൦൬	൫
൬	ലിനയാ	൧൨	സെതുഭ്രഃ	൫൭	പ്രശംസനം	൯൪	൬
൭	സ്തോകയാ	൧൧	ശൂരവിൽ	൫൭	തവാജ്ഞനം	൭൫	൭
൮	ധാതവാ	൧൦	ബാഹരൌ	൫൫	യോഗധനം	൫൫	൮
൯	പാവകം	൯	നിർഘ്ലണഃ	൫൫	തന്വനപാൽ	൬൪	൯

൧൦	ശ്യാമാ	൧൦	ശ്രുതിമാൻ	൩൩	ന്യസംജ്ഞകഃ	൩൩		൧൦
൧൧	ന്യായാ	൯	നിദ്രിതാ	൩൨	ശത്രുകപിഃ	൪൬		൧൧
൧൨	നാസികാ	൮	ലിനാസ്യ	൩൧	കഥാസ്യയാ	൨൬		൧൨
൧൩	വറാനകം	൭	വ്വിശാസനം	൩൧	സനീരകൽ	൨൦		൧൩
൧൪	ഗൈരികം	൬	മഗജനാ	൪൮	സാഗരകൾ	൨൧		൧൪
൧൫	കാലുകം	൫	ഉന്മാജ്ജനാ	൪൭	ഭമാശ്രയാ	൧൩		൧൫
൧൬	ചോളകം	൭	നനിദ്ധനം	൪൩	ലസൽപ്രിയഃ	൮		൧൬
൧൭	കിന്നരാ	൪	ശൈവധനം	൪൨	കഞ്ജൂരകൽ	൨		൧൭
൧൮	മനോരാ	൩	ദൈഹധനാ	൪൧	വിഹാരകൽ	൪	പരാപ്തകത്വം	൧൮
൧൯	സാനരാ	൨	ധരാന്തരപാ	൫൯	നദീരയഃ	൮		൧൯
൨൦	നക്ഷത്രം	൨	ഭർതിനരയാ	൫൬	പ്രാസരയം	൧൨		൨൦
൨൧	ദ്വീപരം	൨	വിനായകഃ	൫൨	ധമദിപുഃ	൧൭		൨൧
൨൨	ഭാസുരം	...	സലാപകാ	൬൧	പ്രവീരകഃ	൨൧		൨൨
൨൩	സ്പൂടഃ	൧	ജാതകൃപാ	൨൯	കാന്തരയാ	൨൪		൨൩
൨൪	ശംഭഃ	...	സുധിസ്ഥയെന	...	സുധാന്യകഃ	...		൨൪

൨൬൨:

പരഹിതത്തിൽ ഗുരുവിന്റെ ജ്യാവുകൾ

നമ്പ്ര്	മന്ദജ്യാവുകൾ	ജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	ശീഘ്രജ്യാവുകൾ				നമ്പ്ര്
			മകരാദിജ്യാവുകൾ	ജ്യാവ് അന്തരങ്ങൾ	കർക്ക്യാദിജ്യാവുകൾ	ജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	
൧	ഉനർനം	൨൦	സ്തുലെന	൰൭	ക്ഷണെന	൫൫	൧
൨	ന[illegible]ഷിനം	൨൦	വാസെന	൰൭	പുഷ്ടസ്യ	൫൪	൨
൩	നന്ദനം	൨൧	പടസ്യ	൰൬	മതസ്യ	൫൧	൩
൪	ക്രുഷ്ണം	൨൦	സെവകഃ	൰൬	തസ്കരഃ	൫൦	൪
൫	പനകം	൨൨	ഗജസ്യ	൰൪	തതാര	൪൬	൫
൬	പൂരകം	൨൦	സൈകാഗ്ര	൩൪	രാശ്യാംബു	൪൫	൬
൭	പാവകം	൨൦	കുമാര	൰൩	സമാംബു	൪൧	൭
൮	[illegible]ാചകം	൧൯	ഭേജിരെ	൩൨	ദൃഢോല്ലഃ	൰൯	൮
൯	സ്നേഹകൃൽ	൧൯	തടാംബു	൰൨	സുലാഭഃ	൰൫	൯

൧൦	ധൂളികൾ	൧൮	ദേവാംബു	൩൦	രാസംഗ	൩൨	൧൦
൧൧	സങ്കരാ	൧൭	ഹസാംബു	൨൯	വനെശ	൨൯	൧൧
൧൨	വല്ലരീ	൧൬	സൂനവെ	൨൮	ഗോഗണം	൨൫	൧൨
൧൩	നെമിരെ	൧൫	ശിലെവ	൨൭	മിശെശ	൨൨	൧൩
൧൪	ത്ഥിരെ	൧൪	രക്ഷസപ	൨൬	കണ്ടെശ	൨൩	൧൪
൧൫	നിർജ്ജരാ	൧൨	സഹസപ	൨൪	വനെഷു	൧൮	൧൫
൧൬	ഗോധരാ	൧൩	കക്കശ:	൨൨	നൈ:വൃതാ	൧൫	൧൬
൧൭	മാനഗം	൧൦	ബാലെഗ്ര	൨൧	ഹരെഷു	൧൦	൧൭
൧൮	മൂൽപലം	൯	വാമമെശ	൧൯	പ്രാഗതി	൭	൧൮
൧൯	ഭൂരിഗു:	൭	ലസാമ	൧൬	ശിവെഷു	൩	൧൯
൨൦	പിംഗലെ	൬	ധീമമ:	൧൫	ജീവിതം	൧	൨൦
൨൧	സാലഗു:	൪	വിനീഷു	൧൩	പവെഷു	പരാല്പകതചം ൨	൨൧
൨൨	പല്ലലെ	൨	സൽപക്ഷി	൧൧	നവ്യേഷു	൩	൨൨
൨൩	ലീഢഗു	൧	ഹരന്തി	൯	വിഭാതി	൭	൨൩
൨൪	വ്വിഹപലെ	...	സൽഗതി:	...	സംഗതി:	...	൨൪

൨൬൩

പരഹിതത്തിൽ ശുക്രന്റെ ജ്യാവുകൾ

നമ്പ്ര്	മന്ദജ്യാവുകൾ	ജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	ശീഘ്രജ്യാവുകൾ				നമ്പ്ര്
			മകരാദി ജ്യാവുകൾ	ജ്യാവ് അന്തരങ്ങൾ	കർക്ക്യാദി ജ്യാവുകൾ	ജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	
൧	കാറിഃ	൧൦	മധുജ്ഞനീ	൯൫	തടിത്തനഃ	൩൩൦	൧
൨	കരീ	൯	നിദ്രപനീ	൯൩	ഹന്താകടീ	൩൨൨	൨
൩	നില	൮	മഹാഖനീ	൯൩	ജടാധരികേ	൨൯൮	൩
൪	ജലം	൮	നിജാംഗനാ	൯൨	സുതാള്ളികേ	൨൬൨	൪
൫	തഥ	൭	ഗോസവനാ	൯൪	നിലഖരോ	൨൧൪	൫
൬	ക്ഷമൊ	൬	സുതോന്മനാ	൯൨	വരാധിപരഃ	൧൫൭	൬
൭	ധമ	൫	നതസ്ഥനം	൯൨	പിതൃമുഖം	൯൬	൭
൮	ഭൂപിഷ്ഠ	൩	ഗോമിഘ്നനം	൯൨	സ്വാനുചാരം	൬൦	൮
൯	ധത്ത	൪	ശുഭാർജ്ജനം	൯൨	സകൃതരം	൨൩	൯

						പരാല്പകതപം	
൧൦	ലസൽ	൩	സംഗസംഗിനാം	൯൧	ഭ്രമത്സുഖം	൧൫	൧൦
൧൧	തഥാ	൩	ഹാരിനായാ	൯൧	സന്തിസ്വരാ	൩	൧൧
൧൨	ധസാ	൨	ധികമ്പയാ	൯൦	വചഃസുഖം	൧൬	൧൨
൧൩	കടാ	൧	ധനപ്രിയാ	൮൮	സുഭ്രസരാ	൨൬	൧൩
൧൪	തുടാ	൧	ഹിമ്പരയാ	൮൯	നെത്രസുഖെ	൩൩	൧൪
൧൫	ഗൊദാ	൧	തദാലയം	൮൮	ഭൂജാന്തരെ	൪൨	൧൫
൧൬	വിദാ	൧	വസാവപുഃ	൮൫	യപാന്തരെ	൫൫	൧൬
൧൭	മഹാ	...	ധന്മമയം	൮൩	യുദ്ധമുഖം	൫൩	൧൭
൧൮	മഹീ	...	ശിവാന്തികെ	൮൪	മൃഗിസ്ഥരം	൩൫	൧൮
൧൯	മുദാ	൧	ധരാംസകം	൮൨	മിഥിശപരാ	൩൨	൧൯
൨൦	തുദാ	...	പുണ്യജടാ	൮൨	ലൊകവരാ	൩൩	൨൦
൨൧	തുംഗ	...	വിധൊരജടീ	൮൦	സഭാഗ്രുതു	൬൧	൨൧
൨൨	തുദാ	...	വിനായകഃ	൭൮	സ്ഥഖാഖരെ	൬	൨൨
൨൩	തുഹി	...	രാമനഖെ	൬	ഭഗണതുരു	൬	൨൩
൨൪	സൂഹി	...	ധരാൽപരഃ	...	ധരാപുരാ	...	൨൪

൨൩൪

പരഹിതത്തിൻ കജന്റെ ജ്യാവുകൾ

നമ്പ്ര്	മന്ദജ്യാവുകൾ	ജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	ശീഘ്രജ്യാവുകൾ				നമ്പ്ര്
			മകരാദി ജ്യാവുകൾ	ജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	കക്ക്യാദി ജ്യാവുകൾ	ജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	
൧	തിരൽ	൨൭	തത്ജ്ഞ	൧൯	ഹരിജ്ഞ	൨൮	൧
൨	ഗൊമനം	൨൯	ശൈവജ്ഞ	൨൦	ചമ്മജ്ഞ	൨൭	൨
൩	പ്രാഞ്ജനം	൩൦	ശ്രുചിജ്ഞ	൨൨	ഗുഹന	൨൩	൩
൪	പ്രാവകീ	൩൦	ഭെഹിനാ	൨൧	ധെനകീ	൨൫	൪
൫	ഗ്രാവകാ	൩൧	ധനി[illegible]	൨൦	ഖിലാകി	൨൩	൫
൬	ഗാഥകാ	൩൨	ധീരാഢ്യാ	൧൯	സാമത്ഥ്യാ	൨൩	൬
൭	മെനാരെ	൩൧	ജവായ	൧൯	നദീപ	൨൧	൭
൮	തുംബുരുഃ	൩൨	സഞ്ചയം	൧൮	കിന്നരം	൨൦	൮
൯	ഘൊഷരാർ	൩൧	മഹാഢ്യ	൧൭	പരത്ര	൧൮	൯

൧൦	ധീധരം	൨൧	രത്നാഗ്ര	൧൬	ധീഗോത്ര	൧൭	൧൦
൧൧	നാലഗീ	൩൦	ഭവാഗ്ര	൧൬	ക്ഷമണത്ര	൧൫	൧൧
൧൨	നതിഗം	൨൯	ഭൊഗിരാൾ	൧൫	കേസരി	൧൪	൧൨
൧൩	ധീജ്ജുഷഃ	൨൭	ധവെന്ദ്ര	൧൩	മഹേന്ദ്ര	൧൩	൧൩
൧൪	ക്ഷേംവിൽ	൨൬	രക്ഷാരി	൧൩	ഭൃശ്വാഗ്ര	൧൧	൧൪
൧൫	രാഘവാം	൨൨	മിഥൊത്ര	൧൨	ധനാംഗി	൯	൧൫
൧൬	ഭ്രൂവാൽ	൨൩	സൊംഹരി	൧൧	ദിവ്യജ്ഞഃ	൮	൧൬
൧൭	സ്ംഹവൽ	൧൯	ഭധാര	൧൧	തരാംഗി	൭	൧൭
൧൮	തനിശ്രി	൧൬	ധിങ്ങ്നാഗ	൮	ഗംഗാംബു	൫	൧൮
൧൯	ശ്രീരമാ	൧൪	സകീല	൭	ജലാല	൩	൧൯
൨൦	തഗ്ഗനാ	൯	ഭൂരിജ്ഞഃ	൭	കംഭഗി	൩	൨൦
൨൧	മാഘ്ല്യനി	൧൦	കലാലി	൪	ഭവാംഗി	൧	൨൧
൨൨	ഞ്ചേശശി	൪	ശൈലൊംഗ	൫	ശൊഭാംഗീ	൧ പരാല്പക ത്വം	൨൨
൨൩	ധമീനഃ	൨	നളൊഗ	൩	വിഭാംഗ	൧	൨൩
൨൪	പക്ഷിണഃ	...	ഗർഗ്ഗഃ	...	ലാഭഗീ	...	൨൪

൨൩൫			൨൩൩		
ഭുക്കിൽ ~~ചന്ദ്ര~~ സൂൎയ്യ ജ്യാവുകൾ			ഭുക്കിൽ ~~സൂൎയ്യ~~ ചന്ദ്ര ജ്യാവുകൾ		
സംഖ്യ	സൂൎയ്യ ജ്യാവുകൾ	സൂൎയ്യജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	ചന്ദ്ര ജ്യാവുകൾ	ചന്ദ്രജ്യാവിന്റെ അന്തരങ്ങൾ	സംഖ്യ
൧	ലൊകെ	൧൪	കല	൩൨	൧
൨	സൂര	൧൨	ഗതി	൩൦	൨
൩	നിദ്ര	൧൨	ഗന്ധം	൨൯	൩
൪	രാമൊ	൧൨	ഖരപൊ	൨൮	൪
൫	ഭ്രംശാ	൧൨	നൃകഃ	൨൬	൫
൬	തീൎത്ഥ	൧൦	സുസ്വപഃ	൨൪	൬
൭	തദാ	൧൦	കനെത്ര	൨൩	൭
൮	ക്ഷുധാ	൮	ഭൂരിശ്രീഃ	൧൯	൮
൯	വിനയം	൮	ഗവരഃ	൧൮	൯
൧൦	ഋപക	൬	കചിരം	൧൪	൧൦
൧൧	ദീപക	൫	മൃസപി	൧൧	൧൧
൧൨	ഗിരയ	൩	ചാഹരെ	൮	൧൨
൧൩	ഛരതകൊ	൨	വിധുരൊ	൫	൧൩
൧൪	ഹരതയൊ	൧	ധഥാരി	൨	൧൪
൧൫	ധരായ	. . .	യതാംഗഃ	. . .	൧൫

൨൩൧

ളക്കിൻ കജനൊ ജ്യാവുകൾ

സംഖ്യ	മന്ദജ്യാവുകൾ	[illegible]	ശീഘ്രജ്യാവുകൾ: [illegible]ജ്യാവുകൾ	മകരാദ്യന്തരങ്ങൾ	കർക്യാദി ജ്യാവുകൾ	കർക്യാദ്യന്തരങ്ങൾ	സംഖ്യ
൧	[illegible]	൩൯	[illegible]യൊ	൧൪൨	നദാന്ത	൫൩	൧
൨	[illegible]	൩൭	മദി[illegible]ൾ	൧൪൧	സ്ത്രൂണന്ത്രപാ	൪൪	൨
൩	[illegible]	൩൩	[illegible]ചിൽ	൧൪൦	സ്നിദ്ധതടെ	൩൦൪	൩
൪	[illegible]	൩൪	കഥിതിമാം	൧൪൦	കാന്തനെന്ദു	൨൦൦	൪
൫	[illegible]	൩൨	[illegible]	൧൩൭	യാനഖഃ	൧൨൭	൫
൬	[illegible]	൩൦	ലവണ	൧൩൯	[illegible]	൩൦	൬
൭	[illegible]	൯൯	ദാസാരം	൧൩൯	[illegible]	൮൩	൭
൮	[illegible]	൯൧	[illegible]	൧൩[illegible]	വൃകഭേദ്ര	൧൩൩	൮
൯	[illegible]	൨൪	ശിവശ്രുപം	൧൨൭	യാനവൈരി	൩൭	൯
൧൦	[illegible]	൩൮	[illegible]	൧൨൩	ധിതജ്ജുളഃ	൯൩	൧൦
൧൧	[illegible]	൩൦	[illegible]വൃഷ്ടി	൧൨൪	ഫിനഗാ	൭൨	൧൧
൧൨	[illegible]	൨൦	[illegible]താവം	൧൧൩	നൈട്ടലഖരാ	൮൨	൧൨
൧൩	[illegible]	൧൯	ജലസൈന്യം	൧൧൨	വംശക[illegible]	൬൯	൧൩
൧൪	[illegible]	൩	[illegible]	൧൦൭	ധർമ്മനെത്രി	൧൦൧	൧൪
൧൫	[illegible]	...	[illegible]	...	ഹെമധിയഃ	...	൧൫

പരാല്പകതാ

൨൬൮

ദൃക്കിൽ ബുധന്റെജ്യാവുകൾ

സംഖ്യ	ഉദജ്യാവുകൾ	ഉന:അന്തരങ്ങൾ	ശിഷ്ടജ്യാവുകൾ				സംഖ്യ
			മകരാദിജ്യാവുകൾ	കർക്ക്യാദ്യന്തരങ്ങൾ	കർക്ക്യാദിജ്യാവുകൾ	മകര:അന്തരങ്ങൾ	
൧	ഗാത്രെ	൨൪	യാനവ	൯൮	ഫുക്കരാദം	൨൧൨	൧
൨	കൊടാടോം	൨൩	പൂളിവ	൯൭	മൃഗവിൽ	൧൮൯	൨
൩	??ഞ്ഞ	൨൧	ഭഗധി	൯൪	ഭൂതെതാ	൧൬൭	൩
൪	നാളം	൨൦	നിധീശം	൯൩	മുദ്ധാന്ത്രി	൧൪൦	൪
൫	നയകൂൽ	൧൯	ഗജവി	൯൧	യൊഗധി	൧൧൩	൫
൬	ധനാഢ്യ	൧൭	ചിസാരി	൮൬	ഭുവാന്നായം	൯൦	൬
൭	ഭവൈഷ്യ	൧൬	നക്ഷാനന്ദ	൮൪	ഭൂളപുണ്യം	൬൬	൭
൮	ദക്ഷവ	൧൫	വിവസ്വ	൮൦	നന്ദ്രുപം	൪൫	൮
൯	മാനവ	൧൨	വ്ലദൊ	൭൬	ശിവരൂപം	൨൯	൯
൧൦	സൂര്യവ	൧൧	വനളട	൭൧	വത്സരസ്യ	൯	൧൦
൧൧	ഭൂശപി	൭	പാഥധി	൬൬	ഗജരൂപം	൭ (പരാല്പകതലം)	൧൧
൧൨	മാനാരി	൫	സഗനിക്കൾ	൬൦	തിമിരപി	൧൪	൧൨
൧൩	സുകരി	൪	സുധാജ്ഞാനസ്യ	൫൩	രതിരവി	൨൯	൧൩
൧൪	ഭൂപുത്ര	൧	നിശിപുണ്യം	൪൭	ഗാംഗാരൂപം	൩൬	൧൪
൧൫	ശങ്കര	...	സിന്ധുപുടം	...	സുധിയൊപി	...	൧൫

൨൬൯

ദൃക്കിൽ ഉരുവിന്റെ ജ്യാവുകൾ.

നമ്പ്ര്	മന്ദജ്യാവുകൾ	അന്തരങ്ങൾ	ശീഘ്രജ്യാവുകൾ: മകരാദി ജ്യാവുകൾ	അന്തരങ്ങൾ	കർക്ക്യാദി ജ്യാവുകൾ	അന്തരങ്ങൾ	നമ്പ്ര്
൧	ദാശി	൩൨	ധീമാൻ	൫൯	ധിജിൻ	൮൬	൧
൨	വക്താ	൩൨	ജയായ	൫൮	മാംസപ	൮൧	൨
൩	സ്തുത്യഃ	൩൧	തിഥയഃ	൫൫	തിമിരം	൭൪	൩
൪	സുരപൊ	൩൧	കഗിരൊ	൫൩	സ്വബലം	൬൮	൪
൫	ഹൊമസ്യ	൨൯	ഭൂഹാരി	൫൧	ദൃഢാംഗി	൬൦	൫
൬	സംജയഃ	൨൮	ശബല	൪൯	ഹൈമവിൽ	൫൨	൬
൭	ശുകരാം	൨൬	ഭോജാംഗി	൪൫	നിയമം	൪൩	൭
൮	കംഭോരിഃ	൨൪	ധിരെവ	൪൩	ലൊമശി	൩൬	൮
൯	ശിതാരി	൨൦	സ്ത്രീസേവാ	൩൯	ധീഭ്രശി	൨൬	൯
൧൦	ജ്ഞദിരൊ	൧൮	കർക്കശി	൩൫	ശക്തതാ	൧൯	൧൦
൧൧	ലിനാംഗി	൧൩	തഭാശി	൩൦	വിഗതം	൧൨	൧൧
൧൨	ചട്ടല	൧൦	തസമം	൨൫	തഭഞ്ജി	൩	൧൨
൧൩	താരാംഗി	൫	പുരിതെ	൨൦	ധീട്ടതം	൩ (പരാല്പകത്വം)	൧൩
൧൪	കമ്പലം	൨	പുരുഷെ	൧൬	ക്ഷുഭിതം	൯	൧൪
൧൫	ബാലാംഗി	...	സംഗതി	...	സംഗതി	...	൧൫

൧൧൦

ഭക്കിൽ ശുക്രൻെറജ്യാവുകൾ

നമ്പ്ര്	മന്ദജ്യാവുകൾ	മന്ദജ്യാന്തരങ്ങൾ	ശീഘ്രജ്യാവുകൾ: മകരാദിജ്യാവുകൾ	മകരാദ്യന്തരങ്ങൾ	കർക്യാദിജ്യാവുകൾ	കർക്യാദ്യന്തരങ്ങൾ	നമ്പ്ര്
൧	ദ്വീപം	൧൫	ശ്രീമുകി	൧൫൨	സക്രോധിഃ	൭൩൦	൧
൨	ബാലാം	൧൧	ഗിനള	൧൫൧	സമത്തുഷ്ടഃ	൫൦൫	൨
൩	വിശാപാം	൯	വിശിവൊ	൧൫൦	പ്രീതികരീ	൩൦൪	൩
൪	ലക്ഷ്മീം	൭	വനിതാ	൧൪൯	ചൂതവക്രി	൧൭൯	൪
൫	നൃത്താം	൬	ഗൊമാംസി	൧൪൮	ശാവചാരി	൧൦൮	൫
൬	സ്തൂതെ	൫	കനിധി	൧൪൬	ബാണസ്സുഖം	൩൦	൬
൭	കഥാ	൪	നമ്മനടി	൧൪൪	ഗ്രഹാസത്രു	൫	൭
൮	മാസെ	൩	സിന്ധുവപ്പെട	൧൪൩	ദേഹാസ്സുഖം	൫൪	൮
൯	ദാസം	൩	നവലൊകെ	൧൪൩	വൽഗ്രസ്തുത്രു	൬൭	൯
൧൦	പാദാനി	൨	ഗ്രഹവൃകി	൧൪൦	സുതചാരി	൮൮	൧൦
൧൧	ഗഹനാം	൧	ഗൊരക്ഷയഃ	൧൩൮	ധീസമരെ	൯൬	൧൧
൧൨	ഭജനാം	൧	പിതൃത്ഥസ്യ	൧൩൨	ഗജഭേദ്ര	൧൦൦	൧൨
൧൩	മദാ	...	ഗന്ധോദകി	൧൩൧	പൊഹളരെ	൧൧൪	൧൩
൧൪	മുദാ	൧	വീരനരെ	൧൨൬	ധൂത്തരൌദ്രി	൧൧൯	൧൪
൧൫	തദാ	...	നമ്മവപ്പരെ	...	നമ്മപുരം	...	൧൫

ദൃക്കിൽ ശനിയുടെ ജ്യാവുകൾ

നമ്പ്ര്	മന്ദജ്യാവുകൾ	മന്ദജ്യാവന്തരങ്ങൾ	ഫലജ്യാവുകൾ				നമ്പ്ര്
			മകരാദി ജ്യാവുകൾ	മകരാദ്യന്തരങ്ങൾ	കർക്ക്യാദിജ്യാവുകൾ	കർക്ക്യാദ്യന്തരങ്ങൾ	
൧	ഗർഭം	൪൨	ഋഗ്മീ	൩൭	ദൈവൊ	൪൭	൧
൨	മഹൻ	൪൨	മാംസം	൩൭	മുധാ	൪൪	൨
൩	സുഖാഢ്യം	൪൧	പ്രകടം	൩൫	ധിഗാഢ്യം	൪൨	൩
൪	ഭൂദാഢ്യം	൩൯	സഭയം	൩൪	കന്ദർപ്പ	൪൦	൪
൫	സുനഖി	൩൭	കിഞ്ജല്ക	൩൧	പുരാരി	൩൪	൫
൬	വിധരി	൩൪	ഖപുര	൩൧	ശിശിര	൩൩	൬
൭	ദാസാരിഃ	൩൧	ഗംഭീരം	൨൭	ദെഹശ്രീഃ	൨൯	൭
൮	ധനഗ	൨൮	അസുരം	൨൫	സകലം	൨൦	൮
൯	സ്ഥലഗൊ	൨൫	മധുരം	൨൨	സലിലം	൧൮	൯
൧൦	രതിഗൊ	൨൧	സകലം	൨൧	ശമലം	൧൫	൧൦
൧൧	ഗജഗൊ	൧൫	ജലഗം	൧൭	നിഃസംഗൊ	൧൦	൧൧
൧൨	മുഗ്ദ്ധാംഗി	൧൨	മൃണാല	൧൩	നാദഗ	൬	൧൨
൧൩	നാകവൻ	൭	ജാതാംഗ	൧൦	സൂദലം	൧	൧൩
൧൪	സുകവിഃ	൩	ഹെസാംബ	൭	സിംഹാംഗീ	൨ പരാല്പകത്വം	൧൪
൧൫	നരവാ	...	മന്ദാംഗാ	...	മൊഹാംഗി	...	൧൫

൨൭൨

പ്രാണകലാന്തരജ്യാവുകൾ

	ജ്യാവ	അന്തരം.		ജ്യാവ	അന്തരം.
൧	ധിയൊന്ന	൧൯	൧൩	ശമായ	൩
൨	ജ്ഞാലെന	൧൯	൧൪	രാമായ	൬
൩	സമെണ	൧൮	൧൫	തപാത്മ	൮
൪	ശാസനം	൧൬	൧൬	ദണ്ഡകൃൽ	൧൧
൫	യുദ്ധെന	൧൫	൧൭	സ്വരൂപ	൧൪
൬	തജ്ഞന്യ	൧൪	൧൮	ഗൊപായ	൧൫
൭	നരന്യ	൧൧	൧൯	ജ്ഞൊന	൧൭
൮	ഭൊഗകൃൽ	൧൦	൨൦	കിഞ്ചനം	൧൭
൯	കവീന്ദ്ര	൭	൨൧	രതിന്	൨൦
൧൦	ദൈവെവദ്യ	൫	൨൨	രംഭാന	൨൧
൧൧	ഗുണാഢ്യ	൨	൨൩	പരാന	൨൧
൧൨	മാമകം		൨൪	നന്നനൽ	

ഇതിന്റെ സംസ്കാരം ൮൩-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

൨൭൩

വിലിയംഭി മഹാജ്യാവ്.

	ജ്യാവുകൾ	അന്തരം
൧	ആത്മവിൽ ശ്രെഷ്ഠഃ	ഗുണിഗരിഷ്ഠഃ
൨	ഗൊവിന്ദൊവിദപാൻ	സൊമഃ പുരാരിഃ
൩	അശപജ്ഞസ് സുതഃ	മാനീധന്യൊത്ര
൪	ശിവൊദ്ധ്ദെഹഃ	സെവ്യെശഃ പുത്രഃ
൫	പ്രാജ്ഞൊമുനിഃ പൂജ്യഃ	രൊഗീനപുത്രഃ
൬	സപഗ്ഗാശൊയംലൊകഃ	ശമീവിജ്ഞൊത്ര
൭	ധരാനിരാമയാ	ഗുരുഹിധെനമ്യഃ
൮	രാമൊജയൊത്സുകഃ	ഗാനീസ്യാദധന്യഃ
൯	മൃണാളീനാളീകം	കാമീരാജായം
൧൦	തനപീഗ്രീഷ്മാതിഷ്ഠാ	വശഗസ്സൊയം
൧൧	അഭീഷ്ടിണ്യൈശ്രെഷ്ഠാ	പുണ്യവാൻ ചാപീ

൧൨	യമുനാഗംഭീരാ	സംഭോഗോമായുഃ
൧൩	ദുഗ്ദ്ധ്വർഡോ മാരഃ	ഗാംഭീരോഭവ്യഃ
൧൪	കണ്ഠസൂത്രം സ്ഥിരം	പ്രാജ്ഞോയം ലോകം
൧൫	ഖുരുക്രാമോദരഃ	ദൈവോഹിയോഗ്യഃ
൧൬	കാകുത്സ്ഥോ സേനാധീരഃ	പ്രാജ്ഞസ്സുനമ്യഃ
൧൭	ലോകോംഗജാനഗഃ	കാമീപ്രധാനഃ
൧൮	വിനീതം സൽകുലം	ഭൂപോനേധാസേന
൧൯	ദൃശ്യശ്ലിശിരഞ്ഞഃ	ജയം മിതം
൨൦	ചണ്ഡാനാഖണ്ഡലഃ	മാനീയമഃ
൨൧	കവിഃ കഥാലോലഃ	ധൂലീതലം
൨൨	നീരലോനഭോഗഃ	ഗാനീശ്രേഷ്ഠഃ
൨൩	ഗൌരാനലജ്വാലാ	തദ്രസ്ഥാണീ
൨൪	ശശപത്സാംബോധഗ്യംഃ	

൨൯

൬൦-ൽ പെരുക്കിയ മഹാജ്യാവ് (൫൬)

൧ ആളീവിലയം
൨ ഗരള്ളം ചിത്രാ
൩ അഭീഃ പ്രജ്ഞാവാൻ
൪ മന്ദോബാലിശഃ
൫ പ്രാജ്ഞോലം തതം
൬ ഭോഗധീഭ്രാസഃ
൭ ധരിത്രീവ്യാധഃ
൮ രാശികാലജ്ഞോയം
൯ മുഖ്യാശിവേയംസ്യാൽ
൧൦ താതഃ ശമപ്രിയഃ
൧൧ അജ്ഞാനീ തിലകഃ
൧൨ കൃഷ്ണോഹിശിവോയം
൧൩ ഭാസോനമാമകഃ
൧൪ കവിസ്ഥൂലതേയം
൧൫ ഗാനീശോയംസനമ്യഃ
൧൬ ഖലിസ്ഥഭാസോയം
൧൭ ബാധാധവഭാസ്യം
൧൮ വക്ഷമാനീധന്യഃ
൧൯ ദാശ്യാഹ്ലണീധന്യഃ
൨൦ തിലരൂധാധന്യാ
൨൧ യതെ ഖുരണ്ഡാരി
൨൨ അജ്ഞഃ ശിവോനരഃ
൨൩ ഖുരഹിമാനരഃ
൨൪ മൃതാരതിസ്ഥാത്ര

൨൭൫

ചാപജ്യാവ്.

൧ ശ്രദ്ധാമെനകാ
൨ പൂജ്യോഗാംശെയ്യഃ
൩ ചന്ദ്രശ്രീമയഃ
൪ സ്തംഭസ്ഥിതിക്കൽ
൫ ശ്രദ്ധാഫണീപഃ
൬ പ്രാജ്ഞാരാധെയഃ
൭ ധനിത്രിനെത്രഃ
൮ ഉഗ്രഃ കക്കരഃ
൯ സാദ്ധ്യധിഃ പുരെ
൧൦ ദുർഗ്ഗംസുരാഷ്ട്രം
൧൧ ഹിമവാൻഗെനരഃ
൧൨ രാമൊയംവിരഃ
൧൩ വാരിജംഭദ്രം
൧൪ താണ്ഡവം മിശ്രം
൧൫ കലെനനാചാരഃ
൧൬ ആജ്യാപ്തിഃ ക്ഷീരാൽ
൧൭ ചണ്ഡഃ കെസരീ
൧൮ ധാവതിസരിൽ
൧൯ ഉമെഷ്ടാഹരഃ
൨൦ അഭ്ദുതൊഹാരഃ
൨൧ കൂരായൊദ്ധാരഃ
൨൨ ശില്പമധുരഃ
൨൩ ധൈര്യം ജ്ഞാനാംഗം
൨൪ തിലെനതൈലാനിഷഃ

൨൭൬

ഗാനാദിജ്യാവ്.

	ജ്യാവ്	അന്തരം		ജ്യാവ്	അന്തരം
൧	ഗാനം	൭	൧൩	ഗണെന്ദ്ര	൩൩
൨	ജന	൮	൧൪	സ്തബ്ധഃ	൩൧
൩	താപ	൧൨	൧൫	സകലം	൩൨
൪	ഹരം	൧൪	൧൬	ധവാംഗി	൩൦
൫	രവി	൧൮	൧൭	ധീസാംഗി	൨൮
൬	നത	൨൨	൧൮	സ്വനഭാ	൨൪
൭	ത്വജി	൨൪	൧൯	കലവിൽ	൨൧
൮	തനയ	൨൬	൨൦	ക്രമവിൽ	൧൯
൯	രാഗക്കൽ	൨൮	൨൧	പൃഥിവീ	൧൨
൧൦	നിചയം	൩൦	൨൨	ഗജവിൽ	൮
൧൧	അധിക	൩൧	൨൩	കല്പാഭ	൨
൧൨	പുരാരി.	൩൨	൨൪	ഗൊപ്ലാഃ	

൨൧൭

സൂതാമജ്യാവ്.

	ജ്യാവ്	അന്തരം		ജ്യാവ്		അന്തരം
൧	സൂത	൬൮	൧൩	ധനജ്ഞ		൧
൨	മൃഗയുക്	൬൪	൧൪	ഭാനജ്ഞ		൧൩
൩	ധിധൈസ്ഥ്യം	൬൪	൧൫	മധുമൽ		൨൪
൪	ഗതജ്ഞക്	൬൦	൧൬	കുസുമം		൩൬
൫	ഗതഡൊ	൫൭	൧൭	മൃഗിണി	ഉൽക്രമം	൪൮
൬	നിജാംഗ	൫൨	൧൮	സ്പൃഹവിഃ		൬൦
൭	രൊഗാഢഃ	൪൮	൧൯	സുരവിഃ		൭൦
൮	അജ്ഞ.പാ	൪൦	൨൦	സമാംഗി		൮൦
൯	നന്ദനൊ	൩൫	൨൧	സംസാരം		൮൮
൧൦	മന്നിമാൻ	൨൯	൨൨	ധീജ്ഞയ		൯൩
൧൧	വിധിശൊ	൧൬	൨൩	താളം		൯൬
൧൨	നന്ദതെ	൯	൨൪	നൂനം		. . .

൨൧൮

അപമജ്യാവ്.

	ജ്യാവ്	അന്തരം		ജ്യാവ്	അന്തരം
൧	ഝധെനു	൯൧	൧൩	കൃഷ്ണരൂപൊ	൫൮
൨	രാജ്ഞന്യ	൯൧	൧൪	ധനീട്ടുഃ	൫൪
൩	ലസൈന്ദ്ര	൮൯	൧൫	ഗതപ്രിയഃ	൪൮
൪	രന്തിഗൈ	൮൭	൧൬	പുഷ്പ്രായഃ	൪൨
൫	ധവാള	൮൬	൧൭	ഗൊപ്യിയൊ.	൩൮
൬	മാജ്ഞെന	൮൨	൧൮	രാധാപ്രിയഃ	൩൨
൭	ജയന്തി	൮൧	൧൯	ഭദ്രചയൊ	൨൭
൮	ധീധൂതം	൭൮	൨൦	യമാലയെ	൨൦
൯	സാമ്രാജ്ഞനം	൭൪	൨൧	കധ്രാലയ	൧൭
൧൦	കൃഷ്ണജനം	൭൧	൨൨	സ്തൊമലയൊ	൯
൧൧	ഖടരാധനം	൬൬	൨൩	മധ്യാലയൊ	൩
൧൨	ഭദൃഢനം	൬൨	൨൪	ഭൂശാലയഃ	. . .

൨൭൯

അപമചാപ ജ്യാവുകൾ.

	ജ്യാവ്	അന്തരം		ജ്യാവു	അന്തരം
൧	യുദ്ധെന	൯൧	൧൩	ജാതനയൊ	൬൧
൨	രാജന്യ	൯൨	൧൪	ധരാപട്ടഃ	൫൬
൩	വിസാരി	൮൮	൧൫	മദാത്മ്യയൊ	൫൩
൪	രന്തിഗെ	൮൮	൧൬	ദണ്ഡരയഃ	൪൬
൫	നിംശെവ	൮൭	൧൭	ഭുജപ്രിയൊ	൪൦
൬	സഗ്ഗ്വണ	൮൪	൧൮	വിരാഗകൃൽ	൩൫
൭	കരൊതി	൮൨	൧൯	ധമ്മലയം	൨൯
൮	ഗൊൻസം	൮൦	൨൦	ഭദൽഗയഃ	൨൨
൯	ഗജാസധാ	൭൬	൨൧	അയാവകം	൧൬
൧൦	ധിങ്ങ് മദനം	൭൪	൨൨	ചൊരഭയം	൧൦
൧൧	ബബന്ധനം	൬൯	൨൩	തിലാഢകൊ	൪
൧൨	പ്രാജ്ഞനൃപഃ	൬൬	൨൪	നവാനപയഃ	...

൨൮൦

ക്രാന്തിബാണ ജ്യാവ്.

	ജ്യാവ്	അന്തരം		ജ്യാവ്	അന്തരം
൧	പുന	൪	൧൩	ശാന്തായ	൧൯
൨	മൃനിഃ	൬	൧൪	വിഹായ	൧൯
൩	പുംസ്യ	൮	൧൫	ഗൊനരൊ	൧൭
൪	ധിയാ	൧൧	൧൬	നരെന്ദ്ര	൧൭
൫	നഗൊം	൧൨	൧൭	സാചെന്ദ്ര	൧൪
൬	രവി	൧൪	൧൮	കുമാര	൧൪
൭	സ്തൂമൊ	൧൬	൧൯	മാതരഃ	൧൨
൮	രസൊ	൧൭	൨൦	സസാര	൮
൯	ധിജ	൧൮	൨൧	മാഹെന്ദ്ര	൭
൧൦	സുനിപ	൧൯	൨൨	ഖല്ലരി	൪
൧൧	താരകാ	൧൯	൨൩	തദ്ധരഃ	൧
൧൨	ശിവായ	൨൦	൨൪	സുധാരഃ	...

൨൮൧

ചാപിക്കാൻ.

ശൊദ്ധ്യാം വിശൊദ്ധ്യ തത്സംഖ്യാ
"ശരീര" ഘ്നീ യുതാ ധനുഃ.
"ശരീര" ഘ്നെ ശെഷജ്ഞ
സ്വാദ്ധ്യഖണ്ഡൊദ്ധൃതേന ച

ചാപിക്കേണ്ടുന്ന ഫലത്തെ വെച്ച്, അതിൽ നിന്നു പോകാവുന്ന മഹാജ്യാവുകൾ പോയി, ശേഷത്തെ "ശരീരം" കൊണ്ടു പെരുക്കി, അതിനെ ജ്യാവന്തരം കൊണ്ടു ഹരിക്കുക: അപ്പോൾ കിട്ടിയ ഫലവും, എത്രാമത്തെ മഹാജ്യാവാണൊ പൊയതു അത്ര സംഖ്യകൊണ്ടു "ശരീര"ത്തെ പ്പെരുക്കിയതും തമ്മിൽ കൂട്ടിയാൽ ചാപമാകുമെന്നറിക. പോയ മഹാജ്യാവിന്റെ മുകളിലെ മഹാജ്യാവു വെച്ച്, അതിൽ നിന്ന പോയ മഹാജ്യാവുവാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ളതാണ ഇവിടെ പറഞ്ഞ ജ്യാവന്തരം.

൨൮൨

ലംബനാദി ജ്യാവുകൾ.

	ജ്യാവ്	അന്തരം		ജ്യാവ്	അന്തരം
൧	ലംബനം	൪൪	൫	മന്ദിരാൾ	൪൮
൨	സജ്ജനം	൪൪	൬	ഗൊസ്ഥിരാ	൫൨
൩	പാലയേൽ	൪൬	൭	മെഖലാ	൫൭
൪	സാത്മകൽ	൪൮	൮	നജ്ജലാ	• • •

൨൮൩

ഹാരജ്യാവ്.

	ജ്യാവ്	അ		ജ്യാവ്	അ		ജ്യാവ്	അ
൧	ഇനഃ	൧	൯	ഗാത്ര	൪	൧൭	ശ്തം	൪
൨	പുന	൨	൧൦	ഹരൊ	൭	൧൮	പ്ലുതം	൪
൩	ഗ്ലാന	൨	൧൧	ബലീ	൫	൧൯	ലസൽ	൯
൪	മനാഃ	൨	൧൨	ഹലീ	൫	൨൦	തഥാ	൯
൫	സനി	൨	൧൩	വിള	൫	൨൧	ധീസ്ഥ	൨
൬	പട്ട	൪	൧൪	ദ്ധ്വഃ	൬	൨൨	പരം	൧
൭	ഭിയാ	൩	൧൫	ശമ്മ	൫	൨൩	പ്രഭൊ	൧
൮	ധിയാ	൭	൧൬	നതഃ	൭	൨൪	ഗഭഃ	

൨൮൩

ലംബനാദി ജ്യാവുകൾ.

	ജ്യാവുകൾ.	അന്തരം		ജ്യാവുകൾ	അന്തരം
൧	പ്രീതാംഗനാ	൩൫൭	൧൩	പരൊരൊഗീ	൮൧
൨	ധിയാസന്നാ	൩൪൪	൧൪	പ്രനിലാംഗഃ	൬൨
൩	ഗീതിജ്ഞൊയം	൩൨൭	൧൫	ഭത്താലൊലഃ	൪൧
൪	നല്ലാലയെ	൩൦൭	൧൬	മുനിർഭൃങ്ഗഃ	൨൪
൫	സുധാതാപാ	൨൮൧	൧൭	ധീരൊഭൃങ്ഗഃ	൮
൬	ഘസഘന്യം	൨൫൬	൧൮	സ്ഥലാഭൊഗഃ	൧൧
൭	ഭൃങ്ഗശ്രേഷ്ഠഃ	൨൨൧	൧൯	തുങ്ഗൊഭൃങ്ഗഃ	൧൦
൮	മതിദ്വരാ	൨൦൩	൨൦	പ്രിയൊഭൃങ്ഗഃ	൩൫
൯	ദന്താത്തുരഃ	൧൬൭	൨൧	സൊമസെനലംബഃ	൪൩
൧൦	വിഭൂജ്ഞാരഃ	൧൫൦	൨൨	ഭൊഗൊല്ലിലാ	൫൫
൧൧	വിധുധീരഃ	൧൨൭	൨൩	ധിസ്ഥൊരാഗീ	൬൪
൧൨	പരാകുലഃ	൧൦൦	൨൪	മയൂരഗഃ	...

൨൮൪

ഹരിക്കുവാൻ,

ഭാജ്യാദ്ധരഃ ശുദ്ധ്യതി യൽഗുണഃ സ്യാ
ദന്ത്യാൽ, ഫലം തൽ ഖലു ഭാഗഹാരേ.

ഏതു സംഖ്യയെക്കൊണ്ടാണൊ ഹരിക്കുന്നതു അതു ഹാരകവും, ഹരിക്കപ്പെടുന്നതു ഹാര്യ്യവുമാകുന്നു. ഹാര്യ്യത്തിൽ നിന്നു ഹാരകം എത്രതവണ പൊകുമൊ അത്ര തവണ കളയുന്നതാണ 'ഹരിക്കുക' എന്നു പറയുന്നതു്. ഹാരകം ഹാര്യ്യത്തിൽ നിന്നു എത്ര തവണ പോയി അതു ഹരിച്ച ഫലവുമാകുന്നു.

ഹാര്യ്യത്തിന്റെ മുകളിൽ ഹാരകത്തെ വെക്കുക: അതു ഹാര്യ്യത്തിന്റേയും ഹാരകത്തിന്റേയും എടത്തെ സ്ഥാനം നേരെ മുകളിൽ വരുന്ന വിധത്തിലായിരിക്കയും വേണം. പിന്നെ ആ ഹാരകം ഹാര്യ്യത്തിൽ നിന്നു എത്ര തവണ പോകുമൊ അത്രവട്ടം കളയുകയും, പോയേടത്തോളം സംഖ്യ ഒരു ദിക്കിൽ വെക്കുകയും ചെയ്ക. പിന്നെ ഹാരകത്തെ വലത്തോട്ടുനീക്കി ഹാര്യ്യത്തിന്റെ പിന്നത്തെ എടത്തെ സ്ഥാനത്തു ഹാരകത്തിന്റെ എടത്തേ സ്ഥാനം വരുമാറ് വെച്ച് പിന്നേയും മുൻപറഞ്ഞപ്രകാരം ക്രിയചെയ്കയും, ഫലമുൻവെച്ചതിന്റെ വലത്തുവശത്തു വെക്കുകയും ചെയ്ക. ഇങ്ങിനെ വലത്തോട്ടു

നീക്കി നീക്കി ഹാര്യത്തിന്റെ സ്ഥാനം കഴിയുന്നതു വരെ ക്രിയ ചെയ്തു പോകയും വേണം. ഇങ്ങിനെ ഒട്ടാകെ കിട്ടിയ ഫലമാണ് ഹരിച്ച ഫലം. ഒരു സ്ഥാനം ശൂന്യമായാലൊ പോരവത്തക്ക സംഖ്യ ഇല്ലാതെ വന്നാലൊ ഫലത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തും ഒരു പൂജ്യം ഇടണമെന്നു ധരിക്കയും വേണം.

൨൱൩

പെരുക്കാൻ.

ഗുണ്യാന്ത്യമങ്കം ഗുണകേന ഹന്യാ
ദുത്സാരിതേനൈവ മുപാന്തിമാദീൻ.

ഏതിനെയാണു പെരുക്കേണ്ടതു ആ തുകയെ 'ഗുണ്യം,' എന്നും. ഏതുകൊണ്ടാണൊ പെരുക്കുന്നതു ആ സംഖ്യയെ 'ഗുണകം,' അല്ലെങ്കിൽ 'ഗുണകാരം' എന്നും പറയുന്നു. ആദ്യം ഗുണ്യത്തെ വെക്കുക; അതിന്റെ മുകളിൽ ഗുണകാരത്തേയും വെക്കണം. ഗുണകാരം മുകളിൽ വെക്കുന്നതു, ഗുണ്യത്തിന്റെ ഉള്ളതിലും ഒടുക്കത്തെ സ്ഥാനമായ എടത്തുവശത്തെ സംഖ്യയുടെ മുകളിൽ ഗുണകാരത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ സ്ഥാനമായ വലത്തു വശത്തെ സംഖ്യ വരുമാറ് ആയിരിക്കയും വേണം. ഗുണ്യത്തിന്റെ ഉള്ളേതിലും എടത്തുവശത്തിരിക്കുന്ന ഒടുവിലത്തെ സ്ഥാനത്തെ മാത്രം ഗുണകാരം കൊണ്ടു ആദ്യം പെരുക്കുക. പിന്നെ അതിന്റെ വലത്തുവശത്തു അധികം അടുത്തിരിക്കുന്ന സ്ഥാനത്തിന്റെ മുകളിലേക്കു ഗുണകാരത്തെ നീക്കി അതിനേയും മേൽപറഞ്ഞപ്രകാരം പെരുക്കണം. ഇങ്ങിനെ ക്രമത്താലെ ഗുണകാരത്തെ വലത്തോട്ടു നീക്കിനീക്കി പെരുക്കിപ്പെരുക്കി ഗുണ്യത്തിന്റെ ഏകസ്ഥാനത്തെ കൂടി പെരുക്കുകയും വേണം. ഇങ്ങിനേയാണ് പെരുക്കുക.

൨൱൪

വൎഗ്ഗിക്കാൻ.

സമദ്വിഘാതഃ കൃതിരുച്യതെഥ
സ്ഥാപ്യോന്ത്യവൎഗ്ഗോ ദ്വിഗുണാന്ത്യനിഘ്നാഃ.

സ്ഥാപ്യോന്ത്യവർഗ്ഗോ ദ്വിഗുണാന്ത്യനിഘ്നാഃ
സ്വസ്വോപരിഷ്ടാൽ ച തഥാ പരേങ്കാഃ
ത്യക്ത്വാന്ത്യമുത്സാര്യ്യ പുനശ്ച രാശിൻ.

തുല്യമായ രണ്ടു സംഖ്യകളെ തമ്മിൽ പെരുക്കിയതാണ് 'വർഗ്ഗം' എന്നു പറയുന്നത്. വർഗ്ഗിക്കേണ്ട സംഖ്യയുടെ ഒടുവിലത്തെ (എടത്തെ) സ്ഥാനത്തെ വർഗ്ഗിച്ച് (അതിനെ അതുകൊണ്ടു തന്നെ പെരുക്കി) ആ സ്ഥാനത്തിൻെറ മുകളിൽ വെയ്ക്കുക. പിന്നെ ഒടുവിലത്തെ സ്ഥാനത്തുള്ള സംഖ്യയെ ഇരട്ടിച്ച് അതുകൊണ്ടു ബാക്കി വലത്തുവശത്തുള്ള സംഖ്യകളേയും ക്രമത്തിൽ പെരുക്കി അതാതിൻെറ മുകളിൽ (മുമ്പു വർഗ്ഗിച്ചുവെച്ച വരിയിൽ) തന്നെ സ്ഥാനം മാറാതെ ചേർക്കുക. പിന്നെ ഒടുവിലത്തെ (എടത്തെ) സ്ഥാനം എടുക്കുകയും വെയ്ക്കാം. പിന്നെ ബാക്കിയുള്ള ചുവട്ടിലെ സംഖ്യകളെ ഒരു സ്ഥാനം വലത്തോട്ടു നീക്കി വീണ്ടും ഇപ്രകാരം ചെയ്യുക. ഇങ്ങിനെ വലത്തോട്ടു നീക്കി നീക്കി ഒടുവിലത്തെ സ്ഥാനം വരെ ചെയ്താൽ മുകളിൽ ഇരിക്കുന്ന സംഖ്യ ചുവട്ടിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന സംഖ്യയുടെ വർഗ്ഗമായി വരുന്നതാണ്.

൨൫

മൂലിക്കുവാൻ.

ത്യക്ത്വാന്ത്യാദ്വിഷമാൽ കൃതിം, ദ്വിഗുണയെൽ
മൂലം, സമെ തദ്ധൃതെ,
ത്യക്ത്വാലബ്ധകൃതിം തദാദിവിഷമാൽ,
ലബ്ധം ദ്വിനിഘ്നം ന്യസെൽ.
പംക്ത്യാം, പാംക്തിഹൃതെ സമെ ന്യവിഷമാൽ
ത്യക്ത്വാപ്തവർഗ്ഗം ഫലം
പാംക്ത്യാം തദ്ദ്വിഗുണം ന്യസെദിതി മുഹുഃ
പാംക്തെർദ്ദലം സ്യാൽ പദം.

ഒന്നു മൂന്നു ഇങ്ങിനെ ഒറ്റപ്പെട്ട സ്ഥാനങ്ങളെല്ലാം 'വർഗ്ഗസ്ഥാന'ങ്ങളും, രണ്ട് നാല് ഇങ്ങിനെ ഇരട്ടപ്പെട്ടവ 'അവർഗ്ഗ' സ്ഥാനങ്ങളുമാകുന്നു. ഉള്ളതിലും എടത്തെ വർഗ്ഗ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ശേഷിച്ച വർഗ്ഗത്തിൻെറ മൂലത്തെ ഇരട്ടിച്ചു അടുത്ത വലത്തുവശമായ അവർഗ്ഗസ്ഥാനത്തിൻെറ മുകളിൽ വെയ്ക്കുക. പിന്നെ ആ അവർഗ്ഗസ്ഥാനത്തെ, ഇരട്ടിച്ചു മുകളിൽ വെച്ച സംഖ്യകൊണ്ടു ഹരിക്കണം. ഈ ഹരണത്തിൽ കിട്ടിയ ഫലത്തി

ൻെറ വർഗ്ഗത്തെ അടുത്ത വലത്തു വശത്തുള്ള [illegible] ർഗ്ഗസ്ഥാനത്തിൽ നിന്നു കളയുകയും വേണം. അപ്പോൾ കിട്ടിയ ഫലത്തെയും എരട്ടിച്ച് അതിനും (ഈ ഒടുവിൽ വർഗ്ഗം കളഞ്ഞ സ്ഥാനത്തിനും) വലത്തു വശത്തുള്ള വർഗ്ഗസ്ഥാനത്തിൻെറ മുകളിൽ വെക്കണം. പിന്നെ മുകളിൽ ആദ്യം വെച്ച സംഖ്യയെ രണ്ടാമത്തേതിൻെറ ദശസ്ഥാനത്തോടെ [illegible] അതുകൊണ്ടു (അപ്പോൾ മുകളിൽ ഇരിക്കുന്ന രണ്ടു സ്ഥാനങ്ങൾകൊണ്ടും) ഛ വട്ടിലേതിനെ ഹരിക്കുക. അപ്പോൾ കിട്ടിയ ഫലത്തിൻെറ വർഗ്ഗത്തെയും അതിൻെറ അടുത്ത വലത്തെ അവർഗ്ഗസ്ഥാനത്തിൽ നിന്നു കളയുകയും, ആ വർഗ്ഗത്തെ [illegible] ച്ച് പിന്നത്തെ അവർഗ്ഗസ്ഥാനത്തു മുകളിലെ വരിയിൽ വെക്കുകയും വേണം. ഇങ്ങനെ സംഖ്യ കഴിയുന്നുവരെ വലത്തോട്ടു നീക്കി [illegible] ക്രിയ ചെയ്യുന്നു. ഒടുവിൽ മുകളിലെ വരി അർദ്ധിക്കുകയും വേണം എന്നാൽ അതു മൂലമായി വരും.

൨൭൭

സ്വദേശത്തെക്ക പലാംഗുലം വരുത്തുവാൻ.

വിഷുവദ്ദിനമധ്യാഹ്നെ ശംഖുഛായാംഗുലാദികാ.
[illegible] ംഗുലശംഖുതഃ സ്വദേശേ പലഭാ മതാ.

സായനസൂര്യൻ [illegible] രാശിയും ൬ രാശിയും തികയുന്ന ദിവസത്തേയാണ് "[illegible]" എന്നു പറയുന്നത്. ൧൨ അംഗുലം നീളമുള്ളതും വളവില്ലാത്തതുമായ [illegible] (ശങ്കു) [illegible] ളിൽ സമമായ നിലത്തു ചെരിക്കാതെ [illegible] ന്നു. വിഷുവദ്ദിവസം സൂര്യൻ ഉച്ചയാകുമ്പോൾ കാണുന്നതായ [illegible] അംഗുലാദിയിൻെറ നിഴലാണ് 'പലാംഗുലം' എന്നു പറയുന്നത്. ആ ഛായയെ അളക്കേണ്ടതു [illegible], ബാക്കി വ്യംഗുലംകൊണ്ടുമാകുന്നു. അംഗുലത്തെ [illegible] ൽ പെരുക്കിയതാണ വ്യംഗുലം എന്നു പറയുന്നത്. ഈ ക്രിയ കേരളത്തിലേക്കു മാത്രമേ പറ്റുകയുള്ളുവെന്നു അറിയുകയും വേണം.

൨൭൮

ദേശാന്തരപ്രാണനും ദേശാന്തരവിനാഴികയും വരുത്തുവാൻ

സ്വദേശപലഭാ "രാമ"ഹതാ ദേശാന്തരാസവഃ.
പശ്ചിമാബ്ധിതടെ പ്രോക്താ,തൽഷഡംശാ വിനാഡികാഃ

സ്വദേശത്തേക്കുള്ള പലാംഗുലം വെച്ച് "രാമ" എന്ന ൨ കൊണ്ടു

പെരുക്കി ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം ൬൦-ൽ കയററുക. എന്നാൽ മുകളിലെ സ്ഥാനം സ്വദേശത്തേക്കുള്ള ദേശാന്തരപ്രാണൻ ആയി വരുന്നതാണ് ആ ദേശാന്തരപ്രാണനെ ൬൦-ൽ ഹരിച്ച ഫലം സ്വദേശത്തേക്കുള്ള ദേശാന്തരവിനാഴികയുമാകുന്നു.

൨൯൦

സൂൎയ്യാദിഗ്രഹങ്ങൾക്ക

സ്വദേശത്തേക്കുള്ള ദേശാന്തരം വരുത്തുവാൻ.

ദേശാന്തരവിനാഡിഘ്നസ്വമധ്യമഗതിർഹിയൽ
പ്രതത്പരാദ്യം സൂൎയ്യാദെർദ്ദേശാന്തരമിഹോച്യതെ.

അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ മദ്ധ്യഗതി വെച്ച്, സ്വദേശത്തേക്കുള്ള ദേശാന്തരവിനാഴികകളെക്കൊണ്ടു പെരുക്കുക. അതാണ് 'ദേശാന്തരം' എന്നു പറയുന്നതു്. അതിന്റെ ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം പ്രതത്പരയാണെന്നു അറികയും വേണം. വിലിപ്തകൂടിയല്ലാതെ, സാധാരണഗണിതത്തിൽ തത്പരയും പ്രതത്പരയും ആവശ്യമില്ലാത്തതിനാൽ ചുവട്ടിലെ രണ്ടു സ്ഥാനവും ൬൦-ൽ കയററി അൎദ്ധാധികവും കൂടി കൂട്ടി (ആ രണ്ടു സ്ഥാനങ്ങളും) കളയുകയും ചെയ്യാം.

കരണഖണ്ഡം കഴിഞ്ഞു.

൨൯൧

൧൩. സൂൎയ്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ ഖണ്ഡവും ധ്രുവവും വരുത്തുവാൻ

(പരഹിതം)

സൂൎയ്യൻ മുതലായ ഓരോ ഗ്രഹത്തിനും ഒരു ചതുൎയ്യുഗത്തിൽ ഒട്ടാകെയുള്ള പൎയ്യയങ്ങളേയും, ഒട്ടാകെയുള്ള സാവനദിനങ്ങളേയും പറയുന്നു.

“നാനാജ്ഞാനപ്രഗത്ഭ,” “സ്ഥിലബലമദസ്സ
ക്ഷ്മാ,” “ധയെ ഭ്രാജമാനൊ,”
“മല്ലൊദന്തൊധരെന്ദ്രൊ,” “നരനൃപഗധിതസ
ഖ്യാ,” “വരിഷ്ഠൊഭിഷക്ഛ്രീഃ.

"ദൌൎഗ്ഗന്ധ്യാഗ്രേദ്രിനാഥാ," "വിഷമിതവിപദാ,"
"ചന്ദ്രരേഖാംബുഖിന്നം,"
തൽക്രാന്തേഃ പൎയ്യയാഃ സ്യുഃ, ക്ഷിതിദിന "മനൂശം
സകല്പാദിസമൎത്ഥ്യാഃ".

പൎയ്യയങ്ങളും ഭൂദിനവും

ഗ്രഹങ്ങൾ	വാക്യങ്ങൾ	ഗ്രഹങ്ങൾ	വാക്യങ്ങൾ
രവി	ധീനാനാജ്ഞാനപ്രഗത്ഭഃ	ഗുരു	വരിഷ്ഠോഭിഷംഗഃ
ചന്ദ്രൻ	തിലബഹുമസുസൂക്ഷ്മം	ശുക്രൻ	ദൌൎഗ്ഗന്ധ്യാഗ്രേദ്രിനാഥഃ
തുംഗൻ	ധയെദ്രാജഭംഗഃ	മന്ദൻ	വിഷമിതവിപദാം
കുജൻ	ഭദ്രോദന്തോധരേന്ദ്രഃ	രാഹു	ചന്ദ്രരേഖാംബുഖിന്നം
ബുധൻ	ഗരസ്ഥസ്ഥഗധീസൌഖ്യം	ഭൂദിനം	അനൂശംസ കല്പാദി സമൎത്ഥ്യഃ

ഇനി ക്രിയ പറയുന്നു.

അഹൎഗ്ഗണാൽ ഖേചരപൎയ്യയാപ്താൽ
ധരാദിനാപ്താ ഭഗണാദികാഃ സ്യുഃ.
ത്രിഭാന്വിത സ്തുംഗഭവേ ദപി യുച്ചോ
വിധുന്തുദശ്ചക്രദളാ ദപി ശുദ്ധഃ.

ഇഷ്ടദിവസത്തെ കലിദിനം വെച്ച് അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ പൎയ്യയം കൊണ്ടു പെരുക്കി ഭൂദിവസം കൊണ്ടു ഹരിക്കുക. എന്നാൽ മുൻപ് മദ്ധ്യമം ഉണ്ടാക്കുമ്പോൾ പറഞ്ഞപോലെ ആദ്യത്തെ ഫലം ഭഗണമായ വൃഥാഫലവും, ബാക്കിയെ ക്രമത്തിൽ ൧൨-ലും മുപ്പതിലും പിന്നെ മൂന്നു പ്രാവശ്യം അറുപതിലും പെരുക്കി ഭൂദിനം കൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ക്രമത്തിൽ രാശി, തീയ്യതി ഇലി, വിലി, തല്പരങ്ങളിങ്ങനെയുള്ള മദ്ധ്യമവുമാകുന്നു. ശ്രാദ്ധചന്ദ്രൻ ഗ്രഹണം മുതലായവകളെ സൂക്ഷ്മമായി ഗണിക്കേണ്ടതു ആവശ്യമാകയാൽ സൂൎയ്യചന്ദ്രതുംഗരാഹുക്കൾക്കു തല്പരംകൂടി ഉണ്ടാക്കണം. എന്നാൽ തുംഗനു ഇങ്ങിനെ ഉണ്ടാക്കിയതിൽ മൂന്നു രാശി കൂട്ടുകയും, രാഹുവിന്നു രാശി വെച്ച് അതിൽ നിന്നു ഇവിടെ ഹരിച്ചുകിട്ടിയ മദ്ധ്യമം കളയുകയും വേണം.

ഈ മദ്ധ്യമങ്ങൾ സ്ഫുടങ്ങളാകുവാൻ "ശകാബ്ദസംസ്കാരം" ചെയ്യണം അതിനെ പറയുന്നു.

"വാശാധൌ [illegible]നാ ശകാബ്ദാൽ "ധന" "ശത" "ലയ" ഹതാൽ

"മന്ദ" "വൈലക്ഷ്യ" "രാഗൈ"

രാപ്താഭി ർല്ലിപ്തികാഭി ർവ്വിരഹിതമനവ

ശ്ചന്ദ്രതത്തുംഗപാതാഃ.

"ശോഭാ" "നിരുദ്ധ" "സംവിത്" "ഗണക" "നര" ഹതാൽ

"മാഗരാ" പ്തൈഃ ഫലൈസ്സ്വൈഃ

സംയുക്താ ജ്ഞാരസൌരാഃ സുരഗുരുഭൃഗുജൈന

വർജ്ജിതേനാ ഭ്രാന്തവർജ്ജ്യാഃ.

ഗ്രഹങ്ങൾ	ഗുണകാരങ്ങൾ	ഹാരകങ്ങൾ	ഋണധനം	
ചന്ദ്രൻ	ധനം	മന്ദ	ഋണം	ശകാബ്ദത്തെ
തുംഗൻ	ശതം	വൈലക്ഷ്യം	ഋണം	[illegible]ച്ച്, [illegible]ൽ
കുജൻ	ശോഭാ	മാഗരം	ധനം	[illegible]
ബുധൻ	നിരുദ്ധ	മാഗരം	ധനം	[illegible]
ഗുരു	സംവിത്	മാഗരം	ഋണം	[illegible]
ശുക്രൻ	ഗണക	മാഗരം	ഋണം	[illegible]
മന്ദൻ	നര	മാഗരം	ധനം	[illegible]
രാഹു	ലയം	രാഗം	ഋണം	[illegible]

ണകാരം കൊണ്ടു പെരുക്കി [illegible] ഹാരകം കൊണ്ടു ഹരിക്കണം: [illegible] ദ്യാ കിട്ടുന്ന ഫലം ലിപ്തിയാകുന്നു. സൂക്ഷ്മ [illegible] ഗങ്ങൾ കൂടെ [illegible] കൊണ്ടു [illegible]ൽപകളെയും കൂടി ഉണ്ടാക്കണം, [illegible] മദ്ധ്യമത്തിൽ സ്ഥാനം പിഴക്കാതെ മേൽപറഞ്ഞപ്രകാരം തന്നെ ഋണധനം പോലെ സംസ്കരിക്കുകയും വേണം.

ഇനി സംവത്സരം തികഞ്ഞ ശേഷമുള്ള ദിവസത്തിങ്കലെ ശകാബ്ദസംസ്കാരത്തെ പറയുന്നു.

"നാകാ" ഹതം ഭാജിതഭാനുമദ്ധ്യം

ഹതാ "ധനാ" പ്ത്യൈ ർഗ്ഗുണകൈ ർഗ്ഗ്രഹൈക്യേഃ

"മന്ദാ" ദിഹാരൈ ർന്നരൈ ർഭവാപ്താഃ

കാര്യാഃ ശശാങ്കാദിഷു തല്പരാഖ്യാഃ.

മേൽപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കിയ ഇഷ്ടദിവസത്തെ മദ്ധ്യമങ്ങളിൽ സൂൎയ്യമദ്ധ്യമം (ഇലിമുതൽ മേല്പട്ട മാത്രം) കണ്ടുവെച്ച്, രാശിയെ ൩൦-ൽ എറക്കിനുയാക്കി ൬൦-ൽ പെരുക്കി ഒരേടത്തു വെക്കുക. പിന്നെ അതിനെ മേൽപറഞ്ഞ അതാതിന്റെ ഗുണകാരംകൊണ്ടു പെരുക്കി അതാതിന്റെ ഹാരകംകൊണ്ടുതന്നെ ഹരിക്കുകയും ചെയ്ക: അപ്പോൾ കിട്ടുന്ന ഫലം തല്പരയാകുന്നു. ഈ ഫലത്തെ ൬൦-ൽ കയററവാനുണ്ടെങ്കിൽ കയററി സ്ഥാനം പിഴക്കാതെ മുൻപറഞ്ഞപ്രകാരം തന്നെ ഋണധനം പോലെ അതാതു മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കണം. എന്നാൽ മദ്ധ്യമങ്ങൾ സൂക്ഷ്മങ്ങളായി വരും. ഈ മദ്ധ്യമങ്ങളുണ്ടാക്കിയതു ഏതുദിവസത്തെ കലികൊണ്ടാണൊ ആ അഭിഷ്ട ദിവസത്തെ കലിദിനമാണ "ഖണ്ഡം" എന്നു പറയുന്നതു്. ഈ മദ്ധ്യമങ്ങൾ ധ്രുവങ്ങളുമാകുന്നു.

൨൦൨

സൂൎയ്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ ഖണ്ഡവും ധ്രുവവും വരുത്തുവാൻ

(ദൃക്ക്.)

സൂൎയ്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ ഒരു കല്പത്തിലെ പൎയ്യയങ്ങളെ [illegible]പറയുന്നു.

അന്യൂന നൃത്താനനരാഗഭിന്നാ"
"ധനംനൃവെന്ദ്രാംഗഗുണാ സുസൂക്ഷ്മാ"
"ധൎമ്മാധിരന്തൊഭിതധീരരത്നം
"പ്രിയാപരിചരിനാസ്യഗന്ധാ സവ്യൂഃ"
[illegible] ചാലെന്ദ്രരാസാകവിതാംഗനാനാ,"
"മാംസാൎത്ഥിനാം ന്യത്രഖരാവ്യ സംജ്ഞാഃ
"ശ്രുധാന്തചിത്രൊചിതഭാഗ്യ [illegible]ണൊ,"
ധാത്രീഫലം പ്രാശ്യദ[illegible]ന്നാനി."
[illegible]രോഗാ[illegible]സ[illegible]ധ്യ [illegible]രാഗ [illegible]ന്യൂനാ;"
ന്യ[illegible]ദ[illegible]കാന[illegible] ഭ[illegible]നാ [illegible]ഹി കല്പേ.
[illegible] സൂ[illegible]ന്ദു[illegible] [illegible]ധ്യ
സി[illegible]തെ [illegible]ധ്യ[illegible]ദാനാം.

"[illegible]" [illegible] ഉ[illegible] [illegible] [illegible]ക്യങ്ങൾ ക്രമേണ ൧ സൂൎയ്യൻ, ൨ ചന്ദ്രൻ, ൩ [illegible], ൪ [illegible], ൫ [illegible], ൬ [illegible], ൭ [illegible], ൮ [illegible] ഉച്ചം, ൯ [illegible] [illegible] [illegible] കല്പത്തിലെ [illegible] പൎയ്യയങ്ങളാകുന്നു.

൭൩ കല്പത്തിൽ ഒന്നാകെയുള്ള ഭൂദിവസത്തെപ്പറയുന്നു.

"ധന്യാനനാകാമസ്യകേള്ളിസാത്മാ
മാന്യാനാ" കല്പെ ധരണിദിനാനി.

൭൪ ഒരു കല്പത്തിൽ ഒന്നാകെയുള്ള ഭൂദിവസമാകുന്നു.

കല്യാദിധ്രുവങ്ങളെപ്പറയുന്നു.

"ഭാനുഃ സ്വനമ്യൊനാസ്തൃന" മൎക്കഃ
"ഘനനാളഃ യംതാലവനെന" ചന്ദ്രഃ
"ശ്രുകാൎത്ഥഗുദ്ധാനജ്ഞപാപികാ" രൊ
"വിദ്യാൎത്ഥിനാംസെവ്യനരഃപട്ടു" വ്വിൽ.
"ലഗ്നെഷുമാസാദിക്രമയൊന്ദു" ജീവഃ
"പതിധവസ്ഥാനമിനസ്യ" ശുക്രഃ
"സമ്പന്നശാരീരനയാകൃപാ" ക്കിഃ
"പാവാൎത്ഥയതാമുഷ്ണരംഗനൊ" ച്ചഃ.
"ചണ്ഡാളഗെഹെകപിരസ്തി" രാഹു
രിമെ ഹി കല്യാദ്യുദയധ്രുവാഃ സ്യുഃ.

"ഭാനുഃ സ്വനമ്യഃ" എന്നു തുടങ്ങിയ ഒൻപതു വാക്യങ്ങളും മുൻപറഞ്ഞ പ്രകാരം ക്രമേണ സൂൎയ്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ കല്യാദിധ്രുവങ്ങളാകുന്നു. അതു വിലിപ്തയുടെയും ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനമായ തൽപര ആദിയായിട്ടാണെന്നും ധരിച്ചിരിക്കണം.

സൂൎയ്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ ഒരു കല്പത്തിങ്കലെക്കുള്ള ഭഗണങ്ങൾ

ഗ്രഹങ്ങൾ	വാക്യങ്ങൾ
സൂൎയ്യൻ	അനുനനന്ദനാനനരാഗഭിന്നം
ചന്ദ്രൻ	ധനംസ്വപെന്ദ്രാംഗഗുണാംസസൂക്ഷ്മം
കുജൻ	ധൎമ്മാധിരത്നൊദിതധീരരത്നം
ബുധൻ	ശ്രീവാപരിച്ഛിന്നസുഗന്ധസെവ്യം
വ്യാഴം	ചൊളെന്ദ്രരാജസാകവിതാംഗനാനാം
ശുക്രൻ	മാനസാൎത്ഥിനാംസുതുഖരൊന്നസംജ്ഞം
മന്ദൻ	ശ്രുതൈതചിത്രൊചിതഭാഗ്യനുതം
ചന്ദ്രതുംഗൻ	ധാത്രീഫലംപ്രാശ്യദേഹവൃന്ദാനി
രാഹു	രൊഗാലസാധുഃ ഖരശീരനുനം
ഭൂദിനം	ധന്യാനനാകാമസ്യകേള്ളിസാത്മാമാന്യാ

കല്യാദിധ്രുവങ്ങൾ.

ഗ്രഹങ്ങൾ	വാക്യങ്ങൾ
സൂര്യൻ	ഭാനുഃ സൂനമ്ര്യോനന്ദനൂനം
ചന്ദ്രൻ	സേനാജയം താലവനാ
കുജൻ	ശ്രുകാത്മമുദ്ധാനുജപാപികാ
ബുധൻ	വിദ്യാർത്ഥിനാം സേവ്യനരഃ പട്ടഃ
ഗുരു	ലഗ്നേഷുമാണിക്യമയഃ
ശുക്രൻ	പതിധവസ്ഥാനമിനന്യ
മന്ദൻ	സമ്പന്നശരീരനയാകൃപാ
തുംഗൻ	പാപാർത്ഥയതാമുല്ലരംഗനാ
രാഹു	ചണ്ഡാലഗേഹേ കപിരസ്തി

ഇനി ക്രിയ പറയുന്നു.

കല്യാദിതൈഃ ഖെചരപര്യയൈസ്തൈ
രിഷ്ടാനിഹതാഃ കലെ ർദ്ദിനാനി.
കല്യാദിതൈർഭൂദിവസൈർവ്വിഭജ്യ
ലബ്ധാഃ കലെസ്തെ ഗതപര്യയാഃ സ്യുഃ.

ഇഷ്ടദിവസത്തേക്കുള്ള കലിദിനം വെച്ച, അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ മേൽ പറഞ്ഞ കല്യോക്ത പര്യ്യയങ്ങളേക്കൊണ്ടു പെരുക്കി, കല്യോക്ത ഭൂദിവസങ്ങളേക്കൊണ്ടു ഹരിക്കുക: എന്നാൽ കിട്ടുന്നഫലം കലിയുഗം ആദിമുതൽ ആ ഇഷ്ടദിവസം വരേയുള്ള അതാതു ഗ്രഹത്തിന്റെ ഗതപര്യ്യയങ്ങളാകുന്നു. ഈ ഗതപര്യ്യയങ്ങളെകൊണ്ട് ആവശ്യമില്ലാത്തതിനാൽ ആ ഫലം കളയാം.

ശിഷ്ടാൻ "പ്രിയാ"ദ്യൈർഗ്ഗുണിതാംശ്ച ഹതാ
തൈരേവ ഖെടാ ഭഗണാദയഃ സ്യുഃ.
തെഷു സ്വകല്യാദ്യുദയധ്രുവം ച
ക്ഷിപെ, ദഹിഃ സ്വധ്രുവതെം വിശുദ്ധ്യേ.

മേൽപ്രകാരം ഗതപര്യ്യയം കളഞ്ഞിട്ടു ബാക്കിയെ ൧൨-ൽ പെരുക്കി ഹരിക്കണം. കിട്ടുന്ന ഫലം മദ്ധ്യമം. വരുത്തുവാനടുത്തു പറഞ്ഞ പ്രകാരം, രാശി മുതലായവയാകുന്നു. ആ മദ്ധ്യമത്തിൽ അതാതു ഗ്രഹത്തിന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ള കല്യാദിധ്രുവം കൂട്ടുകയും വേണം. എന്നാൽ രാഹുവിന്നു മാത്രം സ്വമദ്ധ്യമത്തെ ധ്രുവത്തിൽ നിന്നു കളയുകയുമാകുന്നു.

തൈ ഋക്രിയായാം ഗ്രഹമദ്ധ്യമാഃ സ്യുഃ
സ ഏവ 'ഖണ്ഡധ്രുവ' നാമധേയഃ.
പ്രാക്സ്ഥാപിതോ ഭീഷ്ടദിനസ്യ ഖണ്ഡ
സ്തുല്യാ ക്രിയൈവം സ്ഫുടനിർണ്ണയോക്തഃ.

മേൽപ്രകാരം ക്രിയ ചെയ്താൽ അതുകൾ തന്നെ അഭീഷ്ടദിവസത്തേക്കുള്ള ഗ്രഹമദ്ധ്യമങ്ങളായി വരുന്നതാണ്. ഈ മദ്ധ്യമങ്ങൾ തന്നേയാണ് "ഖണ്ഡധ്രുവങ്ങൾ" എന്നു പറയുന്നവയും ആദ്യം നിശ്ചയിച്ചതായ ഇഷ്ടദിവസത്തെ കലിദിനസംഖ്യ ഖണ്ഡവുമാകുന്നു— ഈ ക്രിയ "സ്ഫുടനിർണ്ണയം" എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം തന്നേയുമാകുന്നു.

൨൯൬

സ്വദേശത്തേക്കുള്ള അക്ഷജ്യാവു വരുത്തുവാൻ.

വിഷുവദ്ദിനമദ്ധ്യഭാകൃതി
ഭവകാഢ്യാ പദിതാ പലശ്രുതിഃ.
വിഷുവദ്ദിനമദ്ധ്യഭാഹതാൽ
ത്രിഗുണാൽ തദപിഹൃതാ ക്ഷമെന്വ്വികാ.

വിഷുവ (രാപ്പകൽ തുല്യമാകുന്ന) ദിവസത്തെ മദ്ധ്യാഹ്നത്തിങ്കലെ ദ്വാദശാംഗുലശങ്കുച്ഛായയെ (പലാംഗുലത്തെ വർഗ്ഗിച്ച് അതിൽ ദ്വാദശാംഗുലശങ്കുവിൻെറ വർഗ്ഗമായ "ഭവകം" എന്നു കൂട്ടി മൂലിച്ചാൽ അതു 'പലശ്രുതി' യാകുന്നു. ത്രിജ്യയാകുന്ന "ജലവേഗ"ത്തെ പലാംഗുലംകൊണ്ടു പെരുക്കി, ചോടം ന്യാറ-ൽ കയററവാനുണ്ടെങ്കിൽ കയററി, ഈ പലശ്രുതികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ സ്വദേശത്തേക്കുള്ള അക്ഷജ്യാവു വരുന്നതാകുന്നു.

൨൯൭

സ്വദേശലംബനം വരുത്തുവാൻ.

ത്രിജ്യാവർഗ്ഗവിശ്ലേഷമൂലം ലംബനമെന്വ്വികാ.

മേൽപറഞ്ഞ അക്ഷജ്യാവിനെ വർഗ്ഗിച്ചു, അതിനെ ത്രിജ്യാവർഗ്ഗമാകുന്ന "ഗാനം കന്ദർപ്പദർപ്പകൽ" എന്നതിൽ നിന്നു കളഞ്ഞു ശേഷത്തെ മൂലിച്ചാൽ "ലംബനം" വരും.

൨൩൫

സ്വദേശഹാരകം വരുത്തുവാൻ.

വ്യാസാൎദ്ധവൎഗ്ഗതൊ ലബ്ധഃ സ്പഷ്ടയാ ലംബജീവയാ
സ്വദേശഹാരകഃ പ്രൊക്തൊ വ്യസ്തലംബശ്ച സൊച്യതെ.

ത്രിജ്യാവൎഗ്ഗമാകുന്ന "ഗാനം കന്ദൎപ്പദൎപ്പകൃൽ" എന്നതിനെ സ്വദേശ 'ലംബനം' കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം സ്വദേശഹാരകമാകുന്നു. ഈ സ്വദേശഹാരകത്തിന്നു "വ്യസ്തലംബം" എന്നും ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പേർ പറയും.

൨൩൬

സ്വദേശചരം വരുത്തുവാൻ.

ത്രിജ്യാക്ഷഘ്നാതാ ദ്യുലംബകാപ്ത-
നാഹത്യ ദൊഃ ക്രാന്തിഗുണം ദ്യുമൌൎവ്യ്യാ.
ഹരെദ്, ദവാപ്തം ചരമൌൎവ്വികാ സ്യാൽ;
തദീയ ചാപം ഹി ചരാസവഃ സ്യുഃ.

ത്രിജ്യയാകുന്ന "ജലവേഗ"ത്തെ സ്വദേശാക്ഷജ്യാവുകൊണ്ടു പെരുക്കി സ്വദേശ 'ലംബനം' കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ സ്വദേശഗുണകാരം വരും. ആ ഗുണകാരംകൊണ്ടു ൨൭൪-ം പാരയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള അപമജ്യാവിനെ പെരുക്കി ദ്യുജ്യകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ചരജ്യാവുവരും. എത്രാമത്തെ അപമജ്യാവിനെയാണൊ പെരുക്കി ഹരിച്ചതു അത്രാമത്തെ ചരജ്യാവാണു കിട്ടുകയെന്നും അറിയണം ത്രിജ്യയാകുന്ന "ജലവേഗ"ത്തിൽ നിന്നു ൧൭൪-ാം പാരയിൽ പറഞ്ഞ അപമബാണം കളഞ്ഞതാണ "ദ്യുജ്യാ" എന്നു പറയുന്നതു. എത്രാമത്തെ ചരജ്യാവാണൊ ഉണ്ടാക്കേണ്ടതു (എത്രാമത്തെ അപമജ്യാവിനെയാണൊ പെരുക്കിയതു) ദ്യുജയാക്കുവാൻ അത്രാമത്തെ ബാണജ്യാവാണു ത്രിജ്യയിൽ നിന്നു കളയേണ്ടതെന്നു ധരിക്കയും വേണം.

൨൩൭

സ്വദേശരാശിപ്രമാണവും രാശിഹാരകവും വരുത്തുവാൻ.

പൂൎവ്വം ന്യസ്യായനാംശം പുനരയനയുതാ
ശ്ചൈകയുഗ്മാദിരാശീ
ന്ദ്യുത്ഥ്യാ ലിപ്താസ്വഭേദാ ചര മപിച സമാ-
നീയ തൈഷ്വപ കൎയ്യാൽ.

ലഗ്നാന്ത്യേ, പൂൎവ്വപൂൎവ്വം ത്യജതു പുനരതഃ,
ശിഷ്ടഭാംശാ "നയ" ഘ്നാ
"നിത്രാ" പ്താ രാശിമാനാ; ഹരതു "നനുജപം"
തൈഃ ക്രമാദ്രാശിഹാരാഃ.

ഒരിടത്തു ദൃക്കകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ അയനചലനം മാത്രം വെക്കുക, പിന്നെ ഒരു രാശിവെച്ച അയനചലനം കൂട്ടുക, രണ്ടു രാശിവെച്ച അയനചലനം കൂട്ടുക: ഇങ്ങിനെ ക്രമേണ ൧൨ രാശികളിലും അയനചലനം കൂട്ടി വെക്കുക. എന്നാൽ ആകെ ൧൨ എണ്ണം വരുമല്ലൊ പിന്നെ ഒരോന്നും കണ്ടുവെച്ചു ചരപ്രാണകലാന്തരങ്ങളും വരുത്തി ജന്മലഗ്നം പോലെ മറേറതുകളിൽ സംസ്കരിക്കുക: എന്നാൽ അവകൾ കാലലഗ്നങ്ങൾ എന്നു പേരാകുന്നു. പിന്നെ ആദ്യത്തെ കാലലഗ്നം രണ്ടാമത്തേതിൽനിന്നു കളയുക, രണ്ടാമത്തേതു മൂന്നാമത്തേതിൽനിന്നും കളയുക: ഇങ്ങിനെ ചുവട്ടിലെ ചുവട്ടിലെ കാലലഗ്നം മുകളിലേതിൽ നിന്നു കളയണം അങ്ങിനെ കളഞ്ഞാൽ ഓരോന്നിന്റേയും ബാക്കിയുടെ രാശി ഉണ്ടെങ്കിൽ ൩൦-ൽ എറക്കി ൻ-യാക്കുകയും ആ ൻ-യും ചുവട്ടിൽ ഇലിയുണ്ടെങ്കിൽ അതും ൬൦-ൽ പെരുക്കുകയും ചെയ്തു, ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനങ്ങൾ ൬൦-ൽ കയററി അധ്യാധിക്യം കൂട്ടിക്കളഞ്ഞ മുകളിലെ സ്ഥാനം ൬൦-ൽ കയററിയാൽ അതു അതാതു രാശിയുടെ രാശിമാനപ്രമാണമായി വരുന്നതാണ്. മുകളിലെ സ്ഥാനം നാഴികയും, ചുവട്ടിലെ സ്ഥാനം വിനാഴികയുമാകുന്നു.

"നനുജപം" എന്നു ീട്ടിവെച്ച് ൬൦-ൽ പെരുക്കി, അതിനെ രാശിമാനവിനാഴികകളേക്കൊണ്ട് ഹരിച്ചാൽ രാശിഹാരകവും കിട്ടുകയും ചെയ്യും.

൨൯൪

മൌഢ്യം ഊഹിക്കാൻ പറയുന്നു.

സ്പഷ്ടത്തിൽ നിന്നു ചരവും പ്രാണകലാന്തരവും വരുത്തി സ്പഷ്ടത്തിൽതന്നെ സംസ്കരിക്കുക: അങ്ങിനേയുള്ള സൂൎയ്യനും ഗ്രഹവും താഴെ പറയുന്നപ്രകാരം അടുത്തു വരുമ്പോഴാണ മിക്കവാറും മൌഢ്യം ഗണിക്കേണ്ടതു്.

ചന്ദ്രൻ	൧൨	ഗുരു	൧൧
കുജൻ	൧൭	ശുക്രൻ	ൻ
ബുധൻ	൧൩	ശനി	൧൫

൨൯൯

സൂൎയ്യന്റെ വിലിയാദി ദ്വിതീയഹാരകം.

(ചന്ദ്രാനനയാ, ഋണം)

ദിവസം മുതൽ		സംഖ്യാ	ദിവസം മുതൽ		സംഖ്യാ
൮൪	,,	൧	൬൫൨	,,	൫
൨൩൧	,,	൨	൯൨൦	,,	൬
൪൧൮	,,	൩	൧൦൮൭	,,	൭
൫൮൩	,,	൪	൧൨൫൪	,,	൮

ചന്ദ്രന്റെ വിലിയാദി ദ്വിതീയഹാരകം.

(നീരധീരഃ, ഋണം)

ദിവസം മുതൽ		സംഖ്യാ	ദിവസം മുതൽ		സംഖ്യാ
൨൭	,,	൧	൫൬൦	,,	൧൨
൭൪	,,	൨	൬൦൯	,,	൧൩
൧൨൨	,,	൩	൬൫൮	,,	൧൪
൧൭൧	,,	൪	൭൦൬	,,	൧൫
൨൨൦	,,	൫	൭൫൫	,,	൧൬
൨൨൮	,,	൬	൮൦൪	,,	൧൭
൩൧൭	,,	൭	൮൫൨	,,	൧൮
൩൬൬	,,	൮	൯൦൧	,,	൧൯
൪൧൪	,,	൯	൯൫൦	,,	൨൦
൪൬൩	,,	൧൦	൯൯൮	,,	൨൧
൫൧൨	,,	൧൧	൧൦൪൭	,,	൨൨

ഋംഗന്റെ വിലിയാദി ദ്വിതീയഹാരകം.

(ഹസ്താൎത്ഥം, ഋണം)

ദിവസംമുതൽ		സംഖ്യാ
൭	...	യജ്ഞാ
൨൦	...	രത്നം
൩൩	...	ഗാനം
൪൬	...	വനം
൫൮	...	മാനം
൭൧	...	സൂനം
൮൪	...	സ്ഥാനം
൯൭	...	ജനം
൧൦൯	...	ധനം
൧൨൨	...	നമ്യഃ
൧൩൫	...	പാപഃ
൧൪൮	...	ശ്രൂപം
൧൬൧	...	ലോകം
൧൭൩	...	ഭയം
൧൮൬	...	ശാപം
൧൯൯	...	തപാ
൨൧൨	...	സാകം
൨൨൫	...	ജയം
൨൩൭	...	ധൂപം
൨൫൦	...	നാരീ
൨൬൩	...	പുത്രഃ
൨൭൬	...	ഭദ്രഃ
൨൮൯	...	ഗുരുഃ
൩൦൧	...	വരം
൩൧൪	...	ശരം
൩൨൭	...	ചിത്രം
൩൪൦	...	സാരം
൩൫൩	...	ഹരിഃ
൩൬൫	...	ധീരഃ
൩൭൮	...	നീചഃ
൩൯൧	...	കുലം
൪൦൪	...	രോഗം
൪൧൭	...	ലോലഃ
൪൨൯	...	ഭോഗീ
൪൪൨	...	ശൂലീ
൪൫൫	...	തിലം
൪൬൮	...	സാലം
൪൮൧	...	ജലം
൫൯൩	...	ശൂരീ
൫൦൬	...	നവം
൫൧൯	...	യവം
൫൩൨	...	രഘു
൫൪൫	...	ലാഭം
൪൫൭	...	ഭവഃ
൫൭൦	...	ശിവഃ
൫൮൩	...	സ്തോഭം
൫൯൬	...	സഭാ
൬൦൯	...	ദേവഃ
൬൨൧	...	വധഃ
൬൩൪	...	നാശം
൬൪൭	...	യമഃ
൬൬൦	...	രാമഃ
൬൭൩	...	ഗുണം
൬൮൫	...	വശീ
൬൯൮	...	ശമം
൭൧൧	...	തൃണം
൭൨൪	...	സോമഃ
൭൩൭	...	ഹോമം
൭൪൯	...	ധൂമം
൭൬൨	...	ജ്ഞാനീസ്യാൽ
൭൭൫	...	യാജ്ഞികഃ
൭൮൮	...	പ്രാജ്ഞോയം
൮൦൧	...	ഗാനീസ്യാൽ
൮൧൩	...	വിജ്ഞോയം
൮൨൬	...	മാനീസ്യാൽ
൮൩൯	...	തജ്ഞോയം
൮൫൨	...	സ്ഥാനേസ്യാൽ
൮൬൫	...	ജനകഃ
൮൭൭	...	ധനപഃ
൮൯൦	...	അപൂപാ
൯൦൩	...	പയസ്യാ
൯൧൬	...	ശ്രൂപോയം
൯൨൯	...	ഗോപോയം
൯൪൧	...	ഭവ്യോയം
൯൫൪	...	ശാപോയം
൯൬൭	...	താപോയം
൯൮൦	...	സൂപോയം
൯൯൩	...	ജായേയം
൧൦൦൫	...	ധൌമ്യോയം

രാഘവിന്റെ വിലിയാദി ദ്വിതീയഹാരകം.

(ലയാദഃ ധനം)

൧ മുതൽ		യജ്ഞാ
൨൧	...	പ്രാജ്ഞഃ
൩൮	...	ഗാനീ
൪൮	...	വിജ്ഞഃ
൫൨	...	മാനീ
൬൫	...	തജ്ഞഃ
൭൯	...	സ്ഥാനം
൮൦൨	...	ദാനീ
൮൭൫	...	ധനം
൯൨൯	...	നടീ
൧൦൩൪	...	പാപം
൧൧൬൫	...	രാകാ
൧൨൭൦	...	ലൊകം
൧൩൮൮	...	ഭയം
൧൪൯൬	...	മായാ
൧൬൨൧	...	സ്തോകം
൧൭൨൮	...	സാകം
൧൮൪൭	...	ജയം
൧൯൬൧	...	ധൌമ്യഃ
൨൦൫൬	...	നാരീ
൨൨൨൭	...	പുരം
൨൩൪൨	...	രുദ്രഃ
൨൪൫൬	...	ഗുരുഃ
൨൫൭൯	...	വീരഃ
൨൭൦൨	...	ശരം
൨൮൪൫	...	ഹീരം
൨൯൫൦	...	സൂരിഃ
൩൦൬൪	...	ഹരിഃ
൩൧൭൬	...	ധീരഃ
൩൩൦൦	...	നീലഃ
൩൪൧൮	...	കാലം
൩൫൨൭	...	രൊഗീ
൩൬൩൧	...	ബാലഃ
൩൭൫൮	...	ഭൊഗീ
൩൮൫൭	...	മൂലം
൩൯൭൨	...	തിലം
൪൦൮൫	...	സ്ഥൂലം
൪൨൦൯	...	ജലാ
൪൩൨൨	...	ധൂലീ
൪൪൫൫	...	നാദഃ
൪൫൮൯	...	കവിഃ
൪൬൫൪	...	പ്രഭുഃ
൪൮൬൫	...	ലാഭം
൪൯൦൦	...	ഭവഃ
൫൦൩൪	...	ശിവഃ
൫൧൪൬	...	സൂവം
൫൨൪൧	...	സഭാ
൫൩൮൯	...	ദേവീ
൫൪൬൭	...	ധവഃ
൫൫൮൩	...	നമഃ
൫൬൭൮	...	യമഃ
൫൭൯൭	...	രമാ
൬൧൦൨	...	ഗുണീ
൬൨൨൬	...	ഭാണ്ഡം
൬൩൪൯	...	മണീ
൬൪൬൪	...	തമഃ
൬൫൭൫	...	സൊമഃ
൬൭൦൦	...	ദാശഃ
൬൯൪൪	...	ധീമാൻ
൭൦൦൬	...	ജ്ഞാനിസ്യാൽ
൭൧൨൦	...	യാജ്ഞികഃ
൭൨൪൮	...	പ്രാജ്ഞായം
൭൩൮൬	...	ഗാനിസ്യാൽ
൭൫൨൨	...	വിജ്ഞായം
൭൬൫൮	...	മാനിസ്യാൽ
൭൭൭൭	...	തജ്ഞായം
൮൦൨	...	സുജ്ഞഃസ്യാൽ
൮൧൬	...	ജനൈസ്യാൽ
൮൨൯	...	ധനിസ്യാൽ
൮൩൮	...	നവപഃ
൮൪൫൫	...	പാപൊയം
൮൫൫൯	...	രാകായഃ
൮൭൪	...	ശൊകൊയ
൮൮൫	...	ഭാഗ്യസ്യ
൧൦൧൦	...	ശാപൊയം.

൩൦൦

അഹർമ്മാനസാധനം അഹർമ്മാനമാക്കുവാൻ.

(സൂര്യൻ)

൩ കൂടി ഒന്നുമില്ല.
൪ മുതൽ ൧
൧൦ ... ൨
൧൬ ... ൩

൨൨ ... ൪
൨൮ ... ൫
൩൪ ... ൬
൪൦ ... ൭
൪൬ ... ൮

൫൨ ... ൯
൫൮ ... ൧൦
൬൪ ... ൧൧
൭൧ ... ൧൨
൭൭ ... ൧൩
൮൩ ... ൧൪
൮൯ ... ൧൫
൯൫ ... ൧൬
൧൦൧ ... ൧൭

൧൦൭ ... ൧൮
൧൧൩ ... ൧൯
൧൧൯ ... ൨൦
൧൨൫ ... ൨൧
൧൩൧ ... ൨൨
൧൩൭ ... ൨൩
൧൪൪ ... ൨൪
൧൫൦ ... ൨൫
൧൫൬ ... ൨൬
൧൬൨ ... ൨൭

൧൬൮ ... ൨൮
൧൭൪ ... ൨൯
൧൮൦ ... ൩൦
൧൮൬ ... ൩൧
൧൯൨ ... ൩൨
൧൯൮ ... ൩൩
൨൦൪ ... ൩൪

൨൧൧ ... ൩൫
൨൧൭ ... ൩൬
൨൨൩ ... ൩൭
൨൨൯ ... ൩൮

൨൩൫ ... ൩൯
൨൪൧ ... ൪൦
൨൪൭ ... ൪൧
൨൫൩ ... ൪൨
൨൫൯ ... ൪൩

൨൬൫ ... ൪൪
൨൭൧ ... ൪൫
൨൭൮ ... ൪൬
൨൮൪ ... ൪൭
൨൯൦ ... ൪൮
൨൯൬ ... ൪൯
൩൦൨ ... ൫൦
൩൦൮ ... ൫൧
൩൧൪ ... ൫൨

൩൨൦ ... ൫൩
൩൨൬ ... ൫൪
൩൩൨ ... ൫൫
൩൩൮ ... ൫൬
൩൪൪ ... ൫൭
൩൫൧ ... ൫൮
൩൫൭ ... ൫൯
൩൬൩—അനയാ
൩൬൯—കനീയാൻ
൩൭൫—രതാസ്യ

൩൮൧—ഗാനസ്യ
൩൮൭—വിജ്ഞായം
൩൯൩—മാനീസ്യാൽ
൩൯൯—സൂനസ്യ
൪൦൫—സ്ഥാവീസ്യാൽ
൪൧൧—ജന്മോയം

അഹർമ്മാനസാധനം അഹർമ്മാന മാക്കുവാൻ.

(ചന്ദ്രൻ)

൧ മുതൽ	...	൨	൪൧ മുതൽ	...	നഗോയം
൨	...	൪	൪൨	...	രോഗീസ്യാൽ
൩	...	൭	൪൩	...	ഭോഗോയം
൪	...	൯	൪൪	...	സ്ഥലോയം
൫	...	൧൧	൪൫	...	ധൂളീസ്യാൽ
൬	...	൧൩	൪൬	...	കവയഃ
൭	...	൧൫	൪൭	...	ഗവയഃ
൮	...	൧൮	൪൮	...	ശിവോയം
൯	...	൨൦	൪൯	...	ഹവിസ്യാൽ
൧൦	...	൨൨	൫൦	...	ആശയം
൧൧	...	൨൪	൫൧	...	രാമോയം
൧൨	...	൨൬	൫൨	...	വീണായാഃ
൧൩	...	൨൯	൫൩	...	തൃഷ്ണയാ
൧൪	...	കലാ	൫൪	...	ധൂമോയം
൧൫	...	ലോലഃ	൫൫	...	കിന്നരഃ
൧൬	...	മാലാ	൫൬	...	ഗാനശ്രീഃ
൧൭	...	സാലം	൫൭	...	മൌനോത്ര
൧൮	...	റീവീ	൫൮	...	സ്ഥാനശ്രീഃ
൧൯	...	രവിഃ	൫൯	...	നപരം
൨൦	...	വിട്ടു	൬൦	...	പ്രാകാരം
൨൧	...	തവ	൬൧	...	ഉപേത്രഃ
൨൨	...	ജവം	൬൨	...	തൽപരഃ
൨൩	...	യമഃ	൬൩	...	ജയോത്ര
൨൪	...	ഗാമീ	൬൪	...	പുരാരിഃ
൨൫	...	മമ	൬൫	...	ഗോഖുരം
൨൬	...	സാമം	൬൬	...	ശരീരം
൨൭	...	ധൂമം	൬൭	...	സുരാരിഃ
൨൮	...	യാനസ്യ	൬൮	...	ധീരശ്രീഃ
൨൯	...	വിജ്ഞസ്യ	൬൯	...	രോഗോത്ര
൩൦	...	തനയഃ	൭൦	...	വാഗുരാ
൩൧	...	ജനോയം	൭൧	...	തൽപരഃ
൩൨	...	നയോയം	൭൨	...	ഫലശ്രീഃ
൩൩	...	പ്രിയാസ്യാൽ	൭൩	...	അവരം
൩൪	...	മാന്യോയം	൭൪	...	ഗംഭീരഃ
൩൫	...	സങ്കടം	൭൫	...	മാഷോത്ര
൩൬	...	ധൌമ്യോയം	൭൬	...	സംഭാരം
൩൭	...	പൂരകം	൭൭	...	ധവോത്ര
൩൮	...	ഗുരുസ്യാൽ	൭൮	...	യമരാട
൩൯	...	ചരകഃ	൭൯	...	ഗോമൂത്രം
൪൦	...	ഹരദയഃ	൮൦	...	ധാതര

മന്ദന്റെ അഹൎമ്മാനസാധനം അഹൎമ്മാന മാക്കവാൻ.

൮൧	...	ഹൊമക്രീഃ	൧൨൫	...	ശൂലവാൻ
൮൨	...	അഭെജ്ഞതാലം	൧൨൬	...	സ്ഥലൌഘം
൮൩	...	പ്രാഭെജ്ഞതാലം	൧൨൭	...	ധൂമ്രവിജ്ഞഃ
൮൪	...	വാഭെജ്ഞതാലം	൧൨൮	...	യമൌഘം
൮൫	...	സ്ഥാനാഗഃ	൧൨൯	...	ലാഭവാൻ
൮൬	...	ധനാംഗം	൧൩൦	...	ശംഭവെ
൮൭	...	പാപാംഗം	൧൩൧	...	ദെവൌഘം
൮൮	...	ഗൊപാലഃ	൧൩൨	...	നാശവാൻ
൮൯	...	മായാംഗം	൧൩൩	...	രമാവാൻ
൯൦	...	ജയാംഗം	൧൩൪	...	വംശവാൻ
൯൧	...	നെത്രാംഗം	൧൩൫	...	തമൌഘം
൯൨	...	ശ്രെഷ്ഠ്യാലം	൧൩൬	...	ധൂമവാൻ
൯൩	...	വരാംഗം	൧൩൭	...	യജ്ഞാംശം
൯൪	...	തരംഗം	൧൩൮	...	ഗാനാംശം
൯൫	...	ധീരാലം	൧൩൯	...	മാരീശഃ
൯൬	...	പാപലം	൧൪൦	...	സ്ഥാനമാനി
൯൭	...	ഭൊഗാംഗഃ	൧൪൧	...	അചമം
൯൮	...	ശൂലിഗാമീ	൧൪൨	...	പ്രത്യഗ്രാ
൯൯	...	സബാലഃ	൧൪൩	...	വീഷ്ണ
൧൦൦	...	നഭൊഗഃ	൧൪൪	...	താപാംശം
൧൦൧	...	പ്രഭാംഗ	൧൪൫	...	ഹയൊമെ
൧൦൨	...	വിഭാഗം	൧൪൬	...	പുത്രെശഃ
൧൦൩	...	തവാംഗം	൧൪൭	...	ഗുരുജന്മ
൧൦൪	...	ദെവാംഗം	൧൪൮	...	ശൂരെണ
൧൦൫	...	കമലം	൧൪൯	...	സുരാത്മാ
൧൦൬	...	ഗുണാംഗഃ	൧൫൦	...	ധീരാംശം
൧൦൭	...	ശമാംഗം	൧൫൧	...	രാഗെണ
൧൦൮	...	സുമാംഗം	൧൫൨	...	ഭൊഗെശഃ
൧൦൯	...	ധൂമാംഗീ	൧൫൩	...	തിലെശഃ
൧൧൦	...	രത്നാഢ്യഃ	൧൫൪	...	ജലാംശം
൧൧൧	...	വിഭെജ്ഞാട്ടൽ	൧൫൫	...	നഭീമഃ
൧൧൨	...	തജ്ഞെതാളൽ	൧൫൬	...	ലവണം
൧൧൩	...	ദാനവാൻ	൧൫൭	...	ശിവൊമെ
൧൧൪	...	നയൌഘം	൧൫൮	...	സഭാംശം
൧൧൫	...	ലൊകവാൻ	൧൫൯	...	ധവൊമാനി
൧൧൬	...	മായാവീ	൧൬൦	...	യമാംശം
൧൧൭	...	സുകവിഃ	൧൬൧	...	വാണീശഃ
൧൧൮	...	ധൌമ്യൊട്ടൽ	൧൬൨	...	തമൊംശം
൧൧൯	...	പൌരവഃ	൧൬൩	...	ഹിമാംശം
൧൨൦	...	വീരൌഘം	൧൬൪	...	ജ്ഞാനീന്ദ്രു
൧൨൧	...	തരവഃ	൧൬൫	...	ഖനസ്ഥു
൧൨൨	...	ഭാരവാൻ	൧൬൬	...	ശനിസ്ഥു
൧൨൩	...	നഗൌഘം	൧൬൭	...	സുജ്ഞസ്ഥു
൧൨൪	...	രാഗവാൻ	൧൬൮	...	ധനാ[illegible]ഃ

ചന്ദ്രന്റെ അഹൎമ്മാനസാധനം അഹൎമ്മാന മാക്കുവാൻ.

൧൬൯	...	കംപതെ	൨൧൩	...	ദിവസം
൧൭൦	...	ഗൊപതെ	൨൧൪	...	നമൊസൌ
൧൭൧	...	താപശ്ച	൨൧൫	...	രമാസാ
൧൭൨	...	ഹയസ്തു	൨൧൬	...	വാണീസാ
൧൭൩	...	അരാതിഃ	൨൧൭	...	സുമാംസം
൧൭൪	...	രുദ്രസ്തു	൨൧൮	...	ധൂമൊസൌ
൧൭൫	...	വിജ്ഞതം	൨൧൯	...	യത്നൊഹി
൧൭൬	...	സുരതം	൨൨൦	...	ഗാരീഹി
൧൭൭	...	ധിരതാ	൨൨൧	...	മൂരീഹി
൧൭൮	...	കലതെ	൨൨൨	...	ദാരീഹി
൧൭൯	...	ലൊലസ്തു	൨൨൩	...	ആപദഃ
൧൮൦	...	ശ്രുലെഷ്ഠ	൨൨൪	...	ശ്രീപദം
൧൮൧	...	സംഗതിഃ	൨൨൫	...	ഭൂപൊഹാ
൧൮൨	...	നഭശ്ച	൨൨൬	...	താപദഃ
൧൮൩	...	രവതെ	൨൨൭	...	ധൌമ്യൊഹം
൧൮൪	...	ഭവസ്തു	൨൨൮	...	പുരാഹി
൧൮൫	...	സ്തംഭതെ	൨൨൯	...	ഗുരുർഹി
൧൮൬	...	ദിവാച	൨൩൦	...	ശൂരൊഹം
൧൮൭	...	കമ്മതാ	൨൩൧	...	സ്വരൊഹം
൧൮൮	...	ഗൊമതി	൨൩൨	...	ധീരൊഹം
൧൮൯	...	മണിതം	൨൩൩	...	നാഗീഹി
൧൯൦	...	സന്മതം	൨൩൪	...	ഭാഗൊഹി
൧൯൧	...	ധൂമെഷു	൨൩൫	...	തിലാംഗഃ
൧൯൨	...	രന്തൊസൌ	൨൩൬	...	ജലജം
൧൯൩	...	വിനസൌ	൨൩൭	...	അവെഹി
൧൯൪	...	സൂനൊസൌ	൨൩൮	...	ലൊഭാഹി
൧൯൫	...	ദംഗീസഃ	൨൩൯	...	ശിവൊഹം
൧൯൬	...	നയൊസൌ	൨൪൦	...	സഭാഹി
൧൯൭	...	ഗൊപൊസൌ	൨൪൧	...	ധവൊഹം
൧൯൮	...	മായാസാ	൨൪൨	...	യമൊഹി
൧൯൯	...	സന്ന്യാസം	൨൪൩	...	വണിജഃ
൨൦൦	...	ധന്യൊസൌ	൨൪൪	...	തമൊഹി
൨൦൧	...	കരീസഃ	൨൪൫	...	ദാശൊഹം
൨൦൨	...	വീരൊസൌ	൨൪൬	...	അജ്ഞധീഃ
൨൦൩	...	ചരസെ	൨൪൭	...	പ്രാജ്ഞധീഃ
൨൦൪	...	ഹരസെ	൨൪൮	...	മാനധീഃ
൨൦൫	...	നഗൊസൌ	൨൪൯	...	സ്ഥാനധീഃ
൨൦൬	...	രൊഗീസഃ	൨൫൦	...	ധനാംധഃ
൨൦൭	...	ശ്രുതീസഃ	൨൫൧	...	പാപധീഃ
൨൦൮	...	സ്ഥൂലൊസൌ	൨൫൨	...	ലൊകാംധഃ
൨൦൯	...	ധൂളീസഃ	൨൫൩	...	താപധീഃ
൨൧൦	...	കവിസ്ഥാനം	൨൫൪	...	ഗായംധഃ
൨൧൧	...	ലൊഭാസഃ	൨൫൫	...	നരാംധഃ
൨൧൨	...	സ്തംഭൊസൌ	൨൫൬	...	ഘദ്രാംധഃ

ചന്ദ്രന്റെ അഹമ്മാനസാധനാ അഹമ്മാന മാക്കവാൻ.

൨൫൭	...	വീരധീഃ	൨൮൪	...	ഭീരുന്നമ്യഃ
൨൫൮	...	സൂരാന്ധഃ	൨൮൫	...	ചാരജ്ഞായം
൨൫൯	...	ധീരധീഃ	൨൮൬	...	ഹരിന്നമ്യഃ
൨൬൦	...	കാലധീഃ	൨൮൭	...	അംഗനായാഃ
൨൬൧	...	ബാലധീഃ	൨൮൮	...	രാഗിനിന്ദ്യഃ
൨൬൨	...	മൃഗൊധെനുഃ	൨൮൯	...	മാലാനസ്യാൽ
൨൬൩	...	ജാലധീഃ	൨൯൦	...	സാലൊനായം
൨൬൪	...	അവധിൽ	൨൯൧	...	ധൂമീനമ്യഃ
൨൬൫	...	നവാന്ധഃ	൨൯൨	...	കവിന്നമ്യഃ
൨൬൬	...	വിഭൂദ്ധ്വനീ	൨൯൩	...	ലൊഭീനമ്യഃ
൨൬൭	...	തവാന്ധഃ	൨൯൪	...	സൂവൊനിന്ദ്യഃ
൨൬൮	...	ധവൊന്ധഃ	൨൯൫	...	ദെവജ്ഞായം
൨൬൯	...	യമധനഃ	൨൯൬	...	അംശജ്ഞായം
൨൭൦	...	ഗുണധനീ	൨൯൭	...	രാമൊ നമ്യഃ
൨൭൧	...	ശമധനഃ	൨൯൮	...	വിഷ്ണുന്നമ്യഃ
൨൭൨	...	സുമധനം	൨൯൯	...	സൊമൊനമ്യഃ
൨൭൩	...	ജ്ഞാനിനമ്യഃ	൩൦൦	...	ധൂമൊ നായം
൨൭൪	...	രതജ്ഞായം	൩൦൧	...	കവീയാൻസ്യാൽ
൨൭൫	...	വിനാനയം	൩൦൨	...	ഗാവീ പുണ്യഃ
൨൭൬	...	സൂനൌനമ്യൌ	൩൦൩	...	മാനംപയഃ
൨൭൭	...	ജനോജ്ഞായം	൩൦൪	...	ജനഃ പാപീ
൨൭൮	...	പാപീനിന്ദ്യഃ	൩൦൫	...	അപാപൊയം
൨൭൯	...	ലൊകനയം	൩൦൬	...	രാകാപാപാ
൨൮൦	...	മായാജ്ഞായം	൩൦൭	...	വയൊയയൌ
൨൮൧	...	സൊയം നിന്ദ്യഃ	൩൦൮	...	തപൊയംസ്യാൽ
൨൮൨	...	ധൌമ്യൊനമ്യഃ	൩൦൯	...	ധൌമ്യൊയംസ്യാ
൨൮൩	...	പുത്രൊനമ്യഃ	൩൧൦	...	പുരാപായഃ

൩൦൧

സംസരവാക്യങ്ങൾ

൧	മാളൂല	൨൦	മാനവസൽ
൨	നാഗസ്ഥാനം	൩൦	ഭിന്ധനികൊ
൩	ശുദ്ധനയഃ	൪൦	നൃപതിഭയം
൪	കാന്തവീഷ്ട	൫൦	ഗതിഭദീപ്ത
൫	ഭദ്രദിവഃ	൬൦	മുകളപരം
൬	ക്രൂഢപരഃ	൭൦	ഹതശിശിരം
൭	സമമാരൊ	൮൦	പരമധിരം
൮	ഭദ്രധരഃ	൯൦	[illegible]
൯	ധൂമ്രാംഗി	൧൦൦	ചരണജാലം
൧൦	[illegible]		

൩൦൨

കജമദ്ധ്യഗതി

ദിവസം—വിലിയാദി

ദിവസം		ദിവസം	
൧	ചിരകാലം	൧൭	ശ്രേഷ്ഠോവശീഹി
൨	രാമശ്രീനമ്യഃ	൧൮	ദേവഃശരധിഃ
൩	ജയദ്ഭോഗോയം	൧൯	ഭയോസൗമുധാ
൪	ദേവാമാനശ്രീഃ	൨൦	അവദൽപ്രാജ്ഞായാ
൫	നമ്യാസൗഖ്യഃ	൨൧	തജ്ഞാനനമ്യായം
൬	താലോഹിനിലഃ	൨൨	രോഗീകച്ഛപോയം
൭	പ്രാജ്ഞാനുഭഗഃ	൨൩	ദമശോത്രനരോയം
൮	ഫരോയംകവിഃ	൨൪	വിപ്രൗഘോഗുരുഃസ്യാൽ
൯	വശീരാഘവഃ	൨൫	ഈശോമുനിലോകഃ
൧൦	നരോവാകൃഷ്ണഃ	൨൬	താപസോഗാംഗേയഃ
൧൧	സൂവഃശിവേശഃ	൨൭	പ്രഭുജനോവിടഃ
൧൨	പ്രിയസ്സ്കൃതീ	൨൮	ഭാഗീനവിട്ഠഃസ്യാൽ
൧൩	ജലജംഭാതി	൨൯	ഭ്രഷ്ടോയംകാമുകഃ
൧൪	വിജ്ഞാനരഥീ	൩൦	അജ്ഞാലോഭീമയഃ
൧൫	നീചകേശോസൗ	൩൧	ചക്രീഭൂപാസ്യാൽ
൧൬	തമശ്രീരാജാ	൩൨	രാമഃശിവസ്തുത്യഃ

കജമദ്ധ്യഗതി

നാഴിക—വിലിയാദി

നാഴിക		നാഴിക	
൧	കലം	൧൫	യമോസൗ
൨	ഗാനസ്യ	൧൬	ഗുരുർഹി
൩	ഭോഗോയം	൧൭	വശീഹി
൪	സൂനശ്രീഃ	൧൮	തരളഃ
൫	സഗരഃ	൧൯	സമധു
൬	ധനാംഗം	൨൦	ശ്രീരോനമ്യഃ
൭	നഭോഗഃ	൨൧	ജ്ഞാനീപാപഃ
൮	പാവവാൻ	൨൨	രംഗരോപായം
൯	ലംഭവാൻ	൨൩	ഗാനപ്രിയഃ
൧൦	വിയശഃ	൨൪	ഭോഗീനാകഃ
൧൧	സൂവേശഃ	൨൫	തജ്ഞാഗോപഃ
൧൨	സുകൃതം	൨൬	സംഗീനോകഃ
൧൩	ധവസ്തു	൨൭	ധനവാൻസ്യാൽ
൧൪	നരോസൗ	൨൮	ജഗൽഭയം

൨൯ നാകാമയം
൩൦ ലൊഭിമയഃ
൩൧ ഭയേസ്ഥസ്യ
൩൨ സ്യവസ്തൃത്യഃ
൩൩ സൊയംസൌമ്യഃ
൩൪ ധവഃസൌമ്യഃ
൩൫ നരൊജയി
൩൬ രാമൊജയീ
൩൭ ഗുരുഃസൌമ്യഃ
൩൮ വശീധൌമ്യഃ
൩൯ ചായനാരീ
൪൦ സോമൊനരഃ
൪൧ ധീരഃപൂജ്യഃ
൪൨ അജ്ഞശ്രേഷ്ഠഃ
൪൩ രൊഗീശ്രേഷ്ഠഃ
൪൪ ഗാനഗുരുഃ
൪൫ ഭംഗൊഗുരുഃ
൪൬ തജ്ഞാവീരഃ
൪൭ സാലവീരഃ
൪൮ ധാരീന്ദ്രഃ
൪൯ അംഘ്രാശത്രുഃ
൫൦ രാകാരിത്രം
൫൧ ലൊകീമിത്രം
൫൨ മയാസുരഃ
൫൩ തവാസുരഃ
൫൪ സൊയംഹരിഃ
൫൫ ധവൊഹരിഃ
൫൬ നരൊധീരഃ
൫൭ രാമൊധീരഃ
൫൮ ഗുരുനാരീ
൫൯ ശശിനാരീ
൬൦ ചിരകാലം

൩൦൩

ബുധമദ്ധ്യഗതി

ദിവസം—വിലിയാദി

ദിവസം

൧ രാശീമാനവഃ
൨ വിജ്ഞായംയാജീ
൩ തിലസ്ഥൂൽകരൊയം
൪ ദാനിശ്രേഷ്ഠസ്യപാനഃ
൫ നിവസേൽപ്രാജ്ഞാത്ര
൬ പ്രിയൊലൊലൊഭിതഃ
൭ ഭവജ്ഞാനഹാപ്രാജ്ഞഃ
൮ താപവാൻശീരൊനശ്യഃ
൯ ദൈവൊധനാനാദ്യഃ
൧൦ നരൈശൊമാത്രപാവഃ
൧൧ രാമൊനാമമായായം
൧൨ വിരസ്തനൈഷായംസ്യാൽ
൧൩ തമൊയംയോഗപ്രിയഃ
൧൪ ഹരിഃസത്യംസ്വരൊപിന
൧൫ ജ്ഞാനീശ്ശിഖഃപുനഃപ്രാജ്ഞഃ
൧൬ രൊഗഹാനീശനൈരപഃ

ദിവസം

൧൭ വിജ്ഞാവലൊധനിപ്രാജ്ഞഃ
൧൮ ചണ്ഡധിലൊലൃപൊത്രാദ
൧൯ ദാനീശിചഃസുപുത്രാന
൨൦ നവീനഭൂകരൊത്രന
൨൧ നാരാതനൊമാനപ്രാജ്ഞഃ
൨൨ വിദ്യുജ്ഞാനാശിനഃ
൨൩ താപസൊമവനെഗാനം
൨൪ ദേവഃശ്രീപൊഷിനാശിനഃ
൨൫ വിദ്വൊഹാപ്രിയൊഗാമീ
൨൬ രമാഗൌരീതുഷ്ടയൊഗിനഃ
൨൭ വീരധീരൊനരാംഗജ്ഞഃ
൨൮ തമൌഘൊലഘ്വംഗനാ
൨൯ ജാതജ്ഞാനൊവേദരാശിനാ
൩൦ ജ്ഞാനിനാഭിനിരൊചനെ
൩൧ രൊഗീയമസ്മദീവിജ്ഞഃ
൩൨ വിജ്ഞാസൌമനായൊമനെ

ബുധമദ്ധ്യഗതി
നാഴിക—വിലിയാദി

നാഴിക	
൧	തജ്ജ്ഞാവനെ
൨	പാപീജനഃ
൩	സുകരൊയം
൪	ഭദ്രസ്തുത്യഃ
൫	ഹരിന്നരഃ
൬	ബലൊ..ീരഃ
൭	ധൂരീഹരിഃ
൮	വിട്ടരാഗീ
൯	അണുതൈലം
൧൦	ശശീനവഃ
൧൧	യാ ീശംഭുഃ
൧൨	തജ്ജ്ഞാധവഃ
൧൩	ക്രിയാഗുണം
൧൪	സൊയംസൊമഃ
൧൫	ഗുരുപാ ീയം
൧൬	ധീരാമുനയഃ
൧൭	ഭോഗീധനപഃ
൧൮	നവൊലൊകപഃ
൧൯	ശംഭുഃസുപുണ്യഃ
൨൦	യമസ്യരൂപം
൨൧	തമൊംശഃപ്രായഃ
൨൨	രത്നെനലൊകഃ
൨൩	സ്ഥാനെവൈബന്ധ്യം
൨൪	ലൊകജ്ഞൊലൊകഃ
൨൫	ജായാപ്രിയയാഃ
൨൬	ഭരതൊഭവ്യഃ
൨൭	ധീരാവസായാ
൨൮	ശ്രീപടീസ്യാൽ
൨൯	അഭജന്മായം
൩൦	തരീപ്രാജ്ഞാത്ര

നാഴിക	
൩൧	പ്രാണസ്തുനാരീ
൩൨	സുമനാഃപുത്രഃ
൩൩	ഗാരീശഃപുത്രഃ
൩൪	ദാനധഃപുത്രഃ
൩൫	വികലശ്രേഷ്ഠഃ
൩൬	ധൌര്യ്യൊരൌശ്രേഷ്ഠഃ
൩൭	ശൂരൊയംഗുരുഃ
൩൮	നാഗീശൊഗുരുഃ
൩൯	ത്രപാദെധാഗുരുഃ
൪൦	കവിഗ്ഗംഭീരഃ
൪൧	സഭാസംഭാരം
൪൨	രാമൊയംശ്ശൂരഃ
൪൩	ദാശാശിശിരഃ
൪൪	ഗാമിസനാഗീ
൪൫	ധനീ വിജ്ഞാലം
൪൬	ശാപൊഹിനാഗഃ
൪൭	നാരീപ്രിയാലം
൪൮	ഖരതൈയൊഗ
൪൯	കാലജ്ഞാരാഗീ
൫൦	സാംബൊവീരൊലം
൫൧	രക്ഷൂർഹിരാഗ
൫൨	ദെവരൊലൊപഃ
൫൩	ഗുണീരൂപൊലഃ
൫൪	ധൂമൊനഭൊഗഃ
൫൫	വനെശൊഭൊഗീ
൫൬	വന്യൊയധൊപാലം
൫൭	മാന്യൊലംശുചീ
൫൮	പുത്രൊസൌശുചീ
൫൯	താരൊയംനഭഃ
൬൦	രൊഗീമാനവഃ

൩൦൪

ശുക്രമദ്ധ്യഗതി
ദിവസം—വിലിയാദി

ദിവസം	
൧	ദീനസ്യലൊകഃ
൨	താപപ്രിയൊഗാരി
൩	വീരൊദെവൌഘഃ
൪	രാഗാപീനസ്തു
൫	നവൊജ്ഞാനീഹി

ദിവസം	
൬	ദെവസ്യബുധഃ
൭	മമ ീപാപൊയം
൮	വിജ്ഞാധവപ്രിയാ
൯	പ്രിയൊമെഘസ്യാൽ
൧൦	വരൊയംനെതാസ്യാൽ

൧൧	ഹരഃസാംബഃ സൌമ്യഃ
൧൨	ശൂലലൊകൊധന്യഃ
൧൩	വിഭൂദ്ധ്വൊനരഃ
൧൪	നാമഃ ശൂരൊരൌദ്രഃ
൧൫	അന്തൊന്തുധീരഃ
൧൬	ദാനീഹരിഃശൂരഃ
൧൭	തപൊവീൎയ്യസാരം
൧൮	വീരൊനമെജാരഃ
൧൯	നാഗീതശ്രജ്ഞാനസ്യാൽ
൨൦	അഭീജന്തൊനസ്യാൽ
൨൧	ദെകവാഹിലൊലൊനശ്യഃ
൨൨	തശൌഘായമൊനിന്ദ്യഃ
൨൩	വിജ്ഞെയംശചീനമ്യാ
൨൪	ശ്രീപൊസൌരാജാനസ്യാൽ
൨൫	നരാംഗംജ്ഞാനായസ്യാൽ
൨൬	ഹരിദ്ധൂളീപാദപായം
൨൭	ശൂലാംശൊയൊഗീപാപഃ
൨൮	വിഭുൎയ്യശസ്ഫീപുണ്യഃ
൨൯	നാമൊസൌന്ദ്രതാപീസ്യാൽ
൩൦	ജ്ഞാനീവിജ്ഞാഹിപട്ടഃ
൩൧	ദാനീനവിധുഃപാപഃ
൩൨	സ്തുത്യസ്തുപുണ്യശ്രീപഃ

ശുക്രമദ്ധ്യഗതി നാഴിക–വിലിയാമ്ല

നാഴിക	
൧	ശൂലൊയം
൨	രമ്യാലം
൩	ദെവൌഘം
൪	മാരീചഃ
൫	പുനിഹി
൬	സുഗന്ധം
൭	ഗായകൊയം
൮	ധവശ്രീപഃ
൯	മാരവീൎയ്യാ
൧൦	യജ്ഞാസ്തുത്യം
൧൧	സാംബൊസൌസ്യാൽ
൧൨	ഭവ്യൊധന്യഃ
൧൩	നിശാനിദ്രാ
൧൪	ചിത്രൊഭദ്രഃ
൧൫	രത്നപീഠഃ
൧൬	ഹരീശൂരഃ
൧൭	വീൎയ്യസാരം
൧൮	നമന്ദിരം
൧൯	സുരൊനാഗീ
൨൦	ഗാനരൊഗം
൨൧	ധൂളീലൊലഃ
൨൨	മാന്യഃശൂലീ
൨൩	യമസ്തുംഗഃ
൨൪	സൂത്രജാലം
൨൫	ഗാനംനവം
൨൬	ധൂളീകവിഃ
൨൭	താപലാഭം
൨൮	നാമൊഭാവഃ
൨൯	ഹരസ്തവം
൩൦	വിജ്ഞാനെവഃ
൩൧	അഭീദ്ധ്വഃ
൩൨	താപപാണിഃ
൩൩	രമാരാമഃ
൩൪	ധീരാവെശഃ
൩൫	മുനിംസ്തുമഃ
൩൬	കവിഃസൊമഃ
൩൭	സകളൊമുനിഃ
൩൮	ഗുണീനനമ്യഃ
൩൯	ധീരശ്രീനമ്യഃ
൪൦	മാനീവിജ്ഞായം
൪൧	കവിമ്മാനീസ്യാൽ
൪൨	ഹയൊസൌനിന്ദ്യഃ
൪൩	ഭ്രമൊഹിനമ്യഃ
൪൪	നഗൊനപാപഃ
൪൫	തജ്ഞാത്രപുണ്യഃ
൪൬	പ്രഭുലൊകൊയം
൪൭	ജയാമയൊയം
൪൮	വിംശതിഃപാപാഃ
൪൯	കാലജയൊയം
൫൦	സുജ്ഞാനപ്രിയഃ
൫൧	ലൊഭീപുത്രൊയം
൫൨	ധൌമ്യൊഗുരുസ്യാൽ
൫൩	ശചീവിപ്രൊയം
൫൪	കാലൊതിപ്രിയഃ
൫൫	സുജ്ഞാഹിപ്രിയഃ
൫൬	ലൊഭാധിരൊയം
൫൭	നാരീഃകുലപഃ
൪൮	തമഃപ്രാലെയം
൫൯	രാഗീഭൊഗായം
൬൦	ജനസ്തുലൊകഃ

പഞ്ചഃബൊധഭാഷാ സമാപ്തം.

വിശേഷപ്പെട്ട പുസ്തകങ്ങൾ.

ഇന്ദുലേഖ (സാക്ഷാൽ ചന്തുമേനോൻ)	൧	൮	൦
പ്രസിദ്ധമായ ശാരദ (ടി-യാൻ തന്നെ)	൧	൦	൦
മോഹനസുന്ദരം (വിശേഷമായ ഒരു തമിഴ് ഡിറക്ടീവ് നോവലിൻെറ പരിഭാഷ)	൦	൧൨	൦
ദേവയാനീചരിതം സംഗീതനാടകം (ഒന്നാന്തരം കവിത കഥ ബഹുരസം)	൦	൮	൦
രുക്മാംഗദചരിതം ഭാഷാഗാനനാടകം സംഗീതക്കാർക്കും വായനക്കാർക്കും ജ്ഞാനപ്രദവും രസപ്രദവും	൦	൬	൦
ഗോകർണ്ണപ്രതിഷ്ഠ നാലു മഹാകവികൾ കൂടിയുണ്ടാക്കിയ ഒരു ഒന്നാന്തരം ഖണ്ഡകാവ്യം...	൦	൩	൦
സസ്യശാസ്ത്രം മഞ്ചേരി രാമയ്യർ പല ചിത്രങ്ങളും സസ്യവിഭാഗങ്ങളും അടങ്ങിയതു...	൦	൧൦	൦
ജന്തുശാസ്ത്രം വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും ജിജ്ഞാസുക്കൾക്കും രസിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ ജ്ഞാനത്തെ സമ്പാദിക്കാവുന്നതു ൧-ാംഭാഗം	൦	൮	൦
ടി. ൨-ാംഭാഗം	൦	൧൦	൦
ടി. ൩-ാംഭാഗം	൦	൧൪	൦
ടി. ൪-ാംഭാഗം	൧	൪	൦
രഘുവംശം (അണ്ണാമല)	൨	൦	൦
വീട്ടിലും പുറത്തും (ബി. കല്യാണിഅമ്മ)	൧	൮	൦
താമരശ്ശേരി ടി.	൧	൪	൦
വ്യാഴവട്ടസ്മരണകൾ ടി.	൦	൧൨	൦
വൃത്താന്തപത്രപ്രവർത്തനം (കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ള)	൧	൦	൦
അന്യാപദേശമാല (ഒന്നാന്തരം കവിത)	൦	൪	൦
ഭക്തിസംവർദ്ധനശതകം (മേപ്പത്തൂർ ഭട്ടതിരി) ഭാഷാവ്യാഖ്യാനസഹിതം	൦	൬	൦
ജ്യോതിഷസാരസംഗ്രഹം (വിലിയാദി വാക്യങ്ങളും വലിയ കാലദീപകവും ഗണിതഭാഷ മുതലായതും അടങ്ങിയതു)	൦	൬	൦
സാഹിത്യരത്നം (സംസ്കൃതത്തിലും മലയാളത്തിലും കൂടി ഒന്നാന്തരം ൩൦൦ ശ്ലോകങ്ങളും ലളിതമായ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനവും	൦	൮	൦
ആശ്രമപ്രവേശം (നടുവം മഹൻ)	൧	൪	൦
ഗുരുവായൂരപ്പൻ (തിരുവാതിരപ്പാട്ട്) ഷാരീക്കുലമ്മ (വാഞ്ചിപ്പാട്ട്) നടുവത്തു മഹൻ	൦	൪	൦
സുവമഞ്ജരി ടി.	൦	൬	൦
കാവ്യശകലങ്ങൾ ടി.	൦	൬	൦
സന്താനഗോപാലം ബാലകാവ്യം ടി. ...	൦	൬	൦

നോവലുകൾ.

സുധാബിന്ദു	൧	൮	൦
ശേരമാനരഹസ്യം (അഥവാ അന്തഃപുരപ്രേമം)	൧	൪	൩
ചെറുകഥകൾ (യം. ആർ. സി. കെ.)	൧	൪	൦
മാധവീകങ്കണം	൨	൦	൦
വിശ്വനശാക	൧	൦	൦
ദീപ	൦	൧൪	൦
ധാമാങ്ഗേരി	൧	൪	൦
വസുമതി	൦	൧൦	൦
ഗോസ്സാൻ നമ്പൂരിപ്പാട	൧	൦	൦
കോമളവല്ലി	൧	൦	൩

കവിതകൾ.

കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ കൃതികൾ			
ഒന്നാന്തരം ഖണ്ഡകൃതികൾ (മേത്തരം ബയിൻറ്റ്)	൧	൪	൦
ടി. രണ്ടാന്തരം	൧	൦	൦
ടി. രണ്ടാംപുസ്തകം	൧	൪	൦
ഒറവങ്കര കൃതികൾ	൧	൪	൦
ഒടുവിൽ കുഞ്ഞികൃഷ്ണമേനവന്റെ കൃതികൾ	൧	൦	൦
ജയരാജൻ (൨ ഭാഗങ്ങൾ അടങ്ങിയ ഒന്നാംതരം നോവൽ)	൨	൩	൦
കുമുദാബായി ൨ ഭാഗങ്ങൾ നോവൽ	൨	൩	൦
സരള (രസകരമായനോവൽ)	൦	൧൪	൦
പ്രബന്ധഭൂഷണം	൩	൮	൩
വസന്തസേന കഥാ	൦	൮	൦
നീതിശാസ്ത്രരത്നങ്ങൾ	൦	൮	൦
സരസശ്ലോകങ്ങൾ	൧	൩	൦
മൃണാളിനി (നോവൽ വി. ഉണ്ണികൃഷ്ണൻനായർ ബി. എ.)	൧	൪	൦
പത്മാലയം (ഒന്നാംതരം നോവൽ)	൧	൮	൦
ടി. രണ്ടാംഭാഗം	൧	൮	൦
കാമശാസ്ത്രം (ഗദ്യം)	൨	൦	൦
ശിവാജി (ചരിത്രകഥ)	൧	൪	൦
നിർമ്മല (കഥാ)	൦	൮	൦
അമ്മയും മകളും (പുതിയനോവൽ)	൧	൪	൦
ശ്രീരാമകൃഷ്ണപരമഹംസൻ (ചരിത്രം)	൧	൩	൦
ആനന്ദരാമായണം (ചിശിപ്പുതർജ്ജമ)	൨	൦	൨
ശ്രീവേദവ്യാസൻ (ഗദ്യം)	൦	൮	൩
സന്താനഗോപാലം (ഗദ്യം)	൦	൮	[illegible]

ശ്രീസുബ്രഹ്മണ്യോപാസ്തിക്രമം	൦	൪	൦
കമ്പരാമായണകഥാമൃതം	൨	൦	൦
ശ്രീകൃഷ്ണലീലകൾ	൧	൦	൦
ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ	൦	൪	൫
പ്രഹ്ലാദൻ	൦	൮	൦
വിവേകാനന്ദസ്വാമികൾ (ജീവചരിത്രം)	൧	൪	൦
വി. സി. ബാലകൃഷ്ണപ്പണിക്കരുടെ കൃതികൾ	൧	൦	൦
ദേവദത്തകാവ്യം (ചങ്ങരംകോത കൃഷ്ണൻ കർത്താ (൧൮ സർഗ്ഗം)	൦	൩	൦
കാദംബരീകഥാസാരം (കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ)	൧	൦	൦

മററു പുസ്തകങ്ങൾ.

ജൈനകീർത്തനമാലാ	൦	൧൨	൦
ഗീതഗോവിന്ദം (അഷ്ടപദി വ്യാഖ്യാനസഹിതം)	൧	൦	൦
ആനന്ദലഹരി (വ്യാഖ്യാനം)	൦	൪	൦
ശൃംഗാരശതകം (൧൦൦ ശൃംഗാരശ്ലോകങ്ങൾ)	൦	൮	൦
ചിത്രാംഗദ (ശൃംഗാരഗദ്യനാടകം)	൦	൮	[illegible]
കാതറൈൻ (ചരിത്രനോവൽ)	൦	൮	൦
മാലതീദേവി (നോവൽ)	൦	൩	൦
നൂർജിഹാൻ (ചരിത്രകഥ)	൦	൧൨	൦
വിലാസിനി (ഒരു പുതിയ ഡിടക്ടീവ് നോവൽ) ...	൧	൪	൦

ബലപിണ്ഡവും ആയുർദ്ദായവും

സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെയും, ലഗ്നാദിഭാവങ്ങളുടെയും ശരിയായ ബലം അറിയാതെ ഫലം പറഞ്ഞിട്ടാണ് ജാതകവും പ്രശ്നവും പലപ്പോഴും ഒക്കാതെ വരുന്നതു. അതിനെ പ്രത്യേകമായി വിവരിക്കുന്ന ഒരു ചെറിയ ഗ്രന്ഥമാണ് ബലപിണ്ഡം വരുത്തുവാനുള്ളതു്— കൊല്ലം മാസം ദിവസം നാഴിക മുതലായി ആയുസ്സ ഇത്രയുണ്ടെന്നു പല ജ്യോത്സ്യന്മാരും കൃത്യമായി പറഞ്ഞു ഒപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു നമ്മളിൽ പലരും കേട്ടിരിക്കും. അങ്ങിനെ പറയുവാൻ സാധിക്കുന്നതു ആയുർദ്ദായം ഗണിച്ചിട്ടാകുന്നു. ഈ ഗ്രഹങ്ങളുടെയും ഭാവങ്ങളുടെയും ബലം വരുത്തി ആയുർദ്ദായം ഗണിച്ചാൽ ആർക്കും ഇതു പറയാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്. ലളിതമായ മലയാള ഭാഷാവ്യാഖ്യാനത്തോടുകൂടി കാണിപ്പയ്യൂർ ശങ്കരൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട് പ്രസിദ്ധം ചെയ്യുന്നതാണ് മേൽ കാണുന്ന പുസ്തകം. ഏതു മലയാളികളുടെ കയ്യിലും ഇതു ഓരോന്നു ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതാണ്. വില രണ്ട് അണ മാത്രം. ഉടൻ എഴുതുക. പ്രധാനപ്പെട്ട എല്ലാ പുസ്തകശാലകളിലും [illegible] വരുന്നു അല്ലെങ്കിൽ പഞ്ചാംഗം പുസ്തകശാലക്കെഴുതുക.

സംസ്കൃതഭാഷാ

കാണിപ്പയ്യൂർ [illegible] വർകളുടെ മരുമക്കളിലൊരുവർ [illegible] ഉണ്ടാക്കി [illegible] സംസ്കൃതപാഠപുസ്തകമാണി ഇ. സംസ്കൃതഭാഷ [illegible] പ്രാകരണത്തിൽ നാഗരവും മലയാളവും അക്ഷരങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേർത്തു ഏഴും എട്ടും വയസ്സു പ്രായമായ കുട്ടികളെ അനായാസേന പഠിപ്പിക്കാവുന്ന വിധം പുതിയ രീതിയിൽ എഴുതി ടി. പുസ്തകത്തിന്റെ വില എട്ടണ മാത്രം. പ്രധാനപ്പെട്ട എല്ലാ പുസ്തകശാലകളിലും കിട്ടും. [illegible] പഞ്ചാംഗം പുസ്തകശാലയിലും വിററ വരുന്നു.

തന്ത്രസമുച്ചയം.

(സമുച്ചയം ശില്പഭാഗം)

ൽപാദശാരികാരുടെ ഭാഷ്യാ:

[illegible]ർമ്മാണത്തിൽ അവർക്കു ഉപകരിക്കുന്ന ഒരു ഉത്തമ ഗ്ര[illegible] ശില്പഭാഗമാണല്ലോ. സംസ്കൃതം അറിയാത്തവർക്കു കൂടി ഉപകരിക്കേണമെന്നു കരുതി കാണിപ്പയ്യൂർ പരമേശ്വരൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടവർകളുടെ അനുജനും ശിഷ്യനുമായ ദാമോദരൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട് ഉണ്ടാക്കിയ നല്ലതായ ഒരു ഭാഷാ വ്യാഖ്യാനവും എഴുതിയിരിക്കുന്നു. [illegible] സമുച്ചയത്തിലുള്ളതിന്നു പുറമെ, കൊടിമരം, ഗോപുരം, ചുററമ്പലം മുതലായവയുടെയും പ്രമാണങ്ങളും മയമതം, ശില്പിരത്നം മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്നെടുത്തു വ്യാഖ്യാനസഹിതം ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. പല മൂർത്തികളുടെയുമായി അനേകവിധം ധ്യാനശ്ലോകങ്ങളും ബിംബലക്ഷണങ്ങളും വ്യാഖ്യാന സഹിതം ചേർത്തിട്ടുള്ളതിന്നു പുറമെ, പ. വിധം തറകൾ, പഞ്ജരം, ശാലാ, കൂടം, നാസിക, വെലിക്കല്ലു, കൊടിമരം, ഗോപുരം, ബിംബാർച്ചന ഇവയുടേയെല്ലാം ശരിയായ ചിത്രങ്ങളും ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. അച്ചടിച്ചു വരുന്നു ഉടൻ വിററു തുടങ്ങും.

മനുഷ്യാലയ ചന്ദ്രിക.

ദേവാലയ നിർമ്മാണത്തിന്നു സമുച്ചയമെന്ന പോലെത്തന്നെ മനുഷ്യാലയ നിർമ്മാണത്തിൽ അത്യുത്തമമായ ഒരു ഗ്രന്ഥം മനുഷ്യാലയചന്ദ്രികയാകുന്നു. ഇതും മേൽപറഞ്ഞ ദാമോദരൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട് എഴുതിയ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനത്തോടു കൂടിയാണ് അച്ചടിച്ചു വരുന്നതു. വാസ്തുമർമ്മസ്വരൂപം, വീഥീ വിന്യാസം മുതലായവയുടെയെല്ലാം ശരിയായ ചിത്രവും, നല്ല കൈകണക്കുകളെ കാണിക്കുന്ന പട്ടികയും ചന്ദ്രികയിലും ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. അച്ചടിച്ചു വരുന്നു. ഉടനെ പ്രധാനപ്പെട്ട എല്ലാ പുസ്തകശാലകളിലും വിററു

കേരള സാഹിത്യ
അക്കാദമി